

MÜSNED-İ ÂİŞE

KONEVİ YAYINLARI
Hadis

MÜSNED-İ ÂİŞE

Hazırlayan
Menar GÜNDÜZ

Editör
Ramazan Sönmez

Sayfa Düzeni ve
Kapak Tasarım
H.İbrahim Ceylan

Baskı
Dizgi Ofset

Son Okuma
Ali Menekşe

1. Baskı
Eylül 2008

KONEVÎ
Çiftemerdiven mah. Ahmet Özdemir sk. No: 17
Karatay/Konya
0332 353 85 36

ÖNSÖZ

Allah'a hamd eder, O'ndan yardım ister, O'ndan bağışlanma diler ve O'na tevbe ederiz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. O kime hidayet etmişse, onu saptıracak olan yoktur. Kimi de saptırmışsa, ona doğru yolu gösterecek olan yoktur. Şehadet ederiz ki, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Muhammed (s.a.v) de O'nun kulu ve rasulüdür.

Son zamanlarda insanların hadis okumaya olan gayretleri bizi bu tür hadis kitapları hazırlamaya sevk etti. Sahabe müsnedleri hakkında kitap serisi yayınlamayı düşündük. Bu düşüncemizin ilk ürünü ise; "Hz. Aişe Müsnedi" oldu.

Hz. Aişe (Allah kendisinden razı olsun) bizlere Allah Rasulünün 2210 hadisini kazandırmıştır. Biz bu çalışmamızda, benzer ve tekrar rivayetleri çıkartmaya çalıştık.

Bu çalışma yapılırken, Buhari; Tecrid-i Sarih, Müslim, Tirmizi, Ebu Davud, İbni Mace, Nesai, Müsned-i Ahmed bin Hanbel, Kitab'üz-zühd, Müsned-i Ebu Hanife, Muvatta, Dârimî, İbni Hacer; Metalibu Aliye, Suyuti; Camiu's-Sağir ve Taberânî; Mucemü's-Sağir gibi hadis kitapları tarandı.

Bu tür kitapların hazırlanmasında bir şekilde emeği geçen bütün kardeşlerimize teşekkür eder, afv ve afiyet üzere bir hayat yaşamalarını temenni ederiz.

Bu çalışmanın hayırlara vesile olmasını temenni eder, sünneti anlama ve yaşama bilincinin hayatımıza hakim olması konusunda Allah'ın yardımını isteriz.

Yayına hazırlanan sahabe müsnedleri:

- Müsned-i Faruk (Hz. Ömer)
- Müsned-i Ali
- Müsned-i Ebu Hureyre

HZ. ÂİŞE

Babası Ebû Bekir b. Ebû Kuhâfe, "es- Sıddîk" lakabıyla tanındığı için kendisine, "Âişe es- Sıddîka (es- Sâdıka) binti's-Sıddîk" denilmiştir. Annesi Kinâne kabilesinden Ümmü Rûmân binti Âmir b. Uveymirdir.

Bi'setin 4. yılında (614) Mekke'de doğdu. Hz. Âişe'nin; "Ben ebeveynimi bildim bileli onları Müslüman buldum."[1] ifadesinden kendisinin bi'set-i nebeviyyeden sonra doğduğu anlaşılmaktadır. Çocukluğu hakkında fazla bilgi yoktur. Hz. Peygamber ile nikâhı hicretten önce Mekke'de kıyılmıştır. Babası Rasul-i Ekrem ile daha önce hicret ettiği için, aynı yıl (622) annesi, ağabeyi Abdullah, kız kardeşi Esma, Hz. Peygamber'in hanımı Sevde, kızları Fâtıma ve Ümmü Külsûm ile birlikte Medine'ye hicret etti. Önceleri Medine'nin havasına alışamadığı için babası gibi rahatsızlandı. Ancak kısa bir süre sonra sağlığına tekrar kavuştu. Hicretin ikinci yılı Şevval ayında Hz. Peygamber'le evlendi. Hz. Ebû Bekir, düğünü neden geciktirdiğini Hz. Peygamber'e sormuş, mehir parasını temin edemediği için tehir ettiğini öğrenince, ihtiyacı olan 500 dirhemi ona ödünç vermişti.

Hz. Âişe Rasul-ü Ekrem ile evlendikten sonra üstün bir mevkie ve haklı bir şöhrete ulaştı. Peygamber hanımlarının mü'minlerin anneleri (ümmehâtü'l-mü'minîn) olduklarını bildiren ve Hz. Peygamber'den sonra, başkalarının onlarla evlenmesini ebediyen yasaklayan Kur'an âyetleri[2] gereğince "ümmü'l mü'minîn" diye anılmaya başladı.

Hz. Âişe Uhud Gazvesi'nde sırtında su taşıma, haber toplama ve yaralılara bakma gibi geri hizmetlerde çalışmıştır. Hendek Savaşında ise Benî Hârise kabilesinin kalesinde Sa'd b. Muâz'ın annesiyle birlikte bulunmuştur. Hudeybiye Musâlahasına da katılmış, Hayber'in fethinden sonra Hz. Peygamber diğer hanımlarıyla birlikte ona da bir miktar hisse ayırmıştır. Hz. Ömer Hayber Yahudilerini Filistin taraflarına sürdüğü zaman, Hz. Peygamber'in hanımlarını Hayber'deki hisselerini, mahsul veya toprak olarak almakta serbest bırakmış, Hz. Âişe toprak almayı tercih etmiştir. Mekke fethi için hazırlıklara başlandığında seferin ne tarafa olacağını herkesten gizleyen Hz. Peygamber, bunu sadece Âişe'ye bildirmiş, Hz. Ebû Bekir bu hazırlığın Mekke için olduğunu kızından

1 Buhârî, Kefâlet: 4.
2 Ahzâb: 33/6, 53.

öğrenmişti. Hicretin 10. yılında yapılan Vedâ haccına diğer ümmehâtü'l-mü'minîn ile katılmıştır. Hz. Âişe'nin iştirak ettiği en mühim seferlerden biri, hicretin 5. yılı (bazı kaynaklara göre 6. yıl) Şaban ayındaki Benî Mustalik Gazvesi'dir. Hz. Peygamber sefere çıkarken Hz. Âişe'yi de yanına almış, savaş sonrası Medine'ye dönülürken ordunun konakladığı bir yerde Hz. Âişe devesinden (mahmil) inip bir ihtiyacını gidermek için ordugâhtan biraz uzaklaşmış, dönüşünde boynundaki gerdanlığın düştüğünü fark etmişti. Gerdanlığı aramaya çıktığı sırada onun mahmilde olduğu düşünülerek orduya hareket emri verilmişti. Hz. Âişe geri dönünce konak yerinde kimseyi bulamadı. Ve kendisini almaya gelecekleri ümidiyle beklemeye başladı. Ordunun artçısı Safvân b. Muttal, Hz. Âişe'yi görünce onu devesine bindirip orduya yetiştirdi. Bu savaşa katılmış olan münafıkların reisi Abdullah b. Übey b. Selül, Hz. Âişe aleyhine iftira ve dedikoduya başladı. Bazı Müslümanlar da onun bu çirkin iftirasına alet oldular. Hz. Peygamber ve Âişe'nin ebeveyni dedikodular sebebi ile çok üzüldüler. Savaş dönüşü bir ay kadar hastalanan Hz. Âişe, kendisine yapılan bu iftirayı çok sonra tesadüfen öğrendi. Hz. Peygamber'den izin alıp babasının evine gitti ve üzüntüsünden günlerce ağlayıp acı çekti. Nihayet Nur Sûresinin 11–21. âyetleri nazil oldu ve Allahu Teâlâ yapılan dedikoduların tamamen asılsız olduğunu ve Âişe'ye iftira edildiğini bildirdi. Bu âyetlerin nazil olmasıyla çok sevinen Hz. Ebû Bekir ile hanımı Ümmü Rûmân, kızlarına Hz. Peygamber'e gidip teşekkür etmesini söyledilerse de, Hz. Âişe; "Hayır! Vallahi gitmem! Ben yalnızca suçsuz olduğumu ortaya çıkaran Allah'a hamdederim." dedi.[3]

Hz. Âişe katıldığı bir başka seferde (Mekke fethi yahut Zâtür-Rikâ) kardeşi Esma'dan ödünç aldığı gerdanlığı yine kaybetti. Hz. Peygamber gerdanlığın aranması için bazı kimseleri gönderdi. Müslümanlar susuz bir yerde bulunuyorlardı. Sabah namazı vakti yaklaştığı ve su da olmadığı için gerek Hz. Ebû Bekir, gerekse diğer Müslümanlar Hz. Âişe'ye çok kızdılar. Bunun üzerine teyemmüm ayeti nazil oldu. Babası ve diğer Müslümanlar hayırlı bir işe vesile olduğu için ona dua ettiler.

Hz. Peygamber hicretin 11. yılı Safer ayının son haftasında rahatsızlaşınca, diğer hanımlarının iznini alarak, Hz. Âişe'nin odasına geçti ve mübarek başı onun kucağında olduğu hâlde vefat etti ve onun odasına defnedildi. 18 yaşında dul kalan Hz. Âişe Peygamber hanımlarının başkalarıyla evlenmelerini yasaklayan

3 Buhârî, Şehâdât: 15.

Kur'an hükmüne uyarak bir daha evlenmedi. Hz. Peygamber'den sonra 47 yıl daha yaşadı ve 65 (veya 66) yaşında iken 17 Ramazan 58 (678) Çarşamba gecesi, vitir namazını kıldıktan sonra Medine'de vefat etti. Ölümü Medine'de büyük bir üzüntüyle karşılanmış, cenazesi aynı gece kaldırılmıştır. Kadınlar da dahil olmak üzere Medine ve civarındaki bölgelerde yaşayan bütün halk geceleyin Cennetü'l- Bakî'a gelmiş, cenaze namazı mezarlığın ortasında Medine vali vekili Ebû Hureyre tarafından kıldırılmış, vasiyeti üzerine Bakî'a defnedilmiştir. Onu kabre erkek ve kız kardeşlerinin çocukları (Kasım b. Muhammed, Abdullah b. Abdurrahman, Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman, Urve b. Zübeyr ve Abdullah b. Zübeyr) koymuşlardır.

Ubeydullah b. Abd'in bildirdiğine göre, Hz. Âişe'nin vefatından sonra bir adam gelmiş ve Ubeyd b. Umeyr ona:

"İnsanlar onun ölümünü nasıl karşıladılar?" diye sormuş, o da: "Fazla hüzünlendiler; ama herkes değil." deyince, Ubeyd;

"Âişe'nin ölümüne, o kimin annesi ise, o hüzünlenir." demiştir.[4]

Hz. Âişe gelişmesini, yetişmesini ve şahsiyetinin olgunlaşmasını Peygamber evinde tamamlama imkânı buldu. Çocuğu olmadı. Bununla birlikte, Araplar'da anne ve babaların büyük erkek çocuğun adını künye olarak almaları âdeti sebebiyle, bir künyesi olmadığına üzüldüğünü söyleyince, Hz. Peygamber ona kız kardeşi Esma'nın oğlu Abdullah b. Zübeyr'e nisbetle, "Ümmü Abdullah" künyesini vermiştir. Hz. Peygamber onu çok sevdiği için kendisine Âyşe, Uveyş ve Âiş diye de hitap ederdi. Ayrıca beyaz tenli olmasından dolayı, Hz. Âişe'ye "Hümeyrâ" denildiği, kendisine Hz. Peygamber'in bu şekilde hitap ettiği de rivayet edilmiştir. Hz. Ali hadis rivayetinde ondan "Rasulullah'ın sevgilisi" diye söz etmiş, Tabiinden Mesruk ise Hz. Âişe'den rivayet ettiği hadislerin senedinde, "Allah'ın sevgilisinin sevgilisi, semadan inen âyetle temize çıkan" ifadesini kullanmıştır:

İbrahim (en-Neheî) şöyle demiştir: "Mesrûk, Hz. Âişe (r.a.)'dan hadis rivayet ederken şöyle derdi:

"Bana rivayet eden, "her zaman doğrulayıcı"nın kızı olan, her zaman doğrulayıcı (Sıddîka), masum olduğu Kur'an ile sabit olmuş olan, azamet ve bereket sahibi Allah'ın elçisi (s.a.v)'nin sevgilisi (Hz. Âişe (r.a.))'dır."[5]

Amr b. Gâlib (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, bir adam,

4 Ahmed İbn. Hanbel, Kitabüz- Zühd: 1802.

5 Müsned-i Ebu Hanife: 378/29.

Ammâr b. Yâsir'in yanında Âişe'ye dil uzatmıştı da, Ammâr ona şöyle demişti:

"Alçak ve bayağı olarak kaybol gözümün önünden! Rasulullah (s.a.v)'ın sevgili hanımını nasıl üzersin?"[6]

Abdullah b. Ziyâd el Esedî (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: "Ammâr b. Yâsir'den işittim, şöyle diyordu:

"Âişe dünyada da, ahirette de Rasulullah (s.a.v)'ın hanımıdır."[7]

Hz. Âişe ile Hz. Peygamber arasındaki aile bağı; sevgi, anlayış ve hürmet esası üzerine kurulmuştur. Kendisine büyük yakınlık ve sevgi gösteren Hz. Peygamber ile koşu yaptığı, onun omzuna dayanarak Mescid-i Nebevi'de mızraklarıyla savaş oyunları oynayan Habeşlileri seyrettiği ve Hz. Peygamber'e nazlanmaktan hoşlandığı bilinmektedir. Hz. Peygamber de onunla bir arada bulunmaktan, bilhassa gece seyahatlerinde kendisi ile sohbet etmekten, sorularına cevap vermekten, davetlere onunla birlikte katılmaktan pek memnun olurdu:

Enes'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v)'ın İranlı bir komşusu güzel çorba yapardı. Rasulullah (s.a.v)'a de yapmış ve sonra onu davete gelmişti. Peygamber (s.a.v) Âişe için:

"Bunu da davet ediyor musun?" diye sordu. Komşusu:

"Hayır!" cevabını verdi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):

"Hayır! (Gidemem!)" dedi. Komşusu tekrar davete geldi. Rasulullah (s.a.v) (yine):

"Bunu da davet ediyor musun?" diye sordu. O zât:

"Hayır!" cevabını verdi. Rasulullah (s.a.v):

"Hayır! (Gidemem!)" dedi. Sonra tekrar dönerek onu davet etti. Rasulullah (s.a.v) (yine):

"Bunu da davet ediyor musun?" diye sordu. Komşusu üçüncüde:"Evet!" cevabını verdi. Bunun üzerine kalkarak peş peşe yürüdüler ve komşunun evine vardılar."[8]

Esasen Hz. Âişe; zekası, anlayışı, kuvvetli hafızası, güzel konuşması, Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'i en iyi şekilde anlamaya çalışması gibi vasıfları sayesinde Hz. Peygamber'in yanında müstesna bir mevki kazandı. Hz. Peygamber onun kabiliyetlerinin gelişmesine yardım edince baba evindeki eğitimi, vahyin aydınlattığı peygamber evinde daha da gelişti, olgunlaştı ve derinleşti. Bilmediklerini, anlayamadıklarını, eksik ve yanlışlarını,

6 Tirmizî: 3888.

7 Buhârî, Menakîb: 27; Tirmizi: 3889.

8 Müslim, Eşribe: 139, (2037).

hatta Kur'an ile Hz. Peygamber'in hadisleri arasındaki, kendi anlayışına göre farklılık arz eden hususları Hz. Peygamber'e sormak ve onunla müzakere etmek gibi güzel bir alışkanlığı vardı.

Hz. Peygamber, hanımları arasında Hz. Hatice'den sonra en çok O'nu sevmiş, dünyada en çok kimi sevdiği sorusuna karşılık olarak, Onun adını vermiş ve bu sevgisini dile getirmiştir:

Amr b. Âs (r.a.)'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), kendisini Zatü's Selasil ordusuna komutan tayin etmişti. Diyor ki:

"Rasulullah (s.a.v)'a geldim;

"Ey Allah'ın Rasulü, insanların hangisi sana daha sevimlidir?" dedim. Rasulullah (s.a.v):

"Âişe" buyurdu.

"Ya erkeklerden?" dedim.

"Onun babası" buyurdular."[9]

Mersed bin Abdullah, Rasulullah Efendimiz (a.s.m.)'ın şöyle buyurduklarını rivayet ediyor:

"Erkeklerden vezirim; Zübeyr b. Avvam, kadınlardan ise Âişe'dir."[10]

Rasulullah (s.a.v)'ın; hanımları içinde yalnızca Âişe'yle birlikte bulunduğunda kendisine vahiy geldiğini açıklaması, O'nun diğer hanımlarından daha faziletli olduğunu ve Hz. Peygamber'in Ona duyduğu sevginin –Zehebî'nin dediği gibi- ilâhi kaynağa dayandığını göstermektedir. Sahabîler Hz. Peygamber'e sunacakları hediyeleri O'nun odasında bulunduğu günlerde takdim ederlerdi. Hanımları arasında Hz. Peygamber'i en fazla kıskanan ve sevgisini kazanmak için en çok gayret sarf eden de o idi. Hz. Peygamber'in çok sevdiği ve hatırasını daima canlı tuttuğu Hz. Hatice'yi bile kıskanır ve bu husustaki hislerini Rasul-ü Ekrem'e ifade etmekten çekinmezdi. Hz. Peygamber de ona Hz. Hatice'nin faziletlerini sayar, ondan çocukları olduğunu söylerdi.

Ev işlerini kendisi yapardı. Hz. Peygamber ile beraberken onunla sohbet eder ve nafile ibadetle meşgul olurdu. Kadınlarla namaz kılarken imamlık ederdi.

Hz. Peygamber'e karşı beslediği derin sevgi yanında ona itaat ve emirlerine dikkat etmekle temayüz etmişti. Geceleri namaz kılar, günlerinin çoğunu oruçla geçirirdi. Kimsenin aleyhine konuşmayı sevmezdi. Kanaatkâr, mahviyetkâr, mütevazi, aynı zamanda vakur ve cömertti. Öksüz ve fakir çocukları himayesine alır, onların terbiye

9 Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 27; Tirmizi: 3885.

10 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:398, (3762).

ve yetiştirilmesine itina eder, sonra da kendilerini evlendirirdi. Bir çok köle ve cariyesini âzad etmiştir: Bazı rivayetlerde sayıları 62 olarak zikredilen bu âzatlılardan bir kısmı ilim ve hadisle meşgul olmuştur. Hz. Peygamber'in diğer hanımlarıyla, kızı Fatıma, Hz. Ali ve diğer sahabilerin faziletlerine dair birçok hadisi rivayet etmek ve onları ümmete tanıtmak suretiyle, âlicenap olduğunu da göstermiştir.

Siyasi Hayatı:

Hz. Âişe, Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'in halifeliği sırasında herhangi bir siyasi faaliyette bulunmadı. O'nun her iki halife ile münasebetleri karşılıklı saygı ve anlayış içerisinde geçti. Hz. Ebû Bekir, Hz. Peygamber'in verdiği bazı arazi gelirlerini ümmehâtü'l-mü'minîne, kızı da dahil olmak üzere aynen vermeye devam etti. Vefatından önce çok sevdiği kızına Bahreyn'deki bir araziyi ikta olarak bıraktı. Ayrıca kendisinin Hz. Peygamber'in yanına defnedilmesi için ondan izin aldı.

Hz. Ömer, Hz. Âişe'ye yılda on iki bin dirhem tahsis etti. Bu miktar Hz. Peygamber'in diğer hanımlarının gelirlerinden fazla idi. Hz. Ömer kadınlarla ilgili fıkhî meselelerde daima Hz. Âişe'nin görüşünü alırdı. Bir suikast sonucu ağır yaralanınca, Hz. Peygamber'in ayakucuna defnedilmesi için, kızı Hafsa vasıtasıyla ondan izin istedi. Hz. Âişe kendisi için düşündüğü bu yere; "Ömer'i kendime tercih ederim." diyerek, onun defnedilmesine izin verdi ve böylece büyük bir feragât ve kadirşinaslık örneği gösterdi. Hz. Ömer'in defnedilmesine kadar, Rasulullah'ın kabrini serbestçe ziyaret ederken, daha sonra ziyaretine örtünerek devam etti.

Hz. Osman'ın on iki yıllık hilafetinin birinci yarısında, ilk iki halife dönemindeki hayatını sürdürdü. Ancak Hz. Osman'ın bazı karar ve tasarruflarının aleyhinde faaliyetlerin başladığı ikinci devrede, halifeye karşı son derece sert davranan muhalefet hareketinin başında yer aldı. Çeşitli bölgelerden şikâyet için Medine'ye gelenler ondan halifeyi bazı tayinlerden vazgeçirmesini isterlerdi. Bu sebeple, halifenin sütkardeşleri olan Mısır valisi İbni Ebû Serh ile Kûfe valisi Velid b. Ukbe'nin azledilmesini ısrarla talep etti. Öte yandan halife, Abdullah b. Mesud ile Ammar b. Yasir'den kendilerinde bulunan Mushafları getirip teslim etmelerini istemiş, teklifi kabul edilmeyince onlara karşı menfi bir tavır takınmıştır. Bunun üzerine Hz. Âişe halifenin istifa etmesini istedi. Hz. Osman'ın

onun şikâyetlerinden ve muhalefetinden çok rahatsız olduğu rivayet edilir.

Böylece siyasi olaylara karışan Hz. Âişe, Hz. Osman'ın evinde muhasara edildiği sırada, haccetmek üzere Medine'den ayrılıp Mekke'ye gitti. Başta Mervan b. Hakem olmak üzere bazı kimseler böyle kritik dönemde onun Medine'de kalmasını istediler; ancak o bu istekleri reddetti. Halifenin şehit edildiğini, yerine Hz. Ali'nin halife olduğunu, Medine'ye dönerken yolda Talha ve Zübeyr'den öğrendi. Onlar Hz. Ali'ye istemeyerek biat ettiklerini, fakat daha sonra bu biattan vazgeçtiklerini söylediler. Bunun üzerine Hz. Âişe onlarla birlikte Mekkke'ye döndü. Hz. Osman'ın öldürülmesine karşı çıkanlar ile bilhassa Ümeyye oğullarının bazı mensupları onun etrafında toplanarak halifenin intikamını almak ve Müslümanlar arasındaki ihtilaflara son vermek üzere Medine veya Şam yerine Basra'ya gitmeye onu ikna ettiler. O da etrafında toplananlarla birlikte, iddia edildiğinin aksine Hz. Ali'ye karşı hiçbir kırgınlığı olmadığı hâlde, Hz. Osman'ın katillerini cezalandırmak ve Müslümanları içinde bulundukları fitneden kurtarmak için Basra'ya hareket etti. Nitekim Hav'eb'den geri dönmek isteyince başta Zübeyr olmak üzere hemen herkes ondan geri dönmemesini rica etmiş ve belki de Allahu Teâlâ'nın onun sayesinde müslümanlar arasında barış ve huzuru temin edeceğini söylemişlerdi. Yine Amre binti Abdurrahman'ın rivayetine göre Hz. Âişe, iki mü'min grup arasında savaş çıkarsa saldırgan taraf Allah'ın emrine dönünceye kadar onlarla savaşmayı, sonunda tarafların arasını bulup adalet dairesinde uzlaştırmayı emreden âyeti kerimenin[11] hükmüne uyarak olaylar karşısında ilgisiz kalmamış ve sadece iç savaşa son vererek Müslüman kanının haksız yere akıtılmasını önlemek gayesiyle yola çıkmıştır. Hz. Âişe ve maiyetindekiler Basra'ya varınca, Hz. Ali'nin varisi Osman b. Huneyf'i küçük bir çatışmadan sonra bertaraf edip şehre hakim oldular.

Suriye'ye Muaviye üzerine yürümek için hazırlık yapmakta olan Hz. Ali bu gelişmeleri öğrenince Medine'den Irak'a hareket etti. Hz. Âişe ile Hz. Ali arasında çeşitli mektuplaşmalar ve müzakereler olmuşsa da, 36 yılı Cemaziyel Ahirinde (656) Müslümanlar arasındaki ilk kanlı çarpışma engellenemedi. Bu olay, Hz. Âişe'nin savaşı, devesinin üzerinde idare etmesinden dolayı "Cemel Vakası" diye meşhur oldu. Sonunda Hz. Âişe tarafı savaşı kaybetti. Hz. Ali kendisine esir muamelesi yapılmasına izin vermedi. Kardeşi

11 Hucurat: 49/9.

Muhammed b. Ebû Bekir'in nezaretinde onu önce Basra'ya, kendisine on iki bin dirhem verdikten sonra, oradan yanına kattığı Basralı kırk kadınla birlikte Medine'ye gönderdi. Fakat Hz. Âişe o yıl da hacca iştirak etmek istediğinden önce Mekke'ye gitti. Oradan da Medine'ye döndü. Sadece Allah'ın emrini yerine getirmek gayesiyle katılmış olmasına rağmen, Hz. Osman'ın halifeliğinin son yıllarında başlayıp Cemel Vak'ası'yla sona eren siyasi faaliyetleri, sonraları onu çok üzmüştür. Birçok müslümanın ölümüne sebep olan bu acı olayları yaşamaktansa daha önce ölmeyi tercih ettiğini söylemiş, Peygamber hanımlarının evlerinde oturmalarını emreden âyeti[12] her okudukça, başörtüsü ıslanıncaya kadar ağlamıştır. Cemel Vak'ası'ndan sonra Medine'de sakin bir hayat sürmüş, bir daha siyasete karışmamış ve Hz. Ali ile barışmıştır. Ancak Muâviye devrindeki bazı icraatı tenkit etmekten çekinmemiştir. Hz. Ali ve taraftarlarına sövmeyi reddeden sâhâbi Hucr b. Âdî'nin öldürülmesinden dolayı Muâviye'ye çıkışması da bu kabildendir.

İlmi Hayatı:

Hz. Peygamber vefat ettiği zaman çok genç olmasına rağmen Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'in sünnetini en iyi bilen, anlayan ve muhafaza eden sahâbîlerin başında yer alır. O hem baba evinde, hem Peygamber'in yanında zekâsı, anlayış kabiliyeti, öğrenme arzusu, kuvvetli hafızası, aşk ve imanı sayesinde en iyi şekilde yetişti ve başkalarına nasip olmayan bilgiler edindi. Arap dilini maharetle kullanması yanında Arap şiirini de çok iyi bilirdi. Lebîd'in birçok beyti, Kâ'b b. Mâlik'in hemen bütün kasideleri, Hassân b. Sâbit ve Abdullah b. Revâha'nın manzumeleri onun ezbere bildiği şiirler arasında yer alır. Kur'an ve hadisin anlaşılması için olduğu kadar, Arap dili bakımından da şiirin önemine işaret ederek, "Çocuklarınıza şiir öğretiniz ki, dilleri tatlansın." derdi.

Hz. Âişe fesahat ve belâgatıyla da ünlü bir hatip olduğu için konuşması insanlara çok tesir ederdi. Babasının vefatı üzerine kabri başında yaptığı dua, Cemel Vak'ası'ndaki hutbesi ve bazı mektupları onun edebî kabiliyetini gösteren şaheser örneklerdir.

Musa b. Talha (r.a.)'dan rivayet dildiğine göre, o şöyle demiştir: "Âişe (r.a.)'den daha fasih (düzgün) konuşan kimse görmedim."[13] Ayrıca Arap tarihi, ensâb ilmi, Câhiliye çağının içtimaî vaziyeti, örf ve âdetleri hakkında geniş bilgi sahibi idi. Şiir ve edebiyat ile tarih ve

12 Ahzâb: 33/33.
13 Tirmizî: 3884.

ensabı, bu konularda ihtisas derecesinde bilgi sahibi olan babası Hz. Ebû Bekir'den öğrenmişti. Ahlâk ve davranışlarında olduğu gibi, ilme merakı bakımından da babasına benzemişti. Hz. Peygamber'den aldığı feyiz sayesinde İslâm esaslarının en mümtaz öğreticisi oldu. Kur'an'ı Kerim'i tefsir etti. Sünnet-i Nebeviyyeyi nakl ve şerh etmekle kalmadı, aynı zamanda onun doğru anlaşılması hususunda ilmî tenkit zihniyetini ortaya koydu. Küçük yaşından itibaren Kur'an'ı ezberlemeye başlamış, âyetlerin kıraat tarzını iyice öğrenmişti. Bilhassa Medine'de nazil olan âyetlerin nüzûl sebeplerini, delâletlerini, tahlil ve değerlendirmelerini ve her âyetle nasıl istidlâl edilip ahkâm çıkarılacağını çok iyi bilirdi. Kur'an'ı en iyi anlayanlardan biriydi. Sünneti de çok iyi anlamış olan Hz. Âişe, hadislerden istinbât ve kıyas suretiyle yeni hükümler çıkardı. Onun ictihad ve fetvaları, kendisinin bir fakih ve müctehid olarak kabul edilmesini sağladı. Hz. Peygamber'in ashabı arasında, çok sayıda fetva vermesiyle meşhur olan yedi kişiden biri de Hz. Âişe'dir. Birçok fıkhî mesele yanında usûl-i fıkıh, hikmet-i teşrî ve bilhassa ferâiz sahalarında derin bir kültür ve anlayışa sahipti. Taleberinden Kûfe fakihi Mesruk'un söylediğine göre ashabın büyükleri ferâize dair meseleleri hep ondan sorarlardı:

Mesrûk'a; "Âişe ferâizi iyi biliyor muydu?" diye soruldu da, O şöyle cevap verdi:

"Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan (Allah')a yemin ederim ki; ben gerçekten, Muhammed'in Ashabının büyüklerini O'ndan ferâiz sorarken görmüştüm!"[14]

Hadis ve fıkıh kaynaklarında onun bazı sahâbîlerden farklı fetvalarının geniş yer tuttuğu görülür. Tâbiîn devrinin birçok hukukçusu, yüksek seviyedeki hukuk bilgisinden faydalanmak üzere kendisiyle ilmî istişarelerde bulunmuştur. İslâm hukuku sahasındaki görüşleri, yeğenleri Kasım, Urve ve diğer talebeleri tarafından nakledilmiştir. Kuvvetli hafızası sayesinde Hz. Peygamber'in hadis ve sünnetinin daha sonraki nesillere ulaştırılmasında emsalsiz hizmetler ifa etti. Rivayet ettiği hadislerin sayısı 2210 dur. O hem Hz. Peygamber'in diğer hanımlarından, hem de Ebû Hureyre, Abdullah b. Ömer ve Enes b. Mâlik dışında diğer bütün sahâbîlerden fazla hadis rivayet etmiş olan tek kadındır. Binden fazla hadis rivayet eden ve "Müksırûn" diye adlandırılan yedi sahâbînin dördüncüsü oldu. Rivayet ettiği hadislerin çoğunu doğrudan doğruya Hz. Peygamber'den nakletmiştir. Bununla

14 Dârimî: 2862.

birlikte bazı hadisleri babasından, Hz. Ömer, Hz. Fâtıma, Sa'd b. Ebi Vakkâs, Hamza b. Amr el-Eslemî ve Cüdâme binti Vehb el-Esediyye'den almıştır. Ebû Hureyre, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbas, Ebû Musa el-Eş'arî gibi bazı sahâbîler başta olmak üzere, Hz. Âişe'den hadis nakledenlerin sayısı 200'den fazladır. Bunlar arasında; kız kardeşi Esma'nın oğulları Abdullah b. Zübeyr ile Urve b. Zübeyr, kardeşi Muhammed'in oğulları Abdullah ile Kasım, Tâbiîn neslinin ileri gelenlerinden Saîd b. Müseyyeb, Süleyman b. Yesâr, Şa'bî, Atâ b. Ebû Rebâh, Mücâhid, İbn Sîrîn, Mesrûk zikredilebilir. Kadınlardan da kardeşi Abdurrahman'ın kızları Hafsa ve Esma ile Âişe bint Talha, Hasan-ı Basrî'nin annesi Hayre ve ondan nakledilen hadisleri en iyi bilen Amre bint Abdurrahman sayılabilir.

Rivayet ettiği hadislerin sebeb-i vürûdunu ve delâletlerini beyan eder, ayrıca Kur'an-ı Kerim'e muhalif bir unsur ihtiva edip etmemesi bakımından onları incelemeye tâbi tutar, bazı sahâbîlerin rivayet sırasında yaptıkları hataları düzeltirdi. Bir kısım hadislerin baş veya son taraflarının, yahut esbab-ı vürûdunun iyi bilinmemesinden kaynaklanan hataları düzeltirken "yanıldı", "unuttu", "hadisin baş tarafını nakletmeyip sonunu nakletti" gibi ifadeler kullanarak İslâm dünyasında tenkit zihniyetinin gelişmesine öncülük etti.

Aralarında bazı meşhur sahâbîlerin de bulunduğu çağdaşlarından kimlerin hangi yanlışlarını tashih ettiği ve bu yanlışların hangi sebeplerden ileri geldiğini gösteren istidrâkleri hususunda müstakil eserler kaleme alınmıştır.

Ebû Musa (r.a.)'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

"Biz Peygamber (s.a.v)'ın ashabı olarak, hangi hadis konusunda bir sorunumuz olsa, hemen Hz. Âişe'ye sorardık, o bize bu hususta mutlaka bir bilgi sunardı."[15]

Hz. Âişe'nin naklettiği hadislerin muhtevaları incelendiğinde, başta Rasulullah'ın peygamberliği, aile hayatı, günlük yaşayışı, savaşları, Vedâ haccı, vefatı ve ahlâkı olmak üzere, Câhiliye çağı tarihi, kadınlara dair hükümler, Mekke ve Medine devirlerindeki Müslümanların çeşitli faaliyetleri, ibadetler ve ibadetler tarihi, rü'yetullah, gaybın bilinmesi, kıyamet, ölüm ve ahiret hayatına dair bazı kelâmi mesele ve haberleri ihtiva ettiği görülür.

Hz. Âişe'nin en belirgin özelliklerinden biri de İslâm dininin esaslarını anlatmak hususundaki faaliyetleridir. Hz. Peygamber'den sonra onun evi, kadın erkek, büyük küçük birçok kimsenin

15 Tirmizî, Menâkıb, (3877).

huzuruna gelip kendisini dinlediği, varsa sorusunu sorup cevabını aldığı bir ilim ve irfan ocağı oldu. Ashaptan bazılarının vefat etmiş olması, birçoğunun da fetihler sebebiyle muhtelif bölgelere gitmesi sonucunda Medine'de çok az sahâbî kalmıştı. Hz. Âişe'nin varlığı sayesinde, "Peygamber şehri Medine" ilim merkezi olmaya devam etti. Bu şehirde onun yıllarca süren eğitim ve öğretim faaliyetleri sonunda, İslâm ilimlerinin temellerinin atılması ve ilmî hareketin gelişmesi yanında, hadis ve fıkıh sahalarında Medine ekolü teşekkül etti. Hz. Âişe yalnızca şifahî sorulara değil, aynı zamanda muhtelif şehir ve bölgelerde yaşayan Müslümanların mektupla sordukları sorulara da cevaplar vermiştir. Böylece hadislerin ve bazı fıkhî meselelerin yazılmasına da öncülük etmiş oldu. Diğer taraftan 644 yılından vefatına kadar her yıl hac için Mekke'ye gittiğinde muhtelif yerlerden gelenlerin kendisini çadırında ziyaret etmelerine ve soru sormalarına izin verdi. Hz. Peygamber zamanından başlamak üzere kadınların eğitim ve öğretimiyle çok yakından meşgul oldu: çevresinde ders dinleyen ve hadis nakleden birçok kız ve kadın yer aldı. Böylece o hem bizzat, hem de yetiştirdiği öğrencileri ile İslâm dünyasında kadınların ilimle meşgul olmaları gerektiğini, hiçbir tereddüde meydan vermeyecek şekilde göstermiş oldu.

Hz. Âişe İslâm dünyasının en meşhur kadınlarından biridir. Hz. Peygamber'in hanımı olması yanında ifk, ilâ ve tahyîr hadiseleri dolayısıyla kendisi hakkında Kur'ân âyetleri nazil olmuştur. Onun hayatı ve şahsiyeti ile rivayet ettiği hadisler, istidrâkleri, fetvaları, siyasî faaliyetleri hakkında tefsir, hadis ve fıkıh külliyatı, siyer ve megazî, tarih ve tabakat, şiir ve edebiyat kitaplarında pek çok vesika ve geniş bilgi bulunmaktadır. Hz. Peygamber'in hanımları hakkında yazılmış müstakil eserler de dikkate alınırsa, Hz. Âişe'nin biyografisi için başvurulması gereken kaynakların çok zengin olduğu görülür. Ebû Musa'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Erkeklerden kemâle erenler çoktur. Kadınlardan ise Meryem binti İmran ile Firavun'un karısı Âsiye'den başka kemâle eren yoktur. Kadınlar üzerine Âişe'nin üstünlüğü, tiridin diğer yiyecekler üzerine üstünlüğü gibidir."[16]

16 Müslim, Fezailüs-sahabe 70, (2431).

İMÂN

1. Hz. Âişe (r.a)'den, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kalp, organların hükümdarıdır. Hükümdar iyi olunca emrindekiler de iyi olur. Bozuk olunca emrindekiler de bozulur."[17]

2. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Bazı kişiler Rasulullah'a (s.a.v) gelip kalplerinde duydukları vesveseden şikâyet ettiler ve şöyle dediler:

"Ey Allah'ın Rasûlü! Bazen kalbimizde öyle şeyler hissediyoruz ki bizden birinin gökyüzünden yere düşüp parçalanması onu anlatmasından daha iyidir." Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: "İşte bu (hassasiyetiniz) katıksız/saf imândır."[18]

3. "Bir adam Hz. Âişe (r.a)'ye şöyle dedi:

"Bazılarımız kendi kendine içinden konuşuyor. Eğer diliyle o içindekileri söylerse, ahireti gider. Eğer o içindekileri açığa çıkarılsa öldürülür." dedi. Âişe bunun üzerine üç defa tekbir getirdi ve şöyle dedi: "Rasulullah'a aynı soru soruldu. Rasulullah (s.a.v) da üç defa tekbir getirdi ve şöyle dedi: "Ancak müminler imtihan edilir."[19]

4. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

"Dünya mü'min için sûrekli bulanıktır, durulmaz. Nasıl durulabilir ki, dünya mü'minin zindanı ve imtihan vasıtasıdır."[20]

5. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Mü'minlerin imân yönünden en olgunu; ahlak bakımından en güzel olanı ve çoluk çocuğuna karşı iyi ve yumaşak davranıp bağışı bol olanıdır."[21]

6. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

"Şu üç şeyin doğru olduğuna yemin ederim:

17 Suyuti, Camiu's- Sağir 4: 399, (5752).
18 Ahmed bin Hanbel/ Müsned, 20/20.
19 İbn-i Hacer el-Askalani, İmân: 2981.
20 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:551, (4285).
21 Ebû Dâvûd, Edeb: 15; Buhârî, İmân: 33; Tirmizi: 2612; İbni Mâce, Nikâh: 50.

- Allah İslâm'dan nasibi olan kimseyi, İslâm'dan nasipsiz kimseyle bir tutmaz. İslâm'dan nasip ise şu üç şeydir: Namaz, oruç, zekât.
- Allah dünyada bir kulunu dost edinirse, kıyamet gününde başkasının dostluğuna terketmez.
- Bir kimse bir topluluğu severse, Allah onu mutlaka onlarla beraber kılar.

Dördüncü birşey daha vardır ki, doğru olduğuna yemin etsem günahkâr olmayacağımı umarım. O da şudur: Allah dünyada bir kulunun kusurunu örterse, kıyamet gününde de mutlaka örter."[22]

7. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Doğru yolda olun, orta yolu tutun. Alacağınız bol mükâfatla sevinin. Biliniz ki, sizden biriniz kendi ameliyle cennete giremeyecektir. Ben de giremem. Ancak Allah beni bağışlarsa ve rahmetiyle kuşatırsa o hariç."[23]

8. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"«Sen en yakın hısımlarını inzâr et.»[24] âyeti kerimesi nazil olunca Rasulullah (s.a.v) Safa üzerine çıkarak:

"Ey Fatıma binti Muhammed! Ey Safiyye binti Abdilmuttalip! Ey Abdulmuttalip oğulları! Sizin için Allah'tan hiç bir şeye mâlik değilim. Ama malımdan neyi dilerseniz isteyin." buyurdu."[25]

9. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ya Rasulallah! İbni Cüd'ân cahiliyet devrinde akrabasına yardım eder, fakirleri doyururdu. Acaba bu ona bir fayda verir mi?' dedim.

"(Hayır!) Fayda vermez, çünkü o hiç bir gün: "Ya Rabbi! Kıyamet gününde benim günahlarımı mağfiret eyle." dememiştir." buyurdu. [26]

22 Müsned, 6:145,160; Suyuti, Camiu's- Sağir 3:297, (3446).
23 Buharî, İman: 29; Rikak: 18; Merzâ: 19; Müslim, Münafikûn: 71, 76, 78; Birr: 52; Ebû Davud, Salât: 223; Tirmizi, Kader 18; Tefasîr-i Sûre, 4, 24; Nesei, İman: 28; İbni Mâce, Zühd: 20.
24 Şuarâ: 26/214.
25 Müslim, İmân: 350, (205).
26 Müslim, İmân: 365, (214).

10. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Ümmetimde şirk;karanlık bir gecede tepeciğin üzerinde karıncanın yürümesinden daha gizlidir. En aşağı derecesi zulmün azıcık bir şeyine dahi sevgi göstermen veya adaletin azıcık bir şeyine de buğz etmendir. Din, Allah için sevmek ve Allah için buğz etmekten başka bir şey midir? Yüce Allah şöyle buyuruyor:[27]

«Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olunuz ki, Allah da sizi sevsin.»"[28]

11. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Amellerin yazıldığı defterler üçtür. Bir defter vardır ki, Allah ondaki hiçbir şeyi affetmez. Bir defter de vardır ki, ondakileri affetmesi Allah'a hiç zor gelmez. Bir defter de vardır ki, Allah ondaki hiçbir şeyin karşılığını vermeden bırakmaz. Allah'ın içindeki hiçbir şeyi affetmediği defter, Allah'a ortak koşmanın kaydedildiği defterdir. İçindekileri affetmek Allah'a hiç zor gelmeyen defter ise, kulun Rabbiyle kendi arasında olan ve nefsine yaptığı zulümlerdir. Terk ettiği bir günlük oruç, kılmadığı bir vakit namaz gibi. Allah dilerse bunu affeder ve cezalandırmaktan vazgeçer. Allah'ın içindeki hiçbir şeyin karşılığını vermeden bırakmayacağı deftere gelince, kulların kendi aralarında yaptığı zulümlerdir. Bunda belirtilen kulların hakları mutlaka biribirlerinden alınır."[29]

12. Hz. Âişe (r.a), den Rasulullah (s.a.v) şöyle derken işitmiştir:

"Melekler "Anân"e (bir bir bulut ismidir) inerler de, gökte kaza ve hükmolunan geleceğe ait bazı şeyleri kendi aralarında görüşürler. Bu sırada şeytanlar bu konuşmalardan kulak hırsızlığı yaparlar. İşittiklerini de kahinlere gizlice ulaştırırlar. Bu haberlerle beraber yüzlerce yalan da kendiliklerinden uydururlar."[30]

13. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Üzerimden beni Allah'a yaklaştırmayacak bir gün geçerse,o günde benim için bereket yok demektir."[31]

27 Âl-i İmrân: 3/31.
28 Suyuti, Camiu's- Sağir, 4:174, (4935).
29 Buhari, Megazi: 35; Müsned, 6: 240; Suyuti, Camiu's- Sağir 3:552, (4289).
30 Tecrid-i Sarih, 1326.
31 Suyuti, Camiu's- Sağir, 1:240, (343).

KADER

14. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Altı kişi vardır ki, ben, Allah ve her peygamber onları lanetlemiş, yani Allah'ın rahmetinden uzak kalmalarını istemişlerdir:

- Allah'ın kitabına ilave yapan,
- Kaderi yalanlayan,
- Allah'ın alçak saydıklarını yüksek göstermeye çalışan ve yüksek saydıklarını alçaltmaya çaba gösteren zorbalar,
- Allah'ın haram kıldıklarını helal sayanlar,
- Ehli beytimden olup yine haramları helal sayanlar,
- Sünnetimden yüz çevirip sünnetimi terk edenler."[32]

15. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kim kader konusunda gereksiz ve faydasız bir şey konuşursa, kıyamette o konuştuğundan dolayı sorguya çekilir."[33]

16. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Gökte uçan kuş bile kader ile uçar ve hayır ummak onun hoşuna gider.."[34]

TEVBE

17. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Allah'ın affı senin günahından büyüktür."[35]

18. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Amel sayfasında çokça istiğfar bulacak olan kimseye müjdeler olsun!"[36]

32 Tirmizî, 2154.
33 İbn-i Hacer el-Askalani, İmân, 2920.
34 İbn-i Hacer el-Askalani, İmân, 2931.
35 Suyuti, Camiu's- Sağir 4: 318, (5438).
36 İbni Mâce, Edeb: 57; Suyuti, Camiu's- Sağir 4: 282, (5310).

19. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

“Allah'tan afv ve bağışlanma dilenildiğinde büyük günah büyük değil (Allah onu affeder), üzerinde ısrar edildiğinde ise küçük günah küçük değildir.”[37]

20. Hz. Âişe (r.a)’den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Ey Âişe! Küçük görünen günahlardan sakın. Çünkü onları araştıran bir melek vardır.**”[38]

21. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

“Ahlâkı kötü olan kimse hariç, herkesin tevbesi vardır. Çünkü Ahlakı kötü olan kimse bir günahtan tevbe eder etmez, daha kötüsünün içine düşer.”[39]

22. . Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

“Eğer bir günah işlemişsen, Allah'tan bağışlanmanı dile ve O’na tevbe et. Şüphesiz günahtan tevbe, kalbin pişmanlığı ve dilin Allah'tan bağışlanma dilemesidir.”[40]

23. Hz. Âişe (r.a)’nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Günahlarınızı azaltın. Zira Allah Teâlâ'ya günahlarınızın azlığından daha iyi bir şeyle kavuşmuş olamazsınız."[41]

24. Hz. Âişe (r.a)’den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Sûrekli didinip salih amel işleyen kimselerin yolunu takip etmek kimi sevindiriyorsa, günah işlemeyi bıraksın**."[42]

25. Hz. Âişe (r.a)’den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Allah'ın nimetlerine gereken saygıyı gösterin ve günah işleyerek onu elinizden kaçırmayın. Çünkü bir topluluğun elinden kaçan nimet nadiren geri gelir.”[43]

37 Suyuti, Camiu’s- Sağir 5: 463, (7970).
38 Müsned, Kitabüz- Zühd 77, İbn Mâce: 4243, Fethu'l-bârî 11/329, Müsned 6/70, 151.
39 Suyuti, Camiu’s- Sağir 2:510, (2416).
40 Suyuti, Camiu’s- Sağir 3:35, (2678).
41 Müsned, Kitabüz- Zühd, 913.
42 İbn-i Hacer el-Askalani, Zühd ve Rekaik 3248; Suyuti, Camiu’s- Sağir 6: 31, (8314).
43 Suyuti, Camiu’s- Sağir, 1:191, (255).

SABIR

26. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:“Ben Rasulullah (s.a.v)’a hitaben;

"Ey Allah'ın Rasulü, ben Kur'ân'da en şiddetli olan âyeti biliyorum." dedim.

"**O hangi ayettir ey Âişe?**" diye sordu. Ben de;

"Yüce Allah'ın; ***«Kötülük yapan cezasını çeker.»***[44] sözüdür." diye cevap verdim. Bunun üzerine;

"**Ey Âişe! Bir mü'mine bir musibet yada bir diken isabet eder, o kul da buna sabrederse, bu musibete sabretmesi onun işlemiş olduğu amellerinin kendisince en çirkinlerine karşılık olur da hesaba çekilmez. Kıyamet gününde günahlarından dolayı hesaba çekilen kimseler ise, mutlaka azap görür.**" buyurdu.

Âişe: “Allah Kur'ân-ı Kerîm'inde; «O kolay bir hesaba çekilecek.»[45] buyurmuyor mu?” diye sordu.

Rasul-ü Ekrem de:

“**O amellerin Allah'ın huzuruna arzedilmesidir. Kulun günahlardan hesaba çekilmesi değildir. Ey Âişe! İnceden inceye hesaba çekilen kimse, mutlaka azaba uğratılır.**” buyurdu.”[46]

27. Esved (r.a)şöyle demiştir:

“Hz. Âişe Minâ'da iken yanına Kureyş'den birtakım gençler girdi. Gülüyorlardı. Hz. Âişe (r.a):

“Niye gülüyorsunuz?” diye sordu.

“Falan kişi çadır ipinin üzerine düştü. Az daha boynu yahut gözü gidiyordu.” dediler. Bunun üzerine

Hz. Âişe (r.a):

“Gülmeyin! Çünkü ben Rasulullah (s.a.v)’ı: “**Hiç bir müslüman yoktur ki, (ayağına) bir diken veya ondan küçük bir şey batsın da, onun sebebiyle kendisine bir derece verilmesin ve bir günahı silinmesin!**” buyururken işittim.” dedi.[47]

44 Nisa 123
45 İnşikak: 84/ 8.
46 Ebu Dâvud, Cenaiz: 1, (3093). Buhari/İlim 35. Müslim/Cennet 79. Tirmizi/Tefsir 742.
47 Müslim, Birr ve Sıla 46, (2572).

28. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

"Mü'min sıkıntıya tabi tutulur. Çünkü bir diken batışı veya ondan daha küçük bir musibetle veya bir ağrıyla sıkıntıya düşerse, Allah bununla mutlaka onu bir derece yükseltir ve onun bir günahını düşürür."[48]

29. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Bir mü'mine bir diken dahi batsa, Allah mutlaka onun için on sevap yazar, on tane küçük günahı affedilir ve on derece yükseltilir."[49]

30. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Bir diken batması bile olsa, mü'min uğradığı bütün musibetlerin mükafaatını görür yahut da karşılaştığı sıkıntılar hatalarına keffaret olur." [50]

31. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Mü'min hastalandığında, körüğün demirin kirini,pasını, temizlediği gibi, hastalık da onu günahlardan öyle temizler."[51]

32. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a tâun hastalığı hakkında sorulmuştu. Şu cevabı verdi:

"O, sizden öncekilere Allah'ın gönderdiği bir azaptı. Şimdi Allah onu mü'minlere bir rahmet kıldı. Tâun çıkan memlekette bulunan bir kul, kendisine Allah'ın takdir ettiği şeyin ulaşacağını bilip, sevap umuduyla sabredip, orada kalır ve dışarı çıkmazsa, mutlaka ona şehid sevabının bir misli verilir."[52]

33. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kulun günahı çoğalıp ona keffaret olabilecek kadar salih ameli kalmadığında, Allah o kula üzüntü verir ki, günahlarına keffaret olsun."[53]

---

48 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:387, (2105); Müsned, 6:160, 215.
49 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 485.
50 Muvatta, Nazar 6.
51 Suyuti, Camiu's- Sağir 1: 283, (259).
52 Buhârî, Tıbb 31, Enbiya 50, Kader 15.
53 Müsned, 6:157; Suyuti, Camiu's- Sağir, 1:434, (838).

34. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Allah insan için cennette yüksek dereceler yazar. O insan, kendisini o dereceye ulaştırabilecek bir amel yapamaz. Bu yüzden, Allah ona, o dereceyi kazanabilmesi için, çeşitli belâ ve musibetler vermekte devam eder."[54]

TEMİZLİK

35. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"İslâm temizdir, öyleyse siz de temizleniniz. Şüphesiz cennete ancak temiz olanlar girer."[55]

36. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

"On şey fıtrattandır: Bıyığın kesilmesi, sakalın uzatılması, misvak kullanmak, istinşak (burna su çekmek), mazmaza (ağza su çekmek), tırnakları kesmek, parmak mafsallarını yıkama, koltuk altını traş etmek , etek traşı olmak, istinca yapmak (yani necasetten su ile temizlenmek.)"[56]

37. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v), temizleneceği zaman temizliğinde, taranacağı zaman taranışında, ayakkabı giyeceği zaman, onları giymede ve bütün işlerinde sağdan başlamayı pek severdi."[57]

38. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın sağ eli, abdest alma ve yemek yemesi içindi. Sol eli ise, heladakileri ve diğer pislikleri temizlemesi içindi."[58]

39. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Biriniz

---

54 Müsned-i Ebu Hanife 433/1.
55 Suyuti, Camiu's- Sağir, 2:322, (1953).
56 Müslim, Tahâre 56 (261); Ebû Dâvud, Tahâret 29, (53); Tirmizî, Edeb 14, (2758); Nesâî, Zînet 1, (8, 126, 127); İbn Mâce, Tahâre 8; Müsned, VI.137.
57 Müslim, Taharet 66, (268); Nesâî, Gusül: 17; Buhârî, Salat 47, Vüdu 31, Et'ime 5,Libas 38, 77; Ebu Davud, Libas 44, (4140); Tirmizî, Salat 428, (608); Müsned 218/526.
58 Ebu Dâvud, Taharet 18, (33); Müsned, VI, 265, 287; Buhârî, Vudü 31; Müslim Tahâre 19; Tirmizi, Salat: 2.506; Nesâ'î Taharet 1; İbn Mace; Tahare 401.

helâya giderken beraberinde üç tane de taş götürüp onlarla temizliğini yapsın. Bunlar ona yeterlidir."[59]

40. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Bazıları Rasulullah (s.a.v)'ın ölümle sonuçlanan hastalığında Hz. Ali'ye vasiyet ettiğini söylüyorlar. Rasulullah (s.a.v)'ın hastalığı çok ağırdı. Küçük abdest yapmak için bir kap istemişti. O esnada kime ne vasiyet ettiğini bilmiyorum."[60]

41. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Soğuk su ile taharet yapınız. Çünkü bu basur hastalığı için şifadır."[61]

42. Hz. Âişe (r.a)'e Basralı kadınlar geldiğinde, onlara tuvalette su kullanmalarını emretti ve dedi ki:

"Kocalarınıza su ile temizlenmelerini söyleyin. Ben onlara bunu anlatmaktan utanıyorum. Rasulullah (s.a.v) su ile temizlenirdi."[62]

43. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v) tuvaletteki büyük ihtiyacını giderdikten sonra avret mahallini üç kere yıkardı."[63]

44. "Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre;

Rasulullah (s.a.v)'a yeni doğançocuklar getirilir, o da onlara bereket duasında bulunur ve hurma çiğneyerek çocuğun damağını onunla ovardı. Birgün bir çocuk getirilmişlerdi. Çocuk Rasulullah (s.a.v)'ın üzerine bevletti. Rasulullah (s.a.v) hemen su isteyerek suyu çocuğun bevlinin üzerine döktü ve onu yıkamadı."[64]

45. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Peygamber (s.a.v) buyurdu ki:

59 Ebû Dâvud, Tahâret: 21, (40); Nesâî, Tahâret: 40, (1, 41, 42); Buhârî, Vudû' 21; Müslim, Tahâre 57; Tirmizî; Tahare 12; İbn Mâce, Tahâre 16; Müsned 134/ 442.

60 Nesâî, Tahara 29. Ebu Davud/Tahatet 13. İbni Mace/Cenaiz 64.

61 Suyuti, Camiu's- Sağir, 1:501, (1004).

62 Müslim, Tahara: 21; Nesâî, Tahara: 41; Müsned: 149/457.

63 Müsned: 150/458.

64 Buharı, Vudû, 4/59; Müslim, Taharet: 101, (286).

"Hamamlar ne çirkin yerlerdir ki, oralarda avret yerleri örtülmez ve temiz olmayan bir su vardır."[65]

46. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), önceleri hamamlara girmeyi yasaklamış, sonra erkeklerin peştemalli olarak oralara girmelerine izin vermiştir, kadınlara ise izin vermemiştir."[66] [67]

47. Ebu'l-Melîl şöyle demiştir:

"Şam halkından bazı kadınlar, Âişe (r.a)'nin yanına geldiler. Hz. Âişe onlara:

-Siz kimlerdensiniz?" diye sordu.

-Şam halkındanız." cevabını verdiler. Hz. Âişe:

-Herhalde siz, kadınları hamama giren şehrin halkındansınız." dedi

-Evet." cevabını verdiler. Bunun üzerine Hz. Âişe şöyle dedi:

-Şunu iyi bilin ki, ben Rasulullah (s.a.v)'ı şöyle derken işittim;

"**Kendi evinin dışında bir yerde,gereksiz yere elbisesini soyan bir kadın, Allah ile kendi arasındaki perdeyi yırtmıştr**."[68]

48. Hz Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ashab-ı Kiramın evlerinin kapıları mescide açılmış bir halde idi, Rasulullah (s.a.v) Mescide gelip;

"**Şu evlerin yönlerini (kapılarını) mescidden çeviriniz**" buyurdu ve kendi hanımlarının odasına girdi. Ashab, kendileri hakkında bir ruhsat inmesini umarak bir şey yapmadılar (evlerin kapılarını çevirmediler.) Bir müddet sonra Rasulullah (s.a.v) onların yanına tekrar çıktı ve;

"**Şu evlerin (kapılarını) çeviriniz. Çünkü ben, mescidi hayız ve cünüp olanlara helâl görmüyorum**." buyurdu.[69]

65 Müsned-i Ebu Hanife 74/34.

66 Ebu Dâvud, Hamamlar 1, (4009); İbni Mace, Edeb 38; Tirmizi, Edeb 43; Darimi, İsti'zan 23; Müsned III, 339, VI. 132. 139. 173. 179. 267.

67 Şifalı suların bulunduğu hamamlara tesettüre dikkat edilerek girilmasinde bir sakınca yoktur.

68 Ebu Dâvud, Hammâm: 1, (4009, 4010); Tirmizi, Edeb 43, (2803-2804); İbni Mâce, Edeb 38; Dârimi, İslizan 23; Müsned, 4l. 173. 199 267.362.

69 Ebu Dâvud, Taharet 92, (232); İbn Mâce, Tahâre 126.

49. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), bir gün mescidde iken bana:

"**Seccadeyi bana getiriver!**" buyurdu.

"Hayızlıyım." diye cevap verdim.

"**Senin hayızın elinde değil ki!**" buyurdu"[70]

50. Şureyh İbnu Hâni, Hz. Âişe (r.a)'ye: "Bir kadın hayızlı iken kocası ile birlikte yemek yer mi?" diye sordu. Hz. Âişe; "Evet dedi, ben hayızlıyken, Rasulullah (s.a.v) beni çağırırdı, ben de onunla birlikte yemek yerdim. Bu sırada etli kemiği alır, bana uzatır, önce benim başlamam için bana yemin verirdi. Ben de onu alır ve bir miktar yerdim. Sonra Rasulullah'a uzatırdım. O da ağzını, kemikte tam benim ağzımı koyduğum yere koyarak yemeye başlardı. İçecek bir şey istediği olur, getirince ondan önce benim içmem için bana yemin verirdi, bunun üzerine ben de kabı alır bir miktar içer, sonra bırakırdım. Bu kez onu Rasulullah (s.a.v) alır, kabın tam benim ağzımı koyduğum yerine ağzını koyarak içerdi."[71]

51. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Hayızlı olduğum zamanlarda Rasulullah (s.a.v) benim içtiğim yerden su içtiği gibi, artığımı da içerdi.[72]

52. Hz. Âişe (r.a)'nın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ben hayızlı iken Rasulullah (s.a.v)'ın başını yıkardım."[73]

53. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hayızlı olduğum halde Rasulullah (s.a.v)'ın başını tarardım."[74]

54. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), ben hayızlı iken kucağıma yaslanır ve Kur'an

70 Müslim, Hayz: 11, (298); Ebu Dâvud, Tahâret: 104, (261); Tirmizî, Tahâret: 101, (134); Nesâî, Hayz: 18, (1, 192).
71 Müslim, Hayz: 14, (300); Ebu Dâvud, Tahâret: 103, (259); Nesâî, Tahâret: 177, (1, 148).
72 Nesâî, Hayz 14.
73 Buhârî, Hayz: 2, İ'tikaf: 2, 3, 4, 19, Libâs: 76; Müslim, Hayz: 10, (297); Muvatta, Tahâret: 102, (1, 60); Ebu Dâvud, Savm: 79, (2467, 2469); Tirmizî, Savm: 80, (804); Nesâî, Hayz: 20, (1, 193).
74 Nesâî, Tahara 177.

okurdu."[75]

55. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ben Rasulullah (s.a.v)'ın yakınında, hayızlı bulunduğumda, üzerimdeki elbisenin bir kısmı Rasulullah'ın üzerine sarkmışbir vaziyetteyken geceleyin namaz kılardı."[76]

56. Hz Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Bizden birimiz hayızlı olduğu zaman Rasulullah (s.a.v) ona hayzının şiddetli zamanında (diz kapağı ile göbeği arasını örtecek bir izar (peştemal) kuşanmasını emreder; sonra da tenini tenime dokundururdu. Sizin hanginiz Rasulullah (s.a.v) gibi nefsine hakim olabilir?"[77]

57. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) hayızlı haldeki eşlerine izarları üzerinden dokunurdu/faydalanırdı." [78]

58. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Ben hayızlıyken Rasulullah (s.a.v) bana sarılır ve başımdan öperdi."[79]

59. Hz Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Rasulullah (s.a.v) hayızlı karısından faydalanmak isteyen adam hakkında şunu söyledi:"Sadece diz kapağı ile göbeği arasını örteceği bir peştemal üzerinden faydalanma hakkı vardır."[80]

60. Nâfi şöyle anlattı: Ubeydullah b. Abdullah b. Ömer (r.a.) Nâfî'yi, Âişe (r.a)'ye göndererek ona:

"İnsan aybaşı olan zevcesiyle kucaklaşabilir mi?" diye sormasını söyledi. Nâfî sorunca, Âişe (r.a): "Belden aşağısına etekliğini giysin,

75 Buhârî, Hayz: 13, Tevhid: 52; Ebu Dâvud, Tahâret: 103, (260); Nesâî, Hayz: 16, (1, 191); Müslim, Hayz 15, (301).
76 Ebu Dâvud, Taharet 133, (370); İbn Mâce, Tahâre 131; Müsned, VI, 204; ayrıca bk. Buhârî, Salat 19, Müslim, Salat 273, 274.
77 Ebu Dâvud, Taharet 105, (273); Buhârî, Hayz 5; Müslim, Hayz 2 (293); Müsned, VI, 40, 42, 44, 98, 113, 126, 128, 156, 161, 201, 204, 206, 216, 230, 266.
78 Müsned 8/812.
79 Müsned 13/817.
80 Müsned 15/819.

sonra isterse onunla kucaklaşsın." dedi.[81]

61. Hz. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v) ile yatakta yatarken üzerinde sadece elbisesi vardı. Hz. Âişe (r.a) birden kalkınca Rasulullah (s.a.v) ona:

'**Neyin var, galiba aybaşı oldun**.' dedi. Âişe (r.a) de:

'Evet.' deyince Rasulullah (s.a.v):

'**Etekliğini (izarını) giyin, yatağına gir.**' buyurdu.[82]

62. Hz. Âişe (r.a)'ye "Sen hayızlıyken Rasulullah seninle beraber yatar mıydı?" diye sorulunca şöyle dedi:"Evet, üzerime izarımı bağladığımda benimle yatardı. O dönemde ancak tek yatağımız vardı. İzzet ve celâl sahibi olan Allah bana bir yatak daha nasip edince Rasulullah'tan ayrı yatmaya başladım."[83]

63. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'ın hanımları olan bizlerden her birinin, içinde hayız olduğu bir elbisesi vardı. Ona hayız kanı değecek olsa, onu tükrüğü ile ıslatır, sonra onu tırnağı ile ovalar yıkardı." dedi."[84]

64. Hz Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Bizden biri hayız olur, sonra temizlenince, (bulaşma) kanı, elbisesinden kazır ve elbisenin geri kısmına su serper, sonra da içinde namaz kılardı."[85]

65. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kadın hayız kanı kesilip,hayızdan temizlendiği zaman, cildine yakın olan elbisesini iyice araştırsın ve ona değen hayız kanını yıkasın. Bundan sonra o, elbise ile namaz kılabilir."[86]

66. Ümmü Câhder el-Âmiriye'den rivayet edildiğine göre; O, Âişe (r.a)'ye elbiseye bulaşan hayız kanının hükmünü sordu. Âişe (r.a) şu cevabı verdi:"Ben hayızlı iken bir gece üzerimizde şiltemiz

81 Muvatta, Taharet 95.
82 Muvatta, Taharet 94.
83 Müsned 17/821.
84 Buhârî, Hayz: 11; Ebû Dâvud, Tahâret: 132, (352, 364).
85 Buhârî, Hayz: 9; Ebû Dâvud, Tahâret: 107, (269), 132, (357), 142, (388); Nesâî, Tahâret: 179, (1, 150, 151).
86 Dârimî: 105/1013.

olduğu halde, Rasulullah (s.a.v) ile beraberdik. Şiltenin üstüne bir elbise örtmüştük. Sabah olunca Hz. Peygamber elbiseyi alıp giydi, çıktı. Sabah namazını kıldırdı ve oturdu. Bir adam;"Ya Rasulallah! Bu bir kan lekesi değil mi" diye kanı gösterdi. Rasulullah lekeli kısmın kenarını avuçlayıp dürülmüş bir vaziyette bir çocukla bana gönderdi ve: '**Bunu yıka, kurut ve bana gönder**' buyurdu. Çanağımı isteyip onu yıkadım, kuruttum ve Rasulullah (s.a.v)'a gönderdim. Rasulullah öğleye doğru o elbise üzerinde olduğu halde geldi."[87]

67. Hz Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Biz geceleyin Rasulullah (s.a.v)'la beraber, hayızlıyken hem de hayzın ilk günlerinde, aynı örtünün altında yatardık. Eğer Rasulullah'ın bedenine benden bir şey (kan) bulaşırsa, kenarına taşırmadan sadece bulaştığı yeri yıkar, sonra da namaz kılardı. Yok eğer ona (elbisesine) kandan bir şey bulaşırsa, kenarına taşmadan sadece bulaştığı yeri yıkar sonra da o elbise ile namaz kılardı."[88]

68. Hz. Âişe (r.a)'ye elbisesine kan bulaşan hayızlı kadının ne yapacağı sorulunca şöyle dedi:"Onu yıkasın, eğer kanın eseri gitmezse, onun rengini sarı bir şeyle değiştirsin. Muhakkak ben Rasulullah (s.a.v)'ın yanında peş peşe üç hayız olur, elbisemi yıkamazdım (elbiseme kan bulaştırmazdım.)"[89]

69. Bir kadın Hz. Âişe (r.a)'ye şöyle sormuştur: -Hayız kanı elbiseme bulaşıyor. Ben de onu yıkıyorum, ama gitmiyor. Onu keseyim mi?" Hz. Âişe de şöyle cevap vermiştir: "Su, temiz ve temizleyicidir!"[90]

70. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Sizden biri hayzından temizlendiğinde, bir parça toplak otu ile, bunu bulamazsa bir parça mersin ağacı ile, bunu bulamazsa bir parça çekirdek ile, bunu da bulamazsa bir parça tuz ile kendisinde bulunan kan kokusunu gideremez mi?"[91]

87 Ebu Dâvud, Taharet 138, (388).
88 Ebu Dâvud, Taharet 105, (269), Nikâh 46; Nesâî, Tahâre 178; Hayz 11.
89 Ebu Dâvud, Taharet 130, (357); Dârimî, Vudu', 84, 92.
90 Dârimî: 1017.
91 Dârimî: 1167.

71. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kadın hayızdan dolayı gusül yaptığı zaman, kan izini güzel koku sûrerek yok etsin."[92]

72. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Ensârdan bir kadın, Rasulullah (s.a.v)'a hayızdan nasıl yıkanacağını sordu. Bunun üzerine, Rasulullah da nasıl yıkanacaksa öyle emretti ve dedi ki:"**Miske bulanmış bir (bez, pamuk vs.) parçası al. Onunla temizlen**!""Onunla nasıl temizleneceğim?" diye kadın tekrar sordu. Rasulullah: "**Onunla temizlen!**" buyurdu. Kadın tekrar etti: "Nasıl?" Rasulullah:"**Sübhânallah! Temizlen işte!**" dedi. (Baktım ki anlamıyor;) kadını kendime çektim ve: "O parçayı, kan bulaşığına tatbik et" dedim."[93]

73. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ensarın kadınları ne iyi kadınlardır. Haya onları dinlerinin hükümlerini sorup anlamaktan alıkoymadı."[94]

74. Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a)'nin azatlısı Ümmü Alkame anlatıyor:"Kadınlar sarımtırak hayız kanı bulaştırılmış pamuğu kutuya koyar, Hz. Âişe (r.a)'ye gönderirler ve ona:"Artık namaz kılabilir miyiz?" diye sorarlar, Âişe (r.a) de onlara:"Acele etmeyin, bembeyaz aktığını görünceya kadar bekleyin." derdi.Hz. Âişe (r.a): "Beyaz görünceye kadar." sözüyle hayızdan temizlenmelerini kastediyor." [95]

75. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hayız gören kadın, kanın beyaz aktığını görünceye kadar kendini namazdan alıkoysun. Sonra o, (iyice temizlenince) gusül yapar ve namazını kılar."[96]

76. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v) zamanında hayız görür ve temizlenirdik. Bize

92 Dârimî: 1168.
93 Buhârî, Hayz: 13, 14, İ'tisam: 24; Müslim, Hayz: 60, 61, (332); Ebu Dâvud, Tahâret: 122, (314, 315, 316); Nesâî, Tahâret: 159, (1, 135-137).
94 Ebu Dâvud, Taharet 120, (316); İbn Mâce, Tahâre 124; Müslim, Hayz 6; Müsned, V, 72; VI, 148.
95 Muvatta, Taharet 97.
96 Dârimî: 868.

orucu kaza etmemizi emreder, namazı kaza etmemizi emretmezdi."[97]

77. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Hayız kanı başladığı zaman namazı bırak. Kan kesildiği zaman yıkan.**"[98]

78. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, bir kadın kendisine: "Temizlendiğimiz zaman kıldığımız farz ve nafile namazlar bize yeter mi? hayızlı iken kılamadıklarımızın kazası gerekir mi?" diye sormuş, o da şu cevabı vermiştir:"Sen Harûriyye (Hâricî) misin? Biz Rasulullah (s.a.v)'la beraberken hayız gördüğümüzde, tutamadığımız oruçları kaza etmemizi söylerdi, fakat kılamadığımız namazların kazasını kılmamızı söylemezdi."[99]

79. Hz. Âişe (r.a)'nin, o kanı gören hamile hakkında; "Bu, onu hiçbir namazdan menetmez, (veya menetmesin.)" dediği rivayet edilmiştir.[100]

80. Hz. Âişe (r.a) istihaze(adet dışı kan) gören kadın hakkında; "Bir kere gusleder, sonra hayız günleri gelinceye kadar abdest alır." demiştir.[101]

81. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Müstehâza, (istihaze olan kadın) hayızlarının günlerinde oturur, (hayızlı kadına haram olan şeyleri yapmaz) sonra bir defa gusül yapar ve her namaz için abdest alır."[102]

82. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Hz. Peygamber (s.a.v) buyurdu ki:"**İstihâze (âdet dışı kan) gören kadın namazı kılar, isterse**

97 Buhârî, Hayz: 21; Müslim, Hayz: 15.
98 Nesâî, Tahara 135.
99 Buhârî, Hayz: 20; Müslim, Hayz: 67, (335); Ebu Dâvud, Tahâret: 105, (262, 263); Tirmizî, Taharet: 97, (130); Savm: 68, (787); Nesâî, Hayz: 17, (1, 191, 192), Savm: 64, (4, 191); Müsned 4/808.
100 Dârimî: 938.
101 Ebu Dâvud, Taharet 112, (299).
102 Dârimî: 804.

kan hasır/sergi üzerine dökülsün."[103]

83. Bukeyye (r.a.) demiştir ki:"Hayzı istihaze ile karışıp , kendisinden devamlı kan gelen bir kadının durumunu Âişe'ye soran bir kadını işittim. Âişe dedi ki:"Rasulullah (s.a.v) bana, o kadına; "âdeti düzgün iken her ay hayız olduğu günler kadarını araştırmasını, o kadar günü sayıp o günlerde (o günler miktarınca) namazı terk etmesini, sonra yıkanıp cinsel organına bir bez koymasını, sonra namaz kılmasını" söylememi emretti.[104]

84. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) devrinde bir kadın istihaze oldu. İkindiyi öne ilk vaktine alıp, öğleyi tehir ederek ikisi için bir defa; akşamı tehir edip, yatsıyı öne alarak ikisi için bir defa gusletmekle ve sabah için de bir defa gusletmekle emrolundu."[105]

85. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:Fatıma binti Ebi Hubeyş istihaze oldu ve Rasulullah (s.a.v)'a "Ya Rasulallah! İstihaze oluyorum, temizlenemiyorum. Namazı bırakayım mı?" diye sordu. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**O damardan gelen bir kandır, hayız kanı değildir. Hayız günleri geldiği zaman namazı bırak, sona erdiğinde de üzerindeki kan izini yıka, abdest al. O hayız kanı değil, damardan gelen kandır.**" Rasulullah'a:"Gusül gerekmez mi?" diye soruldu. "**Guslün gerekliliği hususunda kimsenin şüphesi olmasın.**" buyurdu.[106]

86. Fâtıma binti Ebi Hubeyş'ten şöyle rivayet edilmiştir: Hz. Âişe (r.a)'nin yanına geldim ve dedim ki: "Ey mü'minlerin annesi! İslâm'dan benim bir nasibimin olmamasından ve ayrıca cehennemliklerden olmaktan korkuyorum. Çünkü istihâze günlerimde Allah'ın dilediği kadar duruyor, Allah için namaz kılamıyorum." Hz. Âişe şöyle dedi:

"Hz. peygamber (s.a.v) gelinceye kadar otur!" Hz. peygamber gelince Hz. Âişe ona dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü! Bu, Fatıma binti Ebi Hubeyş'tir. 12345 6

103 Müsned 44/848.
104 Ebu Dâvud, Taharet 109, (284).
105 Ebu Dâvud, Taharet 111, (294); Dârimî: 783.
106 Nesâî, Tahara 139; Buhari hayd 6/8; Müslim Hayd 3/62.

İslâm'dan kendisinin bir payının olmamasından ve cehennemliklerden olmaktan korkuyor. Çünkü istihâze günlerinde Allah'ın dilediği kadar kalıyor/duruyor, Allah için namaz kılamıyor." Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Fatıma binti Hubeyş'e her ay âdet günleri kadar durmasını, sonra gusül almasını, pamukla kan mahallini kapatmasını, kumaşla bağlamasını, bu şekilde temizlenip her namaz vaktinde abdest almasını ve namaz kılmasını söyle! Bu (fazla kanama) şeytandan gelen bir darbe ya da yaralanan bir damar veya ona ulaşan bir hastalıktır.**" [107]

87. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Fatıma binti Ebi Hubeyş istihaze olmuştu. Rasulullah ona şöyle buyurdu:

"**Hayız kanı siyah bir kandır, tanınır. Akan kan bu olursa namazı bırak. Bundan başkası olursa abdest al ve namazını kıl.**" [108]

88. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre;

Rasulullah (s.a.v)'ın baldızı ve Abdurrahman b. Avf'ın zevcesi Ümmü Habibe binti Cahş yedi sene istihâze görmüş ve bu konuda Rasulullah (s.a.v)'a fetva sormuş. Rasulullah (s.a.v): "**Şüphesiz ki bu hayz değildir. Fakat bu bir damar kanamasıdır. Bundan sonra hayız günü başladığında namazı bırak. Sûre tamamlanınca gusül al ve namazını kıl!**" buyurdu.Hz. Âişe (r.a) demiş ki: "Artık Ümmü Habibe kız kardeşi Zeynep binti Cahş'ın odasında bir leğen içinde yıkanıyor, hatta kanın kızıllığı suyun üstüne çıkıyordu."[109]

107 Müsned 35/839.
108 Nesâî, Tahara 139.
109 Müslim, Hayz 64, (334); Müsned 3/807.

GUSÜL

89. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) dört şeyden dolayı gusledermiş:

Cünüplükten,

Cuma günü gelince,

Kan aldırmaktan,

Ölü yıkamaktan.[110]

90. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Vallahi eğer isterseniz, size cünüplükten dolayı yıkanmış olduğu yerdeki duvarda Rasulullah'ın elinin izini gösterebilirim."[111]

91. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) yıkanır, iki rekat sünnet namazla, sabah namazını kılardı. Gusülden sonra Rasulullah (s.a.v)'ın bir de namaz için abdest aldığını zannetmiyorum."[112]

92. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v) gusülden sonra abdest almazdı."[113]

93. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) cünüplükten dolayı gusül ederken, önce ellerini yıkar, namaz abdesti gibi abdest aldıktan sonra parmaklan ile saçlarının köküne suyu iyice yedirirdi. Daha sonra başına üç defa su döker, sonra da su dökerek bütün vücudunu yıkardı. Sonrada ayaklarını yıkardı."[114]

94. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Hz. peygamber (s.a.v) cünüplükten dolayı gusül abdestti aldığı mekândan çıkacağında ayaklarını yıkar ve çıkardı."[115]

110 Ebu Dâvud, Cenaiz: 34-35, (3160).
111 Ebu Dâvud, Taharet 97, (244).
112 Tirmizî, Tahâret: 79, (107), Nesâî, Tahâret: 162, (1, 137); Ebû Dâvud, Tahâret: 99, (250); Müsned 470/778.
113 Nesâî, Gusül: 24; Ebû Dâvûd: Tahara: 98.
114 Buharî, Gusl, 5/1; Müslim, Hayd, 3/35; Nesâî, Gusül 16.
115 Müsned 468/ 776.

95. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v) cünüplükten dolayı yıkanmak istediği zaman, süt kabına benzer bir kap isterdi. Kap gelince iki avucu ile su alır ve önce başının sağ tarafını, sonra da sol tarafını yıkardı. Daha sonra iki eline tekrar su alır ve başının tamamına dökerdi."[116]

96. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah'ın hanımlarından birimiz cünüp olduğu vakit, eliyle üç kere başının üzerine su döker, sonra eliyle üç kere sağ tarafına su döker, diğer eliyle de sol tarafına dökerdi."[117]

97. Hz. Âişe (r.a)'ye kadınların nasıl gusül edecekleri sorulduğunda:

"Başına üç kez su döker ve elleriyle saçlarının dibini iyice ovalar" dedi.[118]

98. Ebû Seleme'den gelen bir rivayette şöyledir:

"Hz. Âişe (r.a)'nin yanına girmiştim. Yanımda Hz. Âişe'nin süt kardeşi vardı. Kendisine, Rasulullah (s.a.v)'ın cünüplükten nasıl yıkandığını sorduk. Bir sa' (3.5 kg su) miktarında bir kap getirtti ve onunla yıkandı. Âişe ile aramızda bir perde vardı. Yıkanırken üzerine üç kere su döktü ve dedi ki: "Rasulullah (s.a.v)'ın hanımları, saçları kulak memesi civarında olması için saçlarının başlarının üstüne toplarlardı.."[119]

99. Hz. Âişe (r.a)'ye, Abdullah İbni Ömer'in, kadınlara yıkandıkları zaman örgülerini açmalarını emrettiği haberi ulaşmıştı, şöyle dedi: "İbn Ömer'e hayret doğrusu! Kadınlara başlarını çözmelerini emrediyormuş, traş olmalarını emretmiyor mu? Ben ve Rasulullah (s.a.v) aynı kapta birlikte yıkanırdık. Ben, başıma üç kere

116 Ebû Dâvûd, Taharet: 97, (240); Buhârî, Gusül: 6; Savm: 65; Buyu': 98; Müslim, Hayz: 39; Mesâcîd: 229; Sıyâm: 110; Buyu': 23; Nesâî, Gusül: 19; Müsned, I, 321, 346, 367; II, 19, 116, 375.
117 Buhârî, Gusl: 1, 15, 19; Müslim, Hayz: 35, (316); Muvatta, Tahâret: 67, (1, 44); 80, (1, 45); Ebû Dâvud, Tahâret: 98, (240, 241, 242, 243, 244), 100, (253); Nesâî, Tahâret: 152, 153, 155, 156, 157, (1, 132-135); Tirmizî, Tahâret: 76, (104).
118 Muvatta, Taharet 70.
119 Buhârî, Gusl: 2; Müslim, Hayz: 41, 42, (319, 320); Muvatta, Tahâret: 68, (1, 44, 45); Ebû Dâvud, Tahâret: 97, (238); Nesâî, Tahâret: 144, (1, 127).

su dökmekten başka birşey yapmazdım.Rasulullah'da bana"örgülerini çöz" demezdi."[120]

100. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Bizler ihramlı ve ihramsız olarak Rasulullah (s.a.v) ile beraber iken ve başımızda saç örgülerimiz de olduğu halde onları çözmeden yıkanırdık."[121]

101. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Peygamber (s.a.v)'ın eşleri, başlarına jöle sürülü olduğu halde onun yanına giderlerdi. Sonra gusül yapar ve bu durumda terlerlerdi. Rasulullah (s.a.v), ihramlı olsun ya da olmasın onları bu durumdan (jöleli saçla durmaktan) men etmezdi."[122]

102. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ben saçımı sıkı bir şekilde örmüştüm, Hz. Peygamber (s.a.v) dedi ki: "**Ey Âişe! Her saç kökünde cünüplük vardır, bilmez misin?**"[123]

103. Cumey b. Umeyr şöyle demiştir:

"Annem ve teyzem ile birlikte Âişe (r.a)'nin yanına gitmiştik. Onlardan birisi Âişe (r.a)'ye; 'Gusül abdestti alırken neler yapardınız?' diye sordu. Âişe (r.a) de şu cevabı verdi: 'Rasulullah (s.a.v), önce namaz için aldığı abdest gibi abdest alır, sonra başına üç defa su dökerdi. Biz ise, saçımızdaki örgülerden dolayı beş defa dökeriz.'"[124]

104. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) cünüplükten yıkanırken başını hıtmî denen otla yıkardı. Bununla yetinir, hıtmîli su üzerine ayrıca su dökmezdi."[125]

---

120 Müslim, Hayz: 59, (331); Müsned 467/775.
121 Ebu Dâvud, Taharet 99, (254).
122 Müsned 466/774.
123 Müsned 463/771.
124 Ebû Dâvûd, Taharet: 97, (241); Nesâî, Tahâre: 149; İbn Mâce, Tahâre: 94; Dârimî,Vudû': 115; Müsned, VI, 188.
125 Ebû Dâvud, Tahâret: 101, (256).

105. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Nebi (s.a.v) bir sa' (3.5 kg) miktarı su ile gusleder, bir müdd (832 gr) miktarı su ile de abdest alırdı."[126]

106. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; kendisi peygamber (s.a.v) ile üç müdd yahut ona yakın su alacak bir kabtan yıkanırlardı.[127]

107. Mûsâ el-Cühenî'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ramazan'da büyük bir kap getirdiler, onun miktarını sekiz ya da dokuz veya on rıtıl (416 gr) olarak takdir ettim. Mücahid dedi ki: Hz. Âişe (r.a) bana:

"Rasulullah (s.a.v) bu miktarda bir su ile gusül alırdı." diye nakletti.[128]

108. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) bir farak (10.5 k.ğ) ağırlığında bir kap su ile gruslederdi. İkimiz bir kap su ile guslederdik."[129]

109. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) cünüplükten dolayı farak[130] denilen bir kabtan yıkanırdı."[131]

110. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ben Rasulullah (s.a.v) ile beraber tunca benzeyen bir madenden pirinçten yapılmış kabtan yıkanırdım."[132]

---

126 Ebu Dâvud, Taharet 44, (92); Buhârî, Vudü' 47; Müslim, Hayz 5I-53;Tirmizî. Tahâre 42; Nesâî, Miyah,13; İbn Mâce, Tahâre 1; Dârimî, Vudû' 23; Müsned, III, 179, 302, V, 222, VI, 121, 133, 219, 234, 239, 249, 280.
127 Müslim, Hayz 44, (321).
128 Müsned 450/758.
129 Nesâî, Tahara 145.
130 Bir «farak», üç «sa'»dır. Bir «sa'» ise takriben üç buçuk kilodur.
131 Müslim, Hayz 40, (319) Ebu Dâvud, Taharet 108, (282) Buhârî, Hayz 19, 28; Tirmizî, Tahâre 93; Nesâî, Tahâre 133, 134, 137; Hayz 2, 4, 6; İbn Mâce, Tahâre 115, 116, Dârimî, Vudû' 84.
132 Ebu Dâvud, Taharet 47, (98).

111. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben ve Rasulullah (s.a.v) tek bir kaptan su alarak cünüplükten yıkanıyorduk ve ellerimiz kabın içine beraber girip çıkıyordu."[133]

112. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben ve Rasulullah (s.a.v) bir kaptan su alarak gusül alırdık. Ben bazen; onunla yarış ederdim, "bana da bırak, bana da bırak" derdim."[134]

113. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) ile beraber aynı kaptan gusleder, sen önce alacaksın, ben önce alacağım, diye şakalaşırdık. Hatta: "**Bana bırak.**" derdi, ben de: "Bana bırak." derdim."[135]

114. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) ile birlikte guslederken su kabı için Rasulullah ile çekiştiğimi hatırlıyorum."[136]

115. Hz. Âişe (r.a), erkek ve kadından gelen su (meni veya mezi) hakkında şöyle dedi:

"Rasulullah (s.a.v) bir avuç su alır, suyun (meni veya mezinin) üzerine dökerdi. Sonra tekrar bir avuç su alır yine suyu (meni veya mezinin) üzerine dökerdi. su dökerek yıkar, temizlerdi."[137]

116. "Hz. Âişe (r.a)'ye bir zât misafir oldu. Adam sabahleyin, elbisesini yıkamaya başladı. Hz. Âişe ona:"Sana, meni bulaşan yeri gördüğünde orasını yıkaman kâfi idi. Göremediğin takdirde etrafını yıkardın. Ben, Rasulullah (s.a.v)'ın elbisesinden meni bulaşığını ovalamak suretiyle çıkardığımı biliyorum. O, elbisesini yıkamadan onun içinde namaz kılardı."."[138]

133 Buhârî, Gusl: 2, 9; Müslim, Hayz: 40, 45, (319, 321); Ebû Dâvud, Tahâret: 39, (77), 97, (237), 102, (257); Nesâî, 130, 144, 145, 146, 148, Gusl: 12, (1, 203).
134 Müsned 9/317.
135 Nesâî, Gusül 10.
136 Nesâî, Tahara 147.
137 Ebu Dâvud, Taharet 101, (257); Müsned 89/397.
138 Müslim, Tahâret: 105, 109, (288, 290).

117. Abdullah b. Şihâb'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Âişe'ye misafirliğe gitmiştim. İki elbiseme birden ihtilâm olmuşum. Bunun üzerine onları suya batırdım. Derken Âişe'nin bir cariyesi beni görerek ona haber verdi. O da bana haber göndererek beni çağırttı ve şöyle dedi:

"Elbiselerini böyle yapmaya seni ne sevketti?"

"Uyuyan kimsenin uyku halinde gördüğünü gördüm." dedim.

"Elbiselerde bir şey gördün mü?" dedi.

"Hayır" cevabını verdim.

"Eğer bir şey görmüş olsaydın onu yıkar mıydın? Vallahi ben bizzat kendimin onu Rasulullah (s.a.v)'ın elbisesinden kuru olarak tırnağımla iyice kazıdığımı bilirim." dedi.[139]

118. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ben Rasulullah (s.a.v)'ın elbisesine bulaşan meniyi yıkardım. O, elbisesinde ıslak kısım kurumamış olduğu halde namaza giderdi."[140]

119. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'a 'bir kimse elbisesinde ıslaklık bulsa, ancak ihtilam olduğunu hatırlamasa yıkanması gerekir mi?' diye sorulmuştu.

"**Evet, yıkanmalıdır!**" diye cevap verdi. Sonra, ihtilam olduğunu görüp de, yaşlık göremeyen kimseden soruldu:

"**Ona gusül gerekmez.**" dedi. Ümmü Süleym (r.a) sordu:

"Bunu kadın görecek olursa, kadına gusül gerekir mi?"

Buna da:

"**Evet! kadınlar, erkeklerin benzerleridir!**" diye cevap verdi."[141]

120. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ümmü Süleym (r.a.) Rasulullah (s.a.v)'a: "Rüyasında, erkeğin gördüğünü gören kadın hakkında sorarak, gusül gerekip gerekmeyeceğini öğrenmek istedi. Rasulullah (s.a.v):

"**Evet!, suyu görürse!**" cevabını verdi. Âişe (r.a) Ümmü Süleym'e yönelip:

139 Müslim, Taharet 109, (290).
140 Buhârî, Vudû: 64, 65; Müslim, Tahâret: 108, (289); Ebû Dâvud, Tahâret: 136, (371, 372, 373); Tirmizî, Tahâret: 85, 86, (117, 118); Nesâî, Tahâret: 187, 188, (1, 156).
141 Ebû Dâvud, Tahâret: 95, (236); Tirmizî, Tahâret: 82, (113).

"Allah hayrını versin(neler söylüyorsun)?" diye ayıpladı. Rasulullah (s.a.v) Âişe'ye yönelerek:

"**Ey Âişe, bırak onu, (dilediğini sorsun!) Öyle olmasa (çocuklarda anne tarafına) benzerlik olur mu? Kadının suyu erkeğin suyuna üstün gelirse, çocuk dayılarına benzer; erkeğin suyu kadınınkine üstün gelirse, çocuk amcalarına benzer.**" buyurdu."[142]

121. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Sizden kim eşiyle cinsel ilişkide bulunduktan sonra gusül yapmadan uyumak isterse, namaz abdesti gibi abdest almadan uyumasın."[143]

122. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) cünüp olur da yemek veya uyumak isterse namaz için aldığı abdest gibi abdest alırdı."[144]

123. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) cünüp olduğu halde uyumak isterse namaz abdesti gibi abdest alırdı, ayrıca yemek veya bir şey içmek isterse ellerini yıkar, sonra dilerse yer veya içerdi."[145]

124. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Peygamber (s.a.v) eşiyle gecenin başlarında cinsî münasebette bulunur, yıkanmazdı. Gecenin bitiminde uyandığı vakit ikinci defa münasebette bulunur ve öylece yıkanırdı."[146]

125. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) cünüp iken uyur ve suya hiç dokunmazdı."[147]

---

142 Müslim, Hayz: 33, (314); Muvatta, Tahâret: 84, (1, 51); Ebû Dâvud, Tahâret: 96, (237); Nesâî, Tahâret: 131, (1, 112,113).

143 Buharî, Gusül, 5/27.

144 Müslim, Hayz 21, 22, (305), Ebu Dâvud, Taharet 88, (224) Buhârî, Gusl 27; Nesâî, Tahâre 162, 165; İbn Mâceh, Tahâre 99; Muvatta', Tahâre 78; Müsned, VI, 26, 85, 91, 102, 103, 119, 143, 191, 192, 200, 260, 279.

145 Müsned 479/787 . Nesâî, Tahara 166.

146 Müsned-i Ebu Hanife 68/28.

147 Müslim, Hayz: 6; Ebû Dâvûd, Tahara: 88.

126. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) bazen gusül abdesti aldıktan sonra yatağına girer, benimle ısınırdı. Ben de gusletmemiş olduğum halde ona sarılırdım."[148]

127. Basralı olan Abdullah b. Ebî Kays (r.a.) şöyle demiştir:

"Âişe (r.a)'ye, Rasulullah (s.a.v)'ın kıldığı vitir namazını sordum: 'Gecenin ilk vaktinde mi, yoksa sonunda mı kılardı?' dedim. Bunun üzerine şöyle dedi:

'Her iki şekilde de yapmıştır; bazen vitri gecenin öncesinde kılar, bazen de gecenin sonunda kılardı.' Bunun üzerine ben;

'Allah'a hamdolsun ki din ve ibadet işinde kolaylık kılmıştır.' dedim. Sonra,

'Rasulullah (s.a.v) namazında gizli mi yoksa açıktan mı okurdu?' diye sordum. O da, 'Her iki şekilde de okurdu; bazen gizli, bazen açık okuduğu olurdu.' Ben de

'Allah'a hamdolsun ki, din işinde kolaylık ve genişlik istemiştir.' dedim. Ben tekrar sordum:

'Cünüplük halinde ne yapardı? Uyumadan önce yıkanır mıydı? Yoksa yıkanmadan önce uyur muydu?' Âişe:

'Bu iki şekilde de yaptığı olurdu; bazen yıkanıp uyur, bazen de namaz abdesti gibi abdest alıp uyur, uyanınca guslederdi' dedi. Ben de; 'Allah'a hamdolsun, ibadet ve tüm kulluk işlerinde kolaylık ve genişlik için böyle yapmıştır.' dedim."[149]

ABDEST

128. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın abdest suyu ve misvağı yatmadan önce hazırlanıp belli bir yere konurdu. Gece kalkınca, önce abdest bozar, sonra da dişlerini misvaklardı."[150]

---

148 İbn Mâce, Tahara: 97; Buhârî, Gusül: 26.

149 Müslim, Hayz: 27; Nesâî, Tahara: 17; Tirmizi, 2924; Ebu Dâvud, Taharet 89, (226); Müsned Vl, 47; Müsned, VI, 47, 138, 167.

150 Ebu Dâvud, Taharet 30, (56).

129. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), gece veya gündüz her uykudan kalkışında mutlaka abdestten önce ağzını misvaklardı."[151]

130. Hz. Âişe (r.a)'ye, "Rasulullah (s.a.v) evine girdiği zaman ilk iş olarak ne yapardı?" diye soruldu. "Dişlerini misvaklardı" cevabını verdi.[152]

131. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) bana misvağını yıkamam için verirdi. Bereket olsun diye önce kendim kullanırdım, sonra yıkayıp ona verirdim"[153]

132. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), yanında biri öbüründen daha yaşlı iki kişi varken dişlerini misvaklıyordu. Misvakın fazileti hakkında "büyült" yani "onlardan yaşça büyüğüne misvakı ver" diye vahy geldi."[154]

133. Hz. Âişe (r.a) den: "Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Misvak ağız için temizlik vasıtasıdır.Allah'ın da rızasını kazandırır.**"[155]

134. Hz. Âişe (r.a)'den , Rasulullah (s.a.v) şöyle buyudu: "**Misvak, ölüm hariç her hastalığın şifasına vesiledir.**"[156]

135. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hz. Peygamber (s.a.v) dedi ki:

"**Misvak kullanarak kılınan namaz, misvak kullanmadan kılınan namazdan yetmiş kat daha faziletlidir.**""[157]

136. Ebu Abdullah Salim Seblan Âişe (r.a) onu yanında bulundurmayı ve ona ücretle iş gördürmeyi severdi.- diyor ki:

151 Ebu Dâvud, Taharet 30, (57); Müsned 176/484.
152 Ebu Dâvud, Taharet 27, (51); Müslim, Tahâre 253; Nesâî, Tahâre 8; İbn Mâce, Tahâre 7; Müsned 178/486.
153 Ebû Dâvud, Tahâret: 28, (52).
154 Ebu Dâvud, Taharet 27, (50); Buhârî, Vudû' 74; Müslim, Rüya 19; Zühd 70.
155 Nesâî, Tahâret: 5, (1, 10); Müsned 157/465.
156 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:149, (4840).
157 Müsned 169/477.

"Âişe (r.a) bana, Rasulullah (s.a.v)'ın nasıl abdest aldığını gösterdi. Abdest alırken üç defa ağzına ve burnuna su aldı. Yüzünü üç defa yıkadı. Sağ kolunu üç defa yıkadı. Sol kolunu da üç defa yıkadı. Sonra elini başının ön tarafına koydu ve başının arkasına doğru bir defa meshetti. Sonra ellerini kulaklarına indirdi. Sonra da yanaklarına sürdü." Salim diyor ki: "Ben, Âişe'nin yanına geldiğimde mükatebtim.(sözleşmeli köle) idim Âişe (r.a) benden gizlenmez, karşıma oturur ve benimle konuşurdu. Nihayet bir gün ona geldim ve: "Ey mü'minlerin annesi! Mübarek olması için bana dua et." dedim.

"Ne var, ne oldu?" diye sordu.

"Allah beni azad etti. (Allah'ın izniyle hürriyetime kavuştum.)" dedim. Âişe (r.a):

"Allah, bunu senin hakkında mübarek etsin." diye dua etti. Ve benim önüme perdeyi indirdi. O günden sonra, Âişe'yi bir daha görmedim."[158]

137. Sad b. Ebi Vakkâs öldüğü gün Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahman, Hz. Âişe (r.a)'nin yanına girdi. Abdest almak için su isteyince Âişe (r.a): "Ey Abdurrahman! Abdest azalarını iyice yıka. Çünkü Rasulullah (s.a.v)'ı: '**Abdest alırken kuru kalan topuklar ateşte yanacaktır**.' derken işittim." dedi.[159]

138. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) abdest alırken sakalını parmaklarıyla hilâllerdi. Yani, arasına suyun girmesini sağlardı."[160]

139. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) yemek tenceresinin yanına gelir, ondan ön but eti alır ve yerdi. Sonra kalkıp namaz kılar ve abdest almazdı."[161]

140. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hz. Peygamber (s.a.v) uyuklar, hatta nefes alıp vermesi artardı.

158 Nesâî, Tahara 83.
159 Müslim, Taharet, 2/23; Müsned 281/589.
160 Müsned 251/ 559.
161 Müsned 407/715.

Sonra kalkıp abdest almadan namaz kılardı.[162]

141. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) kadınlarından birini öptü, sonra dönüp namaza gitti, tekrar abdest almadı."

Urve (r.a.) der ki:

"Kendisine: "Bu, sizden başka bir hanımı olmamalı!" dedim. Hz. Âişe gülmekle cevap verdi."[163]

142. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

“Rasulullah (s.a.v) abdest alır, namaz kılar, sonra eşini öper, bir müddet sonra tekrar namaza dururdu da abdest almazdı.”[164]

143. Hz. Âişe (r.a)’den rivayet edildiğine göre:

"Rasulullah (s.a.v) bevletti. Hz. Ömer de arkasında, elinde su kabı olduğu halde durdu. Rasulullah (s.a.v) onu görünce:

"**Bu da ne, ey Ömer?**" buyurdu. Hz. Ömer:

"Sudur, yıkanırsın!" dedi. Rasulullah:

"**Ben her bevledişimde abdest almakla emrolunmadım, bunu yapacak olsam bu, ümmetime vacib bir sünnet olur**" buyurdu."[165]

144. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

“Rasulullah (s.a.v), tuvaletten çıktıktan sonra abdest alırdı.”[166]

145. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

Rasulullah (s.a.v)’ın azatlı kölesi Ebu Rafi’nin hanımı Selmâ, kendisine vuran kocası hakkında konuşmak için Peygamberimiz'den izin istedi. Peygamberimiz Ebû Râfî'e:

"**Ey Ebû Râfî! Sana ve ona ne oluyor?**"deyince o: 'Ey Allah'ın Rasulü! Bu (kadın) bana eziyet ediyor' dedi.

Peygamberimiz (s.a.v) onun eşine:

"**Ey Selmâ, ona nasıl eziyet ediyorsun?**" diye sordu.

'Ey Allah'ın Rasulü! Ben ona hiçbir şeyle eziyet etmedim. Ancak

162 Müsned 365/673.
163 Ebû Dâvud, Tahâret: 69, (178, 179, 180); Tirmizî, Tahâret: 63, (86); Nesâî, Tahâret: 121, (1, 104); İbn Mâce, Tahâret: 69, (502); Müsned 376/684.
164 Müsned 377/685.
165 Ebû Dâvud, Tahâret: 22, (42); İbnu Mâce, Tahâret: 20, (327); Müsned, VI, 95.
166 Müsned 314/622.

namaz kılarken abdestini bozdu. Kendisine: 'Ey Ebû Râfî, Rasulullah, müslümanlardan biri yellendiği zaman, ona abdest almasını emretti' dedim, kalkıp bana vurdu.'

Bunun üzerine Rasulullah (kendisini tutamayıp) gülmeye başladı ve: "**Ey Ebû Râfî, o sana ancak hayrı, doğruyu söylemiş**" dedi.[167]

146. Dâvud İbnu Sâlih İbni Dinâr et-Temmâr, annesinden anlatıyor:

"Efendim beni, Hz. Âişe (r.a)’ye bir miktar yemekle gönderdi. Gelince Hz. Âişe'yi namaz kılıyor buldum. Bana, elimdekini koymamı işaret etti. Ben de bıraktım. Ancak bir kedi gelerek üzerinden yedi. Hz. Âişe (r.a) namazından çıkınca, kedinin yediği yerden yemeği bir miktar yedi. Sonra da şu açıklamayı yaptı:

"Rasulullah (s.a.v): "**Kedi necis değildir, o sizin aranızda çokça dolaşan birisidir**" demişti. Ben ayrıca Rasulullah (s.a.v)'ın kedinin artığıyla abdest aldığını gördüm."[168]

147. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)’ın abdest aldıktan sonra kurulandığı bir bezi vardı."[169]

148. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

“Rasulullah (s.a.v) ile beraber bir yolculuğa çıkmıştık. Beydâ yahut Zatül-Ceyş'e denilen yere varınca kolyem koptu, düştü. Rasulullah (s.a.v) kolyemi aramak için orada konakladı, ashab da onunla konakladı. Orada su yoktu. Yanlarında da su yoktu. Ashab, Ebû Bekir es-Sıddık'a gelerek:

“Âişe'nin yaptığını görüyor musun? Susuz yerde Rasulullah'ı ve ashabı durdurdu, yanlarında su da yok.” dediler. Âişe (r.a) der ki: Rasulullah (s.a.v) başını dizime koymuş uyumuştu, o sırada Ebû Bekir (r.a.) gelerek:

“Rasulullah 'ı ve ashabı susuz yerde durdurdun. Yanlarında su da yok.” diye darıldı ve bana çıkıştı. Eliyle böğrüme vurmaya başladı. Rasulullah'ın başı dizimde olduğu için kımıldayamadım.

167 Müsned 353/661.
168 Ebû Dâvud, Tahâret: 38, (76).
169 Tirmizî, Tahâret: 40, (53).

Susuz yerde Rasulullah (s.a.v) sabaha kadar uyudu. Bu sırada Allahu Teâlâ teyemmüm ayetini indirdi, bunun üzerine Üseyd îbn Hudayr:

"Bu ilk bereketiniz (iyiliğe yol açışınız) değil, ey Ebû Bekir ailesi." dedi. Bindiğim deveyi kaldırdığımda kolyeyi altında bulduk."[170]

149. Şureyh b. Hâni'den şöyle rivayet edilmiştir:

Hz. Âişe (r.a)'ye mestler üzerine mesh etmeyi sorunca şöyle dedi:

"Bunu Ali'ye sor, bu konuda o benden daha bilgilidir. Çünkü o, Rasulullah (s.a.v) ile birlikte yolculuk yapıyordu."

Ben de Hz. Ali'ye sordum. O şöyle dedi:

'Rasulullah (s.a.v), mestler üzerine mesh etme sûresinin yolcu için üç gün üç gece ve mukîm için ise bir gün bir gece olduğunu söyledi.'[171]

NAMAZ VAKİTLERİ

150. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Mü'min kadınlar, Rasulullah (s.a.v) ile birlikte sabah namazlarını, bürgülerine sarılmış olarak kılarlardı. Sonra, namazlarını kılınca evlerine dönerlerdi de bu esnada karanlıktan dolayı kimse de onları tanıyamazdı." (Hz. Âişe (r.a), sabah namazının erken kılındığını söylemek istiyor).[172]

151. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Rasulullah (s.a.v)'ı Allah Teâlâ geceleyin uyandırmışsa, seher vakti girinceye kadar, hizbini (günlük

170 Buharî, Teyemmüm, 7/1; Fedailu'l-Ashab: 5, 30, Tefsir, Nisâ: 10, Mâide: 3, Nikâh: 65, 125, Libas: 52, Hudud: 39; Müslim, Hayz: 108, (367); Muvatta, Tahâret: 89, (1, 53, 54); Ebû Dâvud, Tahâret: 123, (317); Nesâî, Tahâret: 194, (1, 163, 164); İbn-i Mâce, Tahâre 90; Müsned, I, 238' VI 57, 171.

171 Müsned 335/643.

172 Buhârî, Mevâkît: 13, 27, Ezân: 162, 165; Müslim, Mesâcid: 231, (645); Muvatta, Vukût: 4, (1, 5); Ebû Dâvud, Salât: 8, (423); Tirmizî, Salât: 116, (153); Nesâî, Mevâkît: 25, (1, 271); Müsned 161/1031.

proğramı olan dua,kur'an vs.)tamamlardı."[173]

152. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Seher vakti, Peygamber (s.a.v)'ı benim yanımda ancak uyurken bulurdum."[174]

153. Mesrûk (r.a.) anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'ye sordum:

"Rasulullah (s.a.v)'a göre hangi amel efdaldi?" Bana:

"Devamlı olan!" diye cevap verdi. Ben tekrar:

"Gecenin hangi vaktinde kalkardı?" dedim.

"Horozun sesini işittiği zaman kalkardı!" diye cevap verdi."[175]

154. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Ben öğle namazını, ne Rasulullah (s.a.v) kadar, ne de Ebû Bekir ve Ömer kadar acele edip geciktirmeyen bir başka insan tanımıyorum."[176]

155. Urve (r.a.) der ki: Âişe (r.a) bana:

"Rasulullah (s.a.v) ikindi namazını, güneş henüz odamın duvarında yükselmeden kılardı." dedi.[177] (Âişe (r.a) yukarıdaki sözüyle Rasulullah (s.a.v) ikindi namazını ilk vaktinde kılardı, demek istiyor.)

156. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) dedi ki:

"Her kim ikindi namazının secdesine güneş batmadan ve kim de sabah namazının secdesine güneş doğmadan yetişirse o namazlara yetişmiş olur, kalan kısmını da tamamlar."[178]

157. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

173 Ebû Dâvud, Salât: 312, (1316).

174 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 22, (1318) Buhârî, Teheccüd 8; Enbiyâ 38; Müslim, Musâfirîn 132; Müsned, VI, 161, 270.

175 Buhârî, Teheccüd: 7, Rikâk: 18; Müslim, Müsâfirîn: 131, (741); Ebû Dâvud, Salât: 312, (1317); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 8, (3, 208); Müsned, VI, 110, 147, 203, 279.

176 Tirmizî, Salât: 118; Nesâî, Mevâkît: 2; İbn Mâce, Salat: 2; Müsned 104/ 974.

177 Buhari, Mevakitu's-Sâlat, 9/1; Müslim, Mesâcid, 5/167.

178 Müsned 177/ 1047.

"Bir gece Peygamber (s.a.v) yatsı namazını gecenin geç vakitlerine kadar geciktirdi. O derecede ki gecenin çoğu gitti ve mescide gelenler uyudu. Sonra (mescide) çıkarak namazı kıldırdı ve:

"**Eğer ümmetime ağır geleceği endişesi olmasaydı; işte bu, yatsı namazının tam vaktidir diye emrederdim.**" buyurdu.[179]

158. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

Rasulullah (s.a.v) gecelerden bir gece, yatsı namazını karanlık basıncaya kadar geciktirdi. "Ateme" denilen namaz işte budur. Rasulullah (s.a.v) o gece odasından erken çıkmadı. Nihayet Ömer ibnü'l Hattâb: "Kadınlarla çocuklar uyudu." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) çıktı. Ve mesciddekilerin yanına varınca, onlara:

"**Bu namazı sizden başka yeryüzünde yaşayanların hiç biri beklemez ve Medineliler dışında da bugün bu namazı kılan olmadı.**" buyurdu. Bu (söylediklerim) İslâmiyet henüz insanlar arasında yayılmazdan evveldi."[180]

159. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hz. Peygamber (s.a.v) güneş tam doğarken ,iyice ortaya çıkıncaya kadar ve batarken de iyice kayboluncaya kadar namaz kılmayı yasakladı.[181]

160. Hz. Âişe (r.a) dedi ki:

Rasulullah (s.a.v): "**Namaz kılmak için güneşin batma ve doğma zamanını araştırıp seçmeyin. Çünkü o, şeytanın iki boynuzu arasında doğar**" diye yasakladı."[182]

NAMAZIN KILINIŞI

161. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Peygamber (s.a.v), namaza tekbir ile, kıraata da "Elhamdu lillâhi rabbilâlemîn" ile başlardı. Rükûya vardığı zaman başını ne yukarı kaldırırdı, ne de aşağı eğerdi. Fakat ikisinin arasında tutardı.

179 Müslim, Mesacid 219, (638); Müsned 159/1029.
180 Müslim, Mesacid 218, (638); Müsned 158/1028.
181 Müsned 202/1072.
182 Müslim, Müsâfirîn: 295, (833); Nesâî, Mevâkît: 35, (1, 279); Müsned 194/1064.

Rükû'dan başını kaldırdığında dimdik doğrulmadıkça secdeye varmazdı. Secdeden başını kaldırdığında da iyice doğrulup oturmadıkça secdeye varmazdı. Ve her iki rekatın sonunda da "et-Tehiyyâtu" duasını okurdu. Oturduğu zaman sol ayağını yere yayar, sağ ayağını dikerdi. Şeytan oturuşu gibi ökçeler üzerine oturmaktan nehyeder, vahşi hayvanlar gibi (elleri ve kolları yere yayarak) secde etmeyi yasaklar, namazı da selâm vererek bitirirdi."[183]

162. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) namazdan çıkacağında önüne doğru bir kere selam verirdi ve sağ tarafına biraz eğilirdi."[184]

163. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) selam verince; "Allahümme ente'sselâm ve minke'sselâm. Tebârekte yâ ze'lcelâli ve'l-ikrâm" (Ey Allah'ım! Sen selamsın her çeşit ayıp ve kusurdan uzaksın. İnsanların sahip olduğu selâmet sendendir. Ey celal ve ikram sahibi Rabbimiz! Senin şanın yücedir) diyecek kadar otururdu."[185]

164. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) sabah namazının iki rekat sünnetinde okuduğu şeyleri içinden okurdu."

Hz. Âişe, daha sonra, Hz. Peygamber'in sabahın sünnetinde "Kul Yâ Eyyuhel-Kâfırûn" sûresi ile "Kul Huve'llahu Ahad" sûresini okuduğunu zikretti."[186]

165. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), A'râf sûresiyle akşam namazını kıldırdı. Sûreyi ikiye bölerek her iki rekâtta bir parçasını okudu."[187]

166. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), Bakara Sûresini iki rekâtta okuyordu.[188]

183 Ebu Dâvud, Salât 124 (783)] Müslim, Salat 240; Müsned, VI, 31, 194.
184 İbn Mâce, İkame: 29; Tirmizi 296.
185 Müslim, Mesâcid: 136, (592); Tirmizî, Salât: 224, (298); İbn Mâce, İkame: 32.
186 Dârimî: 1449.
187 Nesâî, İftitah: 67, (2, 170).
188 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3559.

167. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:
"Rasulullah (s.a.v) askerî bir birliğin başına bir adamı komutan yapmıştı. Bu zât arkadaşlarına namaz kıldırırken, her seferinde kırâatını "kul hüvallahu ahad" ile tamamlıyordu. Döndükleri zaman durumu Hz. Peygamber (s.a.v)'a söylediler. Peygamber (s.a.v):

"**Sorun ona niçin öyle yapıyormuş?**" buyurdu. Dediği gibi kendisine soruldu:

"Çünkü O, sûrede Rahmân'ın sıfatları anlatılıyor. Ben ihlas sûresini okumayı seviyorum!" diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v):

"**Ona bildirin ki, Allah da onu seviyor!**" müjdesini verdi."[189]

168. Abdullah b. Şakîk şöyle demiştir: Âişe (r.a)'ye;

"Rasulullah (s.a.v) bir rekâtte birden fazla sûre okur muydu?" diye sordum.

"(Evet) Mufassallardan (okurdu)." dedi.

"Hiç oturarak namaz kılar mıydı?" dedim.

"İnsanlar onu ihtiyarlattıktan sonra (evet)." dedi."[190]

169. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ı yaşlanıncaya kadar gece namazını oturarak kılarken hiç görmedim. Yaşlanınca kıraati oturarak okuyor, rükû etmek isteyince kalkıyor, otuz-kırk âyet kadar okuduktan sonra rükû ediyordu."[191]

170. Alkame, şöyle demiştir:

"Âişe'ye: "Rasulullah (s.a.v) oturarak kıldığı iki rekâtta nasıl yapardı?" diye sordum; Âişe :

"Bunların ikisinde de okurdu. Rükûya gitmek isteyince ayağa kalkar da öyle rükû ederdi." dedi.[192]

171. Abdullah b. Şakîk-i Ukaylî demiştir ki: Âişe'ye, Rasulullah (s.a.v)'ın, namazını sorduk da şunu söyledi:

189 Buhârî, Ezân: 106, Tevhîd: 1; Müslim, Salât: 263, (813); Nesâî, İftitah: 69, (2, 171).
190 Ebu Dâvud, Salât 174- 175, (956); Müslim, Müsâfirîn 115.
191 Buharı, Taksîru's-Salât, 18/20, Teheccud 16; Ebu Dâvud, Salât 174-175, (953); Müslim, Musâfirîn 111, İbn Mâce, İkâme 140.
192 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 114, (731).

"Rasulullah (s.a.v), ayakta ve oturarak çok namaz kılardı. Namaza, ayakta başlarsa, ayakta rükû eder; oturarak başlarsa, oturarak rükû ederdi."[193]

172. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) 'ın, yaşı ilerleyip vücûdu ağırlaşınca çoğunlukla namazını oturarak kılardı."[194]

173. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre:

"Peygamber (s.a.v) birçok namazını oturarak kılmadan vefat etmemiştir."[195]

174. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre:

"Hz. Âişe (r.a), kişinin namazda ellerini böğrüne koymasını mekruh sayar ve: "Bunu yahudiler yapar." derdi."[196]

175. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'a namazda sağa sola bakma konusunu sordum. Şu cevabı verdi:

"**Bu bir kapıp kaçırmadır. Şeytan kulun namazından kapar kaçırır.(O kişinin namazının sevabını böylece azaltır)**"[197]

176. Hz. Âişe (r.a) den "Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Sizden biri namaz kılarken uyuklayacak olursa, uykusu gidinceye kadar hemen yatsın. Zira, uyuklayarak namaz kılanınız, istiğfar edeyim derken, kendi nefsine sövmeye kalkar da, farkında olmaz.**"[198]

193 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 110, (730)Ebu Dâvud, Salât 174-175, (955) ; Nesâî, Kıyamu'1-Leyl 18; Müsned, VI, 262, 265.
194 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 117, (732).
195 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 116, (732).
196 Buhârî, Enbiyâ: 50.
197 Buhârî, Ezân: 93, Bed'ü'l-Halk: 11; Ebû Dâvud, Salât: 165, (910); Nesâî, Sehv: 10, (3, 8); Tirmizi 590.
198 Buhârî, Vudû: 53, Müslim, Müsâfirîn: 222, (786); Muvatta, Salâtu'l-Leyl: 3, (1, 118); Ebû Dâvud, Salât: 308, (1310); Tirmizî, Salât: 263, (355); Nesâî, Tahâret: 117, (1, 99–100); Dârimî, Salat: 107; Müsned, II, 202; III, 100, 150, 250, VI, 56. 205.

177. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'ı ayakta ve otururken ve su içerken gördüm.Yalınayak ve ayakkabılı olduğu halde namaz kılarken gördüm. Namazdan sağı ve solu üzerine ayrılırken de gördüm."[199]

178. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) ölünceye kadar, namazı son vaktine kadar geciktirmeyi iki kez tekrarlamadı.(Bir kez bir mazeretten dolayı geciktirdi.Her zaman namazı ilk vaktinde kılardı.)[200]

179. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Bir gün dışardan geldim. Rasulullah (s.a.v) odada namaz kılıyordu. Kapı da üzerine kapalı idi. Ben namazda olduğunu bilmeden kapıyı açmasını istedim. ilerleyip bana kapıyı açtı. Sonra gerisin geriye namaz kıldığı yere döndü."

Hz. Âişe kapının kıble tarafında olduğunu belirtti."[201]

180. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Namaz başlar ve akşam yemeği de hazır olursa, önce akşam yemeğini yiyiniz.**"[202]

181. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

"**Namaz kılarken kimin abdesti bozulacak olursa, hemen namazdan çıksın. Eğer cemaatle kılınan bir namazda ise burnunu tutarak ayrılsın.**"[203]

(Burnunu tutmasını emretmesi, cemaate burnu kanamış zannını vermek içindir. Bu davranış, bir ayıbın ve çirkin bir davranışın gizlenmesi konusunda bir nevî edebe riayettir.)

182. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) geceleri teheccüd namazı kıldığında, önünde yatıyordum. Ayaklarım secde yerine uzanırdı. Secde yaparken eliyle

199 Nesâî, Sehv: 100, (3, 82).
200 Tirmizî, Salât 127, (174); Müsned: 23473.
201 Ebû Dâvud, Salât: 169, (922); Tirmizî, Salât: 421, (601); Nesâî, Sehv: 14, (3, 11); Müsned, I, 74, VI, 31.
202 Buhârî, Et'ime: 58, Ezân: 42; Müslim, Mesâcid: 65, (558); Dârimî: 1284.
203 Ebû Dâvud, Salât: 236, (1114); İbn Mâce, İkame 138; Darekutnî, Sünen, I, 158.

bana dokunur, ayağımı çeker, secdeden kalkınca yine uzatırdım. O zamanlar evlerde kandil yanmazdı."[204]

183. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ben bazen Peygamber (s.a.v) namaz kılarken ,hayızlı olduğum halde kıble tarafına uzanmış olurdum.[205]

184. Hz. Âişe (r.a)'nin yanında namazı bozan şeylerden söz açılmıştı. Bu arada köpek, eşek ve kadının namaz kılanın önünden geçmeside namazı bozar denildi. Âişe (r.a):

"Bizi eşeklere ve köpeklere mi benzetiyorsunuz? Vallahi, ben Rasulullah (s.a.v)'ı kıblesiyle arasında yatakta yatar olduğum halde namaz kılarken gördüm. Bir ihtiyacım için kalkmak isteyince onu rahatsız etmek istemezdim. Yatağın ayak tarafından sıyrılıp çıkardım."[206]

185. Urve ibn. Zübeyr şöyle demiş: Âişe bize:

"Namazı ne bozar?" diye sordu.

"Kadınla eşek , namaz kılanın önüden geçerse namaz bozulur." dedik. Bunun üzerine Âişe:

"Gerçekten kadın size göre pek kötü bir hayvandır. Vallahi ben kendimin Rasulullah (s.a.v) namaz kılarken cenaze gibi onun önüne uzanıp yattığımı görmüşümdür." dedi.[207]

186. Muhammed ibn Şihâb ez-Zuhrî'ye namazı bozacak şey sorulmuş. Bunun üzerine İbn Şihâb şöyle demiştir: "Namazı hiçbir şey bozmaz. Bana Urve ibn Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in hanımı Âişe şöyle demiştir:

"Yemin olsun ki, Rasulullah (s.a.v) geceleyin kalkardı da ben kendisiyle kıblesi arasında uzanıp yatmış olduğum hâlde, o eşinin yaygısı üzerinde namaz kılardı."[208]

204 Ebu Dâvud, Salât 111, (713) Buhârî, Salât 22, 104, 108; el-Amel fi'ssala 10; Müslim, Salat 272; Nesâî, Tahâre 119; Muvatta, Salâtü'Meyl 2; Müsned VI, 44, 55, 148, 225, 255.
205 Ebu Dâvud, Salât 111, (710).
206 Buhârî, Salât: 22, 99, 102, 103, 104, 105, 108, Amel fi's-Salât: 10, Vitr: 3, İsti'zân: 37; Müslim, Salât: 267, (512); Muvatta, Salâtu'l-Leyl: 2, (1, 117); Ebû Dâvud, Salât: 112, (711, 712, 713, 714); Nesâî, Tahâret: 120, (1, 101, 102), Kıble: 10, (2, 67).
207 Müslim, Salat 269, (512).
208 Buhari, Salat 150.

187. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), bir ucu beni örtmekte olan bir kumaşın diğer ucuyla örtünerek, içinde namaz kıldı."[209]

188. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), üzerinde çizgiler olan hamîsa kumaşı üzerinde namaz kılmıştı. Namazdan sonra çizgilere bir göz attı ve:

"**Bu çizgili elbiseyi Ebû Cehm İbni Huzeyfe'ye götürün, onun çizgisiz gömleğini ise bana getirin. Zira bu beni az önce namazda meşgul etti.**" buyurdu."[210]

Muvatta ve Ebû Dâvud'un bir rivayetinde (Rasulullah) şöyle buyurmuştur: "**Ben namazda iken dikkatimi çekti ona baktım, beni namazda meşgul edeceğinden korktum.**"

189. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'a namaz kılanın sütresi hakkında soruldu da:

"**Semerin arka kaşı gibi bir şey yeterlidir!**" buyurdu.[211]

190. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ben Rasulullah (s.a.v)'ın kıblesi cihetine enlemesine uzanmış bir halde uyurdum. Rasulullah (s.a.v), ben önünde iken namaz kılardı. Vitir namazı kılmak isteyince; bana dürterdi. "**Ey Âişe artık kalk, bir kenara çekil de vitir namazını kıl**" buyururdu.(Bende vitir namazını kılardım.)"[212]

191. Âişe (r.a)'dan rivâyet edildiğine göre:

"Rasulullah (s.a.v) sabah namazının iki rekât sünnetini kıldıktan sonra bir ihtiyacı olursa benimle konuşurdu, ihtiyacı yoksa hiç konuşmadan farz namazı kılmak üzere mescide çıkardı."[213]

192. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

209 Ebû Dâvud, Salât: 80, (631) Buhârî, Salât 107, 19; Hayız 30; Müslim, Salât 513-514; Nesâî, Kıble 17; İbn Mâce, Tahâre 131.

210 Buhârî Salât: 14, Ezân: 93, Libâs: 19; Müslim, Mesâcid: 61, (556); Muvatta, Salât: 67, (1, 97, 98); Ebû Dâvud, Salât: 167, (914), Libâs: 11; Nesâî, Kıble: 20, (2, 72).

211 Müslim, Salat 243, (500).

212 Ebu Dâvud, Salât 111, (714); Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 134, (744); Buhari, Salat 147.

213 Dârimî, Salat: 147.

"Rasulullah (s.a.v) sabahın iki rekât nafilesini kıldı mı, uyanıksam benimle konuşurdu, değilsem, müezzin namaz için kamet getirinceye kadar yatardı."[214]

193. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) gece namazını kıldıktan sonra, eğer ben uyanık olursam benimle konuşurdu; uyur olursam, beni uyandırır, iki rekat namaz kıldıktan sonra müezzin gelip sabah namazı vaktinin girdiğini kendisine haber verinceye kadar yatardı. Bundan sonra iki rekatlık kısa bir namaz kıldıktan sonra namaza çıkardı."[215]

194. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Safta boşluk bırakmayıp dolduranlara Allah rahmet eder, melekler de mağfiret dilerler. Kim saftaki bir boşluğu doldurursa, Allah da onun bir derecesini yükseltir.**"[216]

195. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Allah safların sağ tarafında bulunanlara rahmet eder, melekler de dua ederler**." buyurdu."[217]

196. Hz. Âişe (r.a)'den Rasullulah (s.a.v) şöyle buyurdu:

" "**Bir toplum namazda birinci saftan geri durmaya devam ederse, Allah da onları ateşten çıkarmayı geciktirir.**""[218]

197. Hz. Âişe (r.a)'nin namaz kılarken entari giydiği, başörtüsü ile de başını kapadığı rivayet edildi.[219]

198. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Allah, ergenlik çağına ulaşmış kızın namazını başörtüsüz kabul etmez.**"[220]

214 Buhârî, Teheccüd: 24, 26; Müslim, Müsâfirîn: 133, (743); Ebû Dâvud, Salât: 293, (1262, 1263); Tirmizî, Salât: 309, (418).

215 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 4, (1262) Buhârî, Teheccüd 26; Müslim, Müsâfirîn 133.

216 İbni Mâce, İkâme: 50; Suyuti, Camiu's- Sağir 2:269,(1813).

217 Ebu Dâvud, Salât 95, (676) İbn Mace, İkâme 55.

218 Ebu Dâvud, Salât 97, (679).

219 Muvatta, Cemaatle Namaz 35.

220 Ebû Dâvud, Salât: 85, (641); Tirmizî, Salât: 277, (377); İbn Mâce, Tahâre 132; Müsned, VI, 150, 218, 259.

199. Muhammed b. Şîrîn şöyle anlattı:

"Hz. Âişe annemiz (r.a.) Ümmü Talhati't-Talehât (olarak bilinen) Safîyye'nin evine geldi ve orada hayız gördükleri (bulûğa erdikleri) hâlde başörtüsüz namaz kılan kızlar gördü. Bunun üzerine Hz. Âişe annemiz şöyle dedi:

'Onlardan hiçbir kız/cariye başörtüsü takınmaksızın böyle namaz kılmasın! (Bir rivayette: (Hz. Âişe;) Senin kızlarının ya da bir kısmının buluğ çağına erdiklerini görüyorum). O da: Evet, dedi. Hz. Âişe; "Onlardan hiçbir kız başörtüsü takmaksızın böyle namaz kılmasın. Bir keresinde Rasulullah (s.a.v) himayemde bir cariye varken gelmişti, bana izarını verdi ve dedi ki:

"**Bunu bölerek şu cariye ile Ümmü Seleme'nin yanındaki kızlar arasında paylaştır. Sanıyorum ki bunlar ergenlik çağına ulaşmıştır.)**"[221]

NAFİLE NAMAZLAR

200. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Nafile namazlarınızı evde kılın. Evlerinizi kabirlere çevirmeyin.**"[222]

201. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre;

Rasulullah (s.a.v)'a: "Allah katında amellerin en makbul olanı hangisidir?" diye soruldu.

"**Az bile olsa devamlı olanıdır**." buyurdu.[223]

202. Ebû Salih şöyle demiştir:

"Hz. Âişe(r.a)'ye ve Ümmü Seleme (r.a.)'ye hangi amelin Rasulullah (s.a.v)'a daha sevimli olduğunu sordum:

"Az da olsa, devamlı olanı." cevabını verdiler."[224]

203. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

221 Ebu Dâvud, Salât 84, (642); İbn Mâce, Tahâre 132; Müsned 376/1246.

222 Buhari, Salat: 52; Ezan: 81; Müslim, Misafirîn 26; Nesai, Kıyâmul-Leyl: 1; Taberâni, Sefer: 73.

223 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 216, (782).

224 Müsned, Kitabüz- Zühd 93, Müsned 6/13,176, 241; Nesâî, Kıyâmü'1-Leyl, Bab 9; Tirmizî, 2856.

"Rasulullah (s.a.v)'ın en çok hoşuna giden amel, devamlı yapılan amel idi."[225]

204. İbni Mes'ud (r.a.) anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'ye:

"Rasulullah (s.a.v)'ın ibâdet edişi nasıldı, herhangi bir güne ayrı bir ehemmiyet verir miydi?" diye sordum.

"Hayır!" dedi ve ilave etti:

"O'nun ameli hafif ve devamlı yağan yağmur gibiydi. Rasulullah (s.a.v)'ın güç yetirebildiği şeye sizin hanginiz takat getirebilir ki!"[226]

205. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hz. Peygamber (s.a.v)'ın bir hasırı vardı. Geceleri perde yapıp gerisinde namaz kılardı, gündüzleri de yayıp üzerine otururdu. Halk da Rasulullah (s.a.v)'ın yanına gelip aynı şekilde onun gibi namaz kılmaya başladılar. Sayı gittikçe arttı. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) onlara yönelerek şunu söyledi:

"**Ey insanlar,güç yetirebileceğiniz amelleri yapın. Zira siz usanmadıkça, Allah da sevap yazmaktan usanmaz. Allah katında amellerin en makbulü, az da olsa devam üzere yapılanıdır.**"

Ravi der ki: "Muhammed (s.a.v)'ın ailesi bir iş yapınca onu terk etmez, devamlı yapardı.[227]

206. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Sünnette olan şu on iki rekât namaza kim devam ederse, Allah ona cennette bir köşk yapar. Bu on iki rekâtın:**

I. **Dördü öğleden önce,**
II. **İkisi öğleden sonra,**
III. **İkisi akşamdan sonra,**
IV. **İkisi yatsıdan sonra,**
V. **İkisi de sabahtan önce.**"[228]

225 Buharî, Rıkak, 81/18.

226 Buhari, Savm: 64; Rikâk: 18; Müslim, Salâtu'l-Müsâfirin: 217, (783); Ebu Dâvud, Salât: 317, (1370); Müsned, IV, 109; VI, 43, 55, 174, 189.

227 Buhârî, İman: 16, Ezân: 81, Rikâk: 18; Müslim, Salât: 283, (782); Musâfirîn, 215, 218, 221; Sıyâm 177; Muvatta, Salâtu'l-Leyl: 4, (1, 118); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 1 (3, 218); Ebu Dâvud, Salât: 317, (1368). İbn Mâce, Zühd 28; Muvatta, Salatu'1-Leyl 4; Müsned, VI, 40-51, 61, 84, 122, 168, 199, 212. 231, 233, 241, 244, 250.

228 Tirmizî, Salât: 206, (414); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 66, (3, 260); İbnu Mâce, İkâmet: 100, (1142); Dârimî, Salat: 144.

207. Abdullah b. Şakîk (r.a.)'den şöyle rivâyet edilmiştir: Âişe (r.a)'ye Rasulullah (s.a.v)'ın kıldığı sünnet namazları hakkında sordum, şöyle dedi:

"Öğleden önce iki rekât, öğleden sonra iki rekât, akşamdan sonra iki rekât, yatsıdan sonra iki rekât, sabahtan önce iki rekât sünnet kılardı."[229]

208. Abdullah b. Şakîk'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Âişe (r.a)'ye Rasulullah (s.a.v)'ın kıldığı nafile namazları sordum da, şöyle cevap verdi: "Öğleden önce evimde dört rekat kılar, sonra çıkar cemaate namazı kıldırdıktan sonra tekrar evime gelir iki rekat daha kılardı. Cemaate akşam namazını kıldırır. Sonra evime döner iki rekat (daha nafile namaz kılardı. Cemaate yatsı namazını kıldırdıktan sonra da evine girip iki rekat daha kılardı. Geceleyin de vitir dahil dokuz rekat nafile namaz kılardı. Bazı geceler oturarak ve bazı geceler de ayakta uzun zaman namaz kılardı. Ayakta kılarken okursa, rükû ve secdeleride ayakta yapardı. Otururken okuyorsa rükû ve secdeleride oturarak yapardı. Sabah olunca da iki rekat nafile kılardı. Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun."[230]

209. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v), ezanı işittiği vakit sabah namazının iki rekât sünnetini kılar ve bu iki rekatı hafif tutardı."[231]

210. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v), sabah namazının sünnetini o kadar hafif kılardı ki, kendi kendime acaba Fatihayı okudu mu, yoksa okumadı mı?" derdim.[232]

211. Hz. Âişe (r.a)'den Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Sabah namazının iki rekât sünneti, dünyadan ve dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır.**"[233]

229 Ebû Dâvûd, Tatavvu: 16.
230 Ebu Dâvud, Tatavvu 1, (1251) Müslim, Müsâfirîn 105-106; Tirmizî, Salât 158; Nesaî, Kıyamu'1-Leyl 66; İbn Mâce, İkame 140; Müsned, II, 98, 100, 166, 217, 236, 241.
231 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 90, (724).
232 Ebu Dâvud, Tatavvu 3, (1255); Buhârî, Teheccüd 28; Müslim, Müsâfırîn 92; Nesaî, İftitâh, 40; Muvatta, Salâtu'I-Leyl 30; Müsned, VI, 165, 235.
233 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 96, (725); Dârimî, Salat: 136; Buhari, Teheccüd: 10; Ebû

212. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v), sabah namazının farzından önce kıldığı iki rekat sünnete devam ettiği kadar hiç bir nafile namazı devamlı kılmazdı."[234]

213. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Allah Rasulü (s.a.v) yatsıyı kılardı, sonra ayakta sekiz rekat daha kılardı. İki rekat da sabah olunca iki ezan (ezanla-kâmet) arasında kılardı ve bu iki rekatı hiçbir zaman bırakmazdı."[235]

214. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"İki namaz var ki, Rasulullah (s.a.v) bunları ne gizli, ne de açık olarak yolcuklukta da mukim iken de hiç terketmedi: Sabahtan önce iki rekât, ikindiden sonra iki rekât."[236]

215. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Peygamber (s.a.v) öğle namazının farzından önceki dört rekatla sabah namazından önceki iki rekatı terk etmezdi."[237]

216. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) öğlenin farzından önceki dört rekâtlık sünneti, farz namazından önce kılamazsa sonra kılardı."[238]

217. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) ikindi namazından sonra kıldığı iki rekâtı, yanımda hiç terketmedi."[239]

218. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), ikindiden sonra namaz kılardı ve bize böyle yapmayı yasaklardı.. İki orucu birbirine eklerdi ve bize iki orucu

Davud, Tatavvu: 26; Tirmizi, Salat: 190; Müsned, 1:283; 2:82; 6:39.
234 Ebu Dâvud, Tatavvu 2, (1254); Buhârî, Teheccüd 27; Müslim, Müsâfirîn 94; Müsned, VI, 43, 54, 170.
235 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 26, (1361) Müslim, Müsâfirîn 126; Nesâî, Kıyâmu'1-Leyl 60; Dârimî, Salât 165; Müsned, VI, 189, 230, 249.
236 Buhârî, Mevâkîtu's-Salât: 33, 73; Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn: 300, (835); Ebû Dâvud, Salât: 290, (1253); Nesâî, Mevâkîtu's-Salât: 36, (1, 281), Kıyâmu'l-Leyl: 56, (3, 251, 252).
237 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 1, (1253) Buhârî, Teheccüd, 34; Nesâî, Kıyâmu'1-Leyl 56.
238 Tirmizî, Salât: 317, (426); İbn Mâce, İkame: 105; Ebû Dâvûd, Tatavvu: 7.
239 Buhârî, Mevâkîtu's-Salât: 33, Hacc 75; Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn: 296-298, (833-835); Ebû Dâvud, Salât: 299, (1279, 1280); Nesâî, Mevâkît: 36, (1, 280, 281); Tirmizî, Mevâkît 21; Dârimî, Salât 134; Müsned, VI, 200.

birbirine eklemeyi yasaklardı."[240]

219. Hz. Âişe (r.a) ikindi namazından sonraki iki rekatı kastederek şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın ruhunu kabzeden Allah'a yemin olsun ki, o iki rekatı Allah Teâlâ`ya kavuşuncaya kadar hiç terk etmedi. Namaz kılmaya kuvveti kesilmedikçe de, Allah'a kavuşmadı. Namazlarının bir çoğunu oturarak kılardı. Rasulullah (s.a.v) ikindi namazından sonraki, iki rekatı kılardı. fakat ümmetine ağır gelir korkusu ile mescitte kılmazdı. Ümmetinden külfeti hafifletecek şeyleri yapmayı çok severdi."[241]

220. İbn Abbâs (r.a.)'ın azatlı kölesi Küreyb'den rivayet olunduğuna göre, Abdullah b. Abbâs ile Abdurrahman b. Ezher ve Misver b. Mahreme kendisini Peygamber (s.a.v)'ın eşi Hz. Âişe'ye göndererek şöyle demişler:

"Âişe'ye bizden selam söyle ve ona ikindiden sonraki kıldığı iki rekatı sor ve de ki;

"Senin bu iki rekati kıldığın bize haber verildi. Halbuki biz Rasulullah (s.a.v)'ın bundan nehyettiğini işitmiştik. İbni Abbâs: "Ben, Ömer İbni Hattâb ile birlikte bu namazdan dolayı insanları döverdim." demiş.

(Küreyb sözlerine şöyle devam etti:) "Bunun üzerine Âişe'nin yanına gelerek benimle gönderdikleri haberi kendisine ilettim. Âişe (r.a):

"Ümmü Seleme'ye sor." dedi. Bunun üzerine ben, beni gönderen kimselerin yanına çıkarak, Âişe'nin sözlerini kendilerine haber verdim. Onlar beni Ümmü Seleme'ye de Âişe'ye gönderdikleri soruyu sormam için gönderdiler.

Ümmü Seleme (r.a.) şu cevab verdi:

"Ben Rasulullah (s.a.v)'ı o iki rekatı kılmaktan nehyederken işittim, ama sonra kendisini bunları kılarken gördüm. Onları kılarken vakit ikindi idi. Çünkü ikindiyi yeni kılmıştı. Sonra yanımda da Ensârdan, Benî Haram kabilesinden kadınlar vardı. Yanıma girdi ve hemen o iki rekatlık namaza durdu. Bunun üzerine ben kendisine cariyemi göndererek dedim ki; "Rasulullah (s.a.v)'ın yanına dur da

240 Ebu Dâvud, Tatavvu, (1280).

241 Tecrid-i Sarih 350.

ona;

"Ümmü Seleme; "Ya Rasulallah, ben senin şu iki rekatı kılmaktan nehyettiğini işitiyorum. Halbuki şimdi onları kendinin kıldığını görüyorum," diyor." de. Şayet eliyle işaret ederse geri çekil." Ümmü Seleme;

Cariyem dediğimi yaptı; Rasulullah (s.a.v) da eliyle işaret etti, o da geri çekildi. Namazdan çıkınca bana dönerek:

"Ey Ebû Ümeyye'nin kızı! Sen ikindiden sonra kıldığım iki rekatı sormuşsun. Sebebi şudur Bana Abdü'l-Kays kabilesinden bazı kimseler kavimlerinden ayrılarak müslüman olmak için geldiler de, öğle namazından sonra kılmakta olduğum iki rekat nafileyi kılmaktan beni alıkoydular. İşte bu iki rekat o iki rekattır" buyurdu.[242]

221. Rivayete göre Ebû Seleme Âişe'ye;

Rasulullah (s.a.v)'ın ikindiden sonra kılmakta olduğu iki rekât nafileyi sordu, Âişe (r.a) :

" Rasulullah (s.a.v) bu iki rekat namazı ikindiden önce kılardı. Daha sonra bir uğraşı nedeniyle kılamadı. Ve ikindiden sonra kıldı. Kendisi bir nafile namaz kılmaya başlayınca onu devam ettirirdi." cevabını verdi.[243]

222. Şureyh b. Hâni'den şöyle rivayet edilmiştir: "Âişe (r.a)'ye Rasulullah (s.a.v)'ın namazını sordum. Şöyle cevap verdi:

"Rasulullah (s.a.v) yatsı namazını kıldıktan sonra yanıma geldiğinde kesinlikle dört veya altı rekat daha nafile namaz kılardı. Bir gece yağmura tutulduk. Kendisine deriden bir seccade verdik. Sanki o derideki delikten su fışkırırken görüyor gibiyim. Rasulullah'ı elbisesinin bir tarafını yerden sakınırken asla görmedim."[244]

223. Mü'minlerin annesi Âişe (r.a)'ye, Rasulullah (s.a.v)'ın namazı sorulmuş. O da şöyle cevap vermiştir:"Yatsı namazını halka kıldırınca evine döner, dört rekat daha kılardı. Sonra yatağına girerdi."[245]

242 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 9, (1273) Buhârî, Sehv 9, Meğazî, 69; Müslim, Müsâfirîn 297; Nesâî, Mevâkît 36; Müsned, IV, 112, 115, 416; V, 188, 276; VI, 50, 84, 96, 109. 113, 125, 134, 145.

243 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 298, (835).

244 Ebû Dâvud, Salât: 305, (1303); Nesâî, Kıyâmü'1-Leyl 13.

245 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1348).

224. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kim sabah namazını kılar ve oturduğu yerden kalkmadan, dünya hakkında da hiçbirşey konuşmadan, güneş doğuncaya kadar Allah'ı zikreder, sonra da dört rekat kuşluk namazı kılarsa, annesinden doğduğu gün gibi günahlarından temizlenmiş olarak çıkar."[246]

225. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) kuşluk namazını her kılışında mutlaka ben de kıldım."[247]

226. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) kuşluğu dört kılar, bazen dilediğince de artırırdı."[248]

227. Hz. Âişe (r.a), kuşluk namazını sekiz rekât kılar, sonra da: "Anam ve babam mezardan çıksa bile bırakmam!" derdi.[249]

228. Ebû Seleme b. Abdirrahman Peygamber (s.a.v)'ın eşi Âişe (r.a)'ye;

"Ramazan'da Rasulullah (s.a.v)'ın namazı nasıldı?" diye sormuş. O da şu cevabı vermiş:

"Rasulullah (s.a.v) ne Ramazan'da ne de Ramaza'nın dışında geceleri on bir rekattan fazla nafile kılmazdı. Önce dört rekat namaz kılardı. Artık onların güzelliğinden ve uzunluğundan hiç sorma.Sonra dört rekat daha kılardı. Onların da güzelliğinden ve uzunluğundan hiç sorma. Sonra üç rekat daha kılardı. Ben:

"Ey Allah'ın Rasulü, vitri kılmadan önce uyuyor musun?" dedim. O da:

"**Ey Âişe, benim gözlerim uyur, fakat kalbim uyumaz.**" buyurdu."[250]

246 İbn-i Hacer El-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3394.
247 Buhârî, Teheccüd: 5, 32; Müslim, Müsâfirîn: 75, 77, (717, 718); Muvatta, Kasru's-Salât: 29, (152-153); Ebû Dâvud, Salât: 301, (1292, 1293); Nesâî, Savm: 35, (4, 152).
248 Müslim, Müsâfirîn: 78, 79, (719).
249 Muvatta, Kasru's-Salât 30.
250 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 26, (1341) Buharı, Teravih 1; Müslim, Müsâfirîn 125; Tirmizî, Salât 208; Nesâî, Kıyâmü'1-Leyl 38; Muvatta, Salatu'l-Leyl 3; Müsned, VI, 36. 73.

229. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) Ramazan gecelerinden bir gece odasından mescide çıktı. Ve mescidde teravih namazı kıldı. Birtakım kişiler de kendisine uyup teravih namazı kıldılar. Rasulullah (s.a.v) vefat etti ve teravih namazını evlerde kılmaya devam ettiler."[251]

230. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre; Peygamber (s.a.v) Ramazan ayında bir gece mescidde namaz kılmış, cemaat de ona uymuştu. Sonra ertesi gece yine mescidde namaz kılınınca cemaat çoğalmış, sonra üçüncü gece cemaat yine toplanmıştı, fakat Rasulullah (s.a.v) onların yanına çıkmamış. Sabah olunca;

"**Yaptığınızı gördüm. Aslında beni sizin yanınıza çıkmaktan alıkoyan herhangi bir engel yoktu. Fakat teravih namazının size farz kılınacağından korktum.**" buyurdu.[252]

231. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) bir iş yaparsa, onu devam ettirirdi. Geceleyin uyur yahut hasta olursa kılamadığı gece namazının yerine gündüz on iki rekât namaz kılardı."

Âişe(r.a), şunu da söylemiş: "Ben, Rasulullah (s.a.v)'ın sabaha kadar namaz kıldığını görmedim. Ramazandan başka peş peşe bir ay oruç da tutmuş değildir."[253]

232. Hz. Âişe (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

"Gece namazını terk etme. Çünkü Rasulullah (s.a.v) onu hiç terk etmezdi. Hasta veya yorgun olduğu zaman oturarak kılardı."[254]

233. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir kimsenin geceleyin teheccüt namazı kılmak âdeti olup da, bir gece uyku galip gelir uyursa ve gece namazını kılamasa, Allahu Teâla mutlaka kılmış gibi sevabını yazar, uykusu da kendisi için bir

251 Tecrid-i Sarih, 946.
252 Ebû Dâvud, Salât: 243, (1126); Buhârî, Teheccud 5; Müslim, Müsâfirîn 177; Nesaî, Kıyâmü'1-Leyl 4; Muvatta, Ramazan 1, Müsned, IV, 177.
253 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 141, (746); Müsned 219/1089.
254 Ebu Dâvud, Tatavvu 18, (1307).

sadaka ve Allah'ın ona yaptığı bir ikram olur."[255]

234. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v) geceleyin ayakları şişinceye kadar kıyamda dururdu.

Hz. Âişe; "Allah geçmiş ve gelecek günahlarınızı bağışladığı halde niçin böyle yapıyorsunuz?" diye sordu. Rasulullah (s.a.v);

"**Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?**" buyurdu.[256]

235. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Aziz ve celîl olan Allah, Peygamber (s.a.v)'ı gecenin bir bölümünde hizbini (her gece devamlı yaptığı ibadetini) yapması için uyandırırdı. Rasulullah (s.a.v)de seher vakti girince hizbini mutlaka bitirmiş olurdu."[257]

236. Hz. Âişe (r.a), Esved b. Yezîd'e, Rasulullah (s.a.v)'ın namazları hakkında şunları söyledi:

"Peygamber (s.a.v), gecenin evvelinde uyur; sonunu ibadet ederek ihya ederdi. Sonra ailesine bir ihtiyacı olursa, ihtiyacını görür, daha sonra uyurdu. Sabah ezanı okununca yatağından sıçrardı. Sonra cünüp ise güsül alır, cünüp değilse bir insanın namaz için aldığı abdest gibi abdest alır; sonra iki rekât sabahın sünnetini kılardı."[258]

237. Hz. Âişe(r.a)'ye Rasulullah (s.a.v)'ın gece namazı sorulmuş, o da şöyle cevap vermiştir:

"Yatsı namazını cemaatle kılardı Sonra evine dönüp dört rekat namaz kılar, sonra yatağına girer ve uyurdu. Abdest suyu başının ucunda örtülü olurdu. Misvağı da yatağının yanına konulurdu. Nihayet Allah Teâla onu geceleyin uyandırmak istediği saatte uyandırırdı. Uykudan kalkınca dişlerini misvaklar ve güzelce abdest alırdı. Sonra namaza kalkar, sekiz rekat namaz kılardı. Her rekâtta Ummu'l-Kitab (Fatiha) ile Kur'ân'dan bir sûre ve Allah'ın dilediği kadar âyet okurdu. Sekizinci rekâta oturuncaya kadar, bu

255 Muvatta, Salâtu'l-Leyl: 1, (1, 117); Ebû Dâvud, Salât: 310, (1314); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 61, (3, 257).Suyuti, Camiu's- Sağir 5:472; (8004, Taberâni, Salâtü'l-Leyl: 1; Müsned, 6:72.

256 İbni Mâce, İkâmetü's-Salat: 200; Buharı, Küsuf: 56.

257 Ebu Dâvud, Tatavvu 22, (1316).

258 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 129, (739).

rekâtlarının hiç birinde oturmazdı ve hiçbirisinde selâm vermezdi. Dokuzuncu rekâtta da okur ve sonra oturur, Allah'ın kendisine duâ etmesini istediği şeylerle duâ eder ve dilekte bulunurdu. Buna çok rağbet ederdi ve neredeyse ev halkını uyandıracak şekilde yüksek sesle selâm verirdi. Sonra oturarak Ümmu'l Kitabı(fatıhayı) okur ve oturarak rükû yapardı, ikinci rekâtta okuyup, oturarak rükû ve secdeye varırdı. Allah'ın kendisine dua etmesini istediği şeylerle dua ederdi. Sonra selâm verir namazdan çıkardı. Rasulullah'ın namazı yaşlanıp şişmanlayıncaya kadar bu şekilde devam etti. İhtiyarlayıp da şişmanlayınca Dokuz rekâttan iki rekât eksiltti, altı ve yedi rekâta indirdi ve vitirden sonra oturarak iki rekât daha kılmaya devam etti, vefat edinceye kadar böyle idi. Allah'ın salatu selâmı onun üzerine olsun."[259]

238. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) halka yatsı namazını kıldırdıktan sonra evine gelir yatağına girip uyurdu. Gecenin son üçte biri girince kalkar tuvalete gider ve abdest suyunun yanına gelerek abdest alıp mescide gider daha sonra sekiz rekât namaz kılardı. Bana öyle geliyor ki kıraat, rükû ve secdesini eşit uzunlukta yapardı. Sonra kalkar tek rekât vitr kılardı. Vitrden sonra oturarak iki rekat daha kılardı. Sonra sağ tarafına yatardı. Bazen Bilâl gelir kendisine sabah namazını haber verirdi. Bu haberden sonra hafifçe uyuklardı. Bazen de Bilâl kendisine namazı haber vermeden önce uyuklayıp uyuklamadığından şüphe ederdim. Rasulullah'ın yaşlanıncaya veya şişmanlayıncaya kadar namazı bu şekilde idi." Hz. Âişe biraz da şişmanlığından bahsetti.[260]

239. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) geceleyin namaz kılmak için kalktı mı, öncelikle namazına hafif iki rekâtla başlardı."[261]

240. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v), geceleri dokuz rekât nafile namazı kılardı."[262]

241. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

259 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1346).

260 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1352); Nesâî, Kıyamu'I-Leyl 18.

261 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 197, (767).

262 Ebû Dâvûd, Tatavvu: 26; İbn Mâce, İkame: 123; Tirmizi 443.

"Rasulullah (s.a.v) yatsı namazını bitirdikten sonra sabah oluncaya kadar on bir rekât namaz kılardı. Her iki rekâtta bir selâm verir, bir rekâtla da vitr yapardı. Secdede iken başını kaldırmadan önce elli ayet okuyacak kadar beklerdi. Müezzin sabah namazının birinci ezanını bitirince kalkar, hafif iki rekât sabah namazının sünnetini kılar, sonra da müezzin gelinceye kadar sağ tarafına yatıp uzanırdı."[263]

242. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'ın gece namazı on rekâttı. Bir rekât da tek kılardı. Sabahın sünnetini iki rekât kılardı. Böylece hepsi onüç rekât olurdu."[264]

243. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) sabah namazının sünnetinden önceki iki rekât sünneti ile beraber geceleyin toplam on üç rekât namaz kılardı. İkişer ikişer altı rekât kılardı. Beş rekât ile de vitir yapardı. Bu beş rekâtın sadece sonuncusunda otururdu."[265]

244. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) geceleyin on üç rekât namaz kılardı. Sonra sabah ezanını duyunca, kıyamlarında kısa sûre okuyarak, iki rekât sabah namazının sünnetini kılardı."[266]

245. El-Esved b. Yezid birgün Hz. Âişe'nin yanına varıp Rasulullah (s.a.v)'ın geceleyin kıldığı namazı sormuş. Hz. Âişe de şöyle anlatmıştır:

263 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1336) Müslim, Müsâfirîn 121; Tirmizî, Mevâkit 208; Nesaî, Kıyamu'Meyi 35, 44; Ezan 41; Sehv 74; İbn Mâce, İkâme 181, Dârimî, Salât 148: Muvatta', Leyi 7, Müsned, VI, 35, 74, 83, 143, 182, 215.

264 Buharî, Teheccüd: 10, Müslim, Müsâfirîn: 121, 124, (736, 737); Muvatta, Salâtu'l-Müsâfirîn: 8 (1, 120); Ebû Dâvud, Salât: 316, (1334-1341-1361); Tirmizî, Salât: 325, (439-445); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 30, 35, 36, 44, 53, (3, 230, 233, 234, 239).

265 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1359) Müslim, Müsâfirîn 126; Tirmizî, Vitr 2; Dârimî, Salat 210; Müsned, VI.-50,161.

266 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 26, (1339) Buhârî, Vudû 36; Ezan 12, 15, Teheccud 28-29; Vitir 1, Tefsîr Sûre (3), 19-20; Müslim, Musâiirîn 87-88, 121, 122, 182, 195, 197, 198; Tirmizî, Vitr 6; Nesaî, Mevâkit 35, Ezan 41, Kıyâmu'1-Leyl 9; İbn Mâce, İkâme 101, 125, 181, Dârimî, Salât 148, 165, 186; Muvatta, Salatu'1-Leyl I, 9, Müsned, II, 6, 232, 279, 399; VI, 30, 34, 74, 83, 85, 103, 133, 143, 167, 215, 230, 283-285, 300.

"Geceleyin on üç rekât namaz kılardı. Sonra iki rekâtı terk etti. On bir rekât kılar oldu. Daha sonra vefat etti. Vefat ettiği sıralarda geceleri dokuz rekât kılmakta idi ve geceleyin kıldığı namazın sonuncusu da vitir olurdu."[267]

246. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Peygamber (s.a.v) geceleyin on üç rekât (namaz) kılardı. (Şöyle ki) sekiz rekât kılardı ve bir rekâtla da vitir yapardı ve iki rekât da oturarak kılardı. Rükû yapmak istediği zaman ayağa kalkar, rükû yapardı. Sabah ezanıyla kamet arasında iki rekât daha kılardı.[268]

247. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) Kur'an'dan şu ayet ile gece namazının tümünü kılmıştı: **"Eğer onlara azap edersen onlar senin kullarındır. Eğer onları bağışlarsan, muhakkak ki sen aziz ve hakimsin."**[269]

248. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Şafaktan önce teheccüd namazı vaktinde uyanamamaktan korkan kimse, vitir namazını yatmadan önce kılsın. Uyanabilen kimse, vitir namazını erteleyip seher vakti kılsın."[270]

249. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) geceleyin son namazı vitir oluncaya kadar namaz kılardı."[271]

250. Mesrûk, Âişe (r.a)'ye Rasulullah (s.a.v)'ın vitrinden sordu da; Âişe şu şekilde cevap verdi:

"Gecenin her vaktinde vitir kılmıştır, yani gecenin başında, ortasında ve sonunda. Ömrünün sonlarına doğru ise seher vaktinde kılardı."[272]

267 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 26, (1363) Müslim, Musâfirîn 139; Nesaî, Kıyamu'1-Leyl 2, 18; Tirmizî, Vitr 5.

268 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1340); Müslim, Musâfirîn 126; Nesaî, Kıyamü'I-Leyl 55, İbn Mâce, İkâme 125.

269 Tirmîzî 448.

270 Muvatta, Teheccüd 18.

271 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 130, (740).

272 Ebu Dâvud, Vitr 8, Buharı, Vitir 2; Müslim, Müsâfirin 136, 137, 138; Tirmizî, Sevâbü'l-Kur'an 33, Vitr 4; Nesaî, Kıyâmü'1-Leyl 30; İbn Mâce, İkâme 121; Dârimî, Salat 211; Müsned, I, 78, 86, 143, 144; IV, 110; V, 215, 272; VI 46, 10. (1435).

251. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) vitrin ilk iki rekâtında selam vermezdi."[273]

252. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre; Rasulullah (s.a.v) dokuz rekâtla vitir yapardı. İhtiyarladıktan sonra yedi rekâtla vitr yapmaya başladı. Vitirden sonra oturarak iki rekât daha kılardı. Bu iki rekâtta oturarak okur, rükûya varmak istediği zaman ayağa kalkıp rükûya, sonra da secdeye varırdı.[274]

253. Sa'd b. Hişâm (r.a.) şöyle demiştir:

"Karımı boşadım ve Medine'de bulunan bana ait bir akarı satmak ve bedeli ile silah satın alıp böylece ölünceye kadar Bizanslılara karşı cihâdda bulunmak istedim. Ve gazaya iştirak etmek için Medine'ye geldim. Peygamber (s.a.v)'ın ashabından bir toplulukla karşılaştım. Bana;

"Bizden altı kişi daha böyle yapmak istemişse de, Peygamber (s.a.v) onları bu işten nehyetti ve kendilerine **"Gerçekten Allah'ın Rasulünde sizin için güzel bir örnek vardır"** buyurdu" dediler.Onlar, bunu söyleyince; evvelce boşadığım karıma geri döndüm ve şâhit de getirdim. Bunun üzerine İbn Abbâs'a geldim. O'na Peygamber (s.a.v)'ın vitrini sordum da bana:

Sana Rasulullah (s.a.v)'ın vitrini insanların en iyi bilenini göstereyim mi? Hemen Hz. Âişe'ye git." diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Âişe'ye gitmeye karar verdim ve Hakîm b. Eflah'dan bana arkadaşlık etmesini rica ettim. Kabul etmedi. Bunun üzerine "Allah aşkına" diyerek kendisine and verdim de benimle beraber gelmeyi kabul etdi. Hz. Âişe'nin kapısına vardık ve yanına girmek için izin istedik. Hz. Âişe:

"Kimdir o?" diye sordu. Hakîm de:

"Hakîm b. Eflâh" diye cevap verdi. Hz. Âişe:

"Yanındaki kimdir?" dedi. Hakîm:

"Sa'd b. Hişâm'dır." dedi. Hz. Âişe:

"Şu Uhud'da şehid edilen Âmir'in oğlu Hişâm mı?" dedi. Hakîm:

"Evet !" diye cevap verdi. Hz. Âişe de:

"Âmir ne iyi insandı!" dedi. Sa'd b. Hişâm dedi ki:

273 Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 36, (3, 235).

274 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1351).

"Ey Mü'minlerin annesi, bana Rasulullah'ın ahlâkını anlat" dedim. O da:

"Sen Kur'ân okuyorsun değil mi? İşte gerçekten Rasulullah'ın ahlâkı Kur'an idi." dedi. Ben:

"Bana Rasulullah (s.a.v)'ın gece namazını anlat." dedim.

"Sen Kur'ân'ı Müzzemmil Sûresini okuyorsun değil mi?" dedi. Ben de:

"Evet", dedim. O da:

"Bu sûrenin başı nazil olunca Rasulullah (s.a.v)'ın ashabı geceleyin kalktılar da, ayakları şişinceye kadar namaz kıldılar. Bu sûrenin sonu on iki ay sonra nazil oldu. Gece namazı da farzdan sonra kılınan bir nafile olarak kaldı." diye cevap verdi. Ben:

"Bana Peygamber (s.a.v) 'in vitrini anlat", dedim. (O da:) "Hiç oturmadan sekiz rekât namaz kılardı. Ancak sekizinci rekâtda otururdu. Sonra kalkar bir rekât daha kılardı. Sekizinci ve dokuzuncu rekâtların dışında oturmazdı ve sadece dokuzuncu rekâtta selâm verirdi. Daha sonra kalkar iki rekât da oturarak kılardı. İşte yavrucuğum bu namaz on bir rekâttır. Yaşlanıp da şişmanlayınca yedi rekât vitr kılıyordu. Ancak altıncı ve yedinci rekâtta oturuyor, selâmı da sadece yedinci rekâtta veriyordu. Sonra da kalkıyor ve oturarak iki rekât daha kılıyordu. Ey yavrucuğum, işte bu (namaz) da dokuz rekâttır. Rasulullah (s.a.v) hiç bir zaman geceyi sabaha kadar tamamen namaz kılarak da geçirmedi, Kur'ân okuyarak da geçirmedi. Ramazanın dışında hiç bir ay'ı da tamamen oruçlu olarak geçirmedi. Nafile bir namaz kıldı mı ona devam ederdi. Uykulu gözleri kendisine galebe edecek olursa, o namazı gündüzün on iki rekât olarak kılardı." dedi.

İbn Abbas'a geldim, kendisine bu durumu haber verdim;

"Vallahi (doğru) söz dediğin böyle olur. Şayet ben onunla konuşuyor olsaydım, ona varır, bu sözü bizzat kendi ağzından dinlerdim." dedi. Ben de:

"Eğer ben senin onunla konuşmadığını bilseydim, (Bunları) sana anlatmazdım." dedim."[275]

254. Abdullah b. Ebî Kays şöyle demiştir: Âişe (r.a)'ye;

"Rasulullah (s.a.v) kaç rekât vitir kılardı?" diye sordum. Bana dedi ki:

275 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1342) Müslim, Müsâfirîn 139; Nesaî, Kıyâmu'1-Leyl 2, 18.

"Bazen dört rekât ile birlikte üç rekât, bazen altı rekât ile birlikte üç rekât, bazen sekiz rekât ile birlikte üç rekât bazen da on rekât ile birlikte üç rekât kılardı. Vitri yediden az, on üçten fazla kılmazdı."[276]

255. Abdülazîz İbni Cüreyc anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'ye;

"Rasulullah (s.a.v) ne ile vitir namazı kılardı?" diye sorduk. Dedi ki:

"Birinci rekâtta "Sebbih isme Rabbike'l-a'lâ"yı, ikinci rekâtta "Kulyâ eyyühâ'lkâfirûn" sûresini, üçüncü rekâtta da "Kulhüvallâhü ahad" ve Muavvizateyn yani (Felak ve Nas) Sûrelerini okurdu."[277]

YAĞMUR DUASI

256. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"İnsanlar Rasulullah (s.a.v)'a kuraklıktan şikayet ettiler. Bunun üzerine Rasulullah, bir minber konulmasını emretti ve musallaya kendisi için bir minber konuldu. Yağmur duasına çıkacağı günü halka bildirdi. Kararlaştırılan gün gelince Peygamber (s.a.v) güneşin ilk ışınları görününce gidip minberin üzerine çıktı. Tekbir aldı. Allah'a hamdetti, sonra;

"**Siz memleketinizin kuraklığından ve yağmurun ilk zamanından geciktiğinden şikâyet ettiniz. Halbuki Allah size, kendisine dua etmenizi emretti ve duanızı kabul edeceğini vadetti**" buyurdu. Sonra da şöyle devam etti:

"**Hamd âlemlerin rabbi, rahim ve rahman, kıyamet gününün tek hâkimi olan Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilâh yoktur. O dilediğini yapar**".

"**Ey Rabbim! Sen Allah'sın, senden başka ilâh yok. Sen zenginsin, biz muhtacız, bize yağmur indir. İndirdiğini, bize kuvvet ve güç kıl. Bir zamanımıza kadar yetecek azık kıl!**"

Sonra Rasulullah (s.a.v) ellerini kaldırdı. koltuklarının beyazı görününceye kadar devam etti. Daha sonra sırtını cemaate döndü, cübbesini ters çevirdi. Bunları yaparken elleri hâlâ kalkıktı. Daha

276 Ebu Dâvud, Tatavvu 26, (1362); Müsned VI, 149.
277 Ebû Dâvud, Salât: 339, (1424); Tirmizî, Salât: 340, (463),İbn Mâce, İkame: 117; Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 47, 48, (3, 244, 245).

sonra insanlara doğru döndü, minberden inip iki rekât namaz kıldırdı. Hemen akabinde Allah bir bulut meydana getirdi bunun peşinden gök gürledi, şimşek çaktı, sonra Allah'ın izni ile yağmur yağdı. Peygamber (s.a.v) seller akıncaya kadar mescidine gelmedi. İnsanların yağmurdan korunmak için kuytuya koştuğunu görünce, azı dişleri görünceye kadar güldü ve şöyle buyurdu:

"**Şehadet ederim ki Allah, herşeye güç yetirendir, ben de Allah'ın kulu ve Rasulüyüm.**"[278]

257. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Güneş ve ay, bir kimsenin ölümü veya hayatı için tutulmazlar. O halde tutulduklarını gördüğünüz zaman Allah'a dua edin, tekbir getirin ve sadaka verin.**"[279]

HUSUF VE KUSUF NAMAZI

258. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) zamanında güneş tutulmuştu. Peygamberimiz hemen halka namaz kıldırdı. Namazın ilk rekâtında kıyamı uzattı. Sonra rukûya vardı ve rükûyu da bir hayli uzattı. Sonra başını kaldırıp kıyamı yine uzattı. Fakat bu ikinci kıyam birinci kıyamdan kısa idi. Sonra tekrar rukûya vardı ve rukûyu uzattı. Bu rukû; evvelki rukûdan kısa idi. Rukûdan başını kaldırdıktan sonra secdeye vardı. Secdeden sonra, diğer rekâtı da öncekiler gibi yaparak namazı bitirdi. Bu sırada güneş de açılmıştı. Cemaate bir konuşma yaparak, Allah'a hamdü senadan sonra şöyle buyurdu:

"**Güneş ve Ay, Allah'ın varlığının ve kudretinin delillerindendir. Ne kimsenin doğumu ne de kimsenin ölümü ile tutulmazlar. Tutulduklarını gördüğünüz zaman Allah'a dua ediniz, onu büyükleyip tasdik ediniz.**" Daha sonra şöyle devam etti.

"**Ey Muhammed ümmeti! Allah'a yemin ederim ki, hiç kimse köle ya da cariyesinin zina etmesini Allah'tan daha çok kıskanmaz.**

278 Ebu Dâvud, İstiskâ 2, (1173).
279 Ebu Dâvud, İstiskâ 7, (1191); Buhârî, Kusûf 2; Müslim, Kusûf 1; Nesâî, Kusûf 3, 12.

Ey Muhammed ümmeti! Allah'a yemin ederim ki benim bildiklerimi bilmiş olsaydınız az güler, çok ağlardınız."[280]

259. Âişe'den naklen haber verdi. Âişe şöyle demiş:

"Rasulullah (s.a.v)'ın hayatında güneş tutuldu da, Rasulullah (s.a.v) mescide çıktı ve namaza durarak tekbir aldı. Cemaat da onun arkasına saf oldular. Derken Rasulullah (s.a.v) kıyamda uzun uzun okudu. Sonra tekbir alarak uzun bir rükû yaptı. Sonra başını kaldırarak:

"Allah, kendisine hamd edenin hamdini işitir. Ey Rabbimiz! Hamd sana mahsûstur, dedi. Sonra ikinci rekâta kalkarak kıyamda uzun uzun okudu. Yalnız bu okuyuş birinciden daha kısaydı. Sonra tekbir alarak uzun bir rükû yaptı. Fakat bu rükû birinciden daha kısaydı. Sonra yine:

"Allah, kendisine hamd edenin hamdini işitir. Ey Rabbimiz! Hamd sana mahsustur." dedi. Sonra secde etti. Sonra (ikinci rekâtta da bu minval üzere hareket etti. Böylece dört rükû ile dört secdeyi tamamladı. O, namazı bitirmeden güneş de açıldı. Sonra kalkıp cemaate hutbe okudu. Allah'a lâyık olduğu gibi övgüde bulunduktan sonra:

"**Şüphesiz ki güneşle ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettirler. Bunlar, hiç bir kimsenin hayatı veya mematı için tutulmazlar. Onları (tutulmuş) görürseniz hemen namaza yönelin**" buyurdu, şunu da ilâve etti:

"**Binâenaleyh, Allah bu hâli sizden giderinceye kadar namaz kılın.**"

Bir de Rasulullah (s.a.v):

"**Şu makamımda ben size vaadedilen her şeyi gördüm. Hatta ilerlediğimi gördüğünüz zaman ben cennetten bir salkım almak istediğimi görüyordum. Vallahi benim gerilediğimi gördüğünüzde ben, birbirini kırıp geçirir olduğu halde cehennemi gördüm. Cehennemde İbn Lühayy'i de gördüm. Putlar için hayvanları serbest bırakan adam budur**" buyurdu."[281]

280 Buhârî, Küsûf: 2, 4, 5, 13, 16/3, 19, El-Amel Fi's-Salât: 11, Bed'ü'l-Halk: 4, Tefsir, Maide: 13; Müslim, Küsûf: 1, 8, (901, 902, 903), 10/1; Muvatta, Küsûf: 1, (1, 186); Ebû Dâvud, 261, 263, 264, 265, (1177, 1180, 1187, 1188, 1190, 1191); Tirmizî, Salât: 396, (561, 563); Nesâî, Küsûf: 6, 7, 10, 11, (3, 127, 128, 129, 130).

281 Müslim, Küsûf 3, (901).

260. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Bir yahudi kadın gelerek:

"Allah seni kabir azabından korusun!" diye dua ederek bir şeyler istedi. Bunun üzerine ben Rasulullah (s.a.v)'a:

"Kabirde azap mı var?" diye sordum. Rasulullah (s.a.v) hemen kabir azabından Allah'a sığındığını söyledi. Günlerden bir sabah bineğe binmişti ki güneş tutuldu. Gittiği yerden kuşluk vakti döndü. Dönünce hanımlarının kaldığı odaların arkasına mescide uğrayarak namaz kıldı, gören müslümanlar da arkasında namaza durdular. Namazda kıyam ve rükûyu bir hayli uzattı. Rükûdan başını kaldırınca yine kıyamı uzattı, fakat bu, birinci kıyamdan kısa idi. Sonra yine rükûya vardı. Fakat bu, ilk rükûdan kısa idi. Rükûdan başını kaldırdıktan sonra secdeye vardı. İkinci rekâta kalktığı zaman yine uzattı, fakat birinci rekât kadar uzun değildi. Sonra rükûya vardı. Onu da uzattı. Fakat ilk rükûdan kısa idi. Başını kaldırdı. İlk kıyamdan kısa olarak kıyamda bulundu. Sonra yine rukûya vardı. Birinci rükûdan biraz kısa olarak rükûda bulundu. Sonra başını kaldırıp secdeye vardı. Namazı bitirince Allah Teâlâ'nın söylemesini emrettiği şeyleri söylüyordu. Cemaate kabir azabından Allah'a sığınmalarını emretti:

"**Ben, sizi kabirlerde deccalin fitnesi gibi fitnelere mâruz bırakılırken gördüm**" buyurdu. Bundan sonra hep Rasulullah (s.a.v)'ın cehennem azabından, kabir azabından Allah'a sığındığını işitirdim."[282]

261. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) zamanında güneş tutuldu. Bunun üzerine Efendimiz uzun müddet kıyamda kaldı. (Namaz kıldı) insanlara da kıyam yaptırıyor, sonra rükûya varıp doğruluyor, sonra tekrar rükûya varıp yine doğruluyor, sonunda tekrar rükûya varıp -her rekâtta üç rükû olmak ve üçüncü rükûdan sonra secdeye varmak suretiyle- iki rekât namaz kıldı. Hatta o gün kıyamın uzunluğundan dolayı (bazı) insanlar bayılır da üzerlerine su kovaları dökülürdü. Rasul-ü Ekrem (bu namazda) rükûya vardığı zaman "Allahu Ekber", doğrulduğu zaman da "Semiallahü limen hamideh" derdi. Hz. Peygamber'in bu namazı güneş açılıncaya kadar devam etti. Sonunda Efendimiz şöyle buyururdu:

282 Buharı, Küsûf, 16/7; Müslim, Küsûf 8, (903).

"**Şüphesiz güneş ve ay bir kimsenin ölümü ya da hayatı için tutulmazlar. Ama onlar Allah azze ve celle'nin âyetlerinden iki âyettirler. Allah onlarla kullarını korkutur. O halde ay ve güneş tutulursa hemen namaza sığınınız.**"[283]

262. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) zamanında güneş tutuldu. Bunun üzerine Peygamber mescide çıkıp cemaate namaz kıldırdı. Bu namazda kıyama durdu. Kıyamdaki kıraatini tahmin ettim. Bakara Sûresi kadarını okuduğunu zannettim. Sonra iki defa secde yaptı, sonra kalkıp kıraati yine uzattı. Onun buradaki okuyuşunu da tahmin ettim. Âl-i İmran Sûresi kadarını okuduğunu zannettim."[284]

263. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) zamanında bir defa güneş tutuldu da, Haydin toplayıcı namaza! diye nida etmek üzere bir münâdî gönderdi. Bunun üzerine halk toplandı, kendisi ileri geçip tekbir aldı ve iki rekâtlık bir namazı dört rükû, dört de secde ile kıldı."[285]

264. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Peygamber (s.a.v), küsuf namazında, kıraati açık okuyarak iki rekâtlık namazı dört rükû ve dört secde ile kıldı."[286]

265. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Nebiyyullah (s.a.v) küsûf namazını altı rükû, dört secde ile kılmış.[287]

266. Âişe (r.a)'dan rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v) küsûf namazında kıraati uzun tutmuş ve açıktan okumuştur.[288]

283 Ebu Dâvud, İstiskâ 3, (1177) Müslim, Küsûf 1; Nesâî, Küsûf 10.
284 Ebu Dâvud, İstiskâ 5, (1187).
285 Müslim, Küsûf 4, (901).
286 Müslim, Küsûf 5, (901).
287 Müslim, Küsûf 7.
288 Ebu Dâvud, İstiskâ 5, (1188) Buhârî, Küsûf 4, 5, 19; Müslim, Küsûf 3; Nesâî, Küsûf: 19; Tirmizi 563.

CUMA VE BAYRAM NAMAZLARI

267. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Halk cumaya yaylalardaki evlerinden gelirlerdi. Aba içinde gelirler de toza bulanırlar; kendilerinden ter kokusu çıkardı. Bir defa Rasulullah (s.a.v) benim yanımda iken ona, bu halde bir adam geldi. Rasulullah (s.a.v) onun hâlini görünce :

"**Siz bu gün için temizleniniz!**" buyurdu.[289]

268. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre:

"İnsanlar, kendi işlerini kendileri yapıyorlar ve iş elbiseleriyle, terli bir halde yıkanmadan cumaya geliyorlardı. Bundan dolayı kendilerine, "Keşke yıkansaydınız." denildi."[290]

269. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"İnsanlar, evlerinden ve yaylalarından nöbetleşe olarak cumaya gelirlerdi."[291]

270. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın Cuma günlerinde giyindiği iki elbisesi vardı. Cumadan sonra onları katlar, ertesi Cuma'ya kadar kaldırırdı."[292]

271. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Kim ki, Cuma namazından sonra İhlâs, Felâk ve Nâs Sûrelerini yedişer defa okursa, Allah onu bir sonraki Cumaya kadar kötülüklerden korur."[293]

272. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Ramazan bayramı; Müslümanların oruçlarını açtıkları gün, Kurban bayramı ise; Müslümanların kurban kestikleri gündür.**"[294]

289 Müslim, Cuma 6, (847).
290 Ebu Dâvud, Taharet 128, (352); Buhârî, cuma 16; Müslim, Cuma 6.
291 Ebu Dâvud, Salât 205-206, (1055); Buhârî, Cuma 15; Müslim, Cuma 5.
292 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 293.
293 Suyuti, Camiu's- Sağir 6:203, (8954).
294 İbn Mâce, Sıyam: 9; Tirmizi 802.

273. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v) Ramazan ve Kurban bayramlarında birinci rekâtta yedi, ikinci rekâtta da beş defa tekbir alırdı.[295]

274. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), Ramazan ve Kurban bayramlarının namazlarında, birinci rekâtta yedi tekbir getirirdi, ikinci rekâtta ise, iki rükû tekbirinden başka beş tekbir getirirdi."[296]

YOLCULUK NAMAZI

275. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Allah namazı ilk defa farz kıldığı zaman mukim iken ve yolculukta iki rekât olarak farz etmişti. Sonra onu mukim olanlar için dörde tamamladı. Yolcu namazı ilk farz edildiği şekilde sabit tutuldu."[297]

276. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) ile birlikte umre yapmak üzere Medine'den Mekke'ye doğru yola çıktık. Mekke'ye gelince:

"Ey Allah'ın Rasulü! Annem babam sana feda olsun. Sen kısa kıldın, ben tam kıldım, sen yedin, ben oruç tuttum, ne dersiniz?" dedim.

"**Ey Âişe sen güzel yaptın!**" buyurdu ve bu işimde beni kınamadı"dedi."[298]

277. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) tekbir aldı, beraberinde bulunan grup da tekbir aldı, sonra Rasulullah rukûya varınca onlar da vardılar, secde

295 Ebu Dâvud, Salât 242-245, (1149); İbn Mâce, İkame 156.
296 Ebû Dâvud, Salât: 252, (1149, 1150).
297 Buhârî, Salât 1; Ezan, 95; Taksir 5, Cenaiz 56; Müslim, Müsâfirîn 1, 3, 5; Fedâil 52; Ebû Dâvûd, Vitr 7; Sefer, 1, 18; Salât: 270, (1198); Tirmizî, Cuma 41; Nesâî, Salât i; Taksir 1, 4; Salâtü'1-Havf 4; İbn Mâce İkâme 73, 75^ Dârimî, Salât 152,179; Muvatta', Sefer 7,8; Müsned, 1-69, 232, 243, 254, 260, 355, 360, 429; 11-65, 271, 489, 505; III, 102; V, 316, 330; VI, 85, 440, 451.
298 Nesâî, Taksîru's-Salât: 4, (3, 122).

edince onlar da secde ettiler. Secdeden kalkınca onlar da kalktılar. Rasulullah (s.a.v) oturarak beklerken kendi kendilerine ikinci secdeyi yaptılar, sonra ökçeleri üzerinde geri çekilerek arkalarında bulunan gurubun gerisine kadar varıp durdular. Bunun üzerine diğer gurub gelerek namaza durup tekbir aldı, sonra kendi kendilerine rükûya vardılar. Daha sonra Rasulullah (s.a.v) ikinci secdeye varınca beraberinde onlar da vardılar. Sonra Rasulullah (s.a.v) ikinci rekât için ayağa kalkınca bunlar da kendi başlarına ikinci secdeyi yaptılar. Sonra her iki gurubta Rasulullah (s.a.v) ile beraber kıyamda birleşip namaza devam ettiler. Rasulullah (s.a.v) ile birlikte beraberce rükûya ve secdeye vardılar. Sonra Rasulullah dönüp ikinci secdeye varınca arkasındakiler hızlı bir şekilde secde ettiler. O kadar ki süratli secde ancak böyle olurdu. Sonra Rasulullah (s.a.v) selam verince onlar da selam verdiler. Bunun üzerine Rasulullah kalktı, cemaat de namazın tümüne iştirak etmiş olarak kalktılar."[299]

278. Atâ b. Ebî Rebâh'tan rivayet olunduğuna göre kendisi, Âişe (r.a)'ye;

"Kadınlara hayvan üzerinde namaz kılmalarına izin verildi mi?" diye sormuş. O da;

"Onlara darlık halinde de, genişlik halinde de bu konuda izin verilmedi." diye cevap vermiş.

Râvî Muhammed b. Şuayb, bunun farz namazlar hakkında olduğunu söyledi.[300]

İMAMLIK

279. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) dedi ki:

"**İmam cemaatin namazını korumakla sorumlu olan, müezzin de insanların kendisine güvendiği kişidir. Allah imamları doğruya iletsin ve müzzinleri de affetsin!**"[301]

299 Ebu Dâvud, Müsafirîn 15, (1242).
300 Ebu Dâvud, Müsafirîn 9, (1228).
301 Müsned 234/1104.

280. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre;

"İbn Ummi Mektum âmâ olduğu halde Rasulullah (s.a.v)'a müezzinlik yapardı."[302]

281. Hz. Âişe (r.a)'nin anlattığına göre:

"Hz. Aişe'nin kölesi Zekvân, Kur'an'ı yüzünden okuyarak Aişe'ye imamlık yapıyordu." [303]

282. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) rahatsızdı, evinde oturarak namaz kılıyordu. Bir topluluk da arkasında ayakta namaza durdu. Onlara oturmalarını işaret etti. Namazı bitirince de şöyle buyurdu:

"**İmam ancak kendisine uyulsun diye imam olmuştur. Rükûya vardığı zaman, siz de rükû ya varın. Başını kaldırdığı zaman siz de başınızı kaldırın. O oturarak kıldığında siz de oturarak kılın**."[304]

283. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) odasında namaz kılar, insanlar da odanın arkasından ona uyarlardı."[305]

284. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), hastalığı ağırlaşınca:

"**Ebû Bekir'e haber verin, cemaate namazı kıldırsın**." buyurdu. Bunun üzerine ben:

"Ya Rasulallah! Ebû Bekir yumuşak kalpli bir zâttır. Sizin yerinize geçtiği zaman ağlamaktan sesini cemaate duyuramıyor. Onun için bu görevi Hz. Ömer'e verin, o kıldırsın." dedim. Rasulullah (s.a.v), tekrar:

"**Ebû Bekir'e söyleyin, cemaate namazı kıldırsın**." buyurdu. Bu sefer ben Hafsa'dan; Rasulullah (s.a.v)'a:

"Ebû Bekir sizin makamınıza geçince ağlamaktan sesini

302 Ebu Dâvud, Salât 41, (535); Müslim, Salât 5.

303 Buhârî, Ezan: 54.

304 Ebu Dâvud, Salât 68, (605) Buhari, Salât 18; Ezan 51, 74, 82, 128; Taksim's-Salât 17; Sehv 9; Merzâ 12; Müslim, Salât 77, 82, 86; Tirmizî, Salât 150; Nesâî Eimme 16, 33, 40; İftîtah 30, Tatbik 22; İbn Mâce, İkâme 13; 144; Dârimî, Salât 44, 71; Muvatta; Nida 56; Cemaat 16, 17, Müsned 11, 230, 314, 341, 376, 411, 420, 438, 440, 459, 467, 475; III, 110, 154, 162, 200, 217, 300, 334; IV, 401, 405; VI, 51, 58, 68, 148, 194.

305 Ebu Dâvud, Salât 235-237, (1126); Müsned, IV, 30.

duyuramıyor. Söyleyin cemaate, namazı Ömer kıldırsın." diye söylemesini istedim. Hafsa bunu söyleyince Rasulullah (s.a.v):

"**Siz kadınlar Yusuf'a bile neler yaptınız! Hiç şüphe yok ki, sizler Yûsuf (a.s.) zamanının kadınları gibisiniz Ebû Bekir'e söyleyin, cemaate namazı kıldırsın!**" buyurdu. Hafsa işittiği bu azar üzerine bana:

"Hep senin yüzünden oldu! Senden bir hayır görmeyecek miyim?" diye çıkıştı.[306]

285. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Vallahi Rasulullah (s.a.v)'a Ebû Bekir'in imam olmaması hususunda ricada bulundum. Beni ona bu şekilde ricada bulunmam, Rasulullah (s.a.v)'ın makamına geçecek olan kimseyi halkın ebediyen sevemeyeceği ve onun yerine geçen zâtı halkın uğursuz sayacakları fikrinden dolayıdır. İşte bunun için ben Rasulullah (s.a.v)'ın Ebû Bekir'den vazgeçmesini istedim."[307]

286. Ubeydullah b. Abdillah şöyle demiştir: "Âişe'nin yanına girdim de kendisine:

"Bana Rasulullah (s.a.v)'ın hastalığından bahsetmez misin?" dedim. Âişe:

Hay hay, dedi ve şunları söyledi: Peygamber (s.a.v)'ın hastalığı ağırlaştı .Hz.Peygamber"**Cemaat namazı kıldılar mı?**" dedi. Biz:

"Hayır seni bekliyorlar ya Rasulallah" dedik.

"**Öyle ise Benim için leğene su koyun**" buyurdu. Dediğini yaptık, Rasulullah (s.a.v) yıkandı. Sonra kalkmak için davrandı. Fakat bayıldı. Sonra ayılarak:

"**Cemaat namazı kıldılar mı?**" diye sordu.

"Hayır, seni bekliyorlar, ya Rasulallah." dedik. Yine:

"**Benim için leğene su koyun**." buyurdu. Dediğini yaptık ve yıkandı. Sonra kalkmak için davrandı fakat yine bayıldı. Bilâhare ayıldı ve:

"**Cemaat namazı kıldılar m?**" diye sordu.

"Hayır, seni bekliyorlar, ya Rasulallah." dedik.

"**Benim için su koyun**." buyurdu. Biz bunu da yaptık. Rasulullah (s.a.v) yıkandı. Sonra kalkmak için davrandı. Fakat yine

306 Buharı, Ezan, 10/46; Müslim, Salat: 17, 95, (418); Tirmizi 3672.

307 Müslim, Salat 93, (418).

bayıldı, sonra ayılarak:

"**Cemaat namazı kıldılar mı?**" diye sordu.

"Hayır. Seni bekliyorlar, ya Rasulallah." dedik. Cemaat mescide kapanmış, yatsı namazı için Rasulullah (s.a.v)'ı bekliyorlardı. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) cemaate namaz kıldırması için Ebû Bekir'e haber gönderdi. Gönderilen zât Ebû Bekir'e vararak:

"Rasulullah (s.a.v) cemaate namaz kıldırmanı sana emrediyor." dedi. Ebû Bekir yumuşak kalpli bir zât idi:

"Ya Ömer! Cemaate namazı sen kıldır." dedi. Ömer:

"Buna sen daha lâyıksın." Cevabını verdi. Daha sonra o günlerde cemaate Ebû Bekir namazı kıldırdı. Sonra Rasulullah (s.a.v) kendinde biraz hafiflik hissederek, biri Abbas olmak üzere iki kişinin arasında öğle namazına çıktı. Ebû Bekir cemaata namaz kıldırıyordu. Ebû Bekir onu görünce geri çekilmeye davrandı, fakat Peygamber (s.a.v) ona geriye çekilmemesini işaret etti. Yanındaki iki zata:

"**Beni onun yanı başına oturtun**." dedi. Onlar da kendisini Ebû Bekir'in yanıbaşına oturttular. Ebû Bekir ayakta Peygamber (s.a.v)'ın namazına uymuş, cemaat de Ebû Bekir'in namazına uymuş olarak namaz kılıyorlar, Peygamber (s.a.v) ise oturuyordu."

Ubeydullah demiş ki: "sonra Abdullah b. Abbâs'ın yanına girerek;

"Rasulullah (s.a.v)'ın hastalığı hakkında Âişe'nin bana anlattıklarını sana arzedeyim mi?" dedim.

"Anlat." dedi. Âişe'nin söylediklerini ona arzettim. Onlardan hiç bir şey inkâr etmedi. Yalnız: "Abbasla birlikte Rasulullah (s.a.v)'ın koluna giren zâtın adını Âişe sana söyledi mi?" dedi.

"Hayır." dedim.

"O Ali'ydi" dedi.[308]

287. Hz. Âişe (r.a)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), vefatına sebeb olan hastalığı sırasında, Ebû Bekir'in arkasında oturarak namaz kılmıştı."[309]

308 Müslim, Salat 90, (418); Buhârî, Ezân: 51, 39, 46, 47, 67, 68, 70, Vüdû: 45, Hibe: 14, Farzu'l-Hums: 4, Enbiya: 19, Megazî: 83, Tıbb 21, Îtisâm: 5; Nesâî, İmamet: 40, (2, 101, 102).

309 Buhârî, Ezan: 51; Muvatta, Salat-ül Cemaa: 5; Tirmizi 362.

MESCİDLER

288. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), cemaatin bulunduğu gerekli yerlere mescid yapılmasını, mescidlerin düzenli, temiz ve hoş kokulu tutulmasını emretti."[310]

289. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) mescidin kıble duvarında bir sümük veya tükürük görerek, onu kazımıştı.[311]

290. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) vefatıyla sonuçlanan hastalığında:

"**Allah yahudilerle, hristiyanlara lanet etsin. Peygamberlerinin kabirlerini mescid yaptılar.**" buyurdu.

Âişe (r.a): "Eğer bu endişe olmasaydı Peygamber (s.a.v)'ın kabri açıkta bulundurulacaktı. Fakat kabrinin mescid haline getirilmesinden korkuldu." demiş.[312]

291. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v),hastalığının son zamanlarında kendisine ait bir elbiseyi yüzüne örtmeye başladı. Bunaldıkça onu yüzünden açıyordu. Bu hâlde iken yahudilerle, hırisliyanların yaptıklarından ümmetini sakındırmak için:

"**Allah'ın laneti yahudilerle, hıristiyanlara olsun! Peygamberlerinin kabirlerini mescid haline getirdiler.**" buyurdu." [313]

292. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Ümmü Habîbe ile Ümmü Seleme Habeşistan'da gördükleri, içinde suretler bulanan bir kiliseyi Rasulullah (s.a.v)'a anlatmışlar. Rasulullah (s.a.v):

"**Hakikaten onlar, içlerinde ki iyi bir kimse vefat ederse, onun kabri üzerine bir mescid yaparlar. Onların resimlerini bu mescide asarlardı. Onlar kıyamet gününde Allah'ın katında mahlukâtın en**

310 Ebu Dâvud, Salât 13, (455); Tirmizi, Cum'a 64; İbn Mâce, Mesâcid 9; Nesâî, Mesacid: 34; Müsned, IV 279.

311 Müslim, Mesacid 549.

312 Müslim, Mesacid 19, (529).

313 Müslim, Mesacid 22, (531); Müsned 356/ 1226.

kötüleri olacaklardır.” buyurdu.[314]

293. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

“Eğer Rasulullah (s.a.v), kadınların süslenme, giyinme ve koku sürünme gibi çıkardıkları modaları görseydi, İsrail oğullarının kadınlarının men edildikleri gibi onları mescide çıkmaktan mutlaka men ederdi.”[315]

ZEKAT

294. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: “Bir malın zekâtı verilmezse, bu durum o malı mutlaka helake götürür.[316]

295. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

“Rasulullah (s.a.v) yanıma girdi. parmaklarımda büyük, gümüş yüzükler gördü de:

"**Bu nedir, ya Âişe?**" dedi. Ben de:

“Onları senin için süsleneyim diye yaptım, ya Rasulallah.” dedim. Rasulullah (s.a.v):

"**Onların zekâtını veriyor musun?**" diye sordu. Ben de:

“Hayır dedim veya Allah'ın dilediği bir şey söyledim. O da:

"**O ateşe girmen için sana yeter.**" buyurdu.”[317]

296. Abdurrahman b. Kasım babasından naklediyor:

“Rasulullah (s.a.v)’ın hanımı Hz. Âişe (r.a), kardeşinin yetim kızlarına evinde bakardı. Kızların süs için mücevherleri vardı, Hz. Âişe (r.a) bunların zekâtını vermezdi.”[318]

297. Abdurrahman b. Kasım babasından naklediyor:

“Hz. Âişe (r.a), ben ve kardeşimi iki yetim olarak odasında

314 Müslim, Mesacid 16, (528); Müsned 355/1225.
315 Ebu Dâvud, Salât 53, (569); Buhârî, Ezan 163; Müslim, Salât 144, (445); Tirmizi, Cum'a 35; Muvatta, Kıble 15.
316 Suyuti, Camiu’s- Sağir 5:443, (7897).
317 Ebu Dâvud, Zekat 4, (1565).
318 Muvatta, Zekat 10.

barındırıyordu. Mallarımızın da zekâtlarını veriyordu.”[319]

298. Rasulullah (s.a.v)’ın hanımı Hz. Âişe (r.a), evinde baktığı yetimlerin mallarını, onlar adına işletecek kimselere verirmiş.[320]

299. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

“Ömer b. Hattab'a zekât olarak alınmış bir koyun sürüsü getirildi. İçlerinde memesine süt birikmiş iri memeli bir koyun gördü.

“Bu koyun nedir?” diye sordu.

“Zekât olarak alınmış bir koyundur.” diye cevap verdiler. Hz. Ömer:

“Bunu sahibi rızasıyla vermemiştir. Müslümanları bu şekilde zorlamayın! Mallarının en iyisini ve sağmak için ayırdıklarını zekât olarak almayın.” buyurdu.[321]

300. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v)’a sığır eti getirdiler ve: “Bu et Berire'ye sadaka olarak verildi.” dediler. Rasulullah (s.a.v):

“**O, Berire'ye sadakadır, bize de hediyedir.**” buyurdu.[322]

ORUÇ

301. Hz. Âişe (r.a)’den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: “Kim oruçlu olarak sabahlarsa, ona gök kapıları açılır. Azâları kendisi için tesbih eder. Ve dünya semâsı ehli onun için gün bitimine kadar bağışlanma diler. Bir veya iki rekat da nafile olarak namaz kılarsa, gökler onun için nurlandırılır. Cennet ehlinden eşleri kendisi için; "Allah'ım, onu görmeye arzumuz arttı. Onu bize çabuk ulaştır." diye dua ederler. Eğer, "Elhamdülillah, sübhanallah veya Allahu ekber" derse, melekler o sözlerinin sevabını gün bitimine kadar yazarlar.”[323]

319 Muvatta, Zekat 13.
320 Muvatta, Zekat 14.
321 Muvatta, Zekat 28.
322 Müslim, Zekat 171, (1075).
323 Taberânî, Mu’cemü’s- Sağîr, 577.

302. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Oruç, cehennem ateşine karşı bir kalkandır. Oruç tutan kişi, o gün kimseye karşı bir sataşmada bulunmasın. Herhangi bir kimse kendisine sataşırsa ona dil uzatıp sövmesin ve "Ben oruçluyum." desin. Muhammed'in canı kudreti elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha güzeldir."[324]

Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Sadece şafaktan önce niyet edenlerin orucu kabul edilir."[325]

303. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Saymakta olduğum yirmi dokuz gece geçince Rasulullah (s.a.v) önce benden başlayarak yanıma girdi. Ben:

"Ya Rasulallah! Sen, bizim yanımıza bir ay girmemeye yemin etmiştin, hâlbuki yirmi dokuz günde girdin. Ben, bunları sayıyordum." dedim. Rasulullah (s.a.v):

"**Ay yirmi dokuz gündür.**" buyurdu."[326]

304. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) Şaban ayının günlerini hesapladığı kadar başka bir ayın günlerini hesaplamazdı. Sonra Ramazan hilâlini görünce oruca başlardı. Eğer bulut araya girer hilâli göremez ise Şaban ayını otuz gün olarak hesaplar, sonra Ramazan orucuna başlardı."[327]

305. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) Ramazan ayında, diğer aylarda görülmeyen bir gayrete girerdi. Ramazanın son on gününde ise daha çok gayrete girerdi. Son on günde geceyi ibadetle geçirirdi. Ailesini de gece ibadet etmeleri için uyandırırdı. Hanımlarından da uzak dururdu."[328]

324 Buharı, Savm: 2,9; Libas: 78; Müslim, Siyam: 162,164; Tirmizî, Savm: 54; Nesâi, Siyam: 41.
325 Nesâî, Savm: 68, (4, 197, 198); Muvatta, Sıyâm: 5, (1, 288).
326 Müslim, Sıyâm 22, (1083).
327 Ebu Dâvud, Savm: 6, (2325).
328 Buhârî, Fadlu Leyleti'l-Kadir: 5, Müslim, İ'tikâf: 8, (1175); Ebû Dâvud, Salât: 318, (1376); Tirmizî, Savm: 73, (796); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl: 17, (3, 218).

306. Abdullah b. Şakîk şunları söylemiştir: "Âişe (r.a)'ye:

"Peygamber (s.a.v), Ramazandan başka bir ayın tamamında oruç tutar mıydı?" diye sordum. Âişe:

"Vallahi o vefatına kadar Ramazandan başka bir ayın tamamında oruç tutmadı. Ama hiç bir ayıda oruçsuz geçirmedi." dedi."[329]

Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) bazen oruca öyle devam ederdi ki, "Bu ay hiç yemiyecek" derdik. Bazen da öyle devamlı yerdi ki, "Bu ay hiç oruç tutmayacak" derdik. Ben, onun Ramazan dışında bir ayı tam olarak tuttuğunu görmedim. Herhangi bir ayda Şaban ayında tuttuğundan daha fazla oruç tuttuğunu da görmedim."[330]

307. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'a en sevimli ay Şaban, (yani) onda oruç tutmaktı. Sonra onu Ramazana birleştirirdi."[331]

308. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), senenin hiç bir ayında Şaban ayındakinden daha fazla oruç tutmaz ve:

"**Amellerden gücünüzün yetebileceğini yapın. Çünkü siz bıkmadıkça Allah da size asla bıkmış muamelesi yapmaz.**" buyurur, bir de şunu söyledi:

"**Allah indinde amelin en makbulü sahibinin az da olsa davam üzere işlediği ameldir.**"[332]

309. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Bir gece Rasulullah (s.a.v)'ın yanımda olmadığını görerek dışarı çıktım ve onu ararken Bakî' mezarlığında buldum.

"**Allah ve Rasulü'nün sana haksızlık etmelerinden mi korkmuştun?**" buyurdu. Ben de dedim ki:

"Ey Allah'ın Rasulü, hanımlarından birisinin yanına gittiğinizi zannetmiştim." Bunun üzerine;

329 Müslim, Sıyâm 172, (1156).
330 Buharî, Savm: 52; Müslim, Sıyâm: 175, (1156); Muvatta, Sıyâm: 56, (1, 309); Ebu Dâvud, Savm: 56, 59, (2431, 2434); Tirmizî, Savm: 37, (736); Nesâî, Savm: 70, (4, 199, 200).
331 Ebu Dâvud, Savm 57, (2431); Nesâî, Siyam 70; Müsned, VI, 188.
332 Müslim, Sıyâm 177, (782).

"**Allah, Şaban ayının yarısında dünya semasına iner ve Kelb kabilesinin koyunlarının kılları sayısından daha çok günahları veya günah işleyenleri bağışlar.**" buyurdu.[333]

310. Muâzetu'l-Adeviyye anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'ye sordum:

"Rasulullah (s.a.v) her ay üç gün oruç tutar mıydı?"

"Evet!" diye cevap verdi. Ben tekrar:

"Ayın hangi günlerinde tutardı?" dedim.

"Hangi günde oruç tuttuğuna ehemmiyet vermezdi" diye cevap verdi."[334]

311. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) pazartesi ve perşembe günlerinde oruç tutarak sevap arardı."[335]

312. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), bir ayın cumartesi, pazar ve pazartesi günlerini, diğer ayda da salı, çarşamba ve perşembe günlerini oruçla geçirirdi."[336]

313. Hz. Âişe (r.a) şöyle rivayet ediyor:"Arefe günü oruç tutmak, bin gün oruç tutmak gibidir."[337]

314. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:"**Allah, hiçbir günde, arefe günündeki kadar çok kulu ateşten azad etmez. Allah mahlukata rahmetiyle yaklaşır, onlarla meleklere karşı iftihar eder ve:"Bunlar ne istiyorlar?" der.**"[338]

315. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kureyşliler, cahiliyye devrinde Aşure günü oruç tutarlardı. O zaman Rasulullah (s.a.v) da oruç tutardı. Rasulullah (s.a.v) Medine'ye hicret edince yine oruç tuttu ve tutulmasını da emretti. Ramazan orucu farz kılındıktan

333 İbni Mâce, İkâme: 191; Müsned, 6538; Tirmizî, Savm 39, (739); Nesâî, Cenaiz: 103.
334 Müslim, Sıyâm: 194, (1160); Ebu Dâvud, Savm: 70, (2453); Tirmizî, Savm: 54, (763); Nesâî, Sıyâm 70, 82-83; İbn Mâce, Sıyâm 29; Müsned, I, 406, II, 90, 246; VI, 146, 175, 287.
335 Tirmizî, Savm: 44, (745); Nesâî, Savm: 70, (4, 202, 203); İbnu Mâce, Sıyâm: 42, (1739).
336 Tirmîzî 746.
337 Suyuti, Camiu's-Sağir 4:230,(5119).
338 Müslim, Hacc 436, (1348); Nesâî, Hacc 194,l (5, 251, 252).

sonra aşure günü orucu terkedildi. Sadece isteyen tuttu, istemeyen tutmadı."[339]

316. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (s.a.v) önceleri Aşure gününde oruç tutar, o günde oruç tutmayı bize emrederdi."[340]

317. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ı Zilhiccenin on gününde oruç tutarken hiç görmedim."[341]

Buhâri'de Rasulullah (s.a.v)'ın;**"Kendisinde iyi ameller yapılan günlerin Allah katında en sevimlisi; Zi'l-Hiccenin ilk on günüdür."**[342]

318. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v), iki oruçtan Ramazan bayramı ile Kurban bayramı günleri oruç tutmayı yasakladı."[343]

319. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v) ümmetine acıdığı için kendilerini visal (iftar etmeden bir kaç gün oruç tutmak) orucunu yasakladı. Ashâb:"Ama sen de visal yapıyorsun." dediler. Rasulullah (s.a.v):

"**Ben, sizin gibi değilim. Çünkü beni Rabbim yedirir ve içirir.**" buyurdu."[344]

320. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bir gün bana:

"Yanında (yiyecek) bir şey var mı?" diye sordu.

"Hayır!" demem üzerine: "**Ben oruç tutacağım!**" buyurdu. Yanımdan çıkınca bize bir hediye geldi -veya bize bir grup misafir geldi.- Rasulullah (s.a.v) eve geri dönünce:

"Ey Allah'ın Rasulü, bize bir hediye geldi -veya bize ziyaretçiler geldi- sana yiyecek bir şey hazırladım!" dedim.

"**Nedir o?**" diye sordu. Ben:

339 Buharî, Savm: 30/69, Hacc: 1, 47, Menâkıbu'l-Ensâr: 26, Tefsir, Bakara: 24; Müslim, Sıyâm: 13/113; Muvatta, 33, Ebu Dâvud, Savm: 64, (2442, 2443); Tirmizî, Savm: 49, (753).
340 Dârimî: 1767.
341 Ebu Dâvud, Savm 62, (2439); Müslim, itikaf 9; Tirmizî, Savm 50; İbn Mâce, Savm: 39; Müsned, VI, 42, 124.
342 Buhari/Iydeyn 11. Tirmizi,/Savm 51.
343 Müslim, Sıyâm 143, (1140).
344 Müslim, Sıyâm 61, (1105).

"Hays."[345] dedim.

"**Getir onu!**" buyurdu. Ben de getirdim. Rasulullah onu yedi, sonra:

"**Oruçlu olarak sabahlamıştım**" buyurdu."[346]

321. Ebû Atiyye şöyle demiştir: "Mesrûk ve ben Hz. Âişe'nin huzuruna girip: "Ey mü'minlerin annesi! Muhammed (s.a.v)'ın ashabından iki kişi var, birisi iftarda ve akşam namazını kılmak için acele ediyor, ötekisi ise hem iftarı hem de namazı geciktiriyor." dedik. "Hangisi iftarda ve namazda acele ediyor?"dedi. "Abdullah b. Mes'ud" dedik. "Rasulullah (s.a.v) da öyle yapardı." dedi.[347]

322. Hz. Âişe (r.a)'den rivâyet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Bir kimse bir kimseye misafir olursa, misafir olduğu kimselerin izni olmadan nafile oruç tutmasın.**"[348]

323. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Hamza İbni Amr eI-Eslemî Rasulullah (s.a.v)'a:"Ya Rasulallah, ben devamlı oruç tutan bir adamım. Yolculukta da oruç tutabilir miyim?" diye sormuş. Rasulullah (s.a.v): "**İstersen oruç tut, dilersen tutma.**" buyurmuş.[349]

324. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Ben ve Hafsa oruçlu idik. Bize yiyecek hediye edildi. Ondan yedik. Rasulullah (s.a.v) yanımıza girdi. Hafsa cesaretli ,babası gibiydi. Sözde benden önce davranıp:"Ey Allah'ın Rasulü, biz; Âişe ve ben, nâfile oruca niyet etmiş, bu niyetle sabaha kavuşmuştuk. Bize bir yemek hediye edildi. Biz de ondan yedik" dedi. Rasulullah (s.a.v):"**Bunun yerine bir başka gün, kaza orucu tutun!**" buyurdu."[350]

345 Hays; un, yağ ve hurmadan yapılan bir yemektir.

346 Müslim, Sıyâm: 169, (1154); Nesâî, Savm: 67, (4, 193-195); Tirmizî, Savm: 35, (733, 734); Ebu Dâvud, Savm: 72, (2455); Buharı, Savm 21, 51; İbn Mâce, Siyam 26; Müsned, III, 188, 248; IV 95; VI, 207.

347 Ebu Dâvud, Savm 20, (2354); Müslim, Siyam 49-50; Nesâî, Eyman 25;İbn Mâce, Sıyam: 24; Tirmizî, Savm 13; Müsned, II, 118.

348 İbn Mâce: Sıyam: 54.

349 Buharî, Savm: 33; Müslim, Sıyâm: 103, (1121); Muvatta, Sıyâm: 24, (1, 295); Tirmizî, Savm: 19, (711); Ebu Dâvud, Savm: 42, (2402); Nesâî, Savm: 56, (4, 185).

350 Muvatta, Sıyâm: 50, (1, 306); Ebu Dâvud, Savm: 73, (2457); Tirmizî, Savm: 36, (735); Müsned, VI, 263.

325. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Gerçekten bizden birimiz Rasulullah (s.a.v) zamanında bazen oruç tutamazdık da Rasulullah (s.a.v) ile beraber bulunduğumuz için, onu Şaban ayı gelinceye kadar kaza edemezdik."[351]

326. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Oruç borcu olduğu halde ölen kimsenin orurcunu, onun yerine velisi (en yakın akrabası) tutar.**"[352]

327. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) oruçlu iken sürme sürmüştür."[353]

328. Hz. Âişe'nin şöyle dediği rivayet edildi:"Hz. Peygamber, cünüplükten temizlenmek için aldığı boy abdestinden sonra, başından su damlaya damlaya sabah vakti çıkar gider ve yine o gün oruçlu kalırdı."[354]

329. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) Ramazan ayında, rüya sebebiyle olmaksızın cünüb olarak sabah vaktine ulaştığı olurdu da, kalkıp yıkanır ve orucunu tutardı."[355]

330. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir adam kapıda durarak Rasulullah (s.a.v)'a:"Ya Rasulallah! Cünüp olmuşum, halbuki oruç tutmak istiyordum!" dedi. Ben konuşmalarını duyuyordum. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):"**Ben de cünüp olmuşum, ben de oruç tutmak istiyordum. Yıkanıp orucumu tutacağım.**" dedi. Adam Peygamberimize:"Ya Rasulallah! Sen bizim gibi değilsin. Allah senin yaptığın ve yapacağın bütün günahları affetti." deyince Rasulullah (s.a.v) kızdı ve şöyle buyurdu:"**Allah'a yemin ederim ki, sizin Allah'tan en çok korkanınız ve hangi hususlardan sakınacağını en iyi**

351 Buharî, Savm: 40; Müslim, Sıyâm: 151, (1146); Muvatta, Sıyâm: 54, (1, 308); Ebu Dâvud, Savm: 40, (2399); Tirmizî, Savm: 66, (783); Nesâî, Savm: 64, (4, 191).

352 Buharî, Savm: 42; Müslim, Sıyâm: 153, (1174); Ebu Dâvud, Savm: 41, (2400); İbn Mâce, Keffâret 19; Müsned, VI, 69.

353 İbni Mâce, Sıyâm: 17; Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 277.

354 Müsned-i Ebu Hanife 205/10.

355 Buharî, Savm: 22, 25; Müslim, Sıyâm: 76, (1109); Muvatta, Sıyâm: 12, (1, 291); Ebu Dâvud, Savm: 36, (2388, 2389); Tirmizî, Savm: 63, (779); Nesâî, Tahâret: 123, (1,108).

bileniniz olmayı isterim."[356]

331. Ebû Bekr b. Abdurrahman anlatıyor: "Ben babamla Mervan b. Hakem'in yanında idim. O zaman Medine valisi idi. Kendisine Ebû Hüreyre'nin; "Cünüp olarak sabahlayan, o gün oruç tutamaz." dediği nakledildi. Bunun üzerine Mervan ısrarla: "Ey Abdurrahman! Mü'minlerin annesi Âişe (r.a) ile Ümmü Seleme'ye git, böyle bir rivayetin olup olmadığını sor." dedi. Abdurrahman'la ben yola çıktık, Hz. Âişe (r.a)'nin huzuruna varıp selam verdikten sonra:

"Ey Mü'minlerin annesi! Biz Mervan'ın yanında idik, kendisine Ebû Hureyre'nin 'Cünüp olarak sabahlayan o gün oruç tutamaz." dediği nakledildi. Sen ne dersin?" diye sorduk. Hz. Âişe (r.a):"Ebû Hureyre'nin dediği gibi değil, Ey Abdurrahman! Rasulullah (s.a.v)'ın yaptığından dışarı çıkmak ister misin?" dedi. Abdurrahman:"Hayır, asla!" deyince, Hz. Âişe (r.a):"Ben kesinlikle şehadet ederim ki, Rasulullah (s.a.v) ihtilâm olmadan, cinsi münasebet dolayısıyle cünüp olarak sabahlar, sonra da yıkanıp o gün orucunu tutardı." dedi.Oradan çıkıp Ümmü Seleme'ye uğradık. Ona da sorduk. Hz. Âişe (r.a) ne söylediyse aynısını söyledi. Oradan da çıkıp Mervan'a geldik. Abdurrahman, Hz. Peygamberin hanımlarının söylediklerini kendisine nakletti. Bunun üzerine Mervan:"Ebû Muhammed'in bineği kapıda, Ebû Hureyre'ye de git, o şimdi Akik'deki tarlasındadır. Durumu ona anlat." dedi. Abdurrahman'la binerek gittik. Ebû Hureyre'nin yanına vardık. Abdurrahman konuştu ve bunu ona anlattı. Ebû Hureyre:"Ben bunu bilmiyorum. Bana biri söylemişti." dedi.[357]

332. Talha'nın kızı Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'ın hanımı Hz. Âişe (r.a)'nin yanında idim. Kocam Abdullah b. Abdurrahman b. Ebî Bekr de geldi. Oruçlu idi. Hz. Âişe (r.a) ona:"Niçin hanımına yaklaşıp onu öpmüyor, onunla oynaşmıyorsun?" dedi. Kocam:"Oruçluyum. Oruçlu öpebilir miyim?" deyince Hz. Âişe (r.a):"Evet." dedi."[358]

333. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) oruçlu

356 Müslim, Sıyâm, 13/13.
357 Buhari, Savm, 30/22; Müslim, Sıyâm, 13/75.
358 Muvatta, Sıyam 16.

iken öper ve kucaklardı. Ama o nefsine herkesten daha çok sahip olurdu."[359]

334. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) kendisi de ben de oruçlu iken beni öperdi."[360]

335. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Bir adam Ramazanda mescidde olan Rasulullah (s.a.v)'a gelip;"Yandım! Ya Rasulallah!" dedi. Peygamber (s.a.v) derdinin ne olduğunu sordu. Adam;"Aileme yaklaştım." dedi. Hz. Peygamber;"**Öyleyse sadaka ver!**" buyurdu. Adam;"Vallahi benim hiçbir şeyim yok ve ona gücüm yetmez." dedi. Peygamber (s.a.v):"**O halde otur.**" buyurdu. Adam oturdu. O böyle beklerken, üzerinde yiyecek olan eşeğini sûren bir adam çıkageldi. Rasulullah (s.a.v);"**Biraz evvelki yandım diyen nerede?**" buyurdu. Adam ayağa kalktı, Peygamber (s.a.v);"**Bunu sadaka olarak dağıt.**" buyurdu. Adam;"Bizden başkasına mı? Ya Rasulallah! Vallahi biz açız, hiçbir şeyimiz yok!" dedi. Peygamber (s.a.v);"**Haydi onu siz yeyin.**" buyurdu."[361]

İTİKAF

336. Âişe (r.a) şöyle rivayet ediyor: "Kim inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek itikafa girerse geçmiş günahları bağışlanır."[362]

337. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; "Rasulullah (s.a.v); Ramazan'ın son on gününde ibadet ve kulluk için gösterdiği çabayı başka zamanlarda göstermezdi."[363]

338. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) vefat edinceye kadar Ramazan'ın son on

359 Ebu Dâvud, Savm 33, (2382), Tahare 106; Buhârî, Savm 23; Müslîm, Sıyam 65, 66, 68; İbni Mâce, Sıyâm 19, 20; Tinnizî, Savm 31, 32; Müsnedl, VI, 40, 42, 44, 98, 113, 126, 128, 156.
360 Ebu Dâvud, Savm 33, (2384); Müslim, Sıyâm 64.
361 Ebu Dâvud, Savm 37, (2394) Buhârî, Hudüd 26; Savm 29; Müslim, Sıyâm 85, 86; Dârimî, Savm 19; Müsned, IV, 140, 272.
362 Suyuti, Camiu's- Sağir 6:74, (8480).
363 Müslim, İtikaf: 3; Buhârî, Teravih: 6.

gününde itikafa girer ve derdi ki:

"**Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde arayın.**" Rasulullah (s.a.v)'dan sonra, eşleri de itikâfa girdiler."[364]

339. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) itikafa gireceğinde Ramazan'a son on gün kala sabah namazını kılar ve itikaf edeceği yere girerdi."[365]

340. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) itikafta bulunmak istediğinde, sabah namazını kılar, sonra itikaf mahalline girerdi. Bir seferinde de Ramazanın son on gününde itikafa girmek isteyip çadırının kurulmasını emretti ve çadırı kuruldu. Bunu görünce ben de çadırımın kurulmasını emrettim ve kuruldu. Rasulullah (s.a.v)'ın benden başka hanımları da çadırlarının kurulmasını emretti. Onların da çadırları kuruldu.

Rasulullah (s.a.v) sabah namazını kılınca çadırlara baktı ve;"**Bunlar da ne? Siz bununla iyilik mi diliyorsunuz?**" buyurdu. Çadırının yıkılmasını emretti,çadırı yıkıldı Hanımları da çadırlarının bozulmasını emrettiler, onların da çadırları bozuldu. Sonra Peygamber (s.a.v) itikafı,(farz olarak anlaşılmasın diye)Şevval ayının ilk on gününe erteledi."[366]

341. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hasta ziyaretine gitmemek, cenazeye iştirak etmemek, kadına şehvetle dokunmamak, onunla cinsî temasta bulunmamak ve zarurî olanların dışında bir ihtiyâç için çıkmamak i'tikâfta olan kişi için sünnettir. Oruç olmadan i'tikâf olmaz, cemaatle namaz kılınan caminin dışında bir yerde i'tikâf olmaz."[367]

342. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamber (s.a.v) itikâfta iken hiç bir tarafa sapmadan, hastaya uğrar, yanında kalmadan

364 Buhârî, Fadlu Leyletü'l-Kadr: 3, İtikâf: 1, 14; Müslim, İtikâf: 5, (1172); Muvatta, İtikâf: 7, (1, 316); Tirmizî, Savm: 71, (790); Nesâî, Mesâcid: 18, (2, 44); Ebu Dâvud, Sıyâm: 77, (2462, 2464); İbnu Mâce, Sıyâm: 59; (1771).

365 Buhârî, İtikaf: 7; Müslim, İtikaf: 9; Tirmizi 791.

366 Ebu Dâvud, Savm 76, (2464); Buharı, İ'tikâf 18; Müslim, İ'tikâf 6; Nesaî, Mesâcid 18; İbn Mâce, Sıyâm 59; Muvat-ta', İ'tikâf 7; Müsned, VI, 84, 226.

367 Ebu Dâvud, Savm 80, (2473).

halini sorardı."[368]

343. Abdurrahman'ın kızı Amre şöyle demiştir: "Hz. Âişe (r.a) itikâfa girdiği zaman bir yerde durmadan, yürüyüp giderken hastaların halini sorardı."[369]

344. Hz. Âişe (r.a)'nin anlattığına göre; "Hz. Peygamber (s.a.v) mescitte itikafta olduğu sırada, Hz. Aişe de hayızlı iken, Rasulullah (s.a.v)'ın saçlarını taramıştır. Bu hizmeti yaparken kendisi odasından ayrılmamış; Rasulullah (s.a.v) başını ona uzatmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v) itikafda iken, (büyük veya küçük abdest bozmak gibi) zarurî bir ihtiyaç olmadıkça odaya girmezdi."[370]

345. Hz. Âişe (r.a) şunları söylemiştir:"Ben îtikafta iken bir ihtiyacımı gidermek için eve girerdim. Evde hasta bulunduğu zaman onun halini ancak geçerken sorardım. Rasulullah (s.a.v) dahi mescidde itikâfta iken başını bana uzatır; ben de saçını hayzlı olduğum halde tarardım. Rasulullah (s.a.v) itikâfta iken, eve ancak bir ihtiyacını gidermek için girerdi."[371]

346. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) kendisi itikafra iken mescidden başını bana çıkarır, ben de hayızlı olduğum halde başını yıkardım."[372]

347. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (s.a.v)'ın zevcelerinden biri, müstehaza haliyle Rasulullah (s.a.v)'la birlikte itikafa girdi. Öyle ki, kadın, kanı ve elbisesinde sarı lekeyi de görüyor bu halde de namaz kılıyordu. Kanın şiddetli akması halinde (kirletmeyi önlemek için) altına leğen koyduğu oluyordu."[373]

368 Ebu Dâvud, Savm 80, (2472).

369 Muvatta, İtikaf 2.

370 Buhârî, Hayz: 2, İtikaf: 2, 3, 4, 19, Libâs: 76; Müslim, Hayz: 6-7 (297); Muvatta, İ'tikâf: 1 (1, 312); Tirmizî, Savm: 80, (804); Ebu Dâvud, Sıyâm: 79 (2467, 2468, 2469); Nesâî, Hayz: 20, (1, 193).

371 Müslim, Hayz 7, (297); Nesâî, Hayz 20.

372 Müslim, Hayz 8, (297); Nesâî, Hayz 21.

373 Buhârî, Hayz: 10, İtikaf: 10; Ebu Dâvud, Savm: 81, (2476).

HACC

348. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) Medine'ye geldiği vakit Ebû Bekir ve Bilâl (r.a.) hastalandılar. Ben yanlarına gittim:"Ey babacığım," dedim. "Kendini nasıl hissediyorsun? Ey Bilâl, sen nasılsın?" diye sordum. Hz. Ebû Bekir (r.a.) hummaya yakalanınca: "Her insana "Sabahın hayırlı olsun." denmiştir. Halbuki ölüm ona ayakkabısının bağından daha yakındır." derdi. Hz. Bilal (r.a.) de humma nöbetinden çıkınca sesini yükseltir ve (Mekke'ye hasretini ifade eden şu beyitleri) söylerdi:"Bilmem ki! Mekke vadisinde etrafımı izhir ve celil otları sarmış olarak bir gece daha geçirebilecek miyim? Macenne suyuna ulaşacağım bir gün daha gelecek mi? (Mekke'nin) Şâme ve Tafil dağları bana bir kere daha görünecek mi?" Sonra Bilâl şöyle beddua etti: "Allahım, bizi yurdumuzdan çıkarıp bu vebalı diyara sûren Şeybe İbnu Rebî'a, Utbe İbni Rebî'a ve Umeyye İbnu Halef'e lanet et!Ben gidip, bunlardaki Mekke hasretini Rasulullah (s.a.v)'a haber verdim. O, şöyle dua buyurdu:"**Allah'ım, bize Medine'yi sevdir. Tıpkı Mekke'yi sevdiğimiz gibi, hatta fazlasıyla! Allah'ım, onun havasını sıhhatli kıl. Onun müddünü, sâ'ını (ölçeklerimizi) hakkımızda mübarek eyle. Onun hummasını al, Cuhfe'ye[374] koy!**"Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Medine'ye hicret edip geldiğimizde, Medine, Allah'ın en vebalı, hastalıklı bir diyarı idi. Medine'nin Buthân sahrasındaki vadiden, acı, pis bir su da akardı." demiştir."[375]

349. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Ey Allah'ın Rasulü!" Biz, "cihâdı amellerin en faziletlisi görüyoruz, biz de cihâd etmeyelim mi?" dedim de şu cevabı verdi:"**Ancak, cihâdın en efdal ve en güzeli kabul edilmiş hacdır. Sonra şehirde kalmaktır.**" Bunu işittikten sonra haccı hiç bırakmadım."[376]

350. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) kendisine;"**Haccın ve umren için Kâbe'yi bir kere tavaf etmen,**

374 Cuhfe, Mekke'ye 82 mil mesafede bir köydür.

375 Buhârî, Fezailu'l-Medine 11, Menakıbu'l-Ensâr 46, Mardâ 8, 22, 43; Müslim, Hacc 480, (1376); Muvatta, Câmi' 14, (2, 890, 891).

376 Buhârî, Hacc 4, Cezâu's-Sayd 26, Cihâd 1; Nesâî, Hacc 4, (5, 113). "Sonra şehirde kalmak" cümlesi Buhârî'de yoktur.

bir kere de Safa ile Merve arasında koşman sana yeter." buyurdu.[377]

351. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v): "**Beyt'i tavaf etmek, Safa ile Merve arasında sa'y etmek ve şeytan taşlamak ancak Allah'ı zikretmek için meşru kılınmıştır.**" buyurdu.[378]

352. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Hacerü'l-Esvedi hayırlarınıza şahit tutun. Çünkü, kıyamet günü o şefaat edecek ve şefaati kabul edilecektir. Bir dili, iki dudağı olacak, kendisini selamlayanların lehinde şahitlik edecektir.**"[379]

353. İbni Cüreyc anlatıyor: "Atâ, İbni Hişâm kadınları erkeklerle karışık olarak tavaftan yasakladığı zaman bana dedi ki: "O bunu nasıl yasaklar, Rasulullah (s.a.v)'ın zevceleri bile erkeklerle birlikte haccettiler!" Ben Atâ'ya sordum:"Onların beraber haccları örtünme emrinden önce miydi, sonra mıydı?""Evet, yemin olsun. buna, ben örtünme emrinden sonra şahit oldum!" diye cevap verdi. Ben tekrar sordum:"Pekâlâ erkeklere nasıl karışırlardı?" Şu cevabı verdi:"Erkeklere karışmazlardı, Hz. Âişe (r.a) erkeklerden ayrı olarak tavaf ederdi, onlara karışmazdı. Hatta bir kadın kendisine: "Ey mü'minlerin annesi! Yürü, Hacerü'l-Esved'e elimizi değerek istilâm edelim!" demişti de Hz. Âişe ona:"Sen dilediğin şekilde git." deyip kendisi gitmekten imtina etmişti. Onlar geceleyin kim oldukları bilinmez halde çıkarlar, erkeklerle beraber tavaf yaparlardı.

Beytullah'a girmek istedikleri zaman da, erkeklerin tamamen çıkarılmış olmalarına kadar durup beklerler, sonra girerlerdi.Atâ devamla: "Ben Mekke kadısı olan Ubeyd İbni Umeyr'le birlikte, Müzdelife'deki Sebir dağında mücâvir (yani ikamet eder) olan Hz. Âişe (r.a)'nin yanına giderdim." dedi. Ben hemen sordum:"Pekâlâ Hz. Âişe'nin örtüsü ne idi?""Keçeden yapılmış küçük bir Türk çadırının içindeydi. Çadırın bir perdesi vardı. Âişe (r.a) ile bizim aramızda bu perdeden başka bir şey yoktu. Ben Hz. Âişe'nin üzerinde gül renginde bir zıbın gördüm."[380]

377 Ebu Dâvud, Hacc 53, (1897).

378 Ebu Dâvud, Hacc 50, (1888); Tirmizî, Hac 64; Dârimi, Menâsik 36; Müsned, VI, 64, 75, 139.

379 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:527, (1075).

380 Buhârî, Hacc: 64.

354. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Nebi (s.a.v), Mekke'ye geldiğinde, abdest aldı. Sonra tavaf etti. Sonra Rasulullah bu tavaf ve sa'yi umre saymadılar. Rasulullah (s.a.v)den sonra Ebû Bekir ve Ömer (r.a.) de Rasulullah(s.a.v) gibi haccettiler. (Tavaf ve sa'yi umre saymadılar.)[381]

355. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.v), hacc-ı ifrad (umresiz olarak sadece hac) yapmıştır."[382]

356. Hz. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v)'ın hacc ve umreye temettü yaptığını, onunla birlikte halkın da temettü' yaptıklarını haber vermiştir.[383]

357. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Kimimiz yalnız hacca niyet ettik, bazılarımız kıran haccı, bazılarımız da temettü haccı' yaptı."[384]

358. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Rasulullah (s.a.v) ile yola çıktık:"**Sizden kim hacc ile umreye niyet etmek isterse bunu yapsın. Kim yalnız hacca niyet etmek isterse etsin! Kim de yalnız umreye niyet etmek isterse, o da umreye niyet etsin!**" buyurdu. Rasulullah (s.a.v) hacca niyet etti. Yanında bulunan bazı kimseler de hacca niyet ettiler. Bazıları umre ile hacca, bir takımları da yalnız umreye niyet ettiler. Ben, umreye niyet edenler arasındaydım."[385]

359. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) ile birlikte yola çıktık. Bazılarımız umre niyetiyle ihrama girdi, bazılarımız hem hacc hem de umre niyetiyle ihrama girdi, bazılarımız da sadece hacc niyetiyle ihrama girdi. Rasulullah (s.a.v) de sadece hacc için ihrama girmişti. Umre için ihrama girenler, (umreyi yapınca) ihramdan çıktılar. Hacc için ihrama girenler veya hacc ve umre için ihrama girenler, yevm-i nahr'e (kurbanın birinci gününe) kadar ihramdan

381 Tecrid-i Sarih, 800.
382 Müslim, Hacc 122, (1211); Muvatta, Hacc 38, (1, 335); Tirmizî, Hacc 10, (820); Ebû Dâvud, Menâsik 23, (1777); Nesâî, Hacc 48, (5, 145); İbn Mâce, Menâsik 37; Dârimî: 1819.
383 Müslim, Hacc 175, (1228).
384 Müslim, Hacc 124, (1211).
385 Müslim, Hacc 114, (1211).

çıkmadılar."[386]

360. Urve İbni Zübeyr (r.a.) anlatıyor:

"Ben ve İbni Ömer (r.a.), Hz. Âişe'nin hücresine dayanmıştık, o içerde dişlerini misvaklıyordu. Bu esnada misvaktan çıkan sesleri işitiyordum. Ben, İbni Ömer'e:

"Ey Ebu Abdurrahman! Rasulullah (s.a.v) Receb ayında umre yaptı mı?" diye sordum.

"Evet!" dedi. Ben de, Hz. Âişe (r.a)'ye seslendim:

"Ey anneciğim! Ebu Abdirrahman'ı dinliyor musun, ne söylüyor?"

"Ne söyüyor?" dedi.

"Rasulullah (s.a.v) Receb'te umre yaptı diyor" dedim. Hz. Âişe (r.a): "Ebu Abdurrahman'a Allah mağfiret etsin. Ömrüm hakkı için, Receb'de umre yapmadı. Hem o, nasıl olur da yanılır, Rasulullah (s.a.v)'ın yaptığı her umrede o da hazır bulunmuştu." dedi. İbni Ömer, Hz. Âişe (r.a)'nin bu sözlerini işittiği halde ne "evet!" ne de "hayır!" demedi, sükût etti."[387]

361. İbn Ömer (r.a.)'e;"Rasulullah (s.a.v) kaç defa umre yaptı?" diye sorulmuş da "iki defa" diye cevap vermiştir. Bunun üzerine Âişe (r.a);"İbni Ömer de kesinlikle biliyor ki Rasulullah (s.a.v) Veda haccıyla birlikte yaptığı umreden başka üç defa umre yaptı." demiştir.[388]

362. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), birisi Zilkade'de, birisi de Şevval'de olmak üzere iki defa umre yapmıştır.[389]

363. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre Peygamber (s.a.v) birgün onun yanından sevinçli olarak çıkmış, sonra üzüntülü olarak dönüp (şöyle) buyurdu:"**Ben Kâbe'nin içine girmiş**

386 Buharî, Umre 6, 8, 9, Hayz 1, 7, Hacc 3, 33, 81, Edâhî 3, 10; Müslim, Hacc 111-135, (1211-1212); Muvatta, Hacc 223-224, (1,410-412); Ebu Dâvud, Menâsik 23, (1778-1783); Nesâî, Hacc 77, (5, 177-178), Tirmizî, Hacc 91, (934).
387 Buhârî, Umre 3; Müslim, Hacc 219, (1255); Tirmizî,Hacc 93, (936, 97); Ebu Dâvud, Menâsik 80, (1991, 1992); İbn Mâce, Menasik: 47.
388 Ebu Dâvud, Hacc 79, (1992); Buhârî, Umre 3; Müslim, Hac 219; Müsned, II, 180, VI, 228.
389 Ebu Dâvud, Hacc 79, (1991).

bulunuyorum. Eğer arkamda bıraktığım şu iş sonucunda öğrendiğimi önceden bilmiş olsaydım, oraya girmezdim. Gerçekten ben ümmetime zorluk vermiş olacağımdan korkuyorum."[390]

364. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ey Allah'ın Rasulü." dedim, "Beytullah'a girmeyeyim mi?" Bana şu cevabı verdi:

"**Hicr-i İsmail'e** (Kabe'nin yanındaki yarım daire şeklindeki bölüm) **gir, çünkü o da Beytullah'tan bir parçadır.**"[391]

365. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kabe'nin içine girmeyi ve orada namaz kılmayı çok arzu ederdim. Rasulullah (s.a.v) elimden tutup beni Hıcr'e soktu ve (şöyle) buyurdu: "**Kâbe'yi girmek istiyorsan, Hıcr'de namaz kıl. Gerçekten O, Beyt'ten bir parçadır. Fakat senin kavmin, Kâbe'yi tamir maksadıyla yeniden inşa ettikleri zaman Beyt'in ölçülerini kısalttılar, Hicr'i, Kâbe'nin dışında bıraktılar.**"[392]

366. İbn Ömer'e Hz. Âişe'nin; "Hıcr'ın bir kısmı Kabedendi. (Kabe'nin sınırları içerisine dâhildi)" dediği haber verilmiş. Bunun üzerine İbn Ömer de; "Allah'a yemin ederim ki, Âişe'nin bunu Rasulullah (s.a.v)'dan duyduğuna kesinlikle inanıyorum. Şimdi kesinlikle anlıyorum ki Rasulullah (s.a.v)'ın Kâbe'nin dört rükününden ikisini selamlamayışı, sadece bu iki rüknün, Kâbe'nin Hz. İbrahim tarafından atılan temelleri üzerinde olmasındandır ve halen Kâbe'yi, Hicrin dışından tavaf edişinin sebebi de bundan başka bir şey değildir." demiş.[393]

367. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hicr'de de, Kâbe'nin içinde de namaz kılarım, fark etmez."[394]

368. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben Rasulullah (s.a.v)'ı:"**Eğer kavmin cahiliye devrinden yahut küfürden yeni**

390 Ebu Dâvud, Hacc 93, (2029) Tirmizî, Hac 45; Müsned, VI, 137; İbn Mâce, Menâsik 79, Nesâî, Menasik: 126.
391 Nesâî, Hacc 129.
392 Buhârî, Hac: 42; Müslim, Hac: 70; Ebu Dâvud, Hacc 93, (2028); Tirmizî, Hac 98; Nesâî, Menâsik 129; Muvatta, Hacc 105, (1, 364).
393 Ebu Dâvud, Hacc 47, (1875); Buharı, Hac 42; Müslim, Hac 39.
394 Muvatta, Hacc 105.

kurtulmuş olmasaydı Kâbe'nin birikmiş malını Allah yolunda sarfeder de, kapısını yerden yapar, Hıcr'den de bazı yerleri ona katardım." buyururken işittim."[395]

369. Esved b. Yezîd (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, İbn Zübeyr ona dedi ki: "Müminlerin annesi Âişe'nin sana anlattığı hadislerden bana biraz aktar." Esved dedi ki:

"Âişe, Rasulullah (s.a.v)'ın O'na şöyle buyurduğunu nakletti:

"**Senin bu toplumun cahiliyye döneminden yeni çıkmış olmasalardı, Kâbe'yi yıkar ve ona, biri insanların gireceği, diğeri de çıkacakları iki kapı yaptırırdım.**"[396]

370. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'a: "Hıcr (Kabe'nin yanındaki yarım daire şeklindeki bölüm) Kâbe'den midir?" diye sordum."**Evet!**" cevabını verdi."O halde onu niçin Kâbe'ye katmamışlar?" dedim. Rasulullah:"**Çünkü senin kavminin imkanları yetmemiş.**" buyurdu."Kâbe'nin kapısı neden yüksek?" diye sordum. Rasulullah (s.a.v):"**Bunu kavmin, istediklerini içeriye almak, istediklerini men etmek için yapmışlar. Eğer kavmin cahiliyetten yeni kurtulmuş olmasa, ben de kalplerinin inkârından korkmasaydım, Cedr'i Kâbe'ye katmaya ve kapısını yerle bir seviyeye getirmeye bakardım.**" buyurdu.[397]

371. Haris b. Abdillah, Abdülmelik b. Mervân'ın hilâfeti zamanında onun yanına geldi. Abdülmelik, İbni Zübeyr'i kastederek;"Ben, Ebû Hubeyb'in, Hz. Âişe (r.a)'den işittiğini söylediği şeyleri, ondan işittiğini zannetmiyorum." dedi. Haris:"Bilakis Bunları ondan ben işittim. Karşılığını verdi. Abdülmelik:"Hz. Âişe (r.a)'yı ne derken işittin?" diye sordu. Haris:"Dedi ki: "Rasulullah (s.a.v):

"**Senin kavmin Kâbe'nin binasını eksilttiler. Eğer şirkten yeni kurtulmuş olmasalardı onların bıraktığını yerine iade ederdim. Şayet benden sonra kavmin Ka'be'yi yeniden bina etmeyi düşünürlerse, gel onların bıraktığı yeri sana göstereyim.**" buyurdu. Müteakiben Rasulullah (s.a.v) Hz. Âişe (r.a)'ye yedi arşına yakın bir yer göstermiş." Bu hadis Abdullah b. Ubeyd'indir. Velîd b. Atâ ona

395 Müslim, Hacc 400, (1333).
396 Buhârî, Hac: 42; Müslim, Hac: 70; Tirmizi 875.
397 Müslim, Hacc 405, (1333).

şunları da ziyâde etti: "Peygamber (s.a.v):"**Kâ'be'ye doğu ve batı tarafından, yerden yapma iki kapı koyardım. Kavminin Kâ'be kapısını niçin, yükseğe kaldırdığını bilir misin?**" buyurdu.

Ben: "Hayır!" dedim."**Oraya dilediklerinden başka kimse girmesin diye, yükselttiler. Bir adam Kâ'be'ye girmek istedi mi onun kapıya çıkmasına müsaade ederler. Tam girmek üzere bulunduğu sırada adamı iterler de düşerdi.**" buyurdu. Abdülmelik Hâris'e: "Hz. Âişe (r.a)'nin bunu söylediğini sen işttin ha?" dedi. Haris:"Evet!" cevabını verdi. Bunun üzerine Abdülmelik sopasiyla bir müddet eşeledikten sonra; "Keşke Ebû'z-Zübeyr'i üzerine aldığı şeyle başbaşa bıraksaydım." dedi.[398]

372. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) Mekke'ye geldiği vakit üst tarafından girer; alt tarafından çıkarmış."[399]

373. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), Fetih yılında Mekke'ye, Mekke'nin yukarısındaki Kedâ denilen yoldan, kaza umresinde de, Küdâ denilen aşağı yoldan girdi."[400]

374. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v), Ebtah'ta konakladı. Fakat Ebtah'a inmek sünnet değildir. İsteyen orada iner, istemeyen de inmez. Rasulullah (s.a.v)'ın oraya inmesi, Medine'ye dönerken yola çıkmak için daha kolayına geldiğindendir."[401]

375. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), Iraklılar için Zât-ı Irk'ı mîkat yeri (ihrama girme yeri) kıldı."[402]

376. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Umre için Ten'im'den ihrama girdim ve Mekke'ye gelip

398 Müslim, Hacc 403, (1333).
399 Müslim, Hacc 224, (1258).
400 Ebu Dâvud, Hacc 44, (1868) Buharı, Hac 41; Meğâazî 49; Müslim, Hac 224; Tirmizî, Hac 30; Nesâî, Menâsik 26; Müsned, II, 14, 21.
401 Ebu Dâvud, Hacc 86, (2008); Buhârî, Hac 147; Müslim, Hac 339-340; Tirmizî, Hac 82; İbn Mâce, Menâsik 81; Müsned, VI, 41, 190, 207, 225, 238.
402 Ebu Dâvud, Menâsik 9, (1739); Nesâî, Hacc 22, (5, 125).

umremi edâ ettim. Rasulullah (s.a.v) da beni el-Abtah denilen yerde beklemekte idi. Nihayet ben umremi bitirince yola çıkmak için halka emir verdi ve gelip Kâbe'yi tavaf etti. Sonra Mekke'den Medine'ye doğru yola çıktı."[403]

377. Alkame b. Ebî Alkame, annesinden naklediyor:

"Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a), Arafat'taki Nemre'de[404] kalır, sonra da Erak'e[405] yönelirdi. Hz. Âişe (r.a) ve yanındakiler bulundukları yerden ihrama girerler, binekleri vakfe yerine doğru yöneldiği zaman telbiyeyi bırakırlardı. Hz. Âişe (r.a) hacdan sonra Zilhicce ayında Mekke'den umre yapardı. Sonraları, bunu terkedip Muharrem'in başlarında Cuhfe'ye gelerek orada hilâl görününceye kadar kaldı ve hilâli görünce umreye başladı."[406]

378. Yahya b. Saîd'den şöyle rivayet edilmiştir: "Abdurrahman'ın kızı Amre'ye:"Hac için kurbanlığını gönderip kendisi kalan bir kimseye bir şey haram olur mu?" diye sordum. O da Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle bir rivayette bulunduğunu nakletti: "İhrama girip telbiyeye başlamadan hiç bir şey haram olmaz."[407]

379. Abdurrahman'ın kızı Amre anlatıyor: Ziyad b. Ebî Süfyan, Hz. Âişe (r.a)'ye bir mektup yazarak:

"Abdullah b. Abbas, kurbanlık hayvanını gönderen kimseye, kurban kesilinceye kadar hac yapanlara haram olanlar haramdır." dedi. Ben de kurbanlığımı gönderdim. Bana emrini yaz veya kurbanın sahibine bildir." dedi. Hz. Âişe (r.a) de ona şu cevabı verdi:

"İbn Abbas'ın dediği gibi değildir. Ben Rasulullah'ın (s.a.v) kurbanlığının nişanını kendi ellerimle büktüm, sonra da Rasulullah (s.a.v) onu kendi eliyle hayvana takarak babamla gönderdi. Bu arada Hz. Peygamber, kurban kesilinceye kadar Allah Teâlâ'nın kendisine helâl kıldığı hiç bir şeyden mahrum kalmadı."[408]

403 Ebu Dâvud, Hacc 85, (2005); Buharı, Hac 33; Müslim Hac 123.
404 Nemre: Bir yer adı, bazıları burasını Arafat'a dahil eder, bazısı ise Arafat'tan ayrı bir yer olarak kabul eder.
405 Erak: Arafat'ta, Şam tarafında bir yerdir.
406 Muvatta, Hacc 48.
407 Muvatta, Hacc 52.
408 Buharı, Hacc, 25/109; Müslim, Hacc, 15/369.

380. Urve (r.a.) anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'ye:

"Bir av hayvanı benim için avlanmamışsa bu bana helâl mi, haram mı?" diye sormuştum, şu cevabı verdi:

"Ey kızkardeşimin oğlu! ihram müddeti zaten on gündür. İçinde bir rahatsızlık, şüphe hissedersen yeme."[409]

(Hz. Âişe (r.a)'nin "zaten on gece" dediği Zilhicce ayının ilk on günüdür. "On gün av eti yemesen ne olur?" demek istiyor.)

381. Hz. Âişe (r.a)'den gelen bir rivayette:

"Rasulullah (s.a.v), ihramlı iken mest giymede kadınlara ruhsat tanıdı" demiştir.[410]

382. Muhammed b. İshâk demiştir ki:

"Ben İbn. Şihâb'a ihramlı bir kadının, mestleri topukların altından keserek giymesinden bahsettim de bana (şöyle) dedi:"Salim b. Abdullah'ın bana haber verdiğine göre, Abdullah İbn Ömer böyle yaparmış. Yani ihramlı kadınlar için mestleri kesermiş. Sonra hanımı Safiyye binti Ubeyd O'na, Âişe (r.a)'nin;"Gerçekten Rasulullah (s.a.v) mest hususunda kadınlara izin vermişti" dediğini söyledi. Artık İbn Ömer bu tutumunu bıraktı.[411]

383. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Biz kadınlar ihramlı olarak Rasulullah (s.a.v) ile beraber iken, binekliler bize uğrardı. Onlar tam hizamıza gelince, herbirimiz cilbabını yüzüne doğru örterdi. Bizi geçtiler mi tekrar yüzümüzü açardık.."[412]

384. Alkame İbni Ebî Alkame, annesinden rivayet etmiştir ki: "Annesi, Hz. Âişe (r.a)'yi, ihramlı iken bedenini kaşıyan kimse hakkında soru sorulurken dinlemiştir. Hz. Âişe şu cevabı verir:

"Evet, kaşınsın ve şiddetle kaşısın." Sonra Hz. Âişe ilâve eder: "Ellerimi bağlasalar, kaşınmak için ayaklarımdan başka bir imkânım olmasa ayaklarımla kaşınırım."[413]

---

409 Muvatta, Hacc 85, (1, 354).
410 Ebu Dâvud, Menâsik 33, (1831).
411 Ebu Dâvud, Hacc 31, (1831).
412 Ebû Dâvud, Menâsik 34, (1833); İbn Mâce Menâsik 23; Müsned, VI, 30.
413 Muvatta, Hacc 93, (1, 358).

385. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v):"**Zararlı olan beş hayvan vardır ki, bunlar Haremde öldürülürler; akreb, fare, çaylak, karga ve kuduz köpek.**" buyurdu."[414]

386. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Zararlı olan beş hayvan vardır ki, bunlar mîkat dışında da, Haremde de öldürülürler: Yılan, alaca, karga, fare, kuduz köpek ve çaylak.**"[415]

387. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Hayvanlardan beş tanesi vardır ki bunların herbiri zararlıdır. Harem bölgesinde olsun, Hill (denen Harem dışı) bölgesinde olsun bunlar öldürülür: Karga, çaylak, akrep, sıçan, kuduz köpek.**"[416]

388. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) keler için fuveysık (fâsıkcık) dedi ama, "öldürün!" diye emrettiğini işitmedim."[417]

389. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"İhramlı kimse Beytullah'ı tavaf etmedikçe ihramdan çıkamaz."[418]

390. Hz. Âişe (r.a) şöyle buyurdu:

"Ben Rasulullah (s.a.v)'a ihrama gireceği zaman ihramı için, şeytan taşlamasını yaptıktan sonra ve Beytullah'a yapacağı ziyaret tavafından önce, ihramdan çıkınca da ihramsız iken tîbini kokusunu sürdüm."[419]

391. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ben, Rasulullah (s.a.v)'ı haccettiğinde gerek hılli, gerek ihramı

---

414 Müslim, Hacc 68, (1198).
415 Müslim, Hacc 67, (1198).
416 Buharî, Bed'u'l-Halk 16, Cezau's-Sayd 7; Müslim, Hacc 66-67, (1198); Muvatta, Hacc 90, (1, 357); Tirmizî, Hacc 21, (837); Nesâî, Hacc 113, (5, 208).
417 Buhârî, Bed'ü'l-Halk 14, Cezâu's-Sayd 7; Müslim, Selam 145, (2239); Nesâî, Hacc 115, (5, 209).
418 Muvatta, Hacc 101.
419 Nesâî, Hacc 41, (5, 137).

için Zerîre[420] denilen koku ile kendi elimle kokuladım." demiş.[421]

392. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v), ihrama girmeyi arzu ettiği zaman bulabildiği en güzel yağla yağlanırdı. Öyle ki, yağın parlaklığını başında ve sakalında görürdüm."[422]

393. Hz. Âişe (r.a)'ye:

"Rasulullah (s.a.v)'ı ihrama gireceği zaman ne ile kokuladın?" diye soruldu. Hz. Âişe (r.a):

"Kokunun en güzeliyle." cevabını verdi.[423]

394. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben, Rasulullah (s.a.v) telbiye getirirken, saç ayrıntılarındaki kokunun pırıltısını halâ görür gibiyim."[424]

395. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah'ın sürdüğü koku sizin şu kokunuza benzemez." (Yani "sizin kullandığınız koku, uzun müddet koku yaymaya devam etmez." demektir.)[425]

396. İbni Ömer'e önce koku sürünüp, sonra ihrama giren kimse hakkında soruldu. Şu cevabı verdi:

"Ben koku sürünerek ihrama girip koku yaymayı sevmem. Katrana bulanmam bunu yapmaktan daha iyidir." Hz. Âişe (r.a)'ye, İbni Ömer'in bu sözü haber verilince:

"Ben, Rasulullah (s.a.v)'a ihrama gireceği sırada koku sürdüm. Bu halde hanımlarına uğradı. Sonra da ihrama girdi, etrafa koku yayıyordu. " dedi."[426]

397. Hz.Âişe (r.a) anlatıyor: "Biz Rasulullah (s.a.v) ile hacc ve

420 Zerire: Muhtelif kokuların karışımıyla elde edilen bir tîb çeşidi.
421 Müslim, Hacc 35, (1189).
422 Nesâî, Hacc 42, (5, 139-140).
423 Müslim, Hacc 36, (1189).
424 Müslim, Hacc 41, (1190).
425 Nesâî, Hacc 41, (5, 137).
426 Buharî, Gusl 14; Müslim, Hacc 47, (1192); Nesâî, Hacc 42, (5, 139), Gusl 13, (1, 203); Müsned-i Ebu Hanife 225/8.

umre için ihrama girip Mekke'ye giderdik. İhram sırasında alınlarımıza sükk denen bir koku sûrerdik. Birimiz terleyecek olsa, yüzüne akardı. Rasulullah (s.a.v) bunu gördüğü halde bize onu sürümemizi yasaklamazdı."[427]

398. Urve şöyle demiştir: "Ben henüz gençtim. Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a)'ye:"Ben, Safa ile Merve arasında sa'y yapmamakta, kendim için bir sakınca görmüyorum!" dedim. Hz. Âişe (r.a) :"Niçin?" diye sordu:"Çünkü Allah (c.c.*):*

"Şüphesiz ki Safa ile Merve, Allah'ın nişanelerindendir. Kim Kabe'yi hacceder veya umre yaparsa, bu ikisini de tavaf sa'y etmesinde bir sakınca yoktur."[428] buyurduğuna göre, Safa ile Merve'yi tavaf etmeyene bir şey lâzım gelmez." dedim. Bunun üzerine Hz. Âişe (r.a):"Ey kız kardeşimin oğlu, ne kötü söz söyledin! Rasulullah (s.a.v) ve Müslümanlar Sa'y etmişlerdir. Mesele senin dediğin gibi olsa, âyet-i kerime:*"O kimseye Safa ile Merve arasında tavaf etmemekte bir beis yoktur!"* seklinde inerdi. Bu âyet-i kerîme Ensâr'dan bir takım insanlar hakkında nazil olmuştur. Câhiliye devrinde bunlar ihrama girerken Menât için telbiye getirirlerdi. Bu sebeple Safa ile Merve arasında sa'y yapmak onlara helâl değildi. Bu kişiler Peygamber (s.a.v) ile birlikte, hacca geldikleri vakit, bunu kendisine hatırlattılar, Allah Teâlâ da bu ayeti indirdi*:* **"Safa ile Merve Allahın nişanelerindendir. Kim Kabe'yi hacceder veya umre yaparsa, Safa ve Merve arasında tavaf (sa'y) etmesinde bir sakınca yoktur."** Ömrüme yemin ederim ki, Safa ile Merve arasında sa'y yapmayan kimsenin haccını, Allah kabul etmez!"[429]

399. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) bayram gününün son kısmı teşkil eden ikinci yarısında öğle namazını Mekke'de kıldıktan sonra ifaza tavafını yaptı, sonra Minâ'ya döndü. Teşrîk günlerinin gecelerinde orada kaldı, sözü geçen günlerde güneş batıya kayınca her bir çakılda tekbir getirmek suretiyle her taş yığınına yedi taş atıyordu. Taşları attıktan sonra birinci ve ikinci

427 Ebu Dâvud, Menâsik 32, (1830); Müsned, VI, 79.
428 Bakara, 2/158.
429 Buhari, Hacc, 25/79; Müslim, Hacc, 15/259,260,261. Buhârî, Hacc: 79, Umre: 10, Tefsir, Bakara: 21; Müslim, Hac: 260-263 (1277); Ebu Dâvud, Menâsik: 56, (3901); Tirmizî, Tefsir, Bakara: (2969); Nesâî, Menâsik: 168, (5, 238-239); Muvatta, Hacc: 129, (1, 373).

cemrenin yanında uzun bir sûre ayakta duruyor ve duâ ediyordu ve Sonra üçüncü cemreye de taşları atıyordu. Ancak onun yanında durmazdı."[430]

400. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kureyş ile onların dinine tâbi olanlar, Müzdelife'de vakfe yaparlardı. Kendilerine "hums" (kahraman) denirdi. Öbür Araplar da Arafat'ta vakfe yaparlardı. İslâm gelince Allah, Peygamberine Arafat'a giderek orada vakfe yapmasını, sonra oradan akın etmesini emretti. Bu Allah Teâlâ'nın; **«Sonra insanların akın edip döndüğü yerden siz de akın edin.»**[431] âyetidir.[432]

401. Kasım İbnu Muhammed (r.a.) anlatıyor: "Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a) Arefe günü oruç tutardı. Ben, Arefe akşamı imam Arafattan dönerken, Müzdelife'ye gitmek üzere hareket ettiği sırada, Hz. Âişe'nin, yerinde kalarak, halkla kendi arasında bir boşluk açılana kadar bekleyip, sonra içecek birşeyler isteyerek iftar yaptığını gördüm."[433]

402. Abdurrahman b. Kasım babasından naklediyor:

"Hz. Âişe (r.a), Arafatta vakfe yerine vardığı zaman telbiyeye ara verirdi."[434]

403. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamber (s.a.v), Kurban bayramında geceleyin Ümmü Seleme'yi Müzdelife'den Minâ'ya gönderdi de Ümmü Seleme sabahdan önce Akabe Cemresine taşları attı, sonra Mekke'ye gidip ifâza tavafını yaptı. O gün Rasulullah (s.a.v)'ın Ümmü Seleme'nin yanında olacağı (nöbet) gün(ü) idi."[435]

430 Ebu Dâvud, Hacc 77, (1973); Buhârî, Hac 140-142; Nesâî, Menâsik 230; İbn Mâce, Menâsik 65; Dârimî, Menâsik 61; Muvatta, Hac 212; Müsned, II, 152, 178, 190.
431 Bakara: 2/199.
432 Ebu Dâvud, Hacc 57, (1910) Buhârî, Tefsir Sûre (2), 35; Hac 91; Müslim, Hac 151; Nesaî, Menâsik 202; Tirmizi 884.
433 Muvatta, Hacc: 133, (1, 375).
434 Muvatta, Hacc 45.
435 Ebu Dâvud, Hacc 65, (1942); Nesâî, Menâsik 223.

404. Hz.Âişe (r.a) anlatıyor:

"Ey Allah'ın Rasulü, Mina'da, seni güneşe karşı gölgeleyecek bir bina yapmayalım mı?" demiştim, bana:"**Hayır!**" dedi. "**Mina oraya gelenlerin develerini çökertme yeridir. Yerleşim yeri değildir.** dedi"[436]

405. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Allah, hacda tavaf edenlerle iftihar eder.**"[437]

406. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamber (s.a.v), halka eziyet vermemek için Kâbe'nin etrafında devesi üzerinde tavaf etti. Haceru'l-Esved'i bastonuyla işaret ederek selamlıyordu."[438]

407. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre, Veda Haccında Rasulullah (s.a.v)'ın yanında bulunan ashabı, (Akabe'deki) cemreye (taş) atıncaya kadar, (gerek hac gerekse umre için) tavaf etmezlerdi.[439]

408. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v), Veda Haccında Kurban'ın birinci günü tavafı geceye tbıraktı.."

Bir başka rivayette: "....Ziyâret tavafını" denmiştir. ***«...Beyt-i Atik'i tavaf etsinler.»***[440] âyetiyle emredilen tavaf bu tavaftır.[441]

409. Hz. Âişe (r.a)'den rivayete göre: "Rasulullah (s.a.v) ziyaret tavafını geceye geciktirirdi."[442]

410. Hz.Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) Subâa Binti Zübeyr (r.a.)'in yanına girdi:

"**Herhalde sen hacc yapmak istiyorsun?**" dedi. Subâa:

"Vallahi kendimi hasta buluyorum" diye cevap verince:

436 Ebu Dâvud, Menâsik 90, (2019); Tirmizî, Hacc 51, (881); İbnu Mâce, Menâsik 52, (3006, 3007).
437 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:279, (1839).
438 Müslim, Hacc 256, (1274); Nesâî, Hacc 140, (5, 224).
439 Ebu Dâvud, Hacc 53, (1896).
440 Hacc: 22/29.
441 Ebu Dâvud, Menâsik 83, (2000); Tirmizî, Hacc 80, (920); İbnu Mâce, Menâsik 77, (3059).
442 İbn Mâce, Menasik: 77; Tirmizi 920.

"**Hacca çık, fakat şart koş ve şöyle de ki:**

"Ya Rabbi, beni nerede hapsedersen orası ihramdan çıkıp haccı bırakma yerimdir."[443]

411. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Sevde (r.a.), Rasulullah (s.a.v)'tan, Müzdelife'den geceleyin ifâza (farz olan tavaf) yapmak için kalabalık olmadan mina'ya dönmek istedi. Sevde iri, ağır yürüyen bir kadındı. Rasulullah (s.a.v) ona izin verdi. Bu suretle Sevde ondan önce yola çıktı. Rasulullah (s.a.v) bizi sabahlayıncaya kadar alıkoydu, biz de onunla beraber döndük."

Hz. Âişe (r.a): "Keşke ben de sevde gibi izin istemiş olsaydım" diye hayıflanırdı. Vaktiyle izin almamış olduğu için O, hep imamla birlikte ifâzada bulunurdu."[444]

412. Âişe (r.a)'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), Veda Haccı'nda ailesi için tek bir sığır kestirmiştir.[445]

413. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) ile Zî'l-Kâdenin yirmibeşinde yola çıktık. Yalnız hacc yapılacak sanıyorduk. Mekke'ye yaklaştığımız vakit Rasulullah (s.a.v) yanlarında kurbanlığı olmayanlara, kâbe'yi tavaf edip Safa ile Merve arasında sa'yi yaptıktan sonra ihramdan çıkmalarını emretti. Bayram günü bize sığır eti getirdiler. Ben :"Bu nedir?" dedim."Rasulullah (s.a.v) hanımları için kurban kesti." dediler."[446]

414. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) bir defasında, Harem'de kurban edilmek üzere koyun göndermişti."[447]

415. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) kurban olarak davar sevketti ve koyunlara işaret taktı."[448]

443 Buhârî, Nikâh 15; Müslim, Hacc 104, (1207); Nesâî, Hacc 60, (5, 168).
444 Buhârî, Hacc 98; Müslim, Hacc 293-296, (1290); Nesâî,Hacc 209, (5, 262), 214 (5, 266).
445 Ebu Dâvud, Hacc 13, (1750); İbn Mâce, Edâhî 5.
446 Buharî, Hacc, 25/115; Müslim, Hacc 125, (1211).
447 Dârimî: 1917.
448 Buhârî, Hacc 110, Edâhî 15; Müslim, Hacc 359, (1321); Tirmizî, Hacc 70, (909); Ebu Dâvud, Menâsik 15, (1755); Nesâî, Hacc 69, (5, 173, 174); İbnu Mâce; Menâsik 95, (3096).

416. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) Medine'de iken Kâbe'ye kurban sunar, ben de kurbanının boynuna takılacak nişanlarını hazırlardım. Bu sırada Rasulullah (s.a.v) ihramlıların sakındığı yasaklardan sakınmazdı."[449]

417. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın kurbanlara takacağı tüm gerdanlıkları ben örerdim. Koyunlara varıncaya kadar o da bu gerdanlıkları takar, fakat ihrama o anda girmezdi."[450]

418. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ben Rasulullah (s.a.v)'ın hedy kurbanının nişan iplerini örerken hâlâ kendimi görür gibiyim."[451]

419. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hacda oruç tutmak , umre yapıp, hacca kadar temettuda bulunup da, hacc için ihrama girmesinden arefe gününe kadar kurban bulamayan kimse içindir. Eğer orucu tutmazsa, Minâ günlerinde tutar."[452]

420. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Kabeye hediye edecek kurban bulamayan hacılardan başkaları için, teşrik günlerinde oruç tutmağa izin verilmemiştir."[453]

421. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v), umreyi bırakması sebebiyle Hz. Âişe (r.a)'ye bir kurban (koyun veya keçi) kesmesini emir buyurdu."[454]

422. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Daha önceki işimi, daha sonraki işimi**

449 Buhârî, Hacc 110, Edâhî 15; Müslim 359, (1321); Muvatta, Hacc 51, (1, 340); Tirmizî, Hacc 69 (908); Ebu Dâvud, Menâsik 17, (1757, 1758, 1759); Nesâî, Hacc 65, 66, 67, 68, 69, 72, (5, 171, 173); İbnu Mâce, Menâsik 94, (3094).
450 Buhârî, Hac: 111; İbn Mâce, Menasik: 95.
451 Müslim, Hacc 360, (1321).
452 Muvatta, Hacc 255, (1, 426).
453 Tecrid-i Sarih, 943.
454 Müsned-i Ebu Hanife 231/14.

bildiğim gibi bilmiş olsaydım, hedy kurbanlığını göndermezdim."[455] (Muhammed b. Yahya dedi ki: Rasulullah (s.a.v) bu sözüyle herkesin işinin aynı olmasını istedi.)

423. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) Zilhicce'nin dördünde veya beşinde öfkeli bir halde gelerek yanıma girdi."Seni kim kızdırdı ya Rasulallah! Allah onu cehenneme atsın!" dedim."**Duymadın mı? Bu adamlara bir emir verdim; bir de baktım, tereddüt ediyorlar!.. Geride bıraktığım şu olay tekrar karşıma çıksa, yanımda hedy kurbanı getirmez; onu satın alırdım. Sonra bunların çıktığı gibi ihramdan çıkardım.**" buyurdu.[456]

424. "Hz. Âişe (r.a), zemzem suyunu hac günlerinde yanında bulundurur ve Rasulullah (s.a.v)'ın de yanında taşıdığını haber verirdi."[457]

425. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Veda haccı senesi

Rasulullah (s.a.v) ile birlikte yola çıkmıştık. Sonradan haccımızı umreye çevirdik. Bilahare Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Kimin yanında kurbanlığı varsa, hacla umre için ihrama beraber girsin. Sonra her ikisi için de ihramdan çıkmadıkça ihramlı hali devam eder.**"Ben Mekke'ye hayızlı geldim. Onun için ne Beytullah'ı tavaf ettim, ne de Safa ile Merve arasında sa'y ettim. Rasulullah (s.a.v)'a durumdan şikayette bulundum. Bana şöyle dedi:

"**Saçlarını çöz, tara, umreyi bırak, hac için ihrama gir.**" Buyurduğu gibi yaptım. Haccımızı ifa edince, Hz. Peygamber beni kardeşim Abdurrahman b. Ebî Bekir ile Ten'im'denilen yere gönderdi. Orada umre için ihrama girdim. Abdurrahman bana: "İşte umreye gireceğin yer!" dedi. Rasulullah (s.a.v): "**Senin kazaya kalan umrene bedel budur.**" buyurdu.Umre için ihrama girenler Beyt'i tavaf ettiler. Safa ile Merve arasında da sa'y ettikten sonra ihramdan çıktılar. Daha sonra Mina'dan döndükleri zaman, bir de hac için tavaf yaptılar. Sadece hac için ihrama girenler veya hacla umre ihramına birlikte girenler ise, tek bir tavaf yaptılar."[458]

455 Ebu Dâvud, Hacc 23, (1784) Buhârî, Umre 6.
456 Müslim, Hacc 130, (1211).
457 Tirmîzî 963.
458 Buhari, Hacc, 25/31; Müslim, Hacc, 15/111.

426. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Peygamber (s.a.v) ile birlikte yola çıktık. Yalnız hacca niyet edeceğimizi sanıyorduk. Şerife yahud ona yakın bir yere vardığımız zaman hayzımı gördüm. Az sonra Peygamber (s.a.v) yanıma girdi. Ben ağlıyordum. Hayzı kasdederek: "**Nifâs mı gördün?**" diye sordu."Evet! Keşke bu sene haccetmemiş olsaydım." cevabını verdim."**Sübhanallah! Şüphesiz ki bu, Allah'ın Adem kızlarına takdir buyurduğu bir şeydir. Sen, hacıların yaptığını yap. Yalnız yıkanmadıkça beyti tavaf etme!**" buyurdu. Mekke'ye vardığımız zaman Rasulullah (s.a.v) (ashabına);

"**Yanında hedy kurbanı olanların dışında dileyen haccını umreye çevirsin.**" dedi ve kendisi de bayram günü kadınları nâmına sığır kurban etti. Bathâ (Zilhicce'nin 14. Gecesi. Mekke'nin kuzey batısında Cebel-i nur ilen Hacun arasında bir vadi) gecesi olunca, Âişe temizlendi ve; "Ya Rasulallah, arkadaşlarım hac ve umreyle dönüyor bense yalnız bir hacla dönüyorum. Başkaları iki ecirle dönerken ben bir ecirle mi döneceğim?" dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) Abdurrahmân b. Ebi Bekir'e; onu Ten'îm'denilen yere götürmesini emir buyurdu.Hz. Âişe (r.a) bunu şöyle anlattı: "Kardeşim beni devesinin üzerinde terkisine aldı. Ben baş örtümü kaldırarak boynumu açmağa başladım. Abdurrahmân deveyi sürdüğü çubukla ayağıma vurdu. Ona :"(Burada) bir kimse görüyor musun?" dedim. Hâsılı umreye niyetlendim. Sonra dönüp geldik. Rasulullah (s.a.v) el-Muhassab'da iken yanına vardık."[459]

427. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hayız halim Arefe gününe kadar devam etti, o gün temizlendim. Ben de sadece umreye niyet etmiştim. Rasulullah saçımı çözüp taramamı, umreyi bırakıp, hacc niyetiyle ihrama girmemi emretti. Emrini yerine getirdim ve haccımı eda ettim."[460]

428. Âişe (r.a)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir:

"Hac günlerinde hayız gördüm. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v), Ka'be'yi tavaf etmek dışında tüm gerekenleri yapmamı bana

459 Müslim, Hacc 119, 134, (1211); Ebu Dâvud, Hacc 23, (1782); Buhârî, Hac 31; 144; Nesâî, Menâsik 53, 77.
460 Buharî, Umre 6, 8, 9, Hayz 1, 7, Hacc 3, 33, 81, Edâhî 3, 10; Müslim, Hacc 111-135, (1211-1212); Muvatta, Hacc 223-224, (1,410-412); Ebu Dâvud, Menâsik 23, (1778-1783); Nesâî, Hacc 77, (5, 177-178), Tirmizî, Hacc 91, (934).

emretti."[461]

429. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Mekke'ye geldiğimde hayızlı idim. Onun için ne tavaf ne de sa'y ettim. Durumdan Hz. Peygamber'e şikayette bulundum. Bana: "Temizleninceye kadar tavaf ve sa'y dışında hacı adaylarının yaptıkları her şeyi yap." buyurdu."[462]

430. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Hz. Âişe (r.a) Şerif'de hayz görmüş; ve Arafat'ta temizlenmiş. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) ona:"Safa ile Merve arasında tavâf yapman, sana hem haccın, hem umren için kâfidir." buyurdu.[463]

431. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'ın hanımlarından Safiyye Binti Huyey (r.a.) hayız oldu. Durum Rasulullah (s.a.v)'a haber verilmişti.

"O bizi burada engel mi olacak!" dedi. Kendisine, Safiyye'nin ziyaret tavafını yapmış olduğu söylenince:

"Öyleyse, beklemenize gerek yok, yola çıkınız." açıklamasında bulundu."[464]

432. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Esma binti Umeys, Zulhuleyfe'de ağacın altında Muhammed b. Ebî Bekr'i doğurdu da, Rasulullah (s.a.v) Ebû Bekir'den Esma'nın yıkanmasını ve ihrama girmesini istedi."[465]

433. Abdurrahman'ın kızı Amre anlatıyor:

"Hz. Âişe (r.a) haccettiği zaman yanında kadınlar varsa onların hayız olmalarından korkarak bayram günü önceden gidip ziyaret tavafı yapmalarını sağlardı. Çünkü tavaftan sonra hayız olurlarsa,

461 Buhârî, Hayz: 8; Müslim, Hac: 67; Müsned 2/806.
462 Buhari, Hacc, 25/81.
463 Müslim, Hacc 133, (1211).
464 Buhârî, Hacc 129, 145, Hayz 27, Megâzî 77; Müslim, Hacc, 382, (1211); Muvatta, Hacc 225-228, (1, 412-413); Nesâî, Hayz 23, (1, 194); Tirmizî, Hacc 99, (943); Ebu Davud, Menasik 85, (2003); Nesâî, Hayz 23 (1, 194); İbnu Mâce, Menâsik 83, (3072).
465 Ebu Dâvud, Hacc 9, (1743); Müslim, Hac 109-110; İbn Mâce, Menasîk 12, 26; Nesâî, Tahare 136; Hayz 24, Menasik 57; Dârimî, Menasik 11; Muvatta, Hac 1, 2; Müsned IV, 169.

Hz. Âişe (r.a) onları beklemezdi, onlar hayızlı olarak da memleketlerine dönebilirlerdi."[466]

KURBANLAR

434. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

"**Hiç bir kul, kurban günü, Allah katında kan akıtmaktan daha sevimli bir iş yapamaz. Zira, kesilen hayvan, kıyamet günü boynuzlarıyla, kıllarıyla, tırnaklarıyla gelecektir. Hayvanın kanı yere düşmezden önce Allah indinde yüce bir mevkiye ulaşır. Öyle ise, onu gönül hoşluğu ile kesin.**"[467]

435. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) bize, sahip olduğumuz her elli koyundan birini kurban olarak kesmemizi emretti."[468]

436. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ashab-ı Kiram'dan bazıları Rasululllah efendimizin huzuruna gelerek:"Ey Allah'ın Rasulü! Cahiliyyet döneminden yeni kurtulmuş olan bazı kimseler, kesilirken üzerine Allah'ın isminin anılıp anılmadığını bilmediğimiz hayvanların etlerini getiriyorlar. Biz bu etlerden yiyebilir miyiz?" diye sormuşlar da Rasulullah (s.a.v):"**Bismillah deyin ve yeyin!**" buyurmuştur.[469]

437. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) zamanında kurban bayramı yaklaştığı bir sırada yardım toplamak üzere Rasulü Ekrem'in huzuruna çöl halkından bir topluluk geldi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) ashabına hitaben:"**Kendinize üç günlük et bırakınız, gerisini dağıtınız.**" buyurdu. Bu bayramdan sonraki bayram gelince Rasulullah (s.a.v)'a: "Ey Allah'ın Rasulü, geçen seneki bayramda) halk kurbanlarından faydalanıyordu. Onların yağını eritiyor ve (derilerinden) su ve süt tulumları yapıyorlardı. (bu

466 Muvatta, Hacc 227.
467 Tirmizî, Edâhî 1, (1493); İbnu Mâce, Edâhî 3, (3126).
468 Ebu Dâvud, Adâhi 19-20, (2833).
469 Ebu Dâvud, Adâhi 18-19, (2829); Buhârî, Tevhid 13, Buyu 5, Zebaih 21; Ebû Dâvûd, Edahi 13; Nesaî, Dahaya 21, 36, 39; İbn Mâce, Zebaih 4; Muvatta, Zebaih, 1.

caiz midir?)" diye soruldu. Rasulullah (s.a.v) da:"**Bunda ne var?**" (dedi) yahutta buna benzer birşey söyledi. Orada bulunan halk bu defa:"Ey Allah'ın Rasulü, geçen sene sen bize üç günlük nafakadan fazlası için kurban eti bekletmeyi yasaklamıştın. Bu yasak bu sene için de geçerli midir?" diye sordular. Rasulullah (s.a.v) da:"**Ben bunu, geçen sene size yardım istemek için gelen bedevi lerden dolayı yasaklamıştım. Bu sene ise istediğiniz şekilde yiyin, dağıtın, biriktirin.**" buyurdu.[470]

438. Âbis İbni Rebîa anlatıyor: "Hz. Âişe'ye:

"Rasulullah (s.a.v) kurbanların etlerinden, üç günden fazla yenilmesini yasakladı mı?" diye sordum.

"Evet, fakat bunu insanların (kıtlık çekip) acıktığı yılda yaptı. Böylece zenginlerin fakirleri doyurmasını arzu etmişti. Biz koyunun paçasını kaldırıp, on beş gece sonra yiyorduk." dedi. Ben:

"Sizi buna mecbur eden şey ne idi!" deyince güldü ve:

"Rasulullah (s.a.v) Allah'a kavuşuncaya kadar, Muhammed âilesi üç gün üst üste doyuncaya kadar katıkla ekmek yememiştir." dedi."[471]

439. Yusuf b. Mâhek ve arkadaşları, Abdurrahman kızı Hafsa'nın yanına girip akika kurbanı hakkında soru sormuşlardı. Hafsa onlara, Âişe (r.a)'nin kendisine şöyle haber verdiğini bildirdi:

"Rasulullah (s.a.v) erkek çocuğun doğumunda iki, kız çocuğun doğumunda ise tek koyun kesmelerini emretti."[472]

CİHAD VE SİYER

440. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Buâs günü, Allah'ın, kendi Rasulü (s.a.v) için hazırladığı bir gündür ki, bu savaşın neticesi üzerine Rasulullah (s.a.v) Medine'ye hicret etmişti. Çünkü hicret sırasında birbiriyle savaşan Evs ile Hazrec kabilelerinin gurupları

470 Ebu Dâvud, Adâhi 9-10, (2812); Buhari, Hudud 31; Müslim, Cihad 49, Edahiy 28-29; Ebû Dâvûd, İmare 19; Muvatta, Dahaya 7; Müsned, 1-56, VI-51.
471 Buhârî, Et'ime 27, Edâhî 16; Müslim, Edâhî 28, (1971); Muvatta, Edâhî 5; Tirmizî, Edâhî 14, (1511); Ebu Dâvud, Edâhî 10, (2812); Nesâî, Edâhî 37, (7, 235, 236).
472 Buhârî, Akika: 2; İbn Mâce, Zebaih: 1.

dağılmış, en değerli adamları öldürülmüş ve yaralanmıştı. Bu perişanlık üzerine Allah, birbirleriyle savaşan Ensârın İslâma girmeleri için, bu günü Peygamber (s.a.v)'a hazırlamıştır."[473]

441. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisi Rasulullah (s.a.v)'a:"Ya Rasulallah! Uhud gününden daha şiddetli bir gün başına geldi mi?" diye sormuş da Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuş:"**Gerçekten senin kavminden neler başıma geldi neler!.. Onlardan başıma gelenin en şiddetlisi Taif te gelmiştir. Ben, Ibni Abdi Yâlîl b. Abdi Külâl'enin himayesini istemiştim.O isteğimi kabul etmedi. Ben de üzgün olarak gözümün gördüğü yere gittim. Ve ancak Karnü's-Seâlib'de kendime gelebildim de, başımı kaldırdım. Bir de ne göreyim! Bir bulut... Beni gölgelendirmiş! Baktım; içinde Cibril! Hemen bana seslenerek:"Muhakkak Allah (c.c.), kavminin sana söylediklerini ve kabul edilmeyişini işitti de onlar hakkında dilediğini kendisine emretmen için sana dağlar meleğini gönderdi." dedi. Hemen arkasından dağlar meleği bana seslendi ve selam verdi. Sonra:"Ya Muhammed! Şüphesiz Allah, kavminin sana söylediklerini işitti. Ben de dağlar meleğiyim. Rabbin beni sana, dilediğini emretmen için gönderdi. Şimdi ne dilersen dile! Eğer üzerlerine şu iki dağı kapamamı dilersen kaparım.**" dedi. Rasulullah (s.a.v) ona şunu söylemiş:

"**Bilâkis! Allah'ın onların nesillerinden sırf Allah'a ibâdet edecek, ona hiç bir şeyi ortak koşmayacak kimseler çıkarmasını dilerim!**"[474]

442. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) Bedire tarafına doğru yola çıktı. Harratu'l-Vebere'ye varınca arkasından cesaret ve kahremanlığı ile tanınan bir adam ona yetişti. Rasulullah (s.a.v)'ın ashabı onu görünce sevindiler. Adam, Rasulullah'a yetişince: "Ben sana uymak ve seninle birlikte yaralanmak için geldim!" dedi. Aleyhissalâtu vesselâm:"**Allah ve Rasulüne inanıyor musun?**" diye sordu. Adam: "Hayır!" dedi. Aleyhissalâtu vesselâm: "**Öyleyse dön. Ben müşrikten yardım talep etmem.**" buyurdu.Adam gitti, sonra bir ağacın yanında Rasulullah (s.a.v)'a yine yetişti ve önceki söylediğini yine söyledi. Rasulullah (s.a.v) da önceki sözünü aynen tekrar etti:"**Geri dön, ben müşrikten yardım talep etmem.**" dedi. Adam

473 Tecrid-i Sarih, 1519.
474 Buhârî, Bed'ü'l-Halk 6, Tevhîd 9; Müslim, Cihâd 111, (1795).

döndü. Ancak Beyda'da tekrar yetişti. Önceki söylediğini aynen yine söyledi. Rasulullah da:"**Allah'a ve Rasulüne inanıyor musun?**" dedi. Adam bu sefer: "Evet!" dedi. Rasulullah (s.a.v) da:"**Öyleyse yürü!**" buyurdu. Adam orduya katıldı."[475]

443. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Mekkeliler Bedir'de müslümanların eline geçen esirlerine fidye olmak üzere mal göndermeye başlayınca Hz. Peygamberin kızı Zeyneb de, kocası Ebu'l-As'ın fidyesi olmak üzere bir miktar mal gönderdi. Hz. Zeyneb'in gönderdiği bu mallar arasında kendisine ait bir de gerdanlık vardı. Aslında bu gerdanlık Hz. Hatice'nin idi ve Zeyneb'i Ebu'l-As ile evlendirirken bu gerdanlığı ona vermişti. Rasulullah (s.a.v) gerdanlığı görünce, Zeynep için çok üzüldü ve yanındaki Müslümanlara;"**Eğer Zeyneb'in esirini serbest bırakmayı uygun görürseniz, onu serbest bırakın ve Zeyneb'e ait olan mal ı da kendisine iade ediniz.**" dedi. Onlar da;"Olur." diye cevap verdiler. Rasulullah (s.a.v) Ebu'l-As'dan Zeyneb'i kendisine göndereceğine dair söz almıştı. -Yahut da- Ebu'l-Âs Zeyneb'i Hz. Peygambere göndereceğine dair söz vermişti. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v), Zeyd b. Harise ile Ensardan bir adamı Hz. Zeyneb'i getirmek üzere Mekke'ye gönderdi, gönderirken onlara; "**Ye'cic denen yerin çukurunda bekleyin. Nihayet zeyneb sizin yanınıza gelince, beraberce yola çıkar ve onu alıp getirirsiniz.**" buyurdu."[476]

444. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Uhud günü Rasulullah (s.a.v)'a isabet eden istenilmedik fenalık erişmiş ve müşrikler geri dönmüş ise de, Rasulullah geri dönmelerinden endişede idi. Bu cihetle; "**Düşmanların ardı sıra kim gidip takip eder?**" buyurdu. Bu davet üzerine Ashabtan yetmiş kişi icabet etti ki, Ebû Bekir ile Zübeyr (r.a.) bunların içinde idiler."[477]

445. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Rasulullah (s.a.v) Hendek'ten döndüğü zaman, silahları bırakıp elini yüzünü yıkamıştı, tam başındaki toprakları çırparken, Cebrail (a.s.) geldi:"Sen" dedi, "Silahını bıraktın, vallahi biz daha bırakmadık! Onlara geri git.""**Nereye kadar?**" dedi Rasulullah."Şuraya!" diyerek Benî

475 Müslim, Cihad 150, (1817); Tirmizî, Siyer 10, (1558); Ebu Dâvud, Cihad 153, (2732).
476 Ebu Dâvud, Cihad 121, (2692).
477 Tecrid-i Sarih, 1587.

Kureyza'yı gösterdi. Rasulullah (s.a.v) bu emir üzerine onlarla savaşmaya çıktı. Kureyzalılar hükmüne razı oldular. Hakem olarak Sa'd İbni Mu'az'ı seçtiler. O da:"Ben onlardan savaşcı olanların öldürülmesine, kadın ve çocukların esir edilmesine, malların da taksim edilmesine hükmediyorum!" dedi. Sa'd, Hendek savaşı sırasında ana damarından yara almıştı. Rasulullah (s.a.v) tedavisiyle yakından ilgilenmek için mescidin içinde ona bir çadır kurdurmuştu. Bir rivayette Sa'd der ki: "Ey Allah'ım, sen biliyorsun ki, senin yolunda kendileriyle cihad etmekten en çok memnun olacağım kavim, Rasulünü yalanlayan ve Onu yurdundan sürüp çıkaranlardır. Ey Allah'ım! Kanaatim şu ki, sen, bizimle onların arasındaki harbi artık bıraktın. Eğer hâlâ Kureyş'le savaş olacaksa, bana biraz daha hayat ver de, senin yolunda onlara karşı cihad edeyim. Eğer savaş bitti ise, damarımı daha da aç, ölümüm ondan olsun." Bu dua üzerine, o gece damarı iyice açıldı. O zaman mescidde bulunan Benî Gıfar'a ait çadırda kalanları, kanın kendilerine doğru akmasından başka bir şey ürkütmemiş."Ey çadır sahibi," dediler. "Sizin taraftan bize doğru gelen nedir?"Bu, kanamakta olan Sa'd (r.a.)'in yarasından akmıştı. O sebeple öldü."[478]

446. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Kureyza oğullarının bir tek kadınından başka hiçbir kadın öldürülmedi. Rasulullah (s.a.v) Kureyza oğullarının erkeklerini kılıçla öldürürken, bu kadın benim yanımda, sarsıla sarsıla gülüyor ve kendi kendine söyleniyordu. Derken sahibini göremediğim bir ses: "Falanca kadın neredesdir?" diye kadını ismiyle çağırdı. Kadın da;"Benim!" diye cevap verdi. Ben o kadına;"Bu hâlin ne?" dedim."Ben bir iş (Peygambere sövdüm) yaptım da ondan dolayı aranıyorum." dedi ve hemen götürülüp boynu vuruldu. Ben o kadına olan şaşkınlığımı hala unutamıyorum. Çünkü öldürüleceğini bildiği halde sırtı ve karnı ile sağa sola döne döne gülüyordu."[479]

447. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor: "Savaş hiledir."[480]

478 Buhârî, Megazî 30, Cihad 18; Müslim, Cihâd 67, (1769); Ebu Dâvud, Cenâiz 8, (3101); Nesâî, Mesâcid 18, (2, 45).
479 Ebu Dâvud, Cihad 111, (2671); Müsned, VI, 277.
480 Buhari, Cihad: 157; Müslim, Cihad: 17, 18; Ebû Dâvud, Cihad: 92; İbni Mâce, Cihad: 28; Tirmizî, Cihad: 5.

448. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Eğer müslüman bir kadın, mü'minlere karşı bir kafire eman verecek olursa, bu eman geçerlidir."[481]

DUA

449. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Kul, "Ya Rabbi, ya Rabbi" diye Allah'a dua ettiğinde Allah şöyle buyurur: "Duana icabet ediyorum. İste ki istediğin sana verilsin."[482]

450. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Allah ısrarla dua edenleri sever."[483]

451. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"İyiliği öğreten kimseye denizdeki balıklara varıncaya kadar bütün yaratıklar dua eder."[484]

452. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Biriniz Allah'tan dilekte bulunduğunda bolca istesin. Çünkü Rabbinden istemektedir.**"[485]

453. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Ayakkabınızın bağına varıncaya kadar herşeyi Allah'tan isteyiniz. Çünkü Allah bir şeyi kolaylaştırmazsa o şey elde edilemez."[486]

454. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) bir gün yanıma girdi, birşeyin onu üzdüğünü hisettim. O hiç konuşmadı, abdest aldı, sonra dışarı çıktı. Ben de odalara yaklaştım ve onu dinledim, şöyle diyordu: "**Ey insanlar, Allah Teala size şöyle**

481 Ebu Dâvud, Cihad 155, (2764); Tirmizi, Siyer 25.
482 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:411, (777).
483 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:292, (1876).
484 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:506, (4136).
485 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:319, (532).
486 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:110, (4708); İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3353.

emrediyor: "Allah'a dua edip duanız reddedilmeden, Ondan dileyip dilekleriniz yerine getirilmeden, ondan yardım isteyip size yardım edilmeden önce iyilikle emredin, kötülüklerden nehyedin."[487]

455. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:
"En faziletli dua, kişinin kendisi için yaptığı duadır."[488]

456. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Her kim kendisine zulmedene beddua ederse mutlaka yardım görür.**"[489]

457. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Her kim, kendine zulmedene beddua ederse, ondan intikamını (dünyada) almış olur.**"[490]

458. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Birgün; Hz. Âişe'nin bir şeyi çalınmış da, çalan kimseye beddua etmeye başlamış. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):"**Böyle hırsıza beddua ederek onun günahını hafifletme.**" buyurmuş.[491]

459. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) tüm zamanlarında ve her yerde Allah'ı hatırlar ve onu gündeminden hiç eksik etmezdi."[492]

460. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) özlü duaları tercih eder, diğerlerini bırakırdı."[493]

461. . Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v), hafaza meleklerinin işitmediği şekilde gizli zikri tercih ederdi ve şöyle

487 İbn-i Hacer el-Askalani, Zühd ve Rekaik 3278.
488 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:32, (1250).
489 Tirmizî 3552.
490 Tirmizî, Daavât 115, (3547).
491 Ebu Dâvud, Edep 46, (4909); Ebu Davud, Vitr 23; Müsned. VI, 45, 136, 215.
492 Müslim, Hayz: 27; Ebû Dâvûd, Tahara: 17; Buhârî, Hayz 7, Ezan 19; Tirmizî, Tahâre 11; İbn Mâce, Tahâre 11; Müsned, VI, 70, 103-178.
493 Ebû Dâvûd, Salât 358, (1482).

derdi:"Kıyamet günü olduğu zaman bütün mahlukat hesap için toplanınca hafaza melekleri yazdıklarını getirirler. Allah Teala onlara: "Bakınız kulumun işlediği başka birşey kaldı mı?" diye sorar. Hafaza melekleri:"Ey Rabbimiz biz bildiğimiz herşeyi yazdık, hiçir şey bırakmadık" derler. Allah Teala kuluna: "Senin yanında sakladığın şeyler var, fakat sen onları bilmezsin onları ben sana anlatayım ve söyleyeyim. O gizli zikirdir." der."[494]

462. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Şu ayet,[495] dua hakkında nâzil olmuştur:

«Ey Muhammd) namaz kılarken sesini yükseltme, gizli de okuma…»[496]

463. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: Rasulullah (s.a.v): "Şüphesiz ki Âdem oğullarından her insan 360 mafsal ile yaratılmıştır. Şimdi her kim bu 360 mafsal sayısınca Allah'a tekbîr getirir, hamd eder, tesbîh eder ve istiğfarda bulunur; insanların yolundan bir taş yahut diken veya kemik atar; bir iyiliği emir veya bir kötülüğü nehyederse, gerçekten o gün kendini cehennemden uzaklaştırmış olarak hareket eder." buyurdu.[497]

464. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v): "Sübhânallahi ve bihamdihi, estağfirullahe ve etûbu ileyh." (Allah'ı, Hamdi ile tesbih eylerim, Allah'tan mağfiret diler, O'na tevbe ederim.)" sözlerini çok söylüyordu.Ben: "Yâ Rasulallah! Görüyorum ki: "Allah'ı Hamdi ile tesbih ederim; Allah'dan mağfiret diler, O'na tevbe ederim." sözlerini çok söylüyorsun." dedim. Rasulullah (s.a.v):"Rabbim bana ümmetim hakkında bir alamet göreceğimi haber verdi. Ben onu görünce "Sübhânallâhi ve bihamdihi, estağfirullahe ve etûbu ileyh." zikrini artırdım. İşte o alameti gördüm: Alâmet *«İzâ câe nasrullahi ve'l-fethu.»* sûresidir." (Allah'ın yardımı ile fetih yani Mekke'nin fethi geldiğinde, sen de insanların grub grub Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde, hemen Rabbinin Hamdi ile tesbih et; ve ondan mağfiret dile! Çünkü Allah tevbeleri

494 İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3421.
495 İsra: 17/110.
496 Buhârî, Tefsir, Benû İsrail 14, Da'avât 17, Tevhid 44; Müslim, Salât 146, (447); Muvatta, Kur'ân 39, (1, 218).
497 Müslim, Zekat 54, (1007).

çok kabul edicidir.)" buyurdu."[498]

465. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"Özlü ve şümullü duaları yapmaya çalış. De ki: "Allah'ım, hemen verileniyle, sonra verileniyle, benim bildiğim ve bilemediğim bütün hayırları senden diliyorum. Şimdi olanıyla, ilerde verileniyle, benim bildiğim ve bilemediğim bütün şerlerden sana sığınıyorum. Cenneti ve ona yaklaştıracak her türlü sözü ve davranışı senden diliyorum. Cehennemden ve ona yaklaştıracak her türlü söz ve davranıştan sana sığınıyorum. Hz. Muhammed'in istediği her şeyi ben de senden diliyorum. Hz. Muhammed'in sana sığındığı herşeyden ben de sana sığınıyorum. Benim için her neyi takdir ettiysen sonunu hayırlı eyle."[499]

466. Hz. Âişe (r.a), Rasul-ü Ekrem Efendimiz (a.s.m.)in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:"Allah'ım, temiz, pâk, mübarek, sana en sevimli, vesile edinilerek Sana dua edildiğinde kabul ettiğin, bir şey dilenildiği zaman verdiğin, merhamet istendiğinde merhamet ettiğin, musibet ve sıkıntıların kalkması istendiğinde, kaldırdığın ismin hürmetine, Senden istiyorum."[500]

467. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) şöyle dua ederdi:

"Allah'ım, vücudumu afiyette kıl, gözümü afiyette kıl, son nefesime kadar beni afiyette kıl. Her türlü ikram sahibi, ceza vermede acele etmeyen Allah'tan başka gerçek ilah yoktur. Büyük arşın sahibi olan Allah'ı tenzih ederim. Eksiksiz tüm övgüler alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."[501]

468. Ferve b. Nevfel el-Eşca'î şöyle demiştir: "Mü'minlerin annesi Âişe (r.a)'ye Rasulullah (s.a.v)'ın nasıl dua ettiğini sordum, şöyle cevap verdi:"Allah'ım, yaptıklarımın ve yapmadıklarımın şerrinden sana sığınırım."[502]

498 Buhârî, Tefsir, Nasr, Ezân 123, 139; Megâzî 50; Müslim, Salât 220, (484).
499 İbni Mâce, Dua: 4; Suyuti, Camiu's- Sağir 4:335, (5506).
500 İbni Mâce, Dua; 9; Suyuti, Camiu's- Sağir 2:128, (1498).
501 Tirmizî 3480.
502 Ebu Dâvud, Vitr 32, (1550); Müslim, Dua 66, 67; İbn Mâce, Dua 3; Nesaî, Sehv 63; Müsned, VI, 139.

469. Hz. Âişe (r.a), Peygamber Efendimizin (a.s.) şöyle dua ettiğini rivayet ediyor:"**Ey Cebrail, Mikâil ve İsrafil'in Rabbi olan Allah'ım! Cehennemin hararetinden ve kabir azabından sana sığınıyorum.**"[503]

470. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) şu sözlerle dua ederdi:"**Allah'ım! Cehennemin fitnesinden, Cehennemin azabından, zenginlik ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.**"[504]

471. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) şöyle dua ederdi: "**Allah'ım, Cehennem'in fitnesinden ve Cehennem azabından, kabir fitnesinin şerrinden, yoksulluk fitnesinin şerrinden ve Mesih Deccâl'ın fitnesinden sana sığınırım.**

Allah'ım! Hatalarımı kar ve dolu suyu ile yıka, beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi kalbimide hatalardan temizle. Doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günahlarımın arasını aç, uzaklaştır. Allah'ım! Tembellikten, ihtiyarlık, günahtan ve borçtan sana sığınırım."[505]

472. Hz. Âişe (r.a); ***«Allah bize lütfetti de, iliklere işleyen azabtan bizi korudu.»*** âyetini okuyunca; "Ya Rabbi! Bana iyilikte bulun ve beni ciğerime işleyecek bir azaptan muhafaza buyur." demiş.[506]

473. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) şöyle dua ederdi: "**Allah'ım! Ölüm sarhoşluğu ve sıkıntılarına karşı bana yardım et.**"[507]

474. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v);"**Allah'ım! Beni iyilik yaptıklarında sevinen, bir günah işlediklerinde ise**

503 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:147, (1538), Nesei, Istiâze: 56.
504 Ebu Dâvud, Vitr 32, (1543).
505 Buhârî, Deavat: 27, Cıhad: 25,74; Et'ıme: 28; Tefsîr-i Sûre: 16; Müslim, Zikir: 17; Tirmizî, Daavat 70,76; Nesâî, Tahara 49.
506 Müsned, Kitabüz- Zühd 907.
507 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:107, (1466); Tirmizî, Cenâiz: 8.

Allah'tan mağfiret dileyen kimselerden eyle." derdi."[508]

475. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) müezzinin ezan okurken Eşhedü enlâ ilahe illallah, eşhedü enne Muhammeden Rasulullah diyerek şehadet getirdiğini duyunca, "**Ben de, ben de**" derdi.[509]

476. Hz. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v)'ın namazında şöyle dua ettiğini haber vermiştir:

"**Ey Allah'ım, kabir azabından, Mesih-i deccâlin fitnesinden, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınırım. Ey Allah'ım, günahtan ve borçtan da sana sığınırım.**"

Birisi (kendisine) "Borçtan ne çok Allah'a sığınıyorsunuz?" deyince Rasulullah (s.a.v) cevaben şöyle buyurdu:

"**Kişi borçlandı mı, konuşur, yalan söyler, söz verir sözünü yerine getirmez.**"[510]

477. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Namaz kılıyordum. Rasulullah (s.a.v) bana: "**Dualarını tam ve öz olarak yap**" dedi. Namazı bitirince ben duaların tam ve öz olarak nasıl yapılacağını sordum. Şöyle dedi: "**Rabbine şöyle dua et: "Ey Allah'ım! Senden bildiğim ve bilmediğim bütün iyilikleri istiyorum ve senden kulun ve Rasulün Muhammed'in istediği bütün iyilikleri de diliyorum.**"[511]

478. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ebu Bekir yanıma girmek için izin istedi, fakat ben namaz kılıyordum. Bunun için elimi çırptığım halde o bundan anlamıyordu. Sonra Rasulullah geldi. İkisi de kapıda beklediler. Rasulullah bana: "**Seni sözlerin özünü söylemekten alıkoyan nedir?**" diye sordu. Ben: "Sözlerin özü nedir ya Rasulallah?" dedim. Rasulullah (s.a.v):"**Şöyle demendir: "Ey Allah'ım, bildiğim ve bilmediğim, bu dünyada ve ahirette bütün hayırlı şeyleri senden dilerim. Ey Allah'ım bildiğim ve bilmediğim,**

508 Müslim, Salât: 105; Ebû Davud, Tahare: 60; Büyü': 37; Tıp: 19; Müsned, Kitabüz-Zühd 212.
509 Ebu Dâvud, Salât 36, (526).
510 Ebu Dâvud, Salât 148-149, (880); Buhârî, Ezan 149; Müslim, Mesâcîd 129, (589); Nesâî, Sehv 64.
511 İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3336.

bu dünyada ve ahirette bütün kötülüklerden sana sığınırım. Ey Allah'ım başıma gelenlerin sonunu iyi yap."[512]

479. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ben Rasulullah (s.a.v)'ı; namazında deccâlin fitnesinden Allah'a sığınırken işittim."[513]

480. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kendisine Nasr sûresi indikten sonra, Peygamber (s.a.v)'ın bir namaz kılıp da dua etmediğini, yahut o namazda: "**Seni hamdine bürünerek tesbih eylerim yâ Rabbî! Beni affeyle Allah'ım!**" demediğini görmedim.[514]

481. Ebû Selemete'bnü Abdirrahmân İbni Avf şöyle demiştir: "Ümmü'l-Mü'minîn Âişe'ye sordum:"Nebiyyullah (s.a.v) geceleyin kalktığı vakit, namazına ne ile başlardı?" dedim. Âişe:"Geceleyin kalktığı vakit namazına: "**Allah'ım! Ey Cebrail, Mîkâîl ve İsrafil'in Rabbi! Ey göklerin ve yeryüzünün yaratıcısı, herkesin bilemeyeceği gayb denilen bilgileri ve bilinen her şeyi bilen Allah'ım. Kullarının ihtilâf ettikleri şeylerde, onların aralarında ancak sen hükmedersin. Haktan ayrılığa düşüldüğünde bana doğru yolu göster! Çünkü dilediğini doğru yola ancak sen hidâyet eylersin!**" duası ile başlardı." dedi.[515]

482. Âsım b. Humeyd şöyle demiştir: "Âişe (r.a)'ye Peygamber (s.a.v)'ın, gece namaza kalktığı zaman hangi duayı okuduğunu sordum:"Vallahi daha önce hiç bir kimsenin sormadığı bir şeyi sordun. O gece kalktığı zaman on (defa) "**Allahu ekber**" derdi. On (defa) "**Elhamdülillah**", on (defa) "**Subhânellah**", on (defa) "**Lâ ilahe illallah**", on (defa) "**Estağfirullah**", derdi. Ve: "**Ey Allah'ım! Beni bağışla, hakka ilet, rızıklandır. Beni afiyette kıl.**" diye dua eder ve kıyamet gününde yer darlığından Allah'a sığınırdı." cevabını verdi.[516]

---

512 İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3337.
513 Müslim, Mesacid 127, (587).
514 Müslim, Salat 219, (484).
515 Müslim, Salâtu'l-Müsâfirîn 200, (770); Nesâî, Kıyam-ül Leyl: 17; Ebu Dâvud, Salât 118-119, (767); Tirmizî, Davat 31; İbn Mace, İkâmet 180; Müsned, VI, 156.
516 Ebu Dâvud, Salât 118-119, (766); Nesâi, Kıyâmu'1-Leyl: 9, İstiâze 63; İbn Mâce, İkâme: 180.

483. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v), geceleyin uykudan uyanınca: "**La ilahe illâ ente, Allahhümme estağfiruke lizenbî ve eselüke rahmeteke, Âllâhümme zidnî ilmen, velâ tüziğ kalbî ba'de iz hedeytenî ve heb Iî minledünke rahmeten inneke entel-vehhâb (Senden başka ilah yoktur. Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allah'ım, günahlarım için senden af dilerim ve rahmetini isterim Allah'ım! İlmimi artır, bana hidayet verdikten sonra kalbimi saptırma ve kendi katından bana rahmet ver, şüphesiz ki sen çok bağışlayıcısın.)**" diye dua edermiş.[517]

484. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) namaza (iftitah tekbiri ile) başlayınca şunu okurdu:

"**Sübhâneke Allahümme ve bihamdike ve tebâreke'smüke ve teâlâ ceddüke ve lâ ilâhe gayruke. (Allah'ım seni her çeşit noksan sıfatlardan takdîs ederim, hamdim sanadır. Senin ismin mübârek, azametin yücedir, senden başka ilah da yoktur).**"[518]

485. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasullulah (s.a.v) rükûsunda ve secdelerinde şu duayı çokca okurdu: "**Sübhânekallâhümme Rabbenâ ve bihamdike, Allahümmağfirlî. (Allah'ım, seni takdis ve tenzih ederim. Rabbimiz! Takdisimiz hamdinledir. Ey Allahım, beni mağfiret et.)**" Bu duayı okumakla Kur'an'a; yani Kur'an'ın; ***«Rabbini hamd ile tesbîh et, Onun bağışlamasını iste, şüphesiz ki o, tevbeleri çok kabul edendir. »***[519] âyetini te'vîl ederek yapardı."[520]

486. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamber (s.a.v)'ın rükû ve sücudunda "**Sübbûhun! Kuddûsun! Rabbu'l-melâiketi verrûh. (Münezzehsin! Mukaddessin! Meleklerle cebrailin Rabbisin Ey Allahım**" derdi.[521]

487. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir gece Peygamber (s.a.v)'ı kay-

---

517 Ebu Dâvud, Edep 98-99, (5061).
518 Müslim, Salât 52; Vitir 19; Tirmîzî, Salat 179, (243); İbnu Mâce, İkâmeti's-Salat 1, (804); Dârimî, Salat 33; Ebu Dâvud, Salât 119-120, (776); Müsned IH, 50, 69.
519 Nasr: 110/3.
520 Buhârî, Ezân 123, 139, Meğâzî 50, Tefsîr, İzâcâe nasrullahi ve'l-Feth; Müslim, Salât 217, (484); Ebû Dâvud, Salât 152, (877); Nesâî, İftitâh 153, (2, 219); İbn Mâce, İkâme 20; Müsned, VJ, 43, 49, 190.
521 Ebu Dâvud, Salât 146-147, (872); Müslim, Salât 223; Tatbik 11, 75; Müsned, VI, 35, 94, 115, 148, 149, 176, 193, 200, 244, 266.

bettim.hanımlarından birinin yanına gittiğini zannederek onu araştırdım, sonra döndüm. Bir de baktım ki, o rükûya yahut secdeye varmış:"**Seni hamd ile tesbih eylerim. Senden başka hiç bir ilâh yoktur.**" diyor. Bunun üzerine: "Annem babam sana feda olsun. Ben ne hâl peşindeyim, sen ne hâldesin!" dedim.[522]

488. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'ın yanında uyuyordum. Gece bir ara yatakta olmadığını hissettim, elimle şöyle bir yokladım, elim ayaklarına değdi. Secdede idi ve şöyle dua ediyordu:

"**Senin gazabından rızana, cezandan affına, senden yine sana sığınırım. Ben seni hakkıyla övmekten âcizim, sen kendini nasıl bir övgüye lâyık görüyorsan öylesin.**"[523]

489. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) geceleri tilâvet secdelerinde;

"**Yüzüm, gücü ve kuvvetiyle kendisini yaratıp şekil verene, kulağını ve gözünü açana işitme görme duygusunu verene secde etti.**" der ve bunu defalarca söyler tekrar ederdi."[524]

490. Kâsım İbn Muhammed şöyle demiştir: "Hz. Âişe (r.a) teşehhüdde iken şunu okurdu:

"et Tahiyyâtu ettayyibâtu es-Salavâtü, ezzâkiyâtu lillâhi, eşhedu en lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîke leh ve enne Muhammeden abduhû ve Rasulüh. Esselâmu aleyke eyyühennebiyyu ve rahmetullâhi ve berekâtuhu, esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhi'ssâlihîn. Esselâmu aleyküm."[525]

491. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) (namazda) selam verdiği zaman: "**Allahümme entesselamü ve minkes-selam, tebarekte ya zel-Celali ve'1-İkrâm. (Ey Allahım! Selâm sensin, selâmet sadece sendendir. Sen (zâlimlerin söylediklerinden)**

522 Müslim, Salat 221, (485).
523 Ebu Dâvud, Salât 147- 148, (879); Müslim, Salât 222; Ebû Dâvûd, Vitr 5, Tirmizî, Deavât 75, 112, Nesâî, Tahâre 119, Tatbik 47, 71, Sehv 89, Kıyamu'l Leyl 51; İbn Mâce, İkâme 117, Dua 3, Müsned, I, 96, 118, 150, VI, 58, 201.
524 Ebû Dâvud, Salât: 334, (1414); Müslim, Musâfirîn 201, Cenâiz 7; Nesaî, Tatbîk 67, 70; Tirmizî, Cuma 55, Deavât 33; İbn Mâce, İkâme 70, Cenâiz 6; Müsned, VI, 31,217, 297.
525 Muvatta, Salât: 55, (1, 91-92).

çok çok yücesin, hayır ve bereketin çoktur. Ey ululuk ve ihsan sahibi." derdi.[526]

492. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Ey Allah'ın Rasulü," dedim, "Şâyet Kadir gecesine tevâfuk edersem, nasıl dua edeyim?" Şu duayı okumamı söyledi:

"**Allahümme inneke afuvvun, tuhibbu'l-afve fa'fu annî. (Allahım! Sen affedicisin, affı seversin, beni affet.)**"[527]

493. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Peygamberimiz (s.a.v)'a sevinçli bir haber geldiğinde şöyle dua ederdi: "**İhsanıyla faydalı şeylerin gerçekleştiği Allah'a hamd olsun.**" Hoşlanmadığı bir haber geldiğinde ise;"**Her hal için Allah'a hamdolsun. Rabbim, Cehennem ehlinin hâlinden sana sığınırım.**" derdi."[528]

494. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Hz. Peygamber (s.a.v) her gece yatağına girdiği zaman, ellerine üfleyip "Muavvizeteyn"i ve "Kul hüvallahu ahad"i okur, ellerini yüzüne ve vücuduna sûrer ve bunu üç kere tekrar ederdi. Hastalandığı zaman aynı şeyi kendisine benim yapmamı emrederdi."[529]

495. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) geceleyin yatağının serilmesini emreder, yatağı serilince de kıbleye dönerdi. Avuçlarını toplar, sonra da bilmediğimiz bir şeyler söyler, sonunda sesini yükseltir ve şöyle derdi: "**Ey göğün sahibi Allah'ım!Ey büyük Arş'ın sahibi! Ey her şeyin ilahı ve rabbi! Tevrat'ı İncil'i ve Kur'an'ı indiren, çekirdeği ve taneyi yaratan, perçeminden tuttuğun her şeyin şerrinden sana sığınırım. Sen ilksin, senden önce hiçbir şey yoktur ve sen en sonsun, senden sonra da hiçbir şey olmayacaktır. Sen zahirsin senin üstünde hiçbir şey yoktur. Sen batınsın senden başka hiçbir**

526 Ebu Dâvud, Vitr 25, (1512); Müslim, Mesâcid 135, 136; Nesaî, Sehv 81, 82; Tirmizî, Salat 108; İbn Mâce, İkâme 32; Dârimî, Salat 88; Müsned, V, 275, 279; VI, 62, 184, 235.
527 Tirmizî, Da'avât 89, (3508); İbn Mâce, Dua: 27.
528 Müslim, Rüya: 4; Dârimi, Rüya: 5; Müsned, 3:8; 5:303.
529 Buhârî Fedâilu'l-Kur'ân 14, Tıbb, 39, Daavât 12; Müslim, Selâm 50, (2192); Muvattâ, Ayn 15, (2, 942); Tirmizî, Daavât 21, (3399); Ebû Dâvud, Tıbb 19, (3902): İbn Mâce, Dua 15: Müsned, Vl-l 16, 154.

şey yoktur. Borçlarımızı öde ve bizi fakirlikten kurtar."[530]

496. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) yatağına girdiğinde şöyle dua ederdi: "**Allah'ım! Bağımlılık derecesinde günah işlemekten ve yatak arkadaşı olan açlıktan sana sığınırım.**"[531]

497. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Kim uyandığında "la ilahe illallah vahdu la şerikeleh lehul mülk ve lahul hamd biyedihil hayr ve huve ala külli şeyin kadir" (Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur, onun şeriki olmayıp yalnız ve tektir, bütün mülk onundur ve yalnız o hamde layıktır, bütün hayırlar onun eliyledir ve o herşeye gücü yetendir.) derse deniz köpüğü kadar günahı da olsa günahları affolunur.**"[532]

498. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Sizden kim bir şey yerse, "Bismillah (Allah'ın adıyla)" desin. Başlangıçta söylemeyi unutmuşsa, yemeğin sonunda şöyle söylesin: "Bismillah fî evvelihî ve âhirihî (başında da sonunda da Bismillah).**"[533]

499. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) helâdan çıkınca: "**Gufrâneke (affını taleb ediyorum.)**" derdi."[534]

500. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Hz. Peygamber (s.a.v)'ın bir yeri ağrıdığında, İhlâs, Felâk ve Nâs sûrelerini okur, üzerine üfler ve eliyle ağrıyan yeri meshederdi."[535]

501. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) hastalandığı zaman kendi kendisine muavezeteyni -felak ve nas surelerini- okur ve üflerdi. Ağrısı şiddetlendiği zaman da ona ben okur, bereketini umarak kendisinin sağ eliyle ağrının üzerine

530 İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3357.
531 İbni Mâce, Etime: 53; Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 614.
532 İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Dua ve Zikir 3362.
533 Ebu Dâvud, Et'ime 16, (3767); Tirmizî, Et'ime 47, (1859); İbn Mâce, Et'ime 7; Dârimî, Et'ime 1; Müsned, VI, 143 208, 246, 265.
534 Ebû Dâvud, Tahâret 17, (30); Tirmizî, Tahâret 5, (7); İbni Mâce, Tahâret 10, (300); Dârimî Vudû 17; Müsned, VI. 155.
535 Buhari, Megâzî: 83; Müslim, Selâm: 51.

meshederdim."[536]

502. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Hz. Peygamber (s.a.v)'ın bir yeri ağrıdığında Cebrail (a.s.) ona şunu okuyup üflerdi:"Seni bundan kurtaracak, her hastalığa karşı sana şifa verecek, hased ettiğinde hasetçinin ve kötü gözle bakanların şerrinden seni koruyacak Allah'ın adıyla."[537]

503. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) bir hastanın yanına vardığında veya kendisine bir hasta getirildiğinde şöyle derdi: "**Ey insanların Rabbi! Hastalığı gider, şifa ver. Şifa veren sensin. Senin şifandan başka hiç bir şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki, hiçbir hastalığı bırakmasın.**"[538]

504. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Peygamber (s.a.v), bir insan hastalandığı zaman önce tükrüğü ile toprağa bir işaret çizgi çizerdi. Sonra;"**Yerimizin toprağı, bazılarımızın tükrüğü ile, Rabbimizin izni ile hastalarımıza şifa ver.**" diye dua ederdi.[539]

505. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

"Birinize bir sıkıntı eriştiğinde şöyle desin: "Allah'tır, Allah'tır benim Rabbim.Ben Ona hiçbir şeyi ortak koşmuyorum."[540]

506. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Şiddetli rüzgâr estiği vakit Peygamber (s.a.v):"**Allah'ım! Bu rüzgarın hayrını, taşıdığı şeylerin hayrını ve gönderildiği şeyin hayrını senden isterim. Bu rüzgarın şerrinden, taşıdığı şeyin şerrinden ve gönderildiği şeyin şerrinden sana sığınırım.**" derdi. Hava bulutlandığı vakit rengi değişir,yerinde duramayıp içeri girer çıkar, Yağmur yağdığı vakit ise açılırdı. Ben, bunu onun yüzünden

536 Ebu Dâvud, Tıp 19, (3902); Buharî, Megazî 83, Fedâilü'l-Kur'an 14, Tıb 22; Müslim, Selâm 50, 51; İbn Mâce, Tıb 38; Muvatta, Ayn 10; Müsned, I, 222, 325, 336, VI, 114, 117, 263, 274.
537 Müslim, Selâm: 39; İbni Mâce, Tıb: 36; Müsned, 6:160.
538 Buhari, Merzâ: 20; Tıb: 38, 40; Müslim, Selâm: 46-48; Ebû Davud, Tıb: 17, 19; Tirmizi, Cenâiz: 4; Daavat: 111; Müsned-i Ebu Hanife 442/10.
539 Ebu Dâvud, Tıp 19, (3895) Buhari, Tıp 38; Müslim, Selâm 54; İbn Mâce, Tıp 36; Müsned, VI, 93.
540 Suyuti, Camiu's- Sağir 1: 285, (451).

anlardım. Kendisine sebebini sorduğumda:"**Yâ Âişe! Belki bu bulut Âd kavminin dediği gibi bir azâb olur. Onu vadilerine doğru gelen bir bulut hâlinde görünce, "Bu, bize yağmur verecek bir buluttur." dediler. Gerçekten, ümmetime musallat kılınacak bir azâb olmasından korktum.**" buyurdu. Rasulullah (s.a.v) Yağmuru görünce; "**Rahmettir.**" buyururdu."[541]

507. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v) ufukta belirmeye başlayan bir bulut gördüğünde namazda bile olsa (yapmakta olduğu) işi bırakır, sonra: "**Allahümme innî eûzu bike min şerrihâ (Ey Allah'ım, (bunun) şerrinden sana sığınırım.)**" derdi. Eğer yağmur yağarsa (o zaman da): "**Allahümme sayyiben henîen Ey Allah'ım, bu yağmuru) bol ve faydalı bir şekilde inen bir yağmur kıl.)**" derdi.[542]

KUR'AN OKUMAK

508. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**İçinde Kur'ân okunan bir ev, yer ehline yıldızların parlak göründüğü gibi gök ehline öylesine parlak görünür.**"[543]

509. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v): "**Kur'anı güzel okuyan ve bu hususta maharetli olan kişi, sefere denilen kerîm ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kendisine zor geldiği halde Kur'an okuyana ise, iki kat ecir vardır. Biri okumasından, diğeri de zorlanmasından dolayı.**" buyurdu.[544]

510. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir gece bir adam kalkıp yüksek sesle Kur'ân okudu. Sabah olunca, Rasulullah (s.a.v): "**Şu kimseye**

541 Buhârî, Bed'ül-Halk 5, Tefsîr, Ahkâf 2, Edeb, 68; Müslim, Salâtu'l İstiskâ 15, (899); Tirmizi 3449.

542 Ebu Dâvud, Edep 103- 104, (5099); Buharı, İstiska 23; Nesaî, İstiska 15; İbn Mâce, Dua 21; Müsned, VI, 41. 90. 119, 129, 138, 166, 190, 223.

543 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:224, (3222).

544 Ebu Dâvud, Vitr 14, (1454); Buhari, Tefsiriıssure (80); Müslim, Müsafirîn 244; Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'an 13; İbn Mace, Edeb 52; Dârimî, Fedâilü'l-kur'an 11: Müsned, IV, 48, 94, 98, 110, 170, 192, 239, 266.

Allah rahmet etsin unutarak atlamış olduğum bir âyeti bana hatırlatmış oldu." dedi."[545]

511. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (s.a.v) Ebû Musa'yı, Kur'an okurken işitmiş, bunun üzerine şöyle buyurmuştu: "**Hakikaten buna Dâvûd ailesinin güzel ve ahenkli okuyuşundan bir pay verilmiş.**"[546]

512. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v) her gece Secde Sûresini okurdu.[547]

513. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Size büyüklüğü gökle yerin arasını doldurmuş olan bir sûreyi haber vereyim mi?. Onu yazan için de bu kadar mükâfat vardır. Cuma Günü onu okuyan kimsenin iki Cuma arası ve üç gün fazlasıyla işlemiş olduğu günahları bağışlanır. Kim son beş âyetini okuyup yatarsa, dilediği gece Allah onu uyandırır. Bu Sûre Kehf Sûresidir."[548]

514. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Namazın içinde Kur'an okumak, namaz haricinde Kur'an okumaktan daha faziletlidir. Namaz haricinde Kur'an okumak, "Sübhanallah ve Allahu Ekber"i tekrarlamaktan daha hayırlıdır."Sübhanallah" demek, nafile sadaka vermekten daha üstündür. Nafile sadaka vermek, nafile oruç tutmaktan daha faziletlidir. Oruç cehennem ateşine karşı kalkandır."[549]

515. Mücâhid'in rivayetine göre, Hz. Âişe (r.a) yanındaki mushafa, el-Mecîd ismini vermiştir.[550]

516. Hz. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v)'ın Nur sûresinin birinci âyetini, kendilerine ***«Sûratun enzelnâha ve faradnaha.» ("Bu indirdiğimiz ve hükümlerini üzerinize farz kıldığımız bir suredir.")*** şeklinde -yani *«faradnaha»* kelimesinde şedde olmaksızın-

545 Buharî, Şehâdât 11, Fedâilu'l-Kur'ân 26; Müslim, Müsâfirin 225, (788); Ebu Dâvud, Salât 315, (1331); Tirmizi Tefsir Bakara 2/1; İbn Mâce İkame/56; Müsned, VI, 62.

546 Dârimî: 1497.

547 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3700.

548 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:104, (2862).

549 Suyuti, Camiu's- Sağir 4: 513, (6112).

550 Müsned, Kitabüz- Zühd 2298.

okuduğunu söylemiştir.[551]

517. Hz. Âişe (r.a)'nin, "Nur sûresinin 15. âyetini; ***«iz teleggavnehu bielsinetiküm»*** şeklinde okuduğu ve *«teligûne»* kelimesinin; kizb (yalan) mânasını taşıyan *«el-velg»* mastarından geldiğini söylediği" rivayet edilmiştir.[552]

518. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), Vakıa Sûresinin 89. ayetini, «***Fe ravhun ve Rayhanûn ve Cennetü naîm***» diye okurdu.[553]

TEFSİR

519. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Ümmetimden öyle kimseler olacak ki, Kur'an'ı okuyacaklar ve kötü hurmaların atıldığı şekilde onu atacaklar, Kur'an'ı Allah'ın istenmediğ şekilde yorumlayacaklar.**"[554]

520. Şa'bî (r.a.)'den rivâyet dildiğine göre, şöyle demiştir:

"İbn Abbâs, Arafat'ta Ka'b ile karşılaştı ve ona bir şey sordu. Bunun üzerine Ka'b öyle bir tekbir getirdi ki dağlardan yankısı duyuldu. İbn Abbâs dedi ki:

"Biz Haşimoğullarındanız." Ka'b da şu karşılığı verdi:

"Allah görünmesiyle konuşmasını Muhammed ile Musa arasında taksim etti. Musa Rabbi ile iki sefer konuştu. Muhammed de Rabbini iki sefer gördü."

Mesrûk şöyle dedi: "Âişe'nin yanına girdim ve Muhammed (s.a.v), Rabbini görmüş müdür?" diye sordum. O da şöyle cevap verdi:

"Öyle bir şey sordun ki tüylerim diken diken oldu." Ben de;

"Acele etmeyiniz," dedim ve Necm sûresi 18. ayetini okudum. Âişe şu karşılığı verdi. "Sen yanlış yorum ve tefsirler yaparak

551 Ebu Davud, Huruf 1, (4008).
552 Buhârî, Tefsir, Nur 8; Meğâzî 33.
553 Tirmizî, Kırâ'ât, 1, (2939); Ebu Davud, Hurûf 1, (3991).
554 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3528.

nerelere gidiyorsun? O Peygamber (s.a.v)'ın gördüğü kimse Cebrail'dir. Her kim sana Muhammed (s.a.v)'ın Rabbini gördüğünü veya kendisine emredilenlerden bir şeyi gizlediğini veya Lokman sûresi 34. ayetindeki bilinmeyenleri bildiğini söylerse en büyük yalanı ve iftirayı yapmış olur. Fakat Peygamber (s.a.v), Cebrail'i görmüştür. Cebrail'i kendi şeklinde iki sefer görmüştür; biri Sidret-ül müntehada diğeri de Mekke'de mağarada, ilk vahy indiği anda, Ciyad mıntıkasında ki, Cebrail'in altı yüz kanadı vardı ve tüm ufku kaplamıştı."[555]

521. Hz. Âişe'nin azadlısı Ebu Yunus anlatıyor:

"Hz. Âişe (r.a), kendisine bir mushaf yazmamı emretti ve dedi ki: "Şu âyete gelince bana haber ver: «***Namazlara ve bilhassa orta namazına devam edin.»***[556]Yazarken bu âyete gelince ona haber verdim. Bana şunu imla ettirdi:

«Namazlara ve orta namazına ve ikindi namazına devam edin ve Allah için yalvaranlar olarak eda edin.» Hz. Âşie (r.a.):

"Ben bunu Rasulullah (s.a.v)'dan işittim" dedi.[557]

522. Zeyd İbn Sâbit ve Hz. Âişe (r.a);

"Orta namazı, öğlen namazıdır" derlerdi.[558]

523. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), şu ayet hakkında:"***İnsanlardan öylesi vardır ki, dünya hususunda ki sözü hoşuna gider.Kalbindekinede Allah'ı şahid tutar.Halbuki kendisi düşmanların en yamanıdır.(Bakara:204)***

"Allah'ın en fazla kızıp hoşlanmadığı insan düşmanlık yaptığı zaman haddi aşan.Ve yaşamadığı halde,konuşmasına dini alet eden."[559]

524. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'a: "Âl-i İmrân Sûresinin 7. ayeti olan ***«Sana Kitabı indiren O'dur. O Kitabın bazı ayetleri muhkemdir ki, bunlar***

555 Müslim, İman: 27; Buhari, İman: 17.
556 Bakara: 2/238.
557 Müslim, Mesâcid: 207. (629); Ebu Dâvud, Salât: 5, (410); Tirmizî, Tefsir, Bakara: 2, (2986); Nesâî, Salat: 6, (1, 236); Muvatta, Salat: 25, (1,138-139); Müsned, VI 73, 178.
558 Muvatta, Cemâ'a: 27, (1, 139); Tirmizî, Salât: 133, (182); Ebu Dâvud, Salât: 5, (411).
559 Buhârî, Mezâlim: 27; Müslim, İlim: 17; Tirmizi 2976.

Kitabın esasıdır. Diğer bir takımları da müteşâbihtirler. Kalpleri gerçeklerden sapmaya meyilli olanlar, sırf kafaları karıştıracak şeyler bulmak için ve ona keyfî anlamlar yüklemek amacıyla kitabın müteşabih denilen kısmına uyarlar…» ayetinin tefsirini sordum da Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Kur'an'ın müteşâbih ayetlerine tâbi olanları gördüğünüz vakit bilin ki, onlar Allah'ın âyette haber verdiği kimselerdir, onlardan sakının.**"

Yezîd şöyle dedi: "Onları gördüğünüz zaman kendilerini tanıyınız ve onlardan uzak durunuz." sözünü iki, üç kez tekrarladı."[560]

525. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Bir adam Rasulullah (s.a.v)'a geldi ve şöyle dedi:"Ya Rasulallah! Allah'a yemin ederim ki, seni canımdan, ailemden, malımdan ve çocuklarımdan daha çok seviyorum. Evde seni ansam, gelip seni görünceye kadar ayrılığına sabredemiyorum. Benim de senin de öleceğimizi hatırlıyorum. Biliyorum ki, sen cennete gireceksin. Peygamberlerle beraber yüksek derecelerde olacaksın. Ben şayet cennete girsem de, seni görememekten korkuyorum."Onun bu sözü karşısında Rasulullah (s.a.v) bir şey söylemedi. Biraz sonra Cebrail (a.s.) şu âyeti[561] getirdi:«***Her kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine pek büyük nimetler bağışladığı peygamberler, sıddıklar, şehidler ve sâlih kimselerle beraberdirler. Onlar ise ne güzel arkadaştırlar.»***[562]

526. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Bir adamın yanında yetim bir kız vardı. Onu kendisine nikâhladı. Kızın meyve veren bir hurma ağacı vardı. Kız, o hurma ağacında ve adamın başka malında ona ortaktı. Adam kızı kendisi için tutuyor, kıza kendisinden (mehir olarak) bir şey vermiyordu. Bunun üzerine şu âyet[563] indi: «***Eğer velisi olduğunuz mal sâhibi yetim kızlarla evlenmekle onlara haksızlık yapmaktan korkarsanız, onlarla değil, hoşunuza giden başka kadınlarla iki, üç ve dörde***

560 Buhârî, Tefsirül Kur'ân: 27; Müslim: İlim: 17; Tirmizî, Tefsir, Âl-i İmrân (2996); Ebû Dâvud, Sünne 2, (4598); Darimi, Mukaddime 19.

561 Nisâ: 4/69.

562 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 34.

563 Nisa: 4/3.

kadar evlenebilirsiniz...»[564]

527. Urve b. ez-Zübeyr'in haber verdiğine göre, kendisi Peygamber (s.a.v)'ın hanımı Hz. Âişe'ye Allah Teâlâ'nın; «***Eğer yetimler hakkında adalet gösteremeyeceğinizden korkarsanız, size helal olan diğer kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın.»***[565] âyet-i kerimesini sormuş. Hz. Âişe de:

"Ey kız kardeşimin oğlu! Bu kadından maksat, velisinin terbiyesinde bulunan yetim kızdır. Velisine malında ortak olur, onun da yetim kızın malı ve güzelliği hoşuna gider ve mehrinde adalet gözetmeksizin ve ona başkasının verdiği kadar mehir vermeksizin onunla evlenmeyi düşünür. İşte bu sebeble velilerin onları nikâh etmeleri yasak edildi. Ancak onlar hakkında adalet gösterip mehirlerinde, âdet olanın en yüksek derecesine ulaşanlar müstesnadır. Bir de velilere bu yetim kızların dışındaki, kendilerine helâl olan kadınlarla evlenmeleri emredildi." diye cevap verdi. Urve dedi ki: "Âişe şunları söyledi:"Bilahare halk, bu âyetten sonra kadınlar hakkında Rasulullah (s.a.v)'tan fetva istediler. Bunun üzerine Allah, «***Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar. De ki: Onlara dair fetvayı size Allah veriyor. Kendileri için yazılmış olan mirası vermediğiniz ve nikâhlamalarını istemediğiniz yetim kızlar hakkında da Kitabta okunup duran bir âyet vardır... »***[566] âyet-i kerimesini indirdi.Âişe demiştir ki:"Allah Teâlâ'nın «***Size kitapta okunup duran…»*** diye bahsettiği, ilk âyettir ki, her türlü noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah bu âyette: «***Eğer yetimler hakkında adalet gösterememekten korkarsanız, size helâl olan başka kadınlardan alın.»*** buyurmuştur. Azîz ve Celîl olan Allah'ın diğer âyet-i kerimede "*onları nikâh etmek istemezsiniz*" buyurmasına gelince, bu; sizden birinizin, terbiyesi altında bulunan yetim kızın malı ve güzelliği az olduğu zaman, ona rağbet göstermemesidir. Böylece veliler bunlara rağbet göstermedikleri için, malına ve güzelliğine rağbet ettikleri yetim kadınları nikâh etmekten nehyolundular. Ancak adalet gösterirlerse müstesna."[567]

564 Buhârî, Vesâya: 21, Tefsir, Nisa: 1, 23, Nikâh: 1, 16, 19, 37; Hiyel: 8; Müslim, Tefsir: 6, 3018; Ebu Dâvud, Nikâh: 13, 2068; Nesâî, Nikâh: 66 (6, 115, 116).

565 Nisâ: 4/3.

566 Nisâ: 4/127.

567 Buhari, Tefsîrü'l-Kur'ân (Sûretü-Nİsâ) 1; Müslim, Tefsir 6; Nesâî, Nikâh 66; Ebu Dâvud, Nikâh 12, (2068).

528. Hz. Âişe (r.a); *«Yetimleri, evlenme çağına gelene kadar deneyin.Eğer onlarda olgunlaşma görürseniz mallarını kendilerine verin, büyüyecekler de geri alacaklar diye onları isrâf ederek ve tez elden yemeyin. Zengin olan iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan uygun bir şekilde yesin... »*[568] ayeti hakkında şu açıklamayı yaptı:

"Bu âyet, yetime bakan velinin fakir olması hâlinde, bakım hizmetine mukabil, yetimin malından uygun şekilde yiyebileceğini belirtmek için nâzil olmuştur."[569]

529. Hz. Âişe (r.a); «*Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden veya kendisinden yüz çevirmesinden korkarsa, bazı fedakârlıklarla, sulh yapıp aralarını düzeltmelerinde onlar için bir günah yoktur. Sulh ise daha hayırlıdır...»*[570] ayeti hakkında dedi ki:

"Bu ayet, şöyle bir kadın hakkında inmiştir: "Bir erkeğin nikâhı altındadır. Ancak erkek onunla beraberliği fazla istememektedir. Onu boşayıp bir başkasıyla evlenmeyi arzulamaktadır. Ona kadın: "Beni boşama, yanında tut, ama dilersen bir başkasıyla da evlen. Sen bana infak ve gece ayırma hususunda serbestsin." der. İşte ayette geçen şu meal bu manayadır: «*Bazı fedakârlıklarla sulh yapıp aralarını düzeltmelerinde onlar için bir günah yoktur. Sulh ise daha hayırlıdır.»*[571]

530. Ali İbn Zeyd'in annesi Hz. Âişe (r.a)'ye Cenâb-ı Hakk'ın; *«...İçinizdekini açıklasanız da gizleseniz de Allah sizi onunla hesâba çeker ve dilediğini bağışlar"*[572] ve de *"Kim fenalık yaparsa cezasını görür.»*[573] âyetinden sordu. Hz. Âişe şu cevabı verdi:

"Benim Rasulullah (s.a.v)'tan bu hususta sorduğum günden bu yana, kimse meseleyi bana sormadı. Rasulullah (s.a.v) şöyle cevap vermişti:

"Bu, Allah'ın hastalık ve kazadan tut, cebine koyduğu basit bir eşyanın kaybıyla duyduğu üzüntüye varıncaya kadar mâruz kaldığı musibetlerle, kulunu dünyada cezalandırmasıdır. Böylece kul, peyderpey günahlarından arınmış olarak çıkar, tıpkı ham altının

568 Nisa: 4/6.
569 Buhârî, Büyû: 95, Vesâya: 23, Tefsir, Nisa: 2; Müslim, Tefsir: 10, 3019.
570 Nisa: 4/128.
571 Buharî, Sulh 4, Mezalim 11; Tefsir, Nisa 23, Nikâh 95; Müslim, Tefsir 14, (3021).
572 Bakara: 2/284.
573 Nisa: 4/123.

körükten saf kızıl çıktığı gibi."[574]

531. Ebu Milheb'ten şöyle rivayet edilmiştir:

"Âişe, «*İş ne sizin ne de kitap ehlinin sandığı gibi değildir, kötülük yapan onunla cezalandırılır ve Allah'tan başka kendisine ne bir dost ne de bir yardımcı bulunur.»*[575] ayetini okuduğu sırada içeri girdim. Âişe;

"Ayette, «*Kim bir kötülük yaparsa onunla cezalandırılır.»* buyruluyor, yani bu dünyada başına musibetler gelir." dedi.[576]

532. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: Rasulullah (s.a.v) geceleyin nöbet beklenerek korunuyordu. Ancak: «*...Allah seni insanlardan korur. »* [577] âyeti inince Rasulullah (s.a.v) başını çadırdan çıkarıp:

"**Ey insanlar, dağılın, artık beni Allah koruyor.**" diye seslendi."[578]

533. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Şu ayet [579] kişinin sıkça kullandığı; "Vallahi hayır!", "Billahi evet!" gibi kişinin sözünün arasında gelişi güzel söylediği sözler sebebiyle nazil olmuştur: *«Allah yeminlerinizde kasıtsız olarak yanılmanızdan dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat ettiğiniz yeminleri bozmanızdan dolayı sizi sorumlu tutar. Bozulan bir yeminin kefareti ise... »* [580]

534. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Hz. Ebu Bekir (r.a.), Aziz ve Celil olan Rabbimiz, yemin kefaretini indirinceye kadar yaptığı yeminlerin hiç birini bozmadı. Ayet inince dedi ki:

"Artık, bir yemin edip, sonra aksini yapmanın daha hayırlı olduğunu görecek olsam. Yeminim yerini bulsun diye direnmem. Derhal daha hayırlı gördüğüm hususu yapar, yeminim için de

574 Tirmizi, Tefsir, Bakara: (2993); Müsned: 24651.
575 Nisa: 4/123.
576 İbn-i Hacer el-Askalani, Metalibu Aliye, Tefsir 3574.
577 Maide: 5/67.
578 Tirmizî, Tefsir, Mâide: (3049).
579 Maide: 5/89.
580 Buhârî, Eymân 14, Tefsir, Maide: 8; Muvatta, Eymân 9, (2, 477); Ebu Davud, Eymân 28, (3254).

keffâret öderim."[581]

535. Urve İbn Zübeyr (r.a.) anlatıyor:

"Ben, Hz. Âişe (r.a)'ye şu ayetten sordum: ***«Öyle ki, peygamberler ümidsizliğe düşüp, yalanlandıklarını sandıkları bir sırada onlara yardımımız gelmiştir.»***[582]

"Bu ayette geçen bir kelime "küzzibû" şeklinde şeddeli mi okunmalı, "küzibû" şeklinde şeddesiz mi okumalı?" dedim. Bana:

"Onları kavimleri yalanladı" diye cevap verdi.

"Öyle ise, yemin olsun, onlar kesinlikle bildiler ki, kavimleri kendilerini tekzib etmiştir, (böyle okununca) "tekzib edildikleri zannına düştüler" diye bir mâna verme ihtimali kalmaz" dedim. Hz. Âişe:

"Ey Urvecik, öyledir. Peygamberler bu hususta kesin kanaate vardılar!" dedi. Ben tekrar:

"Ama âyet belki de "küzibû" diye okunmalı" dedim. Cevaben:

"Allah korusun, peygamberler, Rableri hakkında böyle bir zanna düşmezler." dedi. Ben tekrar:

"Bu âyet nedir? (kimlerden bahsediyor?)" diye sordum. Cevaben:

"Onlar peygamberlerin kendilerine tâbi olan adamlarıdır, bu kimseler Rablerine inanmış, peygamberlerini de tasdik etmişlerdir. Ancak mâruz kaldıkları belâ uzamış, Allah'tan onlara gelecek yardım da gecikmiştir. O kadar ki, kavimlerinden kendilerini yalanlayanlar sebebiyle peygamberler ümidlerini kestikleri ve artık inananların kendilerini yalanladığı zannına düştüler. Bir anda Allah'ın yardımı onlara ulaşmıştır. İşte âyet-i kerimede bu durumdaki peygamberler ve onlara uyanlar kastedilmektedir."[583]

536. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Hz. Peygamber (s.a.v)'a şu ayetten sordum: «***Yerin başka bir yerle, göklerin de başka göklerle değiştirildiği, her şeye üstün gelen tek Allah'ın huzuruna çıktıkları günde sakın, Allah'ın peygamberlerine verdiği sözden cayacağını sanma... »***[584] Ve dedim ki:

581 Buharî, Eymân 1.
582 Yusuf: 12/110.
583 Buhârî, Enbiya 19, Tefsir, Bakara 38, Yusuf 6.
584 İbrahim: 14/47- 48.

"Ey Allah'ın Rasulü! O gün insanlar nerede olacaklar?"

"**Sırat üzerinde**" cevabını verdi.[585]

537. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, adamın biri Rasulullah (s.a.v)'ın huzuruna oturdu ve "Ey Allah'ın Rasulü!" Benim kölelerim var, bana yalan söylüyorlar, bana hainlik yapıyorlar ve benim emirlerime isyan ediyorlar. Ben de onlara sövüp sayıyor ve dayak atıyorum. Bunlardan dolayı benim halim ne olacak?"dedi. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Sana olan hainlikleri, isyanları ve yalanları ile senin onlara verdiğin ceza hesap edilecek senin cezan onların suçu kadar ise hesap başa baş gelecektir. Ne alacağın ne de vereceğin olacaktır. Eğer senin verdiğin ceza suçların altında ise, senin onlardan alacağın kalmıştır. Eğer senin verdiğin cezalar suçlarının üstünde ise fazlası onlar için senden kısas olarak alınacaktır.**"

Bunun üzerine adam bir kenara çekilerek hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Sonra Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Allah'ın Kitab'ını okumuyor musun? Enbiya Sûresi 47. ayette; Allah ne buyuruyor: *«Ve kıyamet günü öyle doğru, öyle hassas teraziler kurarız ki, kimse en küçük bir haksızlığa uğratılmaz, bir hardal tanesi kadar bile olsa, herşeyi tartıya sokarız. Hesap görücü olarak, kimse bizden ileriye geçemez.»***"

Bunun üzerine adam: "Vallahi Ey Allah'ın Rasulü! Bu kölelerimle benim aramın ayrılmasından başka bir çözüm bulamıyorum, sizi şahit tutarım ki onların hepsi hürdür." dedi."[586]

538. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a sorarak:

"Ey Allah'ın Rasulü, «***Rablerine dönecekleri için kalpleri ürpererek vermeleri gerekeni verenler, işte onlar iyi işlerde yarış ederler. O uğurda ileri geçerler.»***[587] âyetinde kastedilenler, şarap içenler, hırsızlık yapanlar mı?" dedim. Bana:

"**Hayır ey Sıddîk'in kızı. Aksine onlar, oruç tutup, sadaka verip, yaptıkları bu hayırların kendilerinden kabul edilmemesinden korkanlardır. «*İşte onlar iyi işlerde yarış ederler.»*"** diyerek

585 Müslim, Münâfikun 29, (2791); Tirmizî, Tefsir, İbrahim,(3120); İbn Mâce: Zühd: 27.
586 Müsned: 25197; Tirmizi 3165.
587 Mü'minun: 23/60-61.

Mü'minün sûresinin 61. ayetini okudu."[588]

539. Hz. Âişe (r.a) şöye anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) bir sefere çıkacağı zaman kadınları arasında kura çeker, kura kime çıkarsa onu beraberinde sefere götürürdü.

Bir sefer sırasında da benim okum çıktı ve yolculuğuna ben refakat ettim. Bu sefer, örtünme emri geldikten sonra idi. Ben yol sırasında deve sırtında giden bir mahmil (Deve ve fil gibi hayvanların sırtına konulan üzerine oturmaya yarayan sepet) içinde taşınıyordum. Konak yerlerinde de onun içinde iken iniyordum. Rasulullah (s.a.v)'ın gazvesi sona erinceye kadar hep böyle yol aldık. Nihayet geri döndü ve Medine'ye yakın bir yerde konakladık. Geceleyin bir müddet kaldıktan sonra dönüş emri verildi. Dönüş emri çıktığı sırada ben kalkıp tuvalet ihtiyacım için ordudan ayrılıp gittim. İhtiyacımı gördükten sonra bineğime geri geldim. O sırada göğsümü yokladım. Yemen'in göz boncuğundan yapılmış gerdanlığım kopmuştu. Aramak üzere geri döndüm. Onu aramak beni epeyce oyaladı. Benim bineğimle meşgul olan askerler gelip mahmilimi deveme yüklemişler. Zannetmişler ki ben mahmilin içindeyim. O zamanlar kadınlar çok hafifti. Az yedikleri için şişman değillerdi. Askerler mahmilimi kaldırırken hafifliğine şaşırmayıp yüklemişler. Ben zaten küçük yaşta bir kadındım. Hülâsa devemi sürüp gitmişler.

Ordu gittikten sonra gerdanlığımı buldum. Orduya geri döndüğüm zaman kimseyi bulamadım. Herkes gitmişti. Önce bulunduğum yere geldim. Beni bir müddet sonra kaybetmiş olduklarını farkederek aramaya geleceklerini düşündüm. Bu halde iken uyku bastırmış ve uyuyup kalmışım.

Safvan İbn Muattal es-Sülemî, Zekvânî ünvânını da almıştır geri gözcülüğü vazifesiyle ordunun gerilerinde geceyi geçirmişti. Sabah olunca benim menzilden geçerken uyuyan bir insan karaltısı görerek yanıma geldi. Görür görmez beni tanıdı. Zira örtünme emri gelmezden önce beni görmüştü.

Ben onun istirca sesiyle "İnnâ lillah ve innâ ileyhi râci'ûn"(Biz Allah'ın kullarıyız ve Allah'a dönüp varacağız) uyandım. Derhal başörtümle yüzümü örttüm. Allah'a kasem olsun bana tek kelime konuşmadı, istircâından başka bir tek sözünü de işitmedim. İndi ve

588 Tirmizî, Tefsir, Mü'minun (3174); İbn Mâce, Zühd: 17.

devesini çöktürdü. Binmem için devenin ön ayaklarına ayağıyla bastı. Ben de bindim. Devemi önden çekti, böylece yol aldık. Ordu bir yerde konakladığı sırada onlara yetiştik.

(Gecikme hadisesini iftira vesilesi yaparak) benim yüzümden helâk olanlar oldu. Bu işte en büyük vebal de Abdullah İbn Ubey İbn Selûl'e düşmüştü.

Medine'ye geldiğimiz zaman bir ay kadar hasta yattım. Meğer bu esnada iftira edenlerin dedikoduları herkesi meşgul ediyormuş. Benim ise hiçbir şeyden haberim olmadı. Ancak bir husus bende kuşku uyandırmıştı. Rasulullah (s.a.v)'tan, başka zaman hastalanınca gördüğüm iltifat ve alâkayı göremiyordum. Yanıma girip selam veriyor, sonra da: "**Şu sizinki nasıl?**" deyip çıkıyordu. Bu davranışından biraz işkilleniyordum ama yine de ortalığa yayılan fitneden habersizdim.. Bu halde nekâhat (hastalık sonrası sağlık durumuna geçme dönemi) devresine girdim.

Bir gece, ben ve Ümmü Mistah o zaman için helâ olarak kullandığımız Menâsı denen çukurların bulunduğu semte doğru gitmiştik. Biz buraya, geceden geceye çıkardık. Hicab âyetinden sonra evlerde tuvaletler inşa edilince çıkmaz olduk. Bundan önce biz de, eski Arapların tuvalet adabına uyuyorduk. Ben ve Ümmü Mistah -ki bu kadın Ebu Rühm İbnu Muttalib İbn Abdi Menaf'ın kızıdır- böylece yürüdük. Onun annesi Ebu Bekri's-Sıddîk'ın teyzesi olan Sahr İbnu Âmir'in kızıdır. Oğlu da Mistah İbn Üsâse İbn Ubâd İbni'l-Muttalib'dir.

İşimiz bittikten sonra yürüyorduk. Ümmü Mistah, ayağı örtüsüne takılarak düştü. Kadın böyle can yakıcı durumlarda söylenmesi âdet olan "düşmanın helâk olsun" demedi: "Mistah helâk olsun!" diye oğluna beddua etti. Ben kadına:

"Amma da yaptın! Bedir gazvesine katılan bir kimseye beddua ediyorsun ha!" dedim.

"Anacığım! onun ne söylediğini işitmedin mi?" dedi.

"Ne söylemiş ki?" dedim.

Bunun üzerine iftiracıların söylediklerini bir bir anlattı. Hastalığıma yeni hastalık katıldı.

Eve dönünce, Rasulullah (s.a.v) yanıma girdi ve ismimi söylemeden:

"**Adamınız nasıl?**" dedi. Ben:

"Ebeveynimin yanına gitmeye izin ver" dedim. Ben, haberin aslını annemle babamdan işitmek istiyordum. Rasulullah (s.a.v) izin

verdi, ben de ebeveynimin yanına geldim. Anneme:

"Ey anneciğim, halk arasında söylenen bu sözler nedir?" dedim.

"Ey kızım! Sen bu meseleyi büyütme. Allah'a kasem olsun güzel ve kocasının yanında sevgili olan, birçok kumaları (ortak) bulunan bir kadın hakkında her zaman çok dedikodu ederler" dedi. Ben:

"Sübhanallah! Demek halk böyle söylüyor ha!" dedim.

Gece sabaha kadar hiç durmadan ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne de gözüme uyku girdi.

Sabah oldu, ben hâlâ ağlıyordum. Rasulullah (s.a.v) o gün Ali İbn Ebî Talib'i ve Üsâme İbn Zeyd (r.a.)'i çağırmıştı. Benimle ilgili vahyin gecikmesi üzerine ailesiyle ayrılma hususunda onlarla istişâre ediyordu.

Üsâme (r.a.), ehlinin suçsuzluğu hususunda, onlara karşı içinde beslediği sevgiye dayanarak, bildiği hususu şöyle dile getirmişti:

"Ey Allah'ın Rasulü! Onlar zevcelerinizdir. Allah'a kasem olsun, onlar hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyoruz."

Ali İbn Ebî Tâlib de şöyle demişti:

"Ey Allah'ın Rasulü, Allah sana darlık vermez. Ondan başka kadın çoktur. Sen câriyene sor, (onun hâlini o daha iyi bilir), sana gerçeği haber verir."

Rasulullah (s.a.v) bu tavsiye üzerine cariyemiz Berîre'yi çağırdı ve:

"**Ey Berîre, söyle! Âişe'de sana şüphe verici bir husus gördün mü?**" diye sordu. Berîre:

"Hayır! Seni hak üzerine peygamber olarak gönderen Allah'a yemin olsun, ben onda fena bulduğum bir şey görmedim. Ayıplanabilecek tek gördüğüm şey şudur: Yaşı genç olduğu için, ailesi için yoğurduğu hamurun üzerine uyur, bu sırada gelen keçi, hamurdan yerdi." dedi.

(Bu soruşturma sonunda) Rasulullah (s.a.v) kalkıp mescidde bir hutbe okudu. Bu iftirayı ilk defa çıkaran Abdullah İbn Ubey İbn Selûl hakkında minberde şunları söyledi:

"**Ehlim hakkında bana sıkıntı veren adamı cezalandırmada, intikamımı almada bana kim yardım edecek? Allah'a yemin olsun ehlim hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Adı iftiraya karıştırılan bir adamdan söz ettiler. Onun hakkında da hayırdan başka bir şey bilmiyorum. O ailemin yanına ben olmayınca hiç girmemiştir.**"

Rasulullah (s.a.v)'ın bu sözleri üzerine Evs kabilesinin reisi Sa'd İbn Muâz (r.a.) kalktı ve:

"Ey Allah'ın Rasulü! Allah'a yemin olsun biz ondan senin intikamını alırız! Eğer Evs kabilesindense boynunu vururuz. Hazreçli kardeşlerimizden ise, bize sen emredersin, biz emrini aynen yerine getiririz!" dedi.

Hazreç kabilesinin reisi olan Sa'd İbnu Ubâde ayağa kalktı. Sa'd aslında salih bir kimseydi. Ancak Sa'd İbn Muaz'ın konuşmasından alınarak kabile hamiyet ve gayretine kapılmıştı. Sa'd İbnu Muâz'a dönerek şu sert cevabı verdi:

"Vallahi sen yalan söylüyorsun! Sen onu Abdullah İbn Ubey İbn Selül'ü öldüremezsin. Öldürtmeye gücün de yetmez."

Ensâr'ın ileri gelenlerinden Useyd İbnu Hudayr (r.a.) (bu zât da Sa'd İbn Muaz'ın amcaoğludur) kalkarak Sa'd İbn Ubâde'ye çıkıştı:

"Allah'a yemin olsun yalan söyleyen sensin. Onu mutlaka öldürürüz. (Abdullah İbn Ubey'e arka çıkıyorsan) sen de münafıksın, münafıklar hesabına kavga ediyorsun!"

Derken (Ensâr'ın iki kabilesi) Evs ve Hazreç ayağa kalkmışlar ve Rasulullah (s.a.v) daha minberde iken, birbirlerine gireceklerdi. Rasulullah (s.a.v) sükûneti sağlayıncaya kadar gayret sarfetmiş ve minberden inmişti.

Ben o gün de ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne de gözüme uyku girdi. Müteakip gece de hep ağladım. Ne gözümün yaşı dindi ne de uykum geldi. Sabahleyin annem ve babam yanıma geldiler. Böylece ben, iki gece bir gündüz aralıksız ağlamıştım. Öyle ki artık ağlamaktan ciğerlerim parçalanacak diye düşünüyordum.

Onlar yanımda oturuyorlar, ben de ağlamaya devam ediyordum. Derken Ensar'dan bir kadın izin istedi. Ona, "Gir" dedim. Yanıma oturup o da benimle ağlamaya başladı. Biz bu halde iken Rasulullah (s.a.v) girdi. Sonra oturdu. Hakkımda söylenen şeyler söyleneliden beri yanımda hiç oturmamıştı. Bu arada bir ay geçmiş ve iftira olayı ile herhangi bir vahiy gelmemişti. Rasulullah (s.a.v) otururken şehâdet kelimesini de getirmişti. Sonra bana şunları söyledi:

"**Ey Âişe, senin hakkında bana şöyle şöyle sözler ulaştı. Eğer bu dedikodulardan berî isen Allah seni vahiyle temize çıkaracaktır. Şayet bir günah işledi isen Allah Teâlâ'ya tevbe et. Zira kul bir günah işler, sonra da günahını itirafla tevbe ederse, Allah Teâlâ tevbesini kabul ve affeder.**"

Rasulullah (s.a.v) sözlerini tamamlayınca, (ızdırabımın şiddetinden) gözlerimin yaşı kurudu, artık tek bir damla bile yaş hissetmiyordum. Babama:

"Rasulullah (s.a.v)'ın sözlerine sen cevap ver" dedim. Babam:

"Vallahi Rasulullah (s.a.v)'a ne diyeceğimi bilemiyorum" dedi. Anneme yönelerek:

"Rasulullah (s.a.v)'ın söylediklerine sen bâri cevap ver" dedim. Annem de:

"Vallahi Rasulullah (s.a.v)'a ne söyleyeceğimi ben de bilemiyorum" dedi.

Ben yaşı henüz küçük bir kadındım. Kur'ân'dan da fazla okumuyordum. Dedim ki:

"Vallahi ben biliyorum ki halkın söylediği şeyleri işittiniz. Onlar içinize yer etti ve hep inandınız. Size: "Günahsızım" dedim, inanmıyorsunuz. Yapmadığım bir şeyi size itiraf etsem, -Allah biliyor ki ben ondan uzağım- beni tasdik edeceksiniz. Allah'a yemin olsun, sizinle benim durumumu anlatacak en iyi örnek Hz. Yusuf'un babası ve onun şu sözüdür: ***"Bana güzelce sabır gerekir. Anlattıklarınıza ancak Allah'tan yardım istenir."***[589] Sonra yüzümü çevirip yatağıma sokuldum. Allah'a yemin ederim ki ben o zaman suçsuz olduğumu biliyordum ve Allah'ın benim suçsuzluğumu ıspatlayacağıa inanıyordum. Ancak, kesinlikle, Allah'ın benim hakkımda bir vahiy indireceğini, bunun kıyamete kadar okunacağını hiç aklımdan geçirmedim. Ben, kendimi, Allah'ın herhangi bir şekilde vahyederek okunacak bir vahiy konusu edilmeye değer bulmuyordum. Ancak, Rasulullah (s.a.v)'ın göreceği bir rüya yoluyla Allah'ın beni temize çıkaracağını ümit ediyordum.

Allah'a yemin olsun, Rasulullah (s.a.v) daha oturmuş olduğu yerden kalkmamış ve ev halkından kimse dışarı çıkmamıştı ki, Allah, Rasulüne vahiy indirdi: Rasulullah (s.a.v)'ı vahiy sırasında her zaman gelen durum oluştu. Sonra da o hâl yok oldu. Rasulullah (s.a.v) tebessüm içindeydi. Konuştuğu ilk kelime bana şunu söylemek oldu:

"**Ey Âişe, Allah'a hamdet. Zira, senin günahsız olduğunu bildirdi.**" Annem de bana:

"Kalk Rasulullah (s.a.v)'a teşekkür et!" dedi. Ben ise:

"Vallahi hayır, ona teşekkür etmeyeceğim, sadece Allah'ıma

589 Yusuf: 12/18.

hamdediyorum. Benim suçsuzluğumu Rabbim vahiy buyurdu" dedim. Allah'ın indirdiği vahiy şöyleydi:

«Muhammed'in eşine o yalanı uyduranlar içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için kötü sanmayın, o sizin için hayırlı olmuştur. O kimselerden herbirine kazandığı günah karşılığı ceza vardır. İçlerinden elebaşılık yapana ise büyük azab vardır. Onu işittiğiniz zaman, erkek kadın mü'minlerin, kendiliklerinden hüsnüzanda bulunup da: "Bu apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi? Dört şâhit getirmeleri gerekmez miydi? İşte bunlar şâhit getirmedikçe, Allah katında yalancı olanlardır. Allah'ın dünya ve âhirette size lütuf ve merhameti olmasaydı, o kötü sözü yaymanızdan ötürü büyük bir azaba uğrardınız...»[590]

Bir sayfa tutan on âyeti, Cenâb-ı Hakk benim suçsuzluğumla ilgili olarak indirince, Ebû Bekri's-Sıddîk (r.a.) -ki Mistah İbn Üsâse'ye akrabalığı ve fakirliği sebebiyle maddî yardımda bulunuyordu- şunu söyledi:

"Âişe'ye bu iftirayı yaptıktan sonra, ona artık bir daha yardım yapmayacağım." Bunun üzerine şu vahiy indi:

«İçinizde lütuf ve servet sahibi olanlar, yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere, vermemek için yemin etmesinler, affetsinler geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasından hoşlanmaz mısınız? Allah bağışlayandır, merhametli olandır.»[591]

Bunun üzerine Ebu Bekri's-Sıddîk (r.a.):

"Evet evet, Allah'a yemin olsun, Allah'ın beni affetmesini çok severim" dedi ve Mistah'a yapmakta olduğu yardımı yapmaya devam etti ve:

"Ebediyyen yardımı ondan kesmeyeceğim" dedi.

Rasulullah (s.a.v) tahkik sırasında Zeyneb Bint Cahş'a da hakımda sormuş ve:

"**Ey Zeyneb, bu hususta ne biliyorsun, ne gördün?**" demişti. O da:

"Ey Allah'ın Rasulü, ben kulağımı, gözümü işitmediğim, görmediğim şeyden muhafaza ederim. Ben Âişe hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum!" demişti. Zeyneb (r.a.), Rasulullah (s.a.v)'ın eşleri arasında bazı faziletleri sebebiyle benimle boy ölçüşen birisiydi. Allah verâ ve dindarlığı sebebiyle onu bu meselede

590 Nur: 24/20.
591 Nur: 24/22.

iftiracılar tarafında yer almaktan korudu. Onun kız kardeşi Hamne ise, onunla iftiraya ortak oldu. ve helâk oldu. İftiracıların arasında Hz. Peygamber (s.a.v)'ın şairi Hassân İbn Sâbit (r.a.) de vardı."

Urve der ki:

"Hz. Âişe (r.a), yanında Hassân'a kötü söz söylenmesinden hoşlanmazdı ve derdi ki: "O şu beyti söyleyen kimsedir: "Babam, babamın babası, ırzım, size karşı Muhammed (s.a.v)'ın ırzına bekçidir."

Mesrûk İbnu'l-Ecda der ki:

"Ben Hz. Âişe (r.a)'nin huzuruna girmiştim. Yanında Hassân İbnu Sâbit (r.a.)'i gördüm. Hz. Âişe'ye şiir okuyor, bazı beyitleri kendisiyle süslüyordu. Şunu okudu:

"Afifdir, ağırdır, iffetinden şüphe ne mümkün!

Kötü düşünceden uzak olanların etleri bile onu aç bırakır.

"Hz. Âişe (r.a) ona, "Fakat sen böyle değilsin" dedi. Mesrûk Hz. Âişe'ye dedi ki: "Sen nasıl olur da Hassân'ın yanına girmesine izin verirsin, o ki, hakkında Allah şöyle buyurmuştur: ***«İçlerinden elebaşılık yapana ise büyük azab vardır.»*** Hz. Âişe (r.a) şu cevabı verdi:

"Körlükten daha şiddetli bir azab var mı?" Hz. Âişe sonra şunu da söyledi:

"O, Rasulullah (s.a.v)'ı müdafaa ediyordu."[592]

540. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v):"**Müjde ya Âişe, gerçekten Allah senin suçsuzluğuna dair âyet indirdi.**" buyurdu.

(Yine Hz. Âişe'nin rivayetine göre Hz. Peygamber, bu müjdeyi verdikten sonra) kendisine (suçsuzluğunu bildiren) Kur'ân (âyetlerini) okumuştur.(Hz. Âişe sözlerine şöyle devam etti):"Bunun üzerine annemle babam bana: "Kalk Rasulullah'ın başından öp!" dediler Ben de:"Aziz ve celîl olan Allah'a hamdediyorum. Size değil." dedim.[593]

592 Buhârî, Şehâdât, 15, 30, Hibe 15, Cihad 64, Megâzî 11, 34, Tefsir, Yusuf 3, Nûr 6, 11, Eymân 18, İ'tisâm 28, Tevhid 35, 52; Müslim, Tevbe 56, (2770); Tirmizî, Tefsir, (3179); Nesâî, Tahâret 194, (1, 163–164).

593 Ebu Dâvud, Edep 144- 145, (5219) Buharî, Tefsir Nur 24/5, II; Müslim, Tevbe 56; Müsned, VI, 60, 103, 197.

541. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Benim suçsuz olduğum hakkında ayet nazil olunca anne ve babam bana: "Müjdeler olsun, müjdeler olsun!" dediler ve kalkıp beni öpmeye başladılar. Ancak ben onları göğüslerinden itip: "Ne size, ne de arkadaşınıza peygambere teşekkür ederim. Sadece benim temiz olduğumu bildiren Allah Tealaya hamdederim. Sizler benim hakkımda hûsnû zan etmeyip su-i zan ettiniz" dedim.[594]

542. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"(Bana şu meşhur olan iftira edilince) benim halim, kendimce, Allah'ın benim hak.kımda okunan bir vahiyle konuşacağı bir seviyede değildi."[595]

543. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Ebubekir Mistah'a infak etmeyeceğine dair yemin edince, Allah Teala Tahrim Sûresinin ikinci ayetini inzal etti: ***«Allah Teala yeminlerinizi bozmanızı sîze meşru kıldı.»*** Bunun üzerine Ebubekir yeminini bozdu ve Mistah'a tekrar infakta bulundu."[596]

544. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Allah ilk muhacir kadınlara rahmetini bol kılsın; ***«Kadınlar baş örtülerini yakalarının üzerini (örtecek şekilde) koysunlar.»***[597] âyeti indiği zaman örtülerini kenardan yırtarak onunla yüzlerini de örttüler."[598]

545. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Şuara Sûresinin 214. ayeti olan ***«Ve en yakın hısım ve akrabalarından başlayarak erişebileceğin herkesi uyar.»*** ayeti inince Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştu:

"Ey Abdulmuttalib'in kızı Safiyye, Ey Muhammed'in kızı Fatıma, Ey Abdulmuttalib oğulları! Allah'ın vereceği cezalara karşı sizi koruyabilecek hiçbir gücüm yok, malımdan isterseniz onu

594 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3695.

595 Ebu Dâvud, Sünnet 19-20, (4735) Buharî, Şehadât, 15; Meğazi 34; Tefsir Sure, 24/6; Tevhid, 35, 52; Müslim, Tevbe 56; Hacc, Müsned, VI, 197.

596 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3784.

597 Nur: 24/31.

598 Buhârî, Tefsir, Nur 12; Ebu Davud, Libas 30, (4102).

verebilirim sadece."[599]

546. **571.** Hz. Âişe (r.a);

«O vakit onlar hem üstünüzden, hem altınızdan size gelmişlerdi. O zaman gözler yılmış, yürekler gırtlaklara dayanmıştı ve siz Allah'a karşı türlü zanlarda bulunuyordunuz. İşte orada mü'minler imtihana uğratılmıştı. Şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmışlardı.»[600] mealindeki âyet hakkında:

"Bu, Hendek Savaşı ile ilgilidir" demiştir.[601]

547. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Eğer Hz. Peygamber (s.a.v) kendisine inen vahiyden bir şey gizleseydi, şu âyeti gizlerdi:

«Habibim! Hatırla o zamanı ki; Allah'ın kendisine -İslâm'la- nimet verdiği ve senin de yine kendisine lütufta bulunduğun zâta sen: "Zevceni sorumluluğunda tut. Allah'tan kork" diyordun da Allah'ın açığa çıkarıcısı olduğu şeyi içinde gizliyor, insanların dedikodusundan korkuyordun. Halbuki Allah kendisinden korkmana daha lâyıktı. Şimdi madem ki Zeyd o kadından ilişiğini kesti, biz onu sana zevce yaptık. Tâ ki oğullukların, kendilerinden ilişkilerini kestikleri zevcelerini almakta mü'minler üzerine günah olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir.»[602]

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v), Zeyneb'le evlenince: "Oğlunun hanımıyla evlendi" dediler. Bunun üzerine Cenab-ı Hakk şu meâldeki âyeti indirdi:

«Muhammed adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir. Fakat Allah'ın Rasulü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah herşeyi hakkıyla bilendir.»[603]

Rasulullah (s.a.v) Zeyd'i küçükken evlât edinmişti. Büyüyüp delikanlı oluncaya kadar yanında kaldı. Herkes onu Zeyd İbn Muhammed diye çağırıyordu. Bu sebeple Cenab-ı Hakk şu meâldeki âyeti[604] indirdi:

«Onları babalarına nisbet ederek çağırın. Bu, Allah indinde daha

599 Müslim, İman: 34; Nesâî, Vesâyâ: 88; Tirmizi 2310, 3184.
600 Ahzâb: 33/10-11.
601 Buhari, Meğâzî 29.
602 Ahzâb: 33/37.
603 Ahzâb: 33/40.
604 Ahzab: 33/5.

doğrudur. Eğer babalarının (kim olduğunu) bilmiyorsanız o halde (esâsen) dinde kardeşleriniz (olmakla beraber) dostlarınızdır da.»[605]

548. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Ebu Huzeyfe İbnu Utbe -ki bu zat Bedir Gazvesi'ne katılmıştı- Salim'i evlat edinmiş ve kardeşinin kızı Hind Bintu'l-Velid İbni Utbe ile evlendirmişti. Salim ise, Ensardan bir kadının azatlısı idi. Nitekim, Rasulullah (s.a.v) de Zeyd (r.a.)'i evlat edinmişti. Cahiliye devrinde kim bir adamı evlat edinirse, halk bu adamı evlat edinen kimseye nisbet ederek çağırırdı. O, ayrıca yeni babasına varis de olurdu. Bu tatbikat Allah-û Teala'nın şu ayeti [606] nazil oluncaya kadar devam etti; «*Onları kendi babalarına nisbet edin. Allah katında doğru olan budur. Eğer babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, zaten onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır...»*[607]

549. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Havle Binti Hakim (r.a.), Rasulullah (s.a.v)'a kendisi bizzat gelip evlenme teklif edenlerdendir. Ben kıskançlığım sebebiyle: "Kadın kısmı bir erkeğe evlenme teklifi yapmaktan utanmaz mı?" diyerek bu şekilde Hz. Peygamber (s.a.v)'a teklifte bulunanları kınardım. Ne zaman ki:

«Onlardan kimi dilersen geri bırakır, kimi de dilersen yanına alabilirsin. Geri bıraktıklarından kimi istersen nikahına almakta da sana bir zorluk yoktur...»[608] meâlindeki âyet nazil oldu, ben kendimi tutamayarak:

"Ey Allah'ın Rasulü! Görüyorum ki, Rabbin seni memnun kılmada gecikmiyor." dedim."[609]

550. Ukbe b. Sehban anlatıyor:

"Âişe (r.a)'ye Fatır Sûresinin 32. ayeti hakkında sordum. *«Sonra kitabı kullarımız arasında seçtiklerimize miras kıldık. Onlardan kimi*

605 Tirmizî, Tefsir, Ahzâb (3206); Müslim, İman 287, (177); Buhârî, Tevhid 22.
606 Ahzab: 33/5.
607 Buharî, Nikâh 15, Megazi 11; Nesai, Nikâh 8, (6, 63-64); Ebu Davud, Nikâh 10, (2061).
608 Ahzab: 33/51.
609 Buharî, Tefsir, Ahzab 7, Nikâh 29; Müslim, Rıdâ' 49, (1464); Ebu Davud, Nikâh 39, (2136); Nesâî, Nikâh 1, (6, 54).

kendine zulmedenler, kimi orta yolda gidenler, kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda öne geçenlerdir. İşte büyük lütuf ta budur.» Âişe bana şöyle dedi:

"Ey oğul! Bütün bu sınıflar cennettedir. Hayırda öne geçenler Rasulullah döneminde yaşayıp Rasulullah'ın kendilerine cennetle ve nimetlerle şahidlik ettiği kimselerdir. Orta yolda giden onun ashabının yolundan giden kimseledir. kendine zulmeden ise benim ve senin gibi kimselerdir" dedi. Ukbe: "Âişe kendini bizimle birlikte saydı." dedi.[610]

551. Mûcâhid (r.a.) şöyle demiştir: "İbn Abbâs dedi ki:
"Cehennemin genişliği ne kadardır, biliyor musun?" Ben de:
"Hayır" dedim. İbn Abbâs dedi ki:
"Evet vallahi bilemezsin. Bana, Âişe anlattı, kendisi Rasulullah (s.a.v)'a şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Rasulü, ***«Yeryüzü bunca genişliğine ve büyüklüğüne rağmen, kıyamet günü o Allah'ın eli altında olacaktır. Gökler de O'nun sağ elinde toplanıp dürülecektir.»***[611] ayetinde Rabbimiz böyle buyurur. O günde mü'minler nerede bulunacaklardır?"Bunun üzerine Hz. Peygamber:

"**Cehennem üzerindeki sırat üzerindedir ey Âişe!**" buyurdu."[612]

552. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ben Rasulullah (s.a.v)'ı, küçük dilini görebileceğim şekilde gülerken asla görmedim. Çünkü o sadece gülümserdi. Bir bulut yada rüzgâr gördüğü zaman bunun verdiği sıkıntı yüzünden belli olurdu. Bu sebeple ben birgün kendisine: "Ey Allah'ın Rasulü! Halk bir bulut gördükleri zaman onda yağmur bulunduğu ümidiyle sevinirler. Oysa onu gördüğün zaman senin yüzünde bir rahatsızlık alameti görüyorum bunun hikmeti nedir?" diye sordum da:"**Ey Âişe! O bulutta helak edecek bir azab bulunmadığından beni hangi şey emin kılabilir? Oysa geçmişte bir kavim rüzgârla helak edilmiştir, yine geçmişte başka bir kavim de azab taşıyan bulutları görmüş de: "Bu ufukta beliren, bize yağmur getirici bir buluttur"** demişti[613]«***Nihayet gelecek azabı, ufukta geniş bir bulut halinde, vadilerine doğru geldiğini görünce: "Bu bize yağmur yağdıracak bir buluttur" dediler. Hûd peygamber de:***

610 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3707.
611 Zümer: 39/ 67.
612 Müslim, Sıfat-il Kıyame: 27; İbn Mâce, Zühd: 17; Tirmizî, Tefsir, Zümer, (3242).
613 Ahkaf: 46/24.

"Hayır, o sizin acele gelmesini istediğiniz şeydir, acıklı azabı getiren rüzgardır." dedi.»[614]

553. Yusuf İbni Mâlik (r.a.) anlatıyor: " Muaviye, Mervan'ı Hicaz'a vali tayin etmişti. Bu valiliği sırasında hutbe okudu ve hutbede Yezid İbni Muâviye'nin ismini zikretmeye başladı. Maksadı, babası Muâviye'den sonra ona biat etmekti. Abdurrahman İbni Ebi Bekir, ona bir şeyler söyledi. Bu söze kızan Mervân: "Yakalayın şunu!" diye emretti. Abdurrahman hemen kaçıp Hz. Âişe (r.a)'nin odasına girdi. Böylece onu yakalayamadılar. Bunun üzerine Mervân şunu söyledi: "Bu var ya, hakkında şu ayet inen kimsedir: ***«Anne ve babasına: "Öf size, benden evvel nice nice nesiller gelip geçtiği halde beni (tekrar diriltilip kabrimden) çıkarılacağımla mı tehdit ediyorsunuz?" diyen adam yok mu, annesi, babası Allah'a yalvarırlar. Ona: "Yazık sana. İman et. Allah'ın vadi hiç şüphesiz haktır." derler). O ise: "Bu dediğiniz evvelkilerin masallarından başkası değildir." der.»***[615] Hz. Âişe (r.a) perde gerisinden Mervân'a şu cevabı verdi: "Cenab-ı Hakk, Kur'an-ı Kerim'de bizimle ilgili olarak, münafıkların iftirasından berâetimi haber veren Nûr Sûresindeki ayetlerden başka hiçbir şey inzal buyurmamıştır."[616]

554. Hz. Âişe (r.a)'nin; "***«Bilâkis kıyamet onlara va'dedilen asıl saattir. O saat cidden çok feci ve acıdır.»***[617] ayeti Mekke'de nazil oldu. O sırada ben oyun oynayan bir kızdım." dediği rivayet edilmiştir.[618]

555. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hamd o Allah'adır ki, bütün sesleri işitir. Israrcı (mücâdeleci) kadın Havle, Hz. Peygamber (s.a.v)'ı evinin yanında buldu. Rasulullah (s.a.v)'a birşeyler söylüyordu. Ama ne söylediğini işitmiyordum. Cenab-ı Hakk şu âyeti[619] indirdi:

«Eşi hakkında seninle tartışıp duran nihayet hâlinden Allah'a

614 Ebu Dâvud, Edep 103-104, (5098); Buharı, Tefsir XI. VI. 2: Müslim, İstiska 15-16; Müsned, VI. 66; Tıımizi. Tefsir XI-VI, 2.
615 Ahkaf: 46/17.
616 Buharî, Tefsir, Ahkâf 1.
617 Kamer: 54/46.
618 Tecrid-i Sarih, 1742.
619 Mücâdele: 58/1.

şikâyet etmekte olan kadının sözünü Allah dinlemiştir. Allah sizin konuşmanızı zâten işitiyordu. Çünkü Allah hakkıyla işitici, kemâliyle görücüdür.»[620]

556. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) kadınlarla biatı (elle musafaha etmeden) sözle yapıyor ve şu âyette belirtilen şartları koşuyordu:

«Allah'a hiçbir şeyi eş tutmamaları, hırsızlık yapmamaları, zinâ etmemeleri, evlâtlarını öldürmemeleri, elleriyle ayakları arasında bir iftira düzüp getirmemeleri, (emredilecek) herhangi bir iyilik hususunda sana âsi olmamaları..»[621]

Hz. Peygamber (s.a.v)'ın eli, nikahlı olmadığı hiçbir kadının eline asla değmedi. Kadınlar, bu şartları kendi sözleri ile ikrar edince, Hz. Peygamber (s.a.v):

"**Artık gidin, sizinle biat ettik**" derdi ve musafahada bulunmadan onlarla biatını tamamlardı. Hayır, Allah'a yemin olsun, asla onun eli hiçbir kadının eline değmedi. Fakat kadınlarla sözle biat akdi yaptı."[622]

557. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), ancak Mümtahine Sûresinin 12. ayeti gereğince, iman eden kadınları imtihan ederdi."[623]

558. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"***«Beni ve o nimet sahibini yalanlayanları başbaşa bırak, onlara biraz mühlet ver.»***[624] ayeti inince, daha fazla vakit geçmeden Bedir savaşı oldu ve Allah hepsini helak etti."[625]

559. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Abese ve Tevellâ" Sûresi, âmâ olan İbn Ümm-i Mektum hakkında nâzil oldu: Bir gün Hz. Peygamber (s.a.v)'ın yanına geldi ve:

"Ey Allah'ın Rasulü! Beni irşad et" diye istekde bulunmaya

620 Buharî, Tevhid 9; Nesâî, Talâk 33, (6, 168); İbnu Mâce, Talâk 25, (2063).
621 Mümtahine: 60/12.
622 Buhari, Tefsir, Mümtahine 2, Talâk 20, Ahkâm 49; Müslim, İmârât 88 (1866); Tirmizî, Tefsir, Mümtahine, (3303).
623 Tirmizi 3306.
624 Müzemmil: 73/11.
625 İbn-i Hacer el-Askalani, Tefsir 3795.

başladı. O sırada Rasulullah (s.a.v)'ın yanında müşriklerin büyüklerinden biri vardı. Rasulullah (s.a.v), İbn Ümm-i Mektum'a cevap vermedi, o ısrar edince ondan yüzünü çeviriyor, öbürüne yöneliyor ve:

"**Tevhid üzerine söylediklerimde bir sakınca görüyor musun?**" diye soruyordu. Müşrik:

"Hayır!" diye cevap vermişti. İşte sûre bunun üzerine indi."[626]

560. Hz. Âişe (r.a)'ye; «***Ya Muhammed, emin ol biz sana Kevseri verdik!»*** ayetinin tefsiri soruldu. O da: "Kevser muazzam bir ırmaktır ki, Peygamberiniz (s.a.v)'a bağışlanmıştır. Onun iki taraf sahili, içi boş halis inci üzerine bina kılınmıştır. Bu mübarek nehrin bardakları yıldız sayısıncadır." diye cevap verdi.[627]

561. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) (bir gün) aya bakarak:

"**Ey Âişe! Bunun şerrinden Allah'a sığın.Bu Felak sûresinde geçen gâsıktır. «*Kaybolduğu zaman Ay'ın şerrinden...»***[628] demektir." buyurdu."[629]

KUR'AN VE SÜNNETE SARILMAK

562. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Cennetin dereceleri Kur'ân Sûrelerinin âyetleri kadardır. Kur'ân'ı gereği gibi, amel ederek okuyan kimse, cennete girince onun derecesinin üzerinde hiç kimse bulunmaz."[630]

563. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (s.a.v) buyurdu ki:

"**Kim şu dine uymayan bir şey uyduracak olursa, bu, kabul edilemez.**"

Bir rivayette de şöyle buyurmaktadır: "**Bizim sünnetimize**

626 Tirmizî, Tefsir, Abese, (3328); Muvatta, Kur'ân 4, (1, 203).
627 Tecrid-i Sarih, 1762.
628 Felâk: 113/3.
629 Tirmizî, Tefsir, Muavvizateyn, (3363); Müsned: 24619.
630 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:458, (2296).

uymayan bir amel işleyenin yaptığı amel de kabul edilmez."[631]

564. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (s.a.v), ruhsat ifade eden bir amelde bulunmuştu. Az sonra bu amel, ashabından bazı kimselerin kulağına gitti. Galiba onlar bundan hoşlanmadılar ve o ameli işlemekten çekindiler. Derken Rasulullah (s.a.v) bunu duydu ve kızdı. O derece ki; öfkesi, yüzünden belli oldu. Ve hutbe okumak üzere ayağa kalkarak, âdeti üzere Cenâb-ı Hakk'a hamd ve övgüde bulunduktan sonra, şöyle buyurdu:

"**Allah için söyleyin, bazıları benim yaptığım şeyi beğenmeyip, kaçınıyorlarmış, doğru mudur bu? Allah'a yeminle söylüyorum, ben Allah'ı onlardan çok daha iyi biliyorum. Allah'tan duyduğum korku da onların duyduklarından çok daha fazladır.**"[632]

565. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) sahabilerine emrettiği zaman dâima takat getirebilecekleri işleri emreder idi. (O zamân) sahabileri: "Ya Rasulallah, biz senin gibi değiliz. Allah senin olmuş olacak günahlarını bağışlamıştır." derlerdi de, öfke alâmeti yüzünde bilinecek kadar kızar ve ondan sonra da: "**En ziyâde takvalınız ve Allah'ı en çok bileniniz, şübhesiz ki benim.**" buyururdu."[633]

566. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Osman İbn Maz'ûn (r.a.), bütün gece namaz kılmak, gündüzleri de hep oruç tutmak, kadınlarla da hiç nikâh yapmamak üzere yemin etmişti. Rasulullah (s.a.v), Osman'ı çağırtarak;

"**Sen sünnetimi beğenmiyor musun?**" diye sordu.

"Hayır, ey Allah'ın Rasulü!" dedi, "Yemin olsun hayır! Aksine, aradığım şey senin sünnetindir!" Rasulullah (s.a.v) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"**Bil ki, ben, hem uyurum, hem namaz kılarım; oruç da tutarım, kadınlarla evlenirim de, Ey Osman, Allah'tan kork, zira ailenin senin üzerinde hakkı var, misafirin senin üzerinde hakkı var, nefsinin senin üzerinde hakkı var. Öyle ise bâzen oruç tut, bâzen ye. Namaz**

631 Buhârî, İ'tisam: 5, Büyü: 60, Sulh: 5; Müslim, Akdiye: 18 (1718); Ebu Dâvud, Sünnet: 6, (4606).
632 Buhârî, İ'tisam: 5, Edeb: 72; Müslim, Fedâil: 127, (2356).
633 Buhari, İman 13.

da kıl, uykunu da al."[634]

567. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Yanımda Benî Esed kabilesinden bir kadın vardı. Bu sırada Hz. Peygamber (s.a.v) içeri girdi ve:

"**Bu kadın kimdir?**" buyurdu.

"Falancadır, geceleri hiç uyumaz, (ibadet yapar)" dedim. **Rasulullah (s.a.v):**

"**Sus, yeter! Size, güç getirebileceğiniz amel yaraşır. Siz ibadet yapmaktan usanmadıkça, Allah da sevab vermekten usanmaz. Allah'a en hoş gelen amel, kişinin devamlı olarak yaptığı ameldir.**" buyurdu.[635]

568. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Kendinizi güç yetirebileceğiniz amellere veriniz. Çünkü siz usanmadıkça Allah usanmaz. Allah katında amellerin en sevimlisi, az bile olsa, devamlı olanıdır.**"

Nitekim Rasulullah (s.a.v), bir amel işledi mi, ona devam ederdi."[636]

PEYGAMBERLİK

569. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'a vahiy olarak ilk başlayan şey uykuda gördüğü salih rüyalar idi. Rüyada her ne görürse, sabah aydınlığı gibi aynen meydana geliyordu. Bu esnada ona yalnızlık sevdirilmişti. Hira mağarasına çekilip orada, ailesine dönmeksizin birkaç gece tek başına kalıp, tahannüsde[637] bulunuyordu. Bu maksatla yanına azık alıyor, azığı tükenince, Hz. Hatice (r.a.)'ye

634 Ebu Dâvud, Salât: 317 (1369); Dârimî, Nikâh 3; Savm 17.
635 Buhârî, İman: 32, Teheccüd: 18; Müslim, Salâtu'l-Musâfirin: 220-221 (785); Muvatta, Salatu'l-Leyl: 4, (1, 118); Nesâî, Salatu'l-Leyl: 17 (3, 218).
636 Ebu Dâvud, Nafile Namazlar 27, (1368); Müslim, Musâfirîn, 215, 218, 221; Sıyâm 177; Nesaî, Kıble 13, Kıymu'1-Leyl 17; İman 29, İbn Mâce, Zühd 28; Muvatta, Salatu'1-Leyl 4; Müsned, VI, 40-51, 61, 84, 122, 168, 199, 212. 231, 233, 241, 244, 250.
637 Tahannüs;yalnız başına ibadette bulunma demektir.

dönüyor, yine aynı şekilde azık alıp tekrar gidiyordu. Bu hâl, kendisine Hira mağarasında vahiy meleği Cebrail gelinceye kadar devam etti. Bir gün ona melek gelip:

"Oku!" dedi. Rasulullah:

"**Ben okuma bilmiyorum!**" cevabını verdi."

(Rasulullah (s.a.v) hadisenin gerisini şöyle anlatıyor:

"Ben okuma bilmiyorum." deyince, melek beni tutup kucakladı, takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

"Oku!" dedi. Ben tekrar:

"Okuma bilmiyorum!" dedim. Beni ikinci defa kucaklayıp takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra tekrar bıraktı ve "Oku!" dedi. Ben yine: "Okuma bilmiyorum!" dedim. Beni tekrar alıp, üçüncü sefer takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı ve:

***«Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku, Rabbin kerimdir, o kalemle öğretti. İnsana bilmediğini öğretti.»*[638] dedi."**

Rasulullah (s.a.v) bu vahiyleri öğrenmiş olarak döndü. Kalbinde bir titreme (bir korku) vardı. Hatice'nin yanına geldi ve:

"**Beni örtün, beni örtün!**" buyurdu. Onu örttüler. Korku gidinceye kadar öyle kaldı. (Sükunete erince) Hz. Hatice (r.a.)'ye başından geçenleri anlattı ve:

"**Kendime bir şey oldu diye korktum!**" dedi. Hz. Hatice de:

"Asla korkma! Vallahi Allah seni ebediyen rüsvay etmeyecektir. Zira sen, sıla-i rahimde bulunursun, doğru konuşursun, işini göremeyenlerin yükünü taşırsın. Fakire kazandırırsın, misafire ikram edersin, Hak yolunda meydana gelen olaylar karşısında halka yardım edersin!" dedi. Sonra Hz. Hatice, Rasulullah'ı alıp, Varaka İbni Nevfel İbnu Esed İbnu Abdi'l-Uzza İbni Kusay'a götürdü. Bu zat, Hz. Hatice'nin amcasının oğlu idi. Cahiliye devrinde Hıristiyan olmuş bir kimseydi. İbranice okuma yazma bilirdi. İncil'den, Allah'ın dilediği kadarını İbranice olarak yazmıştı. Gözleri âma olmuş yaşlı bir ihtiyardı. Hz. Hatice kendisine:

"Ey amcaoğlu! Kardeşinin oğlunu bir dinle, ne söylüyor!" dedi. Varaka Rasulullah'a:

"Ey kardeşim oğlu! Neler görüyorsun?" diye sordu. Rasulullah (s.a.v) gördüklerini anlattı. Varaka da Ona:

"Bu gördüğün melektir. O, Hz. Musa'ya da inmiştir. Keşke ben

638 Alak 96/1-5.

genç olsaydım da sana yardım etseydim; keşke, kavminin seni sürüp çıkaracakları vakit, hayatta olsaydım!" dedi. Rasulullah (s.a.v):

"**Onlar beni buradan sürüp çıkaracaklar mı?**" diye sordu. Varaka:

"Senin getirdiğin gibi bir din getiren herkese mutlaka düşmanlık edilmiştir. O gününü görürsem, sana gereken yardımda bulunurum!" dedi. Ancak çok geçmeden Varaka vefat etti ve vahiy de fetrete girdi kesildi."[639]

570. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Haris b. Hişam, Hz. Peygamber'e, kendisine vahyin nasıl geldiğini sordu. Rasulullah (s.a.v) de:"**Bazen çan sesi şeklinde gelir. Bana en zor geleni de budur. Ses kesildiği zaman ben vahyedilen şeyi iyice anlamış olurdum. Bazen de melek insan şekline bürünerek bana vahyi getirir; bu durumda melek, (Cebrail) benimle konuşur ve ben söylediklerini iyice öğrenirdim.**" cevabını verdi.Soğuk bir gecede Hz. Peygamber'e vahiy geldiğini gördüm. Vahyi alma durumundan kurtulunca, baktım ki alın damarı çatlamış gibi ter akıyordu."[640]

571. Mesrûk (r.a.)'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Âişe (r.a)'nin yanında oturmuştu. Bana künyemle hitab ederek; "Ey Ebâ Âişe" dedi ve şöyle devam etti: "Üç şey vardır ki bunlardan birini söyleyen, Allah'a en büyük iftirayı yapmış olur: 1. Kim, "Muhammed, Rabbini gördü." derse Allah'a karşı en büyük iftirayı yapmış olur. Çünkü Allah En'am 103'de*;*

«Hiçbir beşerî görüş ve tasavvur O'nu anlayamaz, halbuki O her türlü beşerî görüş ve tasavvuru çepeçevre kuşatır. Zira yalnız O'dur, hikmetine tam nüfûz edilemeyen ve herşeyden haberdar olan.» buyurur ve yine Şura sûresi 51. ayetinde de: ***«Allah bir insanla karşılıklı konuşmaz. Ancak vahiy vasıtasıyla, yahut perde arkasından konuşur, ya da bir elçi gönderip, kendi izniyle dilediğini vahyeder. Şüphesiz O, yücelerin yücesidir ve yaptığı herşeyi yerli yerince yapar.»*** buyurur. Ben yaslanmış durumdaydım, oturuş

639 Buhari, Bed'ü'l-Vahy, Enbiya 21, Tefsir, Alak Tabir 1; Müslim, İman 252, (160); Tirmizî, Menakıb 13, (3636).

640 Buhari, Bedu'1-Vahy, 1/2; Müslim, Fedâil, 43/87.

vaziyetine geldim ve; "Ey Mü'minlerin annesi, benim konuşmama müsaade eder misin? İşi aceleye getirme." dedim. "Allah Necm Sûresi 13. ayetinde; «*Onu bir kere daha görmüştü.*", Tekvir Sûresinin 23. ayetinde de *"Hem onu berrak bir ufukta gördü.»* buyurmamış mıdır? Âişe, şöyle dedi: "Vallahi bu konuyu Rasulullah (s.a.v)'a ilk soran benim. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştu: "**O görülen Cebraildir, o Cebraili kendi yaratıldığı şekilde iki defa gördüm. Onu gökten inerken ve yaratılışının büyüklüğü gök ile yer arasını kaplamış olarak görmüştüm.**" 2. Her kim; Muhammed'in, Allah tarafından indirilenlerden bir şeyler gizlediğini iddia ederse Allah'a karşı büyük bir iftira yapmış olur. Çünkü; Allah, Maide sûresi 67. ayette:

«*Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni insanlara tamamen bildir. Sen onu tam yapmadığın sûrece, Rabbinin mesajını hiç yaymamış olursun. Allah seni inanmayan insanların şerlerinden koruyacaktır. Allah kendisinden gelen gerçekleri örtbas eden insan guruplarını asla doğru yola iletmez. »* buyuruyor. 3. Her kim de peygamberin; yarın olacak hadiseleri bildiğini iddia ederse yine Allah'a büyük bir iftira etmiş olur. Çünkü Allah, Neml Sûresinin 65. ayetinde: *«De ki: "Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse, görünmeyeni, Allah'ın gizli ilmini bilmez. Ve onlar ne vakit diriltileceklerini de bilmezler. »* buyuruyor."[641]

572. Mesruk şöyle demiştir: "Hz. Âişe (r.a)'ye; "O halde; *«Sonra yaklaştı da, sarktı, iki yay kadar yahut daha yakın oldu ve Allah kuluna vahyettiğini etti.»(Necm:8,9,10)* âyetleri ne hakkındadır?" diye sordum."Bu ancak Cibril (s.a.v)dir. Cibril ona erkekler suretinde gelirdi. Bu defasında ise, asıl kendi sureti olan şekilde gelmiş ve semânın ufkunu kaplamıştır." dedi.[642]

573. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Eğer Muhammed (s.a.v), kendisine indirilenden bir şey gizliyecek olsaydı, şu âyeti[643] gizlerdi:«*Hani sen Allah'ın kendisine nimet verdiği, senin de lutf-u ihsanda bulunduğun zata; "Sen zevceni nikâhında tut, Allah'tan da kork." diyordun da Allah'ın meydana çıkaracağı şeyi içinde*

641 Buhârî, Tefsir, Maide 7, Bed'ül-Halk 6, Tefsir, Necm 1, Tevhid 4, İman: 27; Müslim İman, 287, (177); Tirmizî, Tefsir, En'am (3070).
642 Müslim İman 290, (177).
643 Ahzâb 33/37.

gizliyordu, Allah kendisinden korkmana daha lâyık olduğu halde insanlardan korkuyordun. » [644]

574. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor: "Rasulullah (s.a.v) bir düğünde Ensar kadınlarına uğradı. Onlar şarkı söylüyorlardı. Hz. Âişe'ye hitaben, "Senin eşin meclislerde bulunur ve yarın ne olacağını bilir." dediler. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Yarın ne olacağını ancak Allah bilir.**"[645]

575. Hz. Âişe (r.a) ile Sâbit, Enes'den rivayet edildiğine göre: Peygamber (s.a.v) aşı yapan bir kavmin yanına uğramış da:"**Bunu yapmasanız, daha iyi olur.**" buyurmuş. Enes demiş ki: "Sonra hurmalar aşısız koruk çıkardılar. Rasulullah (s.a.v) tekrar o kişilerin yanlarına uğradı ve: "**Sizin hurmalarınıza ne oldu?**" diye sordu. "Sen şöyle şöyle buyurmuştun!" dediler. "**Siz dünya işlerini daha iyi bilirsiniz!**" buyurdu.[646]

576. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Hz. Peygamber (a.s.m.)'e yahudiler tarafından sihir yapıldı. Öyle ki, Rasulullah (s.a.v) yapmadığı bir şeyi yaptım zannına kapıldı.. Bir gün benim yanımda iken Allah'a dua etti, sonra tekrar dua etti. Ve dedi ki:"**Ey Âişe, hissettin mi, sorduğum hususta Allah bana fetva verdi?**""Hangi hususta ey Allah'ın Rasulü?" dedim."**İki kişi bana gelip, biri başucumda, diğeri de ayak tarafımda oturdu. Biri diğerine:"Bu zatın rahatsızlığı nedir?" dedi. Öbürü:"Büyüdür!" dedi. Önceki tekrar sordu: "Kim büyüledi?" Diğeri:"Lebîd İbnu'l-A'sam adındaki Benî Züreykli bir Yahudi." diye cevap verdi. Öbürü:"Büyüyü neye yaptı?" dedi. Arkadaşı:"Bir tarakla saç döküntüsüne ve bir de erkek hurma tomurcuğunun içine!" cevabını verdi. Diğeri:"Pekala, şimdi nerede?" diye sordu. Arkadaşı:"Zervân kuyusunda!" cevabını verdi.**"Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) ashâbından bir grupla birlikte kuyuya gitti, ona baktı, kuyunun üzerinde bir hurma vardı. Sonra benim yanıma dönüp:"**Ey Âişe! Allah'a yemin olsun, kuyunun suyu sanki kına ıslatılmış gibi bulanık ve o kuyu ile sulanan hurma ağaçlarının başları da sanki şeytanların başları gibiydi!**" dedi. Ben:"Ey Allah'ın Rasulü! Onu (kuyudan) çıkardın mı?" diye sordum."**Hayır.**" dedi ve

644 Müslim İman 288, (177).
645 İbni Mâce, Nikâh: 21; Buhârî, Nikâh: 48, Megâzî: 12.
646 Müslim, Fezail 141, (2363).

ilave etti:"**Çünkü, Allah bana afiyet lutfetti ve şifa verdi. Bir de ben ondan halka bir şer gelmesine sebep olmaktan, halk arasında sihir şerrinin yayılmasından korktum! Sonra kuyunun kapatılmasını emrettim.**"[647]

FİTNELER

577. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) (bir gün): "**İçinizde mugarrebler görüldü mü?**" buyurdu, yahutta ("görüldü mü?" kelimesi yerine) başka bir kelime (söyledi); Ben de: "Ey Allah'ın Rasulü, mugarrabler nedir?" diye sordum; (Hz. Peygamber):"**Kendilerine cinnilerin ortak olduğu kimselerdir.**" buyurdu."[648]

578. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:

"İki sarhoşluk sizi saracaktır. Dünya sevgisi sarhoşluğu ve cehalet sevgisi sarhoşluğu. Böyle bir zamanda artık iyiliği emretmez, kötülükten de sakındırmazsınız. O zamanda, Kur'an ve sünneti ayakta tutanlar Muhacir ve Ensarın sevapta ileri olan ilkleri gibidirler."[649]

579. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:"Kâbe'ye karşı bir ordu saldırı tertipleyecek. Yerin bir çölüne geldikleri vakit en öndekileri de, en sondakileri de tamamiyle yere batılıracak!" Ben söze girip: "Ey Allah'ın Rasulü, onların içerisinde çarşı-pazar ehli olanlar, onlardan olmadığı halde katılanlar da var. Nasıl olur da hepsi birden yere batırılıp cezalandırılır?" dedim. Aleyhisselâtu vesselâm:"**Öndekileri de, arkadakileri de batırılır. Ancak, herbiri niyetlerine göre diriltilir.**" buyurdu."[650]

580. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Allah hak edenlerin üzerine azabını indirdiğinde, bazı salih kimselerin de ölümüne sebep olur. Onlar da**

647 Buhârî, Tıbb: 47, 49, 50, Cizye: 14, Edeb: 56; Müslim, Selâm: 43, (2189).
648 Ebu Dâvud, Edep 106,107, (5107).
649 Suyuti, Camiu's- Sağir 4: 402, (5767).
650 Buharî, Büyu 49; Müslim, Fiten 8, (2884).

diğerleri ile beraber helak olurlar. Sonra ahirette niyetlerine ve amellerine göre mahşere getirilirler." [651]

581. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Bu ümmetin kıyamete yakın zamanlarında, topluca yere batma, kılık değiştirilme ve patlamalar meydana gelecektir.**" Âişe diyor ki:

"Ey Allah'ın Rasulü! Aramızda salih insanlar olduğu halde, yine helak olur gider miyiz?" dedim. Rasulullah (s.a.v); "**Evet, çirkin durumlar ortaya çıktığı vakit…**" buyurdu.[652]

582. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) (bir gün):

"**Lât ve Uzza'ya tekrar tapılmadıkça, gece ile gündüz gitmeyecektir!**" buyurdu. Ben atılıp:

"Ey Allah'ın Rasulü! Allah Teala, ***«O Allah ki, Rasulünü hidayet ve hak dinle göndermiştir, ta ki onu bütün dinlere galebe kılsın.»***"[653] ayetini indirdiği zaman, ben bunun tam olduğunu zannetmiştim!" dedim. Aleyhissalâtu vesselâm cevaben:

"**Bu hususta Allah'ın dediği olacak. Sonra Allah hoş bir rüzgâr gönderecek. Bunun tesiriyle kalbinde zerre miktarı imanı olanın ruhu alınacak. Kendisinde hiçbir hayır olmayan kimseler dünyada baki kalacaklar ve bunlar atalarının dinlerine dönecekler!**" buyurdu."[654]

583. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben Rasulullah (s.a.v)'ı, ashabının arasında olduğu halde şöyle buyururken işittim:"**Ben havzın başında olacağım. Sizden bana gelenleri gözeteceğim. Vallahi bana yakın gelmiş bir takım adamlar bölünecektir. Ben: "Ey Rabbim, bunlar benden ve benim ümmetimdendir." diyeceğim. Teâlâ Hazretleri de:"Sen, onların senden sonra ne yaptıklarını bilmezsin. Onlar gerisin geriye dönmekte devam ettiler." diyecektir.**"[655]

651 Suyuti, Camiu's- Sağir, 2:201, (1667).
652 Tirmizî 2185.
653 Saff 61/9.
654 Müslim, Fiten 52, (2907); Buhari, Fiten: 13.
655 Müslim, Fezail 28, (2294).

KIYAMET

584. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Cahil çöl araplarından birtakım münasebetsiz kimseler vardı. Bunlar Rasulullah (s.a.v)'a gelirler, "Kıyamet ne zaman kopacak?" diye sorarlardı. Rasulullah da bunların en küçük yaşlısına bakar da: "**Şu genç yaşarsa, buna ihtiyarlık erişmeden sizin başınızda kıyametiniz kopar, (ölürsünüz.)**" buyururdu.[656]

585. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v);"**İnsanlar ayakkabısız, vücudu çıplak ve ilk yaratılışları gibi sünnetsiz haşrolunacaklar.**" buyurdu. Ben de: "Ya Rasulallah! Erkek, kadın beraber mi? Bunlar birbirlerine edeb yerlerine bakarlar." dedim. Rasul-ü Ekrem: "**Ya Âişe! Haşır işi çok güçtür, insanların birbirlerine bakmalarına müsait değildir.**" buyurdu."[657]

586. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir adam gelerek: "Ey Allah'ın Rasulü! Benim kölelerim var, bana yalan söylüyorlar ve bana ihanet ediyorlar, bana isyan ediyorlar. Ben de onlara kötü söz söylüyor ve dövüyorum. Onlar yüzünden (Allah yanında) durumum ne olacak?" diye sordu. Rasulullah (s.a.v):"**Kıyamet günü onlar, sana olan ihanetleri, isyanları ve yalanları sebebiyle hesaba çekilecektir. Senin onlara verdiğin ceza ise, eğer cezan onların günahları nisbetinde ise, başabaştır; ne lehine ne de aleyhine olur. Eğer onlara verdiğin ceza, günahlarından az ise bu senin için bir fazilet olur. Eğer onlara verdiğin ceza günahlarından çok olursa, bu fazla kısım sebebiyle onlar lehine sana kısas yapılır.**" buyurdu. Bunun üzerine adam huzurdan çekildi, ağlamaya ve dövünmeye başladı. Bunun üzerine Aleyhissalâtu vesselâm dedi ki:"**Sen Allah'ın kitabını okumuyor musun? (Bak ne diyor!): *«Biz kıyamet gününe mahsus adalet terazileri koyacağız. Artık hiçbir kimse hiçbir şeyle haksızlığa uğratılmayacaktır. (O şey) bir hardal tanesi kadar bile olsa, onu getiririz (mizana koyarız). Hesapçılar olarak da biz yeteriz.»***[658] Adam tekrar:"Allah'a yemin olsun, ey Allah'ın Rasulü! Ben hem kendim ve hem de onlar için, ayrılmalarından daha hayırlı bir şey

656 Tecrid-i Sarih, 2044.
657 Tecrid-i Sarih, 2048.
658 Enbiya 21/47.

göremiyorum. Seni şahid kılıyorum, hepsi hürdür, (azat ettim.)"dedi."[659]

587. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v):"**Ahirette kimin hesabı münakaşa edilirse, azaba uğrayacak demektir!**" buyurmuştu. Ben: "Nasıl olur? Allah: «***O vakit kimin kitabı sağ eline verilirse; kolay bir hesabla muhasebe edilecek ve ehline sevinçli olarak dönecek.»***[660] buyurmadı mı, (bu hesap münakaşası değil mi)?" dedim."**Hayır!**" buyurdu, "**Bu (münakaşa değil) arzdır. Kıyamet günü hesaba çekilen herkes mutlaka helak olmuş demektir!**"[661]

588. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Cehennem ateşini hatırlayıp ağladım. Rasulullah (s.a.v): "**Niye ağlıyorsun?**" diye sordu. "Cehennemi hatırladım da onun için ağladım! Siz, kıyamet günü, ailenizi hatırlayacak mısınız?" dedim. Şöyle cevap verdi: "**Üç yerde kimse kimseyi hatırlamaz: 1. Ameller tartılırken. Terazisinin hafif mi, yoksa ağır mı geldiğini öğreninceye kadar.2. Amel defterleri dağıtılıp, *«İşte kitabımı okuyun.»***[662] **denildiği zaman. Amel defterinin sağına mı, soluna mı düşeceğini veya arkasından mı verileceğini bilinceye kadar.3. Cehennemin üzerine kurulduğunda Sırat yanında. Sıratın etrafında birçok çengeller ve dikenler bulunmaktadır. Buradan kurtulup kurtulamayacağını öğreninceye kadar Allah kullarından dilediklerini bunlarla durdurur.**[663]

589. Hz. Âişe (r.a) şöyle dedi: "Dünyada buğz ettiğim bütün insanlardan, âhirette de uzak kalacağım."[664]

590. Hz. Âişe (r.a) şöyle dedi:"Cennet hurileri meleklerin tesbihinden yaratılmışlardır."[665]

591. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

659 Tirmizî, Tefsir, Enbiya, (3163).
660 İnşikak 84/7-9.
661 Buharî, İlim 35, Tefsir, İnşikak 1; Rikak 49; Müslim, Cennet 80, (2876); Ebu Davud, Cenaiz 3, (3093); Tirmizî, Kıyamet 6, (2428).
662 Hakka: 69/19.
663 Ebu Davud, Sünen 28, (4755); Müsned, 6:101; Suyuti, Camiu's- Sağir, 2:170, (1603).
664 Müsned, Kitabüz- Zühd 1801.
665 Suyuti, Camiu's-Sağir 3:423, (3855).

"Melekler nurdan yaratıldılar, cinler ise dumanlı bir alevden yaratıldılar. Âdem de size bahsedilen şeyden (toprak) yaratıldı."[666]

FAZİLETLER

592. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Bir adam Peygamber (s.a.v)'a; "İnsanların en hayırlıları kimlerdir?" diye sordu:"**İçinde benim bulunduğum asırdır. Sonra ikinci, daha sonra üçüncü (asırdır.)**" buyurdu.[667]

593. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Rasulullah (s.a.v)'ın hanımları içerisinde, onların hiç birinde olmayan özelliklerim vardır:

Hz. Peygamber benimle evlenirken bakire idim. Böylece benden başka hiç bir hanımını bakire olarak almamıştır. Benimle evlenmeden önce, Cibril ona suretimi indirip göstermiştir. Benden başka hiç birinin suretini indirip göstermemiştir. Benden başka hiçbir hanımına Cibril görünmemiştir. Hz. Peygamber'in örtüsü altında bulunduğum sırada Cibril'in geldiği çok olmuştur. Beni onlardan ve babamı onların babasından daha çok severdi. Bana atılan iftiradan bir bölük insanın az daha helak olacağı sırada, masum olduğumu bildirmek üzere âyetler indi. Ve nihayet, Rasulullah (s.a.v) benim evimde, benim nöbetim olan gecem ve günümde, başı çenemle göğsümün arasında bulunurken vefat etti."[668]

594. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (s.a.v) bana dedi ki:

"**Rüyamda sen bana üç gece gösterildin: Melek seni bana beyaz bir ipek parçası içerisinde getirdi ve; "Bu senin zevcendir, aç onu!" dedi. Ben de açtım, içindeki sendin."** Ben: "Bu rüya Allah katından ise, onu gerçekleştirecektir." dedim."[669]

666 Müslim, Zühd 60, (2996).
667 Müslim, Fezailüs-sahabe 215, (2535).
668 Müsned-i Ebu Hanife 377/28, 376/27
669 Buharî, Nikah 9, 35, Tabir 20, 21; Müslim, Fezailu's-Sahabe 79; Tirmizî, Menakıb (3875).

595. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Cebrail, yeşil ipekten bir kumaş üzerinde kendisinin resmini Peygamber (s.a.v)'a getirdi ve: "**Bu senin, bu dünyada ve ahirette hanımındır.**" dedi.[670]

596. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın kadınları iki gruba ayrılmışlardı: Bunun bir grubunda ben, Hafsa, Safiyye, Sevde; diğer grubu da Ümmü Seleme ile Rasulullah (s.a.v)'ın diğer kadınları bulunuyordu. Müslümanlar Peygamber (s.a.v)'a gönderecekleri hediyeler için, Rasulullah (s.a.v)'ın benim yanımda olacağı günü kollamakta idi. Bu yüzden ortaklarım (kumalarım) Ümmü Seleme'nin yanında toplandılar ve:

"Ey Ümmü Seleme! Herkes hediyeleri için Âişe'nin gününü gözetlemektedirler. Âişe'nin işlediği gibi bizde hayır işlemekteyiz. Peygamber (s.a.v)'a söyle, hangi hanımının yanında olursa olsun kendisine hediye gönderebileceklerini emretsin" dediler. Ümmü Seleme bunu açıkladı, fakat Rasulullah (s.a.v), buna iltifat etmedi. Sonra Rasulullah (s.a.v)'ın nöbet sırası Ümmü Seleme'ye geldiğinde aynı sözü yine tekrarladı ve:

"Ey Allah'ın Rasulü! Ortaklarım (Kumalarım) herkesin, hediyeleri için Âişe'nin gününü gözlediklerini söylediler. Müslümanlara emret, nerede olursan hediyelerini oraya göndersinler…" Üçüncü nöbeti gelince Ümmü Seleme yine aynı şeyleri Rasulullah (s.a.v)'a söyledi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Ey Ümmü Seleme! Âişe hakkında beni üzme! Gerçek şu ki Âişe'den başka, siz hanımlarımdan herhangi birinizin yanında iken, bana vahiy inmemiştir."[671]

597. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bana:"**Ey Âişe! İşte Cebrail! Sana selam ediyor.**" dedi. Ben de:"Ve aleyhisselâmu ve rahmetullâhi ve berakâtuhu!" dedim. Rasulullah (s.a.v) benim görmediğimi görürdü."[672]

670 Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail: 17; Tirmizi 3880.
671 Buhârî, Hibe: 27; Tecrid-i Sarih, 1130; Müslim, Fedail: 17; Tirmizi 3879.
672 Buhârî, Fezâilu'l-Ashab 30, Bed'ül-Halk 6, Edeb 11, İsti'zân 16, 19; Müslim, Fezâilu's-Sahâbe 91, (2447); Ebû Dâvud, Edeb 166, (5232); Tirmizî, Menâkıb, (3876); Nesâî, İşretu'n-Nisa 3, (7, 69).

598. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bana:"**Ben senin bana kızdığın ve benden razı olduğun zamanları biliyorum.**" buyurdu. "Bunu nereden anlıyorsunuz?" diye sordum."**Benden razı oldun mu, bana: "Hayır, Muhammed'in Rabbine yemin olsun!" diyorsun. Bana öfkeli olunca: "Hayır! İbrahim'in Rabbine yemin olsun!" diyorsun.**" dedi. Ben:"Doğru, ey Allah'ın Rasulü! Ben sadece senin adını terk ederim." dedim." ("Ben yalnız senin ismini bırakıyorum." sözünden muradı; "kalbim ve sana karşı olan sevgim yerindedir." demektir.)[673]

599. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Ya Âişe! Artık ölüm bana tasa vermiyor, çünkü Cenette de seni eşim olarak gördüm.**" Hz. Peygamber, bundan sonra yanında bulunanlara dönerek:"**Âişe'yi cennette gördüğüm için ölümü artık umursamıyorum.**" buyurdu.[674]

600. İbni Abbas'tan rivayet edildiğine göre, Hz. Âişe (r.a) hastayken, İbni Abbas sormaya gelip, kabul edilmesi için izin istemişti. Hz. Âişe (r.a) birini göndererek:"Kendimi kederli ve sıkıntılı hissediyorum. Bir başka zaman buyursun!" dedi. İbni Abbas haberciye:"Kabul edilmeden, buradan ayrılmam!" cevabını verdi. Haberci bu cevabı ona bildirince, Hz. Âişe (r.a) girmesine izin verdi. Huzuruna geldiğinde:"Doğrusu çok tasa ediyor ve sıkılıyorum. Zira hata ve noksanlarım varken ölümün ansızın geleceğinden korkmaktayım." diye konuştu. İbni Abbas:"Allah'a yemin ederim ki, ben Rasulullah (s.a.v)'ı; "**Âişe cennetliktir!**" diye söylerken işittim. Allah Teâlâ'nın ilk önce cehennemde yanıp sonra cennete girecek bir kadınla, Onu evlendirmesi, ona verdiği şerefle, asla uyuşmaz! Bu sözleri duyan Hz. Âişe (r.a):"Sen beni sıkıntı ve üzüntülerimden kurtardın. Allah da seni bunlardan kurtarsın!" dedi.[675]

601. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v) aranıyor;"**Bugün ben neredeyim; yarın ben nerede olacağım.**" diyor ve Âişe'nin nöbet günü gecikti sanıyordu. Hz. Âişe (r.a)

673 Buharî, Nikâh: 108, Edeb: 63; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 90, (2439).
674 Müsned-i Ebu Hanife 375/26.
675 Müsned-i Ebu Hanife 379/30.

demiştir ki: "Benim nöbet günüm gelince, Allah onun ruhunu, benim Agöğsümün üzerinde aldı."[676]

602. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v)'ın hanımları, Fatıma binti Rasulillah'ı, Rasulullah (s.a.v)'a gönderdiler. O da yanına girmek için izin istedi. Kendisi benimle beraber örtünün altında uzanmıştı. Ona izin verdi, Fatıma:"Ya Rasulallah! Hanımları beni sana gönderdiler. Senden Ebû Kuhafe'nin kızı hakkında eşitlik istiyorlar." dedi. Ben susuyordum. Rasulullah (s.a.v) da ona:

"**Ey kızım! Sen benim sevdiğimi sevmez misin?**" dedi. Fatıma:"Tabi ki! Severim." dedi."**O halde bunu sev!**" buyurdu. Fatıma Rasulullah (s.a.v)'tan bunu işitince kalktı ve Peygamber (s.a.v)in hanımlarına dönerek onlara kendi söylediğini ve kendisine Rasulullah (s.a.v)'ın söylediğini haber verdi. Onlar da kendisine şunu söylediler:"Bize hiç bir şey yaptığını görmüyoruz. Hemen Rasulullah (s.a.v)'a dön ve ona: "Gerçekten hanımların, Ebû Kuhafe'nin kızı hakkında senden eşitlik istiyorlar." de!" Fatıma:"Vallahi onun hakkında ben kendisine ebediyyen söz etmem." dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v)'ın hanımları, onun hanımı Zeyneb binti Cahş'ı gönderdiler. Rasullah (s.a.v)'ın katında mertebece onlardan bana rakib olan da bu idi. Din hususunda Zeyneb'den daha hayırlı hiç bir kadın görmedim. Allah'tan onun kadar korkan, onun kadar doğru söyleyen, onun kadar sılayı rahim yapan, ondan çok sadaka veren, verdiği sadakada nefsini onun kadar horlayıp, o amelle Allah Teâlâ'ya yakınlık gösteren yoktu. Ancak mizacındaki hiddetten dolayı bir kükremesi vardı ki,bu özelliğindende çabuk dönerdi." Zeyneb, Rasulullah (s.a.v)'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah (s.a.v) ise Hz. Âişe (r.a) ile beraber onun örtüsünün altında, Fatıma'nın girdiği zamanki halde bulunuyordu. Rasulullah (s.a.v) ona da izin verdi. Zeyneb:

"Ya Rasulallah!Hanımların beni sana gönderdiler; Ebû Kuhâfe'nin kızı hakkında senden eşitlik istiyorlar." dedi. Sonra bana atıp tuttu ve hakkımda sözü uzattı. Ben Rasulullah (s.a.v)'ı gözetiyor; bana onun hakkında konuşmaya izin verecek mi diye gözüne bakıyordum. Zeyneb devam etti. Nihayet anladım ki, Rasulullah (s.a.v) benim kendimi müdafaa etmemi çirkin görmeyecek. Zeyneb'e ben atıp tutmaya başlayınca, ona yaptığım

676 Müslim, Fezailüs-sahabe 84, (2443).

hücumda kendisine savunma hakkı vermedim. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) gülümseyerek: "**Bu, Ebû Bekir'in kızıdır!**" buyurdu.[677]

603. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), hanımlarına;

"**Sizin bana en çabuk kavuşacak olanınız, kolu en uzun olanınızdır!**" dedi.

Hz. Âişe devamla der ki: "Artık kadınlar, kol yönüyle kim daha uzun diye uzunluk ölçüşmesi yaptılar. Kolu en uzun olanımız ise Zeyneb Binti Cahş idi. Çünkü o, eliyle çalışır ve kazandığını sadaka olarak fukaraya verirdi."[678]

604. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'ın hanımlarından bazıları: "Ey Allah'ın Rasulü! Hangimiz sana daha çabuk kavuşacak?" diye sordular. O da:

"**Kolu en uzun olanınız!**" diye cevap verdi. Onlar da bir karış alıp kollarını ölçtüler. En uzun kollusu Sevde idi. Bilahare anladık ki, kolunun uzunluğu(ndan murad) sadaka imiş. Zaten o sadaka vermeyi severdi. İlk önce o, Rasulullah'a kavuşmuştu."[679]

605. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v), Hatice Binti Huveylid'i cennette bir evle müjdelemiştir."[680]

606. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hatice'yi kıskandığım kadar kimseyi kıskanmadım. Oysa Rasulullah (s.a.v), Hatice'nin ölümünden sonra benimle evlenmiştir. Bunun sebebi şudur: Rasulullah (s.a.v), Hatice'yi cennette elde edeceği, değerli mücevherattan bir köşkle müjdeledi ki, orada ne gürültü var, ne de yorgunluk..."[681]

607. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'ın hanımlarından hiç birine, Hz. Hatice (r.a.)'ye karşı duyduğum

677 Müslim, Fezailüs-Sahabe 83, (2442).
678 Müslim, Fezailü's-Sahabe 101, (2452).
679 Buharî, Zekat 11; Nesaî, Zekat 59, (5, 66, 67).
680 Müslim, Fezailüs-Sahabe 73, (2437).
681 Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17; Tirmizi 3876.

kıskançlığı duymadım. Halbuki onu hiç görmüş değilim. Bunun tek sebebi Rasulullah (s.a.v)'ın onu çokça hatırlaması idi. Filhakika Peygamber (s.a.v)'a Rabbi (c.c.), Hz. Haticeye cennette kamıştan bir ev müjdelemesini emir buyurmuştu. Ne zaman bir koyun kesip parçalara ayırsa Hatice'nin dostlarına da gönderirdi. Bazen ona: "Sanki dünyada Hatice'den başka kadın yok!" derdim de bana: "**Onun gibisi var mıydı! O şöyleydi, o böyleydi...! Benim çocuklarım ondan oldu.**" diye karşılık verirdi. Hz. Âişe der ki: İçimden: "Bir daha Hatice hakkında kötü söz söylemeyeceğim." dedim.Hz. Âişe devamla der ki: "Rasulullah (s.a.v) Hatice'den üç yıl sonra benimle evlendi."[682]

608. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben Hatice'den başka Peygamber (s.a.v)'ın hanımlarını, onu kıskandığım kadar kıskanmadım. Halbuki ona yetişmedim. Rasulullah (s.a.v) koyunu kestiğinde:"**Onu Hatice'nin dostlarına gönderin!**" derdi. Bir gün onu kızdırdım:"Hatice mi?" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v);"**Bana onun sevgisi bahşedildi.**" buyurdu."[683]

609. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v) Hatice vefat edinceye kadar, onun üzerine evlenmedi. (Bir gün) Hatice'nin kız kardeşi Hâle binti Huveylid, Rasulullah (s.a.v)'ın yanına girmek için izin istedi de, Hatice'nin izin istemesini hatırladı. Ve bundan memnuniyet duyarak:"**Allah'ım! Huveylid'in kızı Hâle!**" dedi. Ben derhal kıskandım. Ve: "Allah sana yerine daha hayırlısını vermişken, uzun zaman önce ölmüş Kureyş'in koca karılarından çenelerinin içi kırmızı bir koca karıyı anıp duruyorsun!" dedim.[684]

610. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Cennet kadınlarının efendileri şu dört kişidir: Meryem, Fatıma, Hatice ve Asiye."[685]

611. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v), üzerinde siyah yünden nakışlı bir kumaş olduğu halde, sabahleyin evden çıktı. O sırada Hasan geldi, onu örtünün altına soktu. Sonra Hüseyin geldi,

682 Buhârî, Menâkıbu'l-Ensâr 20, Nikâh 108, Edeb 73, Tevhîd 32; Müslim, Fezâilu's-Sahâbe 73, 74, 77, 78, (2434, 2435, 2436, 2437); Tirmizî, Menâkıb, (3885, 3886).
683 Müslim, Fezailüs-Sahabe 75, (2435).
684 Müslim, Fezailüs-Sahabe 78, (2437).
685 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:124, (4759).

onu da soktu. sonra Fatıma geldi, onu da soktu. Sonra Ali geldi, onu da örtünün altına soktu. Sonra da: «*Ey Ehl-i Beyt, Allah günahlarınızı giderip sizi tertemiz yapmak istiyor.*»[686] buyurdu."[687]

612. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Şekil, yaşantı ve yol bakımından, kalkış ve oturuş bakımından Rasulullah (s.a.v)'a kızı Fatıma'dan daha çok benzeyen başka bir kimse görmedim. Fatıma, Peygamber (s.a.v)'ın yanına girdiğinde Peygamber (s.a.v) kalkar, onu öper ve yerine oturturdu. Peygamber (s.a.v) de onun yanına girdiğinde, Fatıma oturduğu yerden kalkıp, aynı şekilde Rasulullah (s.a.v)'ı öper ve kendi yerine oturturdu. Peygamber (s.a.v), hastalanınca, Fatıma onun yanına geldi, eğilip onu öptü, başını kaldırıp ağladı, sonra tekrar eğildi ve başını kaldırıp gülümsedi. Bunun üzerine ben;

"Bu Fatıma'yı kadınlarımızın en akıllılarından zannederdim, fakat O da sıradan biri imiş." dedim. Peygamber (s.a.v), vefat edince kendisine sordum;

"Peygamber (s.a.v)'a eğilip başını kaldırdığında ağlamıştın, ikinci eğilip kalkışta ise gülmüştün, bunun sebebi ne idi?" dedim. Fatıma şu karşılığı verdi:

"Ben boşboğaz, sır saklamayı bilmeyen biriyim, ilk eğilmemde bu çektiği hastalıktan dolayı öleceğini bildirdi. Bu yüzden ağladım. İkinci eğilişimde ise, ev halkından kendisine ilk kavuşacak olanın ben olduğumu bildirdi, gülmemin sebebi de oydu."[688]

613. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Peygamber (s.a.v) eşlerinin yanındaydı. Onlardan hiç birini terk etmemişti. Derken yürüyerek Fatıma geldi. Yürüyüşü Rasulullah (s.a.v)'ın yürüyüşünden hiç ayrılmıyordu. Onu görünce kendisine hal hatır sordu. Ve:"**Merhaba kızım!**" dedi. Sonra onu sağına yahut soluna oturttu. Sonra kendisine bir şeyler fısıldadı. Bunun üzerine Fatıma şiddetle ağladı. Onun feryadını görünce, ikinci defa kendisine bir şeyler fısıldadı. Bu sefer Fatıma güldü. Ben kendisine:"Rasulullah (s.a.v) kadınlarının arasından sır söylemek için seni seçti. Sonra sen ağlıyorsun ha?" dedim. Rasulullah (s.a.v) yanımızdan kalktığı vakit

686 Ahzâb 33/33.
687 Müslim, Fezâilu's-Sahâbe 61, (2424).
688 Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Fedail: 17; Tirmizi 3872.

Fatıma'ya;"Rasulullah (s.a.v) sana ne söyledi?" diye sordum."Ben Rasulullah (s.a.v)'ın sırrını ifşa edemem!" dedi. Rasulullah (s.a.v) vefat edince Fatıma'ya:"Senin üzerinde olan hakkım nâmına yemin ediyorum. Bana Rasulullah (s.a.v)'ın sana ne dediğini söyle!" dedim. Fatıma:"Evet şimdi söyleyebilirim. Birinci defa bana fısıldadığında Cibril'in her sene kendisine bir veya iki defa Kur'ân'ı arzettiğini; bu sefer iki defa arzettiğini haber verdi. Ve:"**Ben ecelimin yaklaştığını görüyorum. Allah'tan kork! Sabret! Zira ben senin için ne iyi selefim. (önden giden)**" buyurdu. Ben de gördüğün şekilde ağladım. Benim feryadımı görünce bana tekrar fısıldayarak:"**Ya Fatıma! Mü'minlerin kadınlarının hanımefendisi olmak istemez misin?**" Yahut "**Bu ümmetin kadınlarının hanımefendisi olmak istemez misin?**" buyurdu. Ben de gördüğün şekilde güldüm." dedi.[689]

614. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Ebû Bekir benden, ben de ondanım. Ebû Bekir benim dünyada ve âhirette kardeşimdir.**"[690]

615. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Ebû Bekir, Peygamber (s.a.v)'ın yanına girmişti. Rasulullah (s.a.v): "**Müjde, Ey Ebu Bekir! Sen, Allah'ın Cehennem'den kurtardığı kimsesin.**" buyurdu. O günden sonra Ebû Bekir'e "Atîk (azadlı)" ismi verildi."[691]

616. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Babamla annemin İslâm dininden uzak olarak yaşadıklarını hiç hatırlamadım. O zamanlarda bir günümüz geçmezdi ki, o günde sabah ve akşam vakitlerinde Rasulullah (s.a.v) bize gelmemiş olsun. Müslümanlar Kureyş müşrikleri tarafından eza ve işkenceye uğrayınca Rasulullah Habeşistan'a hicrete izin vermiş, Ebû Bekir de Habeş diyarı tarafına hicret etmek üzere Mekke'den çıkmıştı. Ebû Bekir Berkü`l-Ğımâd mevkiine gelince kendisine İbnü'd-Değıne kavuşmuştu. İbnü'd-Değıne Kare kabilesinin efendisidir. Ebû Bekir'e: "Nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu. Ebû Bekir de:"Beni kavmimin ezası çıkardı.

689 Müslim, Fezailüs-sahabe 98, (2450).
690 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:91, (72).
691 Tirmizî, Menâkıb, (3679).

Şöyle tenha bir yere çekilmek ve orada Rabbime ibadet etmek istiyordum!" deyince İbnü'd-Değıne:"Ey Ebu Bekir! Senin gibi bir zat, ne yurdundan çıkar, ne de başkaları tarafından çıkarılır. Bir hakikattir ki, sen, herkeste bulunmayan en değerli bir malı ihsan edersin; akrabanı ziyaret eylersin; reşit olmayan aile efradının yükünü çekersin; misafiri ağırlarsın; hayır işlere yardım edersin! Şimdi ben senin için bir hamiyim. Haydi, Mekke'ye dön de, kendi memleketinde Rabbine ibadet et!" demiştir. Bunun üzerine Ebû Bekir geri dönmüş, İbnü'd-Değine de kendisiyle beraber gelmişti. Mekke'ye gelince İbnü'd-Değıne o akşam Kureyş eşrafını dolaşarak onlara:"Ey Kureyş! Ebû Bekir gibi saygı değer bir zat şüphesiz ki, ne memleketinden darılıp çıkar, ne de çıkarılmaya mecbûr edilir. Ey Kureyş! Siz, şu yüce fazîletlere sahip olan bir adamı memleketinden çıkarmak mı istersiniz? O, hayır işlere yardım eder; o, akrabayı ziyaret eyler; o, aile yükünü çeker; o, misafiri ağırlar; o, kimsede bulunmayan en kıymetli malı ihsan eder!" diyerek Ebû Bekir'i koruması altına aldı. Kureyş de İbnü'd-Değıne'nin Ebû Bekir'i koruması altına almasını reddetmedi. Hakkındaki bu sözlerini yalanlayıp ahd-ü emanını reddetmediler. Ve İbnü`d-Değıne'ye: "Ebû Bekir'e söyle! O zaman bir şeye karışmasın! Evinde Rabbine ibadet etsin; evinde namaz kılsın; ne dilerse okusun! Fakat okuduğu ile bize eza vermesin; açıkça da okumasın! Çünkü biz, kadınlarımızı ve çocuklarımızı sapıklığa düşürmesinden korkarız!" dediler. Kureyş'in bu sözlerini de İbnü'd-Değıne Ebû Bekir'e söyledi. Ebû Bekir de bu şartlara göre evinde Rabbine ibadet etmek, namazını açıkça kılmamak, evinin dışında Kur'an okumamak üzere ikamet etti. Bir zaman sonra Ebû Bekir için bunun tersi bir görüş oluştu da, evinin önünde bir mescit yaptı. Burada namaz kılmaya, Kur'an okumaya başladı. Bunun üzerine müşrik kadınları ve çocukları Ebû Bekir'in ibadet ve kırâatine şaşırarak ona bakmak için birbirlerini itiyor ve onun üzerine düşüyorlardı. Ebû Bekir ince yürekli idi. Çok ağlardı. Kur'an okuduğu vakit bir türlü göz yaşlarını tutamazdı. Ebû Bekir'in bu hâli Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerini korkuttu da, onlar İbnü`d-Değıne'ye haber gönderdiler. İbnü'd-Değıne de onların yanına geldi. Kureyş:"Biz Ebû Bekir hakkında evinde Rabbine ibadet etmek üzere himaye ve korumana müsade etmiştik. Ebû Bekir ise bu haddi aşarak evinin önünde bir mescit yapmış, içinde açıkça namaz kılmaya, Kur'an okumaya başlamıştır. Doğrusu biz, kadınlarımızın,

çocuklarımızın saptırılmasından korkuyoruz." dediler."[692]

617. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v), Ebû Bekir'in kapısından başka, mescide açılan tüm kapıların kapatılmasını emretti."[693]

618. Abdullah b. Şakîk (r.a.) şöyle demiştir: Âişe (r.a)'ye;

"Peygamber (s.a.v)'ın ashabından hangisi Peygamber (s.a.v)'a daha sevgili idi?" diye sordum. Âişe:

"Ebû Bekir." dedi. "Sonra kim?" dedim. Âişe: "Ömer." dedi. "Sonra kim?" dedim. Âişe: "Ebû Ubeyde b. Cerrâh." dedi. "Sonra kim?" dedim, Âişe sustu.[694]

619. Hz. Âişe (r.a)'ye; "Rasulullah (s.a.v), yerine halife bıraksa, bu zât kim olurdu?" diye soruldu da: "Ebû Bekir!" dedi. Müteakiben kendisine:"Ebû Bekir'den sonra kim olurdu?" denildi:"Ömer!" cevabını verdi. Sonra kendisine:"Ömer'den sonra kim?" dediler."Ebû Ubeyde b. Cerrah!" dedi ve bunda karar kıldı.[695]

620. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Aralarında Ebû Bekir'in bulunduğu bir cemaate ondan başkasının imam olması layık değildir.**"[696]

621. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) hastalığında bana şöyle buyurdu:"**Bana Ebû Bekir'i ve kardeşini çağır da bir yazı yazarak benden sonra yapacaklarınızı size bildireyim. Çünkü ben makam heveslisi birinin: "Ben daha lâyıkım." demesinden korkarım. Halbuki bunu Allah ve mü'minler kabul etmez. Yalnız Ebû Bekir müstesna!**"[697]

622. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) vefat etti, Araplar dinden döndü, nifak tırmandı. Eğer babamın üzerine çöken sorumluluk yüksek dağların üzerine çökseydi, şüphesiz dağı

---

692 Buhari, Salat 121.
693 Tirmizî 3678.
694 İbn Mâce, Mukaddime: 27; Tirmizi 3657.
695 Müslim, Fezailüs-Sahabe 9, (2385).
696 Tirmizî 3673.
697 Buhârî, Ahkâm 51, Merdâ 16; Müslim, Fezailüs-Sahabe 11, (2387).

paramparça ederdi."[698]

623. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) yanımızda oturmakta idi, derken bir gürültü ve çocuk sesleri duyduk. Rasulullah (s.a.v) kalktı. Bir de ne görelim! Habeşistanlı bir kadın oynuyor ve çocuklar da etrafını çevirip ona bakıyorlar. Rasulullah (s.a.v):

"**Ey Âişe, gel de sen de bak.**" buyurdu. Geldim çenemi Peygamber (s.a.v)'ın omuzu üzerine koyarak omuzu ile başı arasından o kadını seyretmeye başladım. Rasulullah (s.a.v) bana:

"**Seyretmeye doydun mu?**" buyurdu. Ben de oynayan kadını seyretmek için değil, Peygamber (s.a.v)'ın yanındaki kıymetimi anlamak için "hayır" diyordum. Bu arada Ömer geliverdi. Herkes o kadının çevresinden dağılıverdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**İnsan ve cin şeytanlarının Ömer'den kaçtıklarını görmekteyim.**" Ben de evime döndüm.[699]

624. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Ben cinnî ve insî şeytanları, Hz. Ömer'den kaçarken görüyorum."[700]

625. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Sizden önce geçen ümmetlerde bazen ilham sahipleri bulunurdu. Şayet benim ümmetimde onlardan biri bulunursa, şüphesiz Ömer b. Hattab onlardandır.**"[701]

626. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Ebu Bekir (r.a.), Rasulullah (s.a.v)'ın yanına girmek üzere izin istedi. Bu sırada Rasulullah (s.a.v) yatağı üzerinde yatmakta idi. Üzerinde benim örtüm vardı. Rasulullah (s.a.v), halini bozmadan izin verdi. Konuştular, meselelerini hallettiler. Hz. Ebu Bekir gitti. Bir müddet sonra Hz. Ömer girmek için izin istedi. Rasulullah (s.a.v) aynı halini hiç değiştirmeden ona da izin verdi. Ömer'in ihtiyacını da gördü. Sonra da gitti. Bir müddet sonra Hz. Osman izin istedi. Bu sefer Rasulullah

698 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 721.
699 Tirmizî 3691.
700 Buhari, Merzâ: 3, 13, 16; Müslim, Birr: 45; Dârimî, Rikak: 57; Müsned, 1:381, 441, 455; Suyuti, Camiu's- Sağir 3:12, (2624).
701 Müslim, Fezailüs-sahabe 23, (2398); Tirmizi 3693.

(s.a.v) yatağında doğrulup oturdu. Üstünü başını düzeltti. Bana da: "**Elbiseni üzerine topla!**" diye emretti. Ve ona da girmesi için izin verdi. Onun da ihtiyacını gördü. Osman da gitti. O gidince ben dayanamayıp: "Ey Allah'ın Rasulü! Ebu Bekir ve Ömer gelince istifini (durumunu) bozmadığın halde, Osman gelince kendine çekidüzen verdin. Sebebi nedir?" diye sordum. Dedi ki:"**Osman çok utangaç birisidir. Ben istifimi hiç bozmadan eski halimde iken içeri aldığım takdirde, arzusunu açmadan gideceğinden korktum.**" Bir rivayette: "**Kendisinden meleklerin hayâ duydukları bir kimseden ben hayâ duymayayım mı?**" demiştir.[702]

627. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Ey Osman! Belki Allah sana bir gömlek giydirecektir. Senden o gömleği çıkarmanı isterlerse, onlar için o gömleği çıkarma.**"[703]

628. Cemî' b. Umeyr et Teymî (r.a.) şöyle demiştir: "Halamla birlikte Âişe'nin yanına girmiştim. Âişe'ye:

"Yakın olan insanlar arasında kim Rasulullah (s.a.v)'a daha sevgiliydi?" diye soruldu. "Fatıma" diye cevap verdi. "Erkeklerden kim?" diye sorulunca da:

"Fatıma'nın kocasıdır, çünkü o geceleri çok namaz kılandı, gündüzleri de çoğunlukla oruçlu idi" dedi."[704]

629. "Rasulullah (s.a.v), bir savaş sonrası Medine'ye gelişinde uykusuz kalmış ve şöyle demişti: "**Keşke benim ashabımdan salih bir zat bu gece beni korusa.**" Ve silah sesi işittik. Rasulullah (s.a.v): "**Kim o?**" dedi. Gelen adam;"Sa'd b. Ebî Vakkâs ya Rasulallah! Seni korumaya geldim." dedi. "Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) ona dua etti ve uyudu. Hattâ horultusunu işittim."[705]

630. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Şüphesiz kabrin sıkması vardır. Ondan kurtulan biri olsaydı, Sa'd bin Muaz kurtulurdu.**"[706]

702 Müslim, Fezailu's-Sahâbe 36, (4201).
703 İbn Mâce, Mukaddime: 27.
704 Tirmizî, Menâkıb, (3873, 3874).
705 Buhârî, Cihâd: 27; Müslim, Fedail 39, (2410); Tirmizi 3756.
706 Müsned, 6:55, 98; Suyuti, Camiu's- Sağir 2:501, (2387).

631. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bir gün hanımlarına: "**Ölümümden sonra beni üzecek şeylerden biri de sizin durumunuzdur. Size ancak Allah yolunda harcayanlar ve sabırlılar tahammül edebilir.**" dedi. Hz. Âişe devamla, Ebu Seleme İbni Abdirrahman'a dedi ki: "Allah senin babana Abdurrahman b. Avf'ı kastediyor. Cennetin selsebil çeşmesinden içirsin."İbni Avf, Mü'minlerin annelerine tasadduk edenlerdendi; kırkbin dirheme satılan bir bahçe tasadduk etmiş idi.[707]

632. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Onbir kadın oturup, kocalarının durumlarını haber verme konusunda ve hiçbir şeyi gizlemeyecekleri hususunda birbirlerine kesin söz verip anlaştılar: Birincisi kocasını kötüleyerek: "Benim kocam yalçın bir dağın başındaki zayıf bir devenin eti gibidir. Kolay değil ki çıkılsın, semiz değil ki götürülsün." dedi. Yani kocasının sert mizaçlı, huysuz, gururlu oluşuna, ailenin kendisinden istifade etmediğine işaret etti.)İkincisi de kocalarını kötüleyerek: "Ben kocamın durumunu açıklamak istemem, çünkü korkarım. Eğer zikretmeye başlarsam büyük-küçük herşeyini söyleyip bırakmamam gerekir, bu ise kolay değil." dedi. (Bu sözüyle kocasının çok kötü olduğuna işaret etti.)Üçüncüsü kocasını kötüleyerek: "Benim kocam uzun boyludur, konuşursam boşanırım, konuşmazsam muallakta bırakılırım." dedi. (Bu da kocasının akılca kıt olduğunu belirtmek istedi.)Dördüncüsü kocasını överek: "Kocam Tihâme gecesi gibidir. Ne sıcaktır, ne soğuktur. Ne korkulur, ne usanılır." dedi. Beşincisi: "Kocam içeri girince pars, dışarı çıkınca arslan gibidir. Bana bıraktığı (ev işlerinden hesap) sormaz." dedi. Altıncısı: "Kocam, yedi mi çok fazla yer, içti mi sömürür, yattı mı sarınır. Benim kederimi anlamak için elbiseme elini sokmaz." (Bu da kocasının kendisiyle ilgilenmediğini, yiyip içmekten başka birşey düşünmediğini söylemek ister.)Yedincisi: "Kocam tohumsuzdur (erlik yapmaktan acizdir.) Her dert onundur. (vücudunda çeşitli hastalıklar var.) Başımı yarar, vücudumu yaralar, (bunları yapmak için) herşeyi toplar, (her eline geçeni kullanır, vurur.)" dedi. Sekizincisi: "Onun vücuduna dokunmak tavşana dokunmak gibi yumuşaktır. Güzel kokulu bitki gibi hoş kokar." dedi. Dokuzuncusu: "Kocamın direği yüksektir evi rahattır, kılıcının kını uzundur (boylu posludur), ocağının külü çoktur, evi meclise yakın (misafirperver) bir adamdır." dedi.Onuncusu: "Kocam

707 Müsned: 22345; Tirmizî, Menakıb, (3750).

mâliktir, hem de ne mâlik! Artık akıl ve hayalinizden geçen her hayra mâliktir. Onun çok devesi vardır. Develerin çökecek yerleri çok, yaylakları azdır. Çalgı sesini duydular mı helâk olacaklarını anlarlar. (Yani develer yayılmaya salınmaz, kesilmek üzere bekletilir, çalgı ve eğlence sesi duyunca kesileceklerini anlarlar demektir.)Onbirincisi: "Kocam Ebu Zerr'dir.! Anlatayım: Kulaklarımı zinetlerle doldurdu, bazularımı yağla tombullaştırdı. Beni hoşnut kıldı, kendimi bahtiyar ve yüce bildim. O beni şıkk denen bir dağ kenarında, bir miktar davarla geçinen bir ailenin kızı olarak buldu. Beni atları kişneyen, develeri böğüren, ekinleri sürülüp taneleri harmanlanan müreffeh ve mesut bir topluma getirdi. Ben onun yanında söz sahibiyim, hiç azarlanmam. Akşam yatar sabaha kadar uyurum. Doya doya süt içerim. Ebû Zerr'in annesi de var: Ümmü Ebû Zerr. O ne güzel annedir! Onun zahire anbarları büyük, hararları iri, evi geniştir. Ebû Zerr'in oğlu da var. O çok nezaketli gençtir o. Onun yattığı yer, kılıcı çekilmiş kın gibidir. Onu dört aylık bir kuzunun tek budu doyurur, az yer. Ebu Zerr'in bir de kızı var.O çok terbiyelidir. Babasına itaatkârdır. Anasına da itaatkârdır. Vücudu elbisesini doldurur.

Ebu Zerr'in bir de cariyesi var. O ne sadakatli, ne iyi cariyedir. Aile sırrımızı kimseye söylemez, evimizin azığını asla ifsad ve israf etmez, evimizde çer çöp bırakmaz, temiz tutar. Nâmusludur, eve kir getirmez. Bir gün Ebu Zerr evden çıktı. Her tarafta süt tulumları yağ çıkarılmak için çalkalanmakta idi. Yolda, bir kadına rastladı. Kadının, beraberinde, pars gibi çevik iki çocuğu vardı, koltuğunun altından kadının memeleriyle oynuyorlardı. (Kocam bu kadını sevmiş olacak ki) beni bıraktı, onunla evlendi. Ondan sonra ben de şeref sahibi bir adamla evlendim. O da güzel ata binerdi. Hatta mızrağını alır ve akşam üzeri deve ve sığır türünden birçok hayvan sûrer, bana getirirdi. Getirdiği her çeşit hayvandan bana bir çift verirdi. (Bu kocam da bana:)"Ey Ümmü Zerr! Ye, iç ve akrabalarına ihsanda bulun!" derdi. Ümmü Zerr der ki: "Buna rağmen, ben bu ikinci kocamın bana verdiklerinin hepsini bir araya toplasam, Ebu Zerr'in en küçük kabını dolduramaz."Bu hadisi rivayet eden Hz. Âişe der ki: "Rasulullah (s.a.v) (gönlümü almak için): "**Ey Âişe,**" buyurdu, "**Ben sana Ebu Zerr'in Ümmü Zerr'e nisbeti gibiyim. (Şu farkla ki Ebu Zerr Ümmü Zerr'i boşamıştır, ben seni boşamadım. Biz beraber yaşayacağız).**"[708]

708 Buharî, Nikâh: 82; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 92, (2448).

633. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bir gün yanıma sevinçli olarak girdi, yüzünün çizgileri parlıyordu. Şöyle buyurdu: "Ey Aişe! **Mücezziz el-Müdlici yanıma gelmişti. Üsame İbni Zeyd de yanımdaydı. Üsame b. Zeyd ile Zeyd bin Harise başlarına kadife bir örtü örtüp uyumuşlardı. Ayakları ise dışarıdaydı. Mücezziz onların ayaklarına baktı ve:**

"Şu ayaklar birbirlerine o kadar benziyorlar ki; bunlar birbirlerindendir, yani bunlar baba oğuldur."[709] dedi."[710]

634. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v), Üsame'nin elbisesini ele alıp tamir etmeye çalıştı da, Hz. Âişe:

"Bırak ben yapayım." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):

"**Üsame'yi sev, çünkü ben onu seviyorum.**" buyurdu.[711]

635. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Ammar hangi meselede muhayyer bırakılmışsa, mutlaka en doğrusunu seçmiştir.**"[712]

636. Urve şöyle demiştir: "Bana Hz. Âişe (r.a) şunu söyledi:"Ey kız kardeşimoğlu! Duydum ki, Abdullah b. Amr hacca giderken bize uğrayacakmış. Onunla görüş de kendisine (bir şeyler) sor! Çünkü o Peygamber (s.a.v)'dan çok ilim nakletmiştir."[713]

637. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Hz. Peygamber (s.av.)'e Varaka İbni Nevfel hakkında soruldu. Hz. Hatice (r.a.):"O seni tasdik etti ve sen peygamberliğini izhar etmeden önce vefat etti." dedi. Rasulullah (s.a.v) şu cevabı verdi: "**O bana rüyada gösterildi. Üzerinde beyaz bir elbise vardı. Şayet cehennemlik olsaydı, beyaz renkli olmayan bir elbise içerisinde olması gerekirdi.**"[714]

638. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"(Bir akşam) Nebi (s.a.v)

709 O dönemde nesep ilimini bilen uzmanlar insanların el, yüz ve ayaklarına bakarak neseplerini belirleyebiliyorlardı.
710 Buhârî, Fezailu'l-Ashab 17, Menakıb 23; Feraiz 31; Müslim, Rada 38, (1459); Ebu Davud, Talak 31, (226), 22687; Tirmizî, Vela ve'l-Hibe 5, (2130); Nesâî, Talak 51, (6, 184).
711 Tirmizî 3818.
712 Tirmizî, Menâkıb, (3800); İbn Mâce, Mukaddime: 17; Müsned, 1:389, 445; 6:229.
713 Müslim, İlim 14, (2673).
714 Tirmizî, Rü'ya 10, (2289); Müsned: 23231.

benim odamda teheccüd namazı kıldı. Bu sırada mescidde namaz kılmakta olan Abbâd (İbn-i Bişr)'in sesini işitti de: "**Ya Âişe! Şu ses Abbâd'ın sesi midir?**" diye sordu."Evet, onun sesidir." dedim. Rasulullah (s.a.v);"**Ya Rab, Abbâd'ı rahmetine mazhar eyle!**" diye dua buyurdu."[715]

639. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Irak'ta Esved b. Yezîd'den daha iyi bir insan yoktur."[716]

640. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Necâşi öldüğü zaman biz (kendi aramızda); "Artık onun kabri üzerinde bir nur görünüp duracaktır." diye konuşurduk."[717]

ZÜHD

641. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Ey Âişe! Cennette benimle olman seni mutlu edecekse, sana dünyadan bir yolcunun azığı kadarı yeterli olmalıdır. Zenginlerle oturup kalkmaktan sakın. Bir elbiseye yama vurmadan o elbiseyi eskimiş sayma.**"[718]

642. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Allah'ım, beni yoksul olarak yaşat, yoksul olarak canımı al ve kıyamet gününde de yoksullar arasında haşret.**"Âişe (r.a); "Niçin Ey Allah'ın Rasulü?" diye sordu. Rasulullah (s.a.v) da şöyle buyurdu:

"**Çünkü onlar zenginlerden kırk yıl önce cennete gireceklerdir. Ey Âişe! Yoksulu yarım hurmayla da olsa boş çevirme, bir şeyler ver. Ey Âişe! Yoksulları sev, onlara yakın ol. Allah da seni kıyamet günü cennetine yakın eder.**"[719]

643. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Muhammed (s.a.v) dünyadan ayrılıncaya kadar üç gün üç gece

715 Tecrid-i Sarih, 1150.
716 Müsned, Kitabüz- Zühd 2032.
717 Ebu Dâvud, Cihad 27, (2523).
718 Tirmizî, Libâs 38, (1781).
719 İbn Mâce, Zühd: 6; Tirmizi 2352.

ardarda doyasıya ekmek yiyemedik.Muhammed (s.a.v) dünyadan ayrılıncaya kadar, dünya, üzerimizden sıkıntılarını eksik etmedi. Muhammed (s.a.v) dünyadan ayrılınca da, ne musibet varsa, üstümüze yağdırdı."[720]

644. Mesrûk (r.a.) şöyle demiştir: "Âişe'nin yanına girdim, bana yemek getirtti ve şöyle dedi:

"Bir yemekten doyduğum zaman ağlamak isterim ve ağlarım." Ben de; "Neden?" diye sordum, dedi ki: "Rasulullah (s.a.v)'ın dünyadan ayrılıp gittiği anı hatırlarım. Vallahi et ve ekmekten günde iki defa karnını doyurmamıştı."[721]

645. . Urve b. Zübeyr, Âişe için bir yemek yaptı. Bir tabak kaldırıp, başka bir tabak indiriyordu, Âişe yüzünü duvara çevirdi ve ağlamaya başladı. Urve ona: "Yemeğimizi bize bulandırdın." dedi. Âişe: "Onu hak üzere yaratan Allah'a yemin olsun ki, Allah onu görevlendirdiğinden beri vefat edinceye kadar hiç un elemedi."[722]

646. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ebû Bekir (r.a.), bir gece bize bir davar budu gönderdi. Ben tuttum, Rasulullah (s.a.v) da kesti. Ya da Rasulullah tuttu, ben kestim." Bunu rivayet eden, o gece içeriyi aydınlatacak bir mumun dahi bulunmadığını söylüyor. Hz. Âişe (r.a) sözüne devam ederek; "Öyle zamanlar olurdu ki, Muhammed'in ehlinin, bir ay geçtiği halde, ne bir somun ekmek ve ne de bir kap yemek pişiremedikleri olurdu." diyor. Humeyd;
"Bunu, Süfyân b. Muhammed'in yanında söyledim de o, "Bazen iki ay geçtiği olurdu." dedi." diyor.[723]

647. Hz. Âişe (r.a)'nin Urve'ye şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Vallahi ey kardeşimin oğlu! Biz Peygamber hanımları hilâle bakar, görürdük. Sonra bir hilâl daha görürdük: İki ayda üç hilâl tamamlardık da, Rasulullah (s.a.v)'ın odalarında yemek pişirilmek için bir ateş (ocak)yakılmazdı." Urve şöyle der: "Ben; "Ey teyze! Ya sizin azığınız ne idi? sizi ne yaşatırdı?" diye sordum. O: "İki siyah: Hurma ile su." buyurdu. "Şu kadar ki, Rasulullah (s.a.v)'ın Ensar'dan komşuları -Allah

720 Müsned-i Ebu Hanife 480/2.
721 Müslim, Zühd: 1
722 İbn-i Hacer el-Askalani, Zühd ve Rekaik 3141.
723 Müsned, Kitabüz- Zühd 161.

kendilerini hayırla mükâfatlandırsın-, bunların da sağım koyunları vardı. Bunlar, koyunlarını sağarlardı, sütlerinden Rasulullah (s.a.v)'a hediye ederlerdi; Rasulullah (s.a.v) da ondan bize içirirdi." diye cevap verdi.[724]

648. Hz. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v)'ı kastederek diyor ki: "Ah! Babam ona feda olsun, bir defa dahi karnını buğday ekmeği ile doyurmadan bu dünyadan çekti gitti."[725]

649. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) vefat ettiği zaman karnı boştu."[726]

650. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Biz Esvedeyn(iki siyah) denilen, hurma ile suya doyup kandığımız zaman, Rasulullah (s.a.v) vefat etti."[727]

651. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Vefat edinceye kadar, Allah Rasulü ve aile halkı , iki gün üst üste arpa ekmeği ile karnını doyurmuş değildir."[728]

652. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Muhammed (s.a.v)'ın vefatından sonra doyasıya yemedim. Eğer, ağlamak isteseydim, ağlardım. Muhammed (s.a.v) vefat edinceye kadar onun ehli (tam olarak) doymamıştır."[729]

653. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Biz Muhammed (s.a.v)'ın hanımları bir ay boyunca yemek pişirmek için ateş yakmazdık, gıdamız sadece su ve hurma idi."[730]

654. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bazı aylar olurdu, hiç ateş yakmazdık. Yiyip içtiğimiz sadece hurma ve su olurdu. Ancak, bize

724 Tecrid-i Sarih, 1124; Müsned, Kitabüz- Zühd 18.
725 Müsned, Kitabüz- Zühd 17.
726 İbn-i Hacer el-Askalani, Zühd ve Rekaik 3212.
727 Tecrid-i Sarih, 1847.
728 Müsned, Kitabüz- Zühd 163; İbn Mâce, Etıme: 49; Tirmizi 2357.
729 Müsned, Kitabüz- Zühd 906.
730 Buhârî, Rıkak: 17; Müslim, Zühd: 1.

bir parçacık et getirilirse, o hariç."[731]

655. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) vefat ettiğinde yanımızda bir miktar arpa vardı. Ondan bir sûre Allah'ın dilediği miktar yedik, sonra cariyeye; "Arpayı ölçüver bakayım." dedim. Bunun üzerine arpa çok geçmeden tükendi. Biz arpayı ölçmeden bırakmış olsaydık, ondan daha uzun sûre yiyecektik."[732]

656. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v)'a (yatması için) iki yatak serdim, yalnızca birinde yatmayı tercih etti."[733]

657. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ensardan bir kadın yanıma gelmişti. Rasulullah (s.a.v)'ın yatağının katlanmış örtüden ibaret olduğunu görünce, doğru çıkıp evine gitti ve içi yünle doldurulmuş bir yatak alıp getirdi. Rasulullah (s.a.v) geldiği vakit; "**Bu nedir?**" diye sordu. Ben de; "Ensardan falanca kadın yanıma gelmişti. Senin yatağını gördü ve bunun üzerine bunu gönderdi." dedim. Bana; "**Onu geri yolla.**" dedi. Ben ise yollamadım, çünkü böyle bir yatağın evimde bulunması hoşuma gidiyordu. Rasulullah ısrarla bana, üç sefer onu geri vermemi söyledi ve: "**Ey Âişe! Allah'a yemin ederim ki, şayet istesem, Allah altın ve gümüş dağlarını benimle yürütür.**" dedi. Bunun üzerine ben de yatağı gerisin geriye yolladım."[734]

658. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v), bizlerden birinin elbisesi üzerinde yok edilmesi gereken birşey gördüğünde, onu ovalayarak temizlerdi. O vakitler, kadınların elbiseleri yünden yapılırdı."[735]

659. Hz. Âişe'nin, Allah Teâlâ'nın: ***«Evlerinizde oturun.»***[736] âyetini okuyunca, başörtüsü ıslanıncaya kadar ağladığı rivayet edilmiştir.[737]

731 Buhârî, Et'ime 23, Rikâk 17; Müslim, Zühd 20-27, (2970-2973); Tirmizî, Zühd 38, (2357, 2358), 35, (2473).
732 Buhârî, Humus: 3; Müslim, Zühd: 1; Tirmizi 2467.
733 Müsned, Kitabüz- Zühd 75.
734 Müsned, Kitabüz- Zühd 76.
735 Müsned, Kitabüz- Zühd 30.
736 Ahzâb 33/33.
737 Müsned, Kitabüz- Zühd 909.

660. Âişe (r.a): "Unutulup gitmeyi ne kadar da istedim." demiştir.[738]

661. Hz. Âişe (r.a)'nin: "Budanan bir ağaç olmayı, yahut da hiç yaratılmamış olmayı ne kadar isterdim." dediği kendisinden rivayet edilmiştir.[739]

662. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, o, bir ağacın yanından geçerken: "Ah ne vardı? Keşke ben de şu ağacın yapraklarından biri olsaydım." demiştir.[740]

663. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre,ona Cemel savaşına katılması hakkında soru sorulmuş. O da: "Allah'ın bir kaderiydi." cevabını vermiştir.[741]

664. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ebû Bekir'den başka yediği yemeği isteğiyle kusan birini bilmiyorum. Çünkü ona bir yiyecek getirilmiş, o da yemişti. Sonra kendisine: "Bunu İbni Numan getirdi." denildi. Bunun üzerine o da: "Bana İbn. Numan'ın kâhinlik yaparak kazandığını yedirdiniz." dedi ve arkasından da kustu."[742]

665. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in bir kölesi vardı. Bu köle çalışıp kendisine belli bir haraç ödüyordu. Hz. Ebu Bekir onun kazancından yiyordu. Bir gün yine bir şeyler getirdi. Ebu Bekir (r.a.) bundan da yedi. Ancak kölesi:"Bu yediğin nedir, biliyor musun?" dedi. Hz. Ebu Bekir: "Neymiş o?" deyince köle açıkladı:"Ben cahiliye devrinde kâhinlik yapardım. Aslında bu işin ehli de değildim. Bu sebeple (kafadan atıp bir) adam aldatmıştım. (Bugün yolda) bana rastladı ve (kâhinliğimden kalma eski) bir borcunu ödedi. Yediğiniz işte bu idi!"Bunun üzerine Ebu Bekir elini boğazına atıp, midesinde her ne varsa kusup çıkardı."[743]

738 Müsned, Kitabüz- Zühd 910.
739 Müsned, Kitabüz- Zühd 911.
740 Müsned, Kitabüz- Zühd 916.
741 Müsned, Kitabüz- Zühd 917.
742 Müsned, Kitabüz- Zühd 571.
743 Buharî, Menakıbu'l-Ensar, 26.

AHLAK

666. Hz. Âişe (r.a), Rasul-ü Ekrem (s.a.v)'ın şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:"**Allah bana farzları yerine getirmemi emrettiği gibi, insanlarla güzel geçinmemi de emretti.**"[744]

667. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasululah (s.a.v)'ı şöyle derken işittim: "**Muhakkak ki mü'min, ahlâkının güzelliği sebebi ile, (gündüzleri) oruç tutan, (ve geceleri de) Allah'a ibadetle geçiren kimsenin derecesine ulaşır.**"[745]

668. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Akrabalarla iyi ilişkiler, güzel ahlâk ve hoş komşuluk, memleketleri mamur ve ömürleri uzun eder."[746]

669. Hz. Âişe (r.a) den , Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"En güzel huylar on tanedir. Bunlar bazen babada bulunur, çocukta bulunmaz; çocukta bulunur, babada bulunmaz. Kölede bulunur, efendisinde bulunmaz. Allah bunları, iyiliğini dilediği kimselere verir. Bu güzel huylar şunlardır: Doğru sözlü olmak, tam cesaret, isteyene vermek, iyiliklere karşılıkta bulunmak, emaneti korumak, akrabalarla iyi ilişkiler içerisinde olmak, komşunun hatasına göz yummak, arkadaşın hatasına göz yummak, misafiri ağırlamak ve bunların hepsinin başı olan hayâ."[747]

670. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Ey Âişe! Hayâ insan olsa idi, sâlih bir kimse olurdu. Hayâsızlık insan olsa idi, mutlaka kötü bir kişi olurdu.**"[748]

671. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.v):"**Ya Âişe! Şüphesiz ki, Allah refikdir. Yumuşaklığı sever.**

744 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:215, (1695).
745 Ebu Dâvud, Edep 7, (4798); Taberâni, Hüsnü'l-Hulk: 6, Suyuti, Camiu's- Sağir, 2:384, (2098).
746 Müsned,5:291; 6:159; Suyuti, Camiu's- Sağir 4:195, (5001).
747 Suyuti, Camiu's- Sağir 6:2, (8196).
748 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 468.

Yumuşak huyluluk karşılığında şiddet ve başkası için vermediğini verir." buyurdu.[749]

672. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Yumuşaklık, lütuf ve yardım, gözle görülen bir yaratık olsaydı, Allah'ın yaratıkları içerisinde ondan daha güzeli görülemeyecekti. Cehalet, ahmaklık da gözle görülen bir yaratık olsaydı, Allah'ın yaratıkları içerisinde ondan daha çirkini görülemeyecekti.**"[750]

673. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Rıfk bir şeye girdi mi onu mutlaka süsler, bir şeyden de çıkarıldı mı onu mutlaka çirkin kılar.**"[751]

674. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Yumuşak huyluluğa dört elle sarıl. Sertlikten ve hayasızlıktan uzak dur."[752]

675. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Allah kulları hakkında hayır dilerse, yaşayışlarında onlara yumuşak huyluluk nasip eder. Onlar hakkında şer dilerse yaşayışlarında kaba ve sert bir tabiat verir."[753]

676. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Allah bir ev halkı hakkında hayır dilerse, onları yumuşak huylu kılar."[754]

677. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"İnsanlardan her yumuşak huylu, ince kalpli, hoş geçimli ve cana yakın kimse, cehennem ateşine haram kılınmıştır."[755]

678. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Kendisine öfkeli davranıldığı halde, yumuşaklık gösteren için Allah'ın sevgisi vacip olur."[756]

749 Müslim, Birr 77, (2593).
750 Müsned-i Ebu Hanife 453/7.
751 Müslim, Birr 78, (2594); Ebû Dâvud, Cihâd 1, (2578), Edeb 11 (4808).
752 Buhari, Edeb: 38; Suyuti, Camiu's- Sağir 4:334, (5504).
753 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:263, (394).
754 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:263; Müsned, 6:71,104,105.
755 Müsned, 1:415; Suyuti, Camiu's- Sağir 3:380, (3702).
756 Suyuti, Camiu's- Sağir 6:361, (9615).

679. Mikdam b. Şureyh'ın babası şöyle demiştir: Ben Âişe (r.a)'ye kırlara geziye çıkmayı sordum. Şöyle cevap verdi; "Rasulullah (s.a.v) şu kırlardaki sel yataklarına geziye çıkardı. Bir defasında kır gezisine çıkmak istedi de bana (binilmesi) yasak olan bir zekat devesi verip;"**Ey Âişe! Buna yumuşak davran. Şüphesiz ki, yumuşak davranmak hangi işte bulunursa, mutlaka onu süsler. Birşeyden de yumuşak huyluluk alınırsa kesinlikle onu lekeler.**" buyurdu."[757]

680. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Kendisinde dikbaşlılık olan bir deveye bindim. Hırçınlık etmeye başlayınca ileri geri sürmeye başladım. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v): "**Rıfkla, yumuşaklıkla davran!**" diye müdâhale etti."[758]

681. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Yahudilerden bir gurup, Rasulullah (s.a.v)'ın yanına girerek;

"Essamü aleyk (ölüp geberesin)" diyerek selam verdiler. Peygamber (s.a.v)'de

"**Ve aleyküm aynı şekilde sizler geberin)**" karşılığını verdi. Ben de;

"Ölüm ve lanet sizin üzerinize olsun." dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v);

"**Ey Âişe!**" buyurdu, "**Allah her işte yumuşak davranılmasını sever.**" Âişe: "Ey Allah'ın Rasulü! Onların ne söylediklerini işitmedin mi?" dedi. Rasulullah (s.a.v); "**Ben de, "sizin üzerinize de." dedim ya.**" buyurdu.[759]

682. . Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Hz. Peygamber hanımlarıyla yalnız kaldığında, insanların en yumuşağı, en lütufkârı, en güleci ve en tebessüm edeni idi."[760]

683. Ebû Abdullah el-Cedelî şöyle demiştir:"Hz. Âişe'ye Rasulullah'ın aile halkına karşı tutum ve davranışının nasıl olduğunu sordum. Şöyle karşılık verdi: "**O, insanlar içerisinde ahlâkı**

757 Ebu Dâvud, Cihad 1, (2478), Müslim, El-birr 78; Müsned, VI, 58, 222.
758 Müslim, Birr 79, (2594).
759 Buhârî, Edeb: 17; Müslim, Selam: 27.
760 Suyuti, Camiu's- Sağir 5:125, (6661).

en güzel olandı. Çirkin ve kaba ifadeler kullanmazdı. Çarşı ve pazarlarda münakaşaya girip, bağırıp çağırmaz, kötülüğe, kötülükle mukabelede bulunmaz, af ve hoşgörüyü tercih ederdi."[761]

684. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) eliyle hiç bir şeye vurmadı. Ne bir kadına, ne de bir hizmetçiye! Ancak Allah yolunda kendisiyle mücahede edilirse o başka! Kendisine haksızlık yapan hiçbir kimseden intikam almamıştır.Ancak Allah'ın haramlarından bir şeyi çiğnemiş olursa, Allah için intikam alırdı."[762]

685. el-Esved şöyle demiştir: "Âişe (r.a)'ye, Rasulullah'ın evde bulunduğu zamanlarda nelerle meşgul olduğunu sordum: "Hanımlarına ev işlerinde yardım eder; namaz vakti geldiğinde de mescide çıkar ve namaz kılardı." karşılığını verdi."[763]

686. Hişâm b. Urve şöyle demiştir: "Hz. Âişe'ye Rasulullah (s.a.v)'ın ev içerisinde nelerle meşgul olduğunu sordum: "Elbise yamamak, ayakkabı tamir etmek ve buna benzer işlerle meşgul olurdu, erkeklerin evlerinde yaptıkları işleri yapardı." cevabını verdi.[764]

687. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v), Tebuk ya da Hayber savaşından gelmişti. Âişe'nin odasının önünde de bir perde vardı. Tam o sırada rüzgar esip Âişe'ye ait oyuncak bebeklerin üzerinden, perdenin bir ucunu açıverdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber:"**Bu(nlar) da ne ey Âişe?**" dedi. Hz. Âişe de:"Bunlar oyuncaklarım." cevabını verdi. O sırada Hz. Peygamber bebeklerin arasında bir de çaputtan yapılmış kanatlı bir at gördü ve:"**Bebekler arasında gördüğüm bu (oyuncak) da nedir?**" dedi, Hz. Âişe:"Attır." cevabını verdi. (Bunun üzerine) Hz. Peygamber:"**Peki bunun üzerindekiler nedir?**" dedi. Hz. Âişe de:"Kanatlarıdır." karşılığını verdi. Hz. Peygamber:"**Atın kanatları olur mu?**" dedi, Hz. Âişe:"Sen Hz. Süleyman'ın kanatlı atları olduğunu duymadın mı?" cevabını verdi. Hz. Âişe rivayetine devam ederek dedi ki:"Bunun

761 Buhârî, Edeb: 27; Müsned, Kitabüz- Zühd 6; Müsned 6/236.
762 Müslim, Fezail 79, (2328); Ebu Davud, Edeb, 5(4/250); İbn Mace, Nikah, 51, (1/638); Müsned, 6/31-32, 206, 229; Dârimî: 2224.
763 Buhârî, Ezan: 35; Müsned, Kitabüz- Zühd 8.
764 Müsned, Kitabüz- Zühd 7; Müsned, 6242; Suyuti, Camiu's- Sağir 5:212, (7018).

üzerine Hz. Peygamber öyle bir güldü ki, azı dişlerini bile gördüm."[765]

688. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Rasulullah (s.a.v)'ın yanında bebeklerle oynardım. Arkadaşlarım (da oynamak için) yanıma gelirlerdi. Rasulullah (s.a.v) (eve gelince, utanarak saklanırlardı. Ama Aleyhissalâtu vesselâm onları tekrar bana gönderirdi. Beraber oynamaya devam ederdik."[766]

689. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisi Peygamber (s.a.v) ile beraber bir seferde imiş. (Âişe sözlerine devam ederek şöyle) dedi:"Ben Hz. Peygamber ile yaya olarak bir koşu yaptım ve onu geçtim. Bir sûre sonra şişmanlayınca onunla bir müsabaka daha yaptım, bu sefer o beni geçti ve: "**İşte bu, (benim seni geçmem) şu (daha önceki senin beni) geçme(nin) karşılığıdır.**" buyurdu.[767]

690. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v), biri diğerinden daha kolay iki şey arasında muhayyer bırakılırsa, günah olmaması şartıyla, mutlaka onlardan en kolay olanını seçerdi, eğer günah ise insanlar arasında ondan en uzak duranı olurdu. Rasulullah (s.a.v) kendisi için hiçbir kimseden bir intikam almazdı. Ancak Allah'ın haramlarının çiğnenmesi müstesna; o zaman bizzat kendisi o çiğnenen haramlardan dolayı Allah için intikam alırdı."[768]

691. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Allah beni kullarına karşı katı ve güçlük çıkaran değil, öğretici ve kolaylaştırıcı olarak gönderdi."[769]

692. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Ben bir kölenin yediği gibi yerim,bir kölenin

765 Ebu Dâvud, Edep 54, (4932); Buhari, Edeb 81.
766 Buhârî, Edeb 81; Müslim, Fedailu's-Sahabe 81; (2440); Ebu Davud, Edeb 62, (4931, 4932), İbn Mace, Nikâh 50.
767 Ebu Dâvud, Cihad 61, (2578); İbn Mace, Nikah 50; Müsned, VI, 39, 139, 182, 261, 280.
768 Ebu Dâvud, Edep 4, (4785) Buharı, Menâkıb 27. Edeb 80. Hudud 10: Müslim, Fedail, 43/20, no:77; Muvatta, Hüsnü'1-Hulk 6: Müsned, VI. 85. 114. 130. 162, 182. 191, 209, 223, 229, 232, 262. 281.
769 Müslim, Talak: 29, 34; Tirmizî, Tefsîr-i Sûre: 66; Müsned, 3:328; Suyuti, Camiu's-Sağir 2:254, (1776).

oturduğu gibi otururum.**"[770]

693. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Hz. Peygamber (s.a.v) hediye kabul eder ve karşılığında hediye verirdi.[771]

694. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'a şekil, davranış ve hâl bakımından Hz. Fatıma (r.a.)'dan daha çok benzeyen birini görmedim."[772]

695. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Peygamber (s.a.v)'a bir kimseden (hoşa gitmeyen) bir söz erişecek olursa, (onun ismini anmış olmamak için); "Falan (isimli) kişiye ne oluyor da böyle diyor?" demezdi de; "Bu insanlara ne oluyor da böyle böyle konuşuyorlar?" derdi."[773]

696. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın yanına iki adam girdi. Ve onunla ne olduğunu bilmediğim bir şey konuştular ve öfkelendiler. O da kendilerine lanet ve sitem etti. Çıktıkları vakit ben:"Ya Rasulallah! Şu iki adamın kazandığı hayırdan kim bir şey kazanabilir?" dedim."**Ne o?**" buyurdu."Sen onlara lanet ve sitem ettin!" dedim."**Sen benim Rabbime koştuğum şartı bilmiyor musun? Dedim ki: "Allahım! Ben ancak bir insanım, insanın razı olduğu gibi razı olur, insanın kızdığı gibi kızarım. Müslümanlardan hangisine lanet veya sitem edersem, bunu onun için bir zekât ve ecir kıl." dedim.**" buyurdu.[774]

697. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) gayet) açık ve tane tane konuşurdu. Kendisini her dinleyen konuşmasını rahatlıkla anlayabilirdi."[775]

698. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın sözleri tane taneydi. Hak ile batılın arasını iyice ayırt

770 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:55, (14).
771 Ebu Dâvud, Büyû: 80, (3536); Buharî, Hibe 11; Tirmizî, Birr 34; Müsned, II, 359, IV, 189.
772 Ebu Dâvud, Edep 143-144, (5217).
773 Ebu Dâvud, Edep 5, (4788); Suyuti, Camiu's- Sağir 5:112, (6614).
774 Müslim, Birr ve Sıla 88, (2600).
775 Ebu Dâvud, Edep 18, (4839).

ediciydi. Kendisini dinleyen herkes sözlerini anlardı."[776]

699. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) sözü sizin gibi hızlı hızlı söylemezdi. Fakat o açıklayarak ve yavaş yavaş konuşurdu ki yanında olan kimse onu ezberlerdi."[777]

700. Urve (r.a.) şöyle demiştir:"Bir gün Ebû Hureyre, namaz kılmakta olan Âişe (r.a)'nin odasının yanına oturup iki defa: "Ey odanın sahibi! Beni iyi dinle." diyerek söze başladı ve Hz. Peygamber'den bir hadis nakledip gitti. Hz. Âişe namazını bitirince;"Ey Urve, sen Ebû Hureyre'nin şu davranışını ve sözünü beğendin mi? Şunu iyi bil ki Rasululah (s.a.v) bir söz söylediği zaman, onu saymak isteyen bir kimse sayabilirdi." dedi."[778]

701. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "İnsanların tuvalet sırasında kıbleye dönme yasağından hoşlanmadıkları, zorlandıkları haberi Hz. Peygamber (s.a.v)'a ulaşınca, kıbleye dönme izni (ruhsatı) verdi. Hz. Âişe (r.a)'den gelen başka bir rivayette şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) dedi ki:"**Böyle yapıyorlar ha, oturağımın yönünü kıbleye çevirebilirsiniz.**"[779]

702. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) benim odamda iken, Zeyd b. Hârise ona geldi ve kapıyı çaldı. Rasulullah (s.a.v) da belden yukarısı çıplak olduğu halde elbisesini sürüyerek kalktı. Rasulullah (s.a.v)'ı ne bundan önce, ne de bundan sonra bu şekilde çıplak vaziyette görmemiştim. Rasulullah (s.a.v), onun boynuna sarıldı ve onu öptü."[780]

703. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Her kim Müslüman kardeşinin bir iyiliğe ulaşması konusunda bir yetkiliye aracılık ederse veya zorluğu kolaylaştırmasında ona yardımcı olursa, Allah kıyamet günü ayakların kaydığı anda, sırattan geçerken ona yardım eder."[781]

776 Suyuti, Camiu's- Sağir 5:81, (6498).
777 Buhârî, Menakıb: 27; Müslim, Fedail-üs Sahabe: 27; Tirmizi 3639.
778 Ebu Dâvud, İlim 7, (3654); Buharı, Menâkıb 23; Müslim, Zühd 71; Müsned 51/248.
779 Müsned 127/435.
780 Tirmizî, İsti'zân: 32, (2733).
781 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 313.

704. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Kim bir ilmi öğrenmek için yolculuğa çıkarsa, henüz adımını atmadan günahları bağışlanır."[782]

705. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"İlim öğrenmek için sabah erken çıkın. Çünkü bunda bereket ve başarı vardır."[783]

706. Hz. Âişe (r.a)'nin: "Sizin yaptığınız en faziletli ibadet, tevazudur." dediği kendisinden rivayet edilmiştir.[784]

707. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"Ahde titizlikle vefa göstermek, imandandır."[785]

708. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'ın yanında iken çoğu zaman bana şöyle derdi:"**Ey Âişe, beyitlerini ne yaptın?**" Ben; "Onlar çok var. Hangilerini istiyorsun ey Allah'ın Rasulü?" derdim.

O; "**Şükür hakkındakini.**" buyururdu. Ben; "Evet. Annem ve babam sana feda olsun. Şâir şöyle diyor:" derdim."İyilik yaptığın kişi sana ya karşılığını verecek veya seni övecektir.Yaptığına karşılık seni öven, mükâfat vermiş gibi olur. Asil kişi ile dostluk ve iyilik bağı kurmak istediğin zaman,Az bir kuvvet o dostluk bağını koparmaya yetmez."Rasulullah (s.a.v) bunun üzerine şöyle buyururdu:"**Ey Âişe, kıyamet günü Allah mahlukâtı mahşerde topladığında kullarından birisinin kendisine iyilik ettiği bir kuluna; "Ona teşekkür ettin mi?" diye sorar. O kul şöyle der:"Evet ya Rabbi! O iyiliğin senden olduğunu bildim ve sana şükrettim." Allah şöyle buyurur:"Kendi eliyle sana iyilik ettiğim kimseye teşekkür etmedikçe, bana da şükretmiş olmazsın.**"[786]

709. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Kim Müslüman bir ev halkını sevindirirse, Allah bunun sevabı olarak o kulunu cennete koymaktan başkasına razı olmaz."[787]

782 Suyuti, Camiu's- Sağir 6: 89, (8535).
783 Suyuti, Camiu's- Sağir 2: 18, (1215).
784 Müsned, Kitabüz- Zühd 912.
785 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:446, (2264).
786 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 315.
787 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 621.

710. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın gölgesine ilk varacaklar kimlerdir, biliyor musunuz?" Yanındakiler: "Allah ve Rasulü daha iyi bilir." deyince, şöyle demiştir: "Hak ile karşılaşınca kabul eden, kendisinden mal istenince cömert olan, insanlar için hüküm verirken, adetâ, kendi aleyhine hüküm verir gibi hükmedenlerdir."[788]

711. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Cennet cömertler yurdudur."[789]

712. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Cennette büyük bir köşk vardır. İsmi "Dârü'l-ferah (sevinç köşkü)**'tır. Buraya ancak çocukları sevindirenler girer."**[790]

713. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Allah, bir iş yaptığında hakkını vererek yapanı sever."[791]

714. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Az az ziyaret et ki, sevgin artsın."[792]

715. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"İnsanlara lâyık oldukları değeri veriniz."[793]

716. Hz. Âişe (r.a)'nin anlattığına göre, "Kendisine bir dilenci uğramıştır, o da bir parça ekmek vermiştir. (Bir müddet sonra) üstü başı düzgün, kıyafeti yerinde bir dilenci daha uğramıştır. Hz. Âişe onu oturtup yemek yerdirmiştir. Kendisine bunun sebebi sorulunca, şu açıklamayı yapmıştır: "Rasulullah (s.a.v): "**İnsanlara mevkilerine göre ikramda bulunun." buyurmuştu.**"[794]

788 Ahmed İbn. Hanbel, Kitabüz- Zühd 2378; Suyuti, Camiu's- Sağir 4:275, (5290).
789 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:362, (3644).
790 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:468, (2321).
791 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:286,(1861).
792 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:62, (4555).
793 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:57, (2735).
794 Ebû Dâvud, Edeb: 23, (4842); Müslim, mukaddime I, 6.

717. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:
"Mallarınızla şerefinizi koruyunuz. Biriniz dinini korumak için, dil ucuyla da olsa kötü kimselerle hoş geçinmeye çalışsın."[795]

718. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"**Kim dilini ve ırzını korursa, o kimse cennete girer.**"[796]

719. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Yediğiniz yemeği Allah'ı zikrederek sindiriniz. Üzerine yatmayın ki, kalpleriniz katılaşmasın."[797]

720. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Kötü ahlâk uğursuzluktur. En kötüleriniz, ahlâkı en çirkin olanlarınızdır."[798]

721. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
"Ümmetimin en şerlileri, sahabîlerime karşı en cüretkâr olanlarıdır."[799]

722. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Ey Âişe! Dilin(in şerrin) den korunmak için kendilerine ikram edilen kimseler, şüphesiz insanların en şerlilerindendir.**"[800]

723. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir adam, Rasulullah (s.a.v)'ın huzuruna girmek için izin istemişti. Rasulullah (s.a.v): "**Bu aşiretin kardeşi ne kötü!**" buyurdu. Ama adam girince ona iyi davrandı, yumuşak sözle hitap etti. Adam gidince:"Ey Allah'ın Rasulü! Adamın sesini işitince şöyle şöyle söyledin. Sonra yüzüne karşı, iyi davrandın" dedim. Şu cevabı verdi:"**Ey Âişe! Beni ne zaman kaba**

795 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:528, (6160).
796 İbn-i Hacer el-Askalani, Zühd ve Rekaik 3224.
797 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:458, (907).
798 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:113, (4720).
799 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:453, (2281).
800 Ebu Dâvud, Edep 5, (4793).

buldun? Kıyamet günü, Allah Tealanın yanında mevkice insanların en kötüsü, kabalığından korkarak halkın kendini terkettiği kimsedir. Allah kötüyü ve kötülüğü ortaya çıkarmaya çalışan kimseyi sevmez."[801]

724. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kullar içerisinde Allah'ın en çok buğz ettiği kimse, kılık kıyafeti amelinden daha hayırlı olan kimsedir. Kılık kıyafeti peygamberlerinki gibidir, ameli ise günahkâr ve zâlimlerin amelidir."[802]

725. Hz. Âişe (r.a), Hz. Peygamber (s.a.v)'ın şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: "**Kadın kocasına, "Ben senden ne hayır gördüm ki," derse, iyilikleri boşa gitmiş olur.**"[803]

726. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Bir kadın: "Ya Rasulallah! Kocam bana bir şey vermediği halde, "Verdi" diyeyim mi?" demiş. Rasulullah (s.a.v): "**Kendisine verilmeyen bir şeyle doymuş görünen; iki sahte elbise giyen gibidir.**" buyurdu.[804]

727. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Sakın biriniz "Nefsim pis oldu" demesin, fakat "Nefsim kötüleşti." desin.**"[805]

728. Hz. Âişe (r.a), yatsıdan sonra ailesine birini yollayarak: "Boş sözleri keserek yazıcı melekleri rahatlatmak istemez misiniz?" diye haber gönderdi."[806]

729. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

801 Buharî, Edeb 38; 48; Müslim, Birr 73, (2591); Muvatta, Hüsnü'l-Hulk 4, (2, 903, 904); Ebu Davud, Edeb 5, 6, (4791, 4792, 4793); Tirmizî, Birr 59, (1997), Müsned, VI, 38.
802 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:80, (56).
803 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:411, (779).
804 Müslim, Libas 126, (2129).
805 Ebu Dâvud, Edep 76, (4979); Buhari ,edeb 100; Müslim, Elfaz 17: Müsned, VI. 51.66. 209. 231, 281.
806 Muvatta, Kelam: 9, (2, 987).

"Allah'ın en fazla buğzettiği kişi, insanları yanıltan laf ebesidir."[807]

730. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Rasulullah (s.a.v)'ın en çok kızdığı huy yalan söylemektir."[808]

731. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın hiç hoşlanmayıp, kızdığı huy ve ahlak yalan söylemektir. Rasulullah (s.a.v)'ın yanında bir kimse yalan söylerse, o kişinin hemen tevbe edip o günahından dolayı temizlenmesini arzu ederdi."[809]

732. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:
"**Allah, şaka yaparken doğru söyleyen şakacıyı bundan dolayı sorumlu tutmaz.**"[810]

733. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:
"Borç, geceleyin kaygı, gündüzleyin zillettir."[811]

734. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:
"Borç, din ve şerefi noksalaştırır."[812]

735. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:
"Bir kul borcunu ödeme niyeti taşırsa, Allah mutlaka kendisine yardım eder."[813]

736. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) kapıda yüksek sesle münâkaşa edenlerin gürültülerini işitti. Bunlardan biri, diğerinden borç vermesini taleb ediyor, bir hususta da merhametli olmasını istiyordu. Öbürü de:

"Vallahi yapmam!" diyordu. Rasulullah (s.a.v) yanlarına gitti ve: "**Hanginiz, hayır yapmamak üzere Allah adına yemin eder?**" dedi.

807 Buharî, Ahkâm 34, Mezâlim 15, Tefsir, Bakara 37; Müslim, İlim 5, (2668); Tirmizî, Tefsir, Bakara, (2980); Nesâî, Kadât 33, (8, 247, 248).
808 Suyuti, Camiu's- Sağir 5:81, (6500).
809 Müsned: 24027; Tirmizi 1973.
810 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:279, (1837).
811 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:557, (4306).
812 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:557, (4307).
813 Müsned, 6:72, 99, 131, 235, 250; Suyuti, Camiu's- Sağir 5:489, (8070).

Birisi:

"Ben ey Allah'ın Rasulü! Borcumu hafiflettim ve o kardeşe de, merhametli davrandım hangisini dilerse onun olsun. Teklifini kabul ettim." dedi."[814]

737. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor: Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Özür dileyecek davranışlarını azalt."[815]

738. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Siz iffet ve namuslu olun ki, kadınlarınız da iffetli ve namuslu olsun. Siz babalarınıza karşı iyi davranınız ki, evlatlarınız da size iyi davransın. Kim müslüman kardeşine yapmış olduğu bir kötülükten dolayı özür diler, o da özrünü kabul etmezse, o kişi başında bulunduğum Kevser havuzunun yanına varamaz.**"[816]

739. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Bir müslümanın bir müslümana üç günden fazla küs durması helal olmaz. Din kardeşine küsen bir kimse onunla her karşılaştığında selam verir ve bu karşılaşma ve selamlaşma üç defa tekrar ettiği halde o kişi bu selamların hiçbirini de almazsa, bu küslüğün günahını yüklenmiş olur.**"[817]

740. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisine bir kertenkele hediye edilmişti. Onu yiyip yiyemiyeceğini Hz Peygamber'e sordu. Yemesini nehy etti. Sonra bir dilenci geldi; Hz. Âişe kertenkelenin ona verilmesini söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona şöyle dedi:"**Yemediğin bir şeyi başkasına yedirecek misin?**"[818]

741. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v)'a; "Safiyye'nin şöyle şöyle kusurlarının olması onun sana layık biri olmadığını itiraf etmen için yeter." dedim. (Hz. Âişe, bu sözüyle Hz. Safiyye'nin) kısa boylu olduğunu söylemek istiyordu.)Bunun

814 Buhârî, Sulh 10; Müslim, Müsâkat 19, (1557).
815 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:73, (1361).
816 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:318, (5441).
817 Ebu Dâvud, Edep 47, (4913).
818 Müsned-i Ebu Hanife 395/5.

üzerine (Hz. Peygamber bana):"**Muhakkak ki sen öyle bir söz söyledin ki, eğer bu söz deniz suyuyla karıştırılmış olsaydı, kesinlikle denizin suyuna galip gelir onu pis eder di.**" buyurdu.Ben yine bir gün Hz. Peygamber'e bir adamın taklidini yaptım da Hz. Peygamber:"**Benim için şu kadar dünya malı verilmiş olsa da, ben hiç bir insanın taklidini yapmayı sevmem.**" buyurdu.[819]

742. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Safiyye Binti Huyeyy'in devesi hastalandı. Zeyneb Binti Cahş'ın yanında fazla deve vardı. Rasulullah (s.a.v) ona:"**Safiyye'ye bir deve ver!**" buyurdu. Zeyneb:"Ben bu yahudi kızına deve mi verecek mişim?" diyerek vermeyi kabul etmedi.. Rasulullah (s.a.v) ona kızıp, Zilhicce ve Muharrem ayları ile Safer ayının bir kısmı boyunca küstü."[820]

743. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Bir defasında yanımda Zeyneb binti Cahş varken Rasulullah (s.a.v) yanıma gelmişti. Hz. Zeyneb'i görmeden eliyle karı-koca arasında geçen bir hareket yaptı. Ben de kendisine bir işarette bulunarak kendisini Zeyneb'in varlığından haberdar ettim. Rasulullah da bu hareketi bıraktı." (Hz. Âişe'nin verdiği habere göre); Hz. Zeyneb de Hz. Âişe'ye dönüp O'na dili ile sataşmış, Hz. Peygamber onu bundan nehyetmiş ise de, Hz. Zeyneb sataşmasından vazgeçmemiş. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Hz.Âişe'ye:"**Sen de ona karşı kendini savun.**" demiş. O zaman Hz. Âişe de Hz. Zeyneb'e dil uzatmış ve Hz. Zeyneb'in hakkından gelmiş. Bunun üzerine Hz. Zeyneb, Ali (r.a.)'ye şikayete gitmiş ve: "Muhakkak ki Âişe bana hakaret etmekle Haşimoğullarından olan size de hakaret etmiş oldu." demiş. Aynı şekilde varıp Haşimoğullarına şikayet etmiş, derken Hz. Fatma durumu sormak ve Hz. Zeyneb'in hakkını aramak üzere Hz. Peygamber'e gelmiş. Hz. Peygamber de O'na:"Ka'be'nin sahibine yemin olsun ki Âişe senin babanın sevgili eşidir. Aişe Haşimoğullarına dil uzatmış bile olsa, sakın onun aleyhinde birşeyler söyleme." buyurmuş. Hz. Fatıma da dönüp gitmiş. Haşimoğullarına gidip:"Gerçekten ben, Hz. Peygambere gidip şöyle şöyle dedim; o da bana şunları şunları söyledi." demiş. Ayrıca Ali (r.a.), Peygamber (s.a.v)'a gelip, O da bu mevzuda kendisiyle konuşmuş.[821]

819 Ebu Dâvud, Edep 35, (4875); Tirmizî, Kıyâme 51; Müsned, VI, 189.
820 Ebû Dâvud, Sünnet: 4, (4602).
821 Ebu Dâvud, Edep 41, (4898).

BİRR (İYİLİK)

744. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (s.a.v) buyurdu ki: "**Sizin en hayırlınız, ailesine karşı hayırlı olandır. Ben aileme karşı hepinizden daha hayırlıyım. Arkadaşınız öldüğü zaman kusurlarını gündeme getirmeyi terkedin.**"[822]

745. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Rahim (akrabalar ile ilgilenmek) Arş'a asılıdır. Sılay-ı Rahim: "Kim benim ile ilişkisini devam ettirirse , Allah da onunla ilişkisini devam ettirsin. Kim benden koparsa, Allah da ondan kopsun." der.**"[823]

746. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Sevabı en çabuk görülen davranış, iyilik yapmak ve akrabalarla iyi ilişkileri sürdürmektir. Cezası en çabuk görülen kötülük ise, zulüm ve akrabalarla ilişkiyi kesmektir."[824]

747. Hz. Âişe (r.a), Hz. Peygamber (s.a.v)'ın şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"**Cennete girdim, orada bir okuma sesi işittim. "Bu okuyan kim?" diye sordum. "Harise bin Nu'man" dediler. (Harise bin Numan, anne babasına iyiliği sebebiyle bu makama ulaşmıştır.) İşte anne babaya yapılan iyilik böyledir. İşte anne babaya yapılan iyilik böyledir, işte kişiyi böyle yükseltir.**"[825]

748. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Yanıma bir kadın girdi. Beraberinde iki kız çocuğu da vardı. Bir şeyler istedi. Aksi gibi yanımda bir hurmadan başka bir şey yoktu. Onu verdim. Kadın aldı ve ikiye bölerek kızlarına taksim etti. Kendine pay ayırmadı. Çıkıp gittiler. Arkadan Rasulullah (s.a.v) girdi. Durumu ona anlattım. Dedi ki:

"**Kim bu şekilde kızlarla imtihan edilir, o da bu kızlarına iyi**

822 Tirmizî, Menâkıb: 85, (3892); Ebû Davud, Edeb: 27; Dârimî, Nikah: 17.
823 Buhari, Edeb: 13; Müslim, Birr ve Sıla 17, (2555).
824 İbni Mâce, Zühd: 23; Suyuti, Camiu's- Sağir 1:505, (1017).
825 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:519, (4178).

davranırsa, kızlar, onun için, ateşe karşı perde olurlar."[826]

749. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Fakir bir kadın, iki kızını sırtına yüklenmiş olarak bana geldi. Ben de kendisine üç kuru hurma verdim. Kızların her birine birer hurma verdi. Yemek için bir hurma da kendi ağzına attı. Derken kızları onu da yemek istediler. Kadın yemek istediği hurmayı hemen ikisinin arasında pay etti. Onun bu hâli benim hoşuma gitti. Yaptığını Rasulullah (s.a.v)'a anlattım da:"**Muhakkak bu hurma sebebiyle Allah ona cenneti vacip kılmıştır. Yahut bu hurma sebebiyle onu cehennemden azad etmiştir.**" buyurdu.[827]

750. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Bedevilerden bir takım insanlar, Rasulullah (s.a.v)'ın yanına geldiler de:"Siz çocuklarınızı öper misiniz?" dediler. **"Evet!"** cevabını verdi." Vallahi biz çocuklarımızı öpmeyiz." dediler. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v): "**Allah sizden merhameti aldıysa ben ne yapabilirim.?**" buyurdu.[828]

751. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Biriniz yolculuktan evine döndüğünde çoluk çocuğuna bir hediye getirsin. Taş gibi değersiz bir hediye ile olsa onlara süpriz yapsın."[829]

752. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Cibril, komşu hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki, sonunda komşuyu komşuya mirasçı kılacağını zannettim.**"[830]

753. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben (Hz. Peygambere):"Ey Allah'ın Rasulü! Benim iki tane komşum var. (Ziyaret etmem veya hediye vermem icap ettiği zaman bunların) hangisinden

826 Buhârî, Zekât: 10, Edeb: 19; Müslim, Birr: 147, (2629); Tirmizî, Birr: 13, (1916).
827 Müslim, Birr ve Sıla 148, (2630).
828 Müslim, Fezail 64, (2317).
829 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:415, (789).
830 Ebu Dâvud, Edep 122- 123, (5151); Buhari, Edeb 28, Müslim Birr, 140- 141; Tirmizî, Birr 28; İbn Mace, Edeb 4; Müsned, 11,85, 160, 259, 305, 445,458, 514. V, 32, 365. VI, 52.91, 125, 187,238.

başlayayım?" dedim de,"**Kapısı en yakın olandan.**" buyurdu."[831]

754. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a; "Hangi köleyi azad etmek faziletlidir ?" diye sorulmuştu.

"**Fiyatça yüksek olanı ve efendisinin yanında da en değerli olanıdır!**" cevabını verdi."[832]

SADAKA

755. Hz. Âişe (r.a) Rasulullah (s.a.v)'ın şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:"**Allah, helâl kazanan, iktisatla harcayan, fazlasını da fakirlik ve ihtiyaç günü olan kıyamet için(muhtaçlara vererek) önünden gönderene merhamet etsin.**"[833]

756. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Eğer kadın, evin yiyeceğinden zarar vermeyecek şekilde infak ederse, kadın infâk ettiği için, erkek de kazandığı için sevaba kavuşurlar. Malı koruyan hizmetçi için de aynı şekilde sevab vardır. Bunlardan birinin sevabı, diğerinin sevabından hiçbir şey eksiltmez.**"[834]

757. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v)'a bazı fakirlerden (veya bazı sadakalardan) söz etti. Rasulullah (s.a.v) ona:"**Ver ama verdiğini sayma, yoksa sana da nimetler sayıyla verilir.**" buyurdu.[835]

758. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Ashab bir koyun keşmişti. Bu sırada bir dilenci geldi. Etten bir miktar verdiler. Derken başka gelenler oldu, onlara da verdiler. Geriye yine de et kaldı. Rasulullah (s.a.v) sordu: "**Koyundan geriye ne kaldı?**" "Sadece omuzu kaldı." dediler. Aleyhissalâtu vesselâm ise: "**Omuzu hariç geri tarafı bize**

831 Ebu Dâvud, Edep 122-123, (5155); Buhari, Edeb 32, Şüf'a 3, Hibe 16.
832 Muvatta, Itk 15, (2, 779); Buhârî, Itk 2; Müslim, İman 136, (84).
833 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:23, (4422).
834 Buharî, Zekât: 26, 17, 25, Büyû': 12; Müslim, Zekât. 80, (1024); Ebu Dâvud, Zekât: 44, (1685); Tirmizî, Zekât: 34, (671, 672); Nesâî, Zekât: 57, (5, 65); İbn Mâce, Ticâret 65; Müsned, VI, 44.
835 Ebu Dâvud, Zekat 46, (1700) Buhârî, Zekât 21; Hibe 15; Müslim, Zekât 88-89; Nesâî, Zekât 62; Müsned, VI, 71, 108, 345, 346, 352, 354.

kaldı." buyurdu."[836]

759. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber hanımları bir koyun kesmişlerdi. Rasulullah (s.a.v):

"**Koyundan ne kadarı bize kaldı.**" diye sordu.

"Sadece kürek kemiği bölgesi kaldı. Gerisini dağıttık." dediler. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Küreğinden başka hepsi bize sevap olarak kaldı.**"[837]

760. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Hz. Âişe oruçlu iken bir yoksul kendisinden yardım istedi. Evinde ancak bir yufka ekmek vardı. Azatlı cariyesine:"Onu yoksula ver." dedi. Cariye:"İftar edeceğin başka bir şey yok." deyince, Hz. Âişe:"Onu dilenciye ver." dedi.Cariye der ki: "Hz. Âişe'nin emrini yerine getirdim. Akşam olunca ev halkından biri veya bir insan bize yufka ekmeğe sarılmış bir koyun eti hediye etti. Mü'minlerin annesi Âişe (r.a) beni çağırıp:"Bunu ye, bu senin ekmeğinden daha hayırlıdır." dedi."[838]

761. Hz. Âişe (r.a)'nin önünde üzüm varken bir yoksul kendisinden yiyecek istedi. Hz. Âişe hizmetçisine: "Bir tane al, yoksula ver." dedi. Adam, Hz. Âişe'ye şaşkın şaşkın bakmaya başlayınca: "Hayret mi ediyorsun? Bu bir tanede ne kadar zerre ağırlığı görüyorsun?" dedi. "Kur'anı Kerim'de: **«Kim zerre miktarı hayır işlerse karşılığını görür.»**[839] buyrulur."[840]

ADAKLAR

Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'ın şöyle söylediğini işittim:"**Kim Allah'a itaat etme konusunda adakta bulunursa hemen itaat etsin. Kim de Allah'a isyan etme konusunda adakta bulunursa ,**

836 Tirmizî, Kıyamet 34, (2472).
837 Müsned: 22107; Tirmizi 2470.
838 Muvatta, Sadaka 5.
839 Zilzal: 99/7.
840 Muvatta, Sadaka 6.

sakın isyan etmesin."[841]

762. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:**Günah işlemek için adak olmaz, (yani böyle bir adağın yerine getirilmesi doğru olmaz) Eğer böyle bir adak adanmışsa Bunun keffâreti de yemin kefâreti gibidir.**"[842]

763. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Kim; "Malım Kabe yolunda feda olsun!" diye adakta bulunursa, ona yemin keffareti gerekir. Kim de bağışlayacağı malı tayin edip belirlerse, o malı çıkarması gerekir. Hatta bu mal üçte birden fazla bile olsa."[843]

GİYİM KUŞAM

764. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın üzerinde yatıp uyuduğu yatak, deriden olup, içi hurma lifinden idi."[844]

765. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın üzerine dayandığı yastığı, deriden olup içi lif dolu idi."[845]

766. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a siyah bir hırka yaptım, bunu giydi. İçinde terlediği zaman ondan yün kokusu hissetti. Bunun üzerine o hırkayı çıkarıp attı. Rasulullah (s.a.v) güzel kokudan hoşlanırdı."[846]

---

841 Buharî, Eyman 28; Muvatta, Nüzur 8, (2, 476); Ebu Davud, Eyman 22, (3289); Tirmizî, Nüzûr 2, (1526); Nesaî, Eyman 28, (7, 17); İbnu Mace, Kefarat 16, (2126); Mâlik, nüzûr 8; Müsned, VI, 36, 41, 224.

842 Buhârî, Eymân ve'n-Nüzûr: 28; Ebu Dâvud, Eymân 23, (3292); Tirmizî, Nüzûr 1, (1524); Nesâî, Eymân 41, (7, 26); İbn Mâce, Keffarât 16.

843 Muvatta, Nüzûr 17, (2, 481).

844 Ebu Dâvud, Libas 42, (4147); Buhari, Tefsir Sûre (66), 2; İbn Mâce, Libâs; Nesâî, Ziyne: 119; Tirmizi 1761.

845 Buhârî, Rikâk 17; Tirmizî, Libâs 27, (1762); Müslim, Libas 37, (2082); Ebu Dâvud, Libas 5, (4032).

846 Ebu Dâvud, Libâs 22, (4074).

767. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) için bir elbiseyi kırmızıya boyamıştım. Onu giydi.Fakat terleyince ondan bir yün kokusu hissetti ve hemen onu çıkarıp attı."[847]

768. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v), bir sabah üzerinde, siyah kıldan yapılmış, desenli bir giysi olduğu halde çıktı."[848]

769. Ebû Bürde şöyle demiştir:"Âişe (r.a)'nın yanına girdim de, bize Yemen'de yapılan kalın bir çarşafla, mülebbede dedikleri (bir kilim çeşiti) çıkardı. Ve; "Rasulullah şu iki elbisenin içinde vefat etti." diye Allah'a yemin verdi."[849]

770. Abdülvahid İbni Eymen babasından anlatıyor: "Hz. Âişe'nin yanına girdim. Üzerinde kalın Yemen bezinden yapılmış, fiyatı beş dirhem olan bir elbise bulunuyordu. Hz Âişe: "Gözünü cariyeme kaldır da ona bir bak! Zira o şimdi benim giydiğim şu elbiseyi evin içinde giymekten utanır. Halbuki, Rasulullah (s.a.v) zamanında benim o (kaba kumaş)tan bir elbisem vardı. Medine'de zifaf için süslenen her kadın gelip, o elbiseyi benden ödünç alırdı."[850]

771. Urve, Hz. Âişe (r.a)'nin, giydiği ipek ve yün karışımı çizgili elbisesini, Abdullah b. Zübeyr'e giydirdiğini rivayet etti.[851]

772. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v)'ın eşleri, geceleyin tuvalet ihtiyacı için çıktıklarında Medîne'nin kenarında (kâin Menâsı denilen yere) kadar giderlerdi. Menâsı denilen yer ise açık bir yerdir. Ömer (r.a.) Rasulullah (s.a.v)'a: "Kadınların evden dışarıya çıkmalarını yasakla." derdi de Rasulullah (s.a.v) Ömerin dediğini, vahyi bekleyerek yapmıyordu. Nihâyet peygamberin hanımlarından Hz. Sevde gece yatsı namazı vaktinde çıktı. Sevde (r.a.) uzun boylu bir kadın idi. Ömer, hicâb (yani tesettür) emrinin nâzil olmasına o kadar istekliydiki , ona: "Ya Sevde, bilmiş ol ki biz

---

847 Ebu Dâvud, Libas 19, (4074).

848 Müslim, Libâs 36, (2081); Ebu Dâvud, Libâs 6, (4032); Tirmizî, Edeb 49, (2814).

849 Müslim, Libas 34, (2080); Ebu Dâvud, Libas 5, (4036).

850 Buhârî, Hibe 34.

851 Muvatta, Libas 5.

seni tanıdık." diye bağırdı. Bundan sonra Allah Teâlâ örtünme ayetini indirdi."[852]

773. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamberin hanımlarından Sevde örtünme ayeti nazil olduktan sonra ihtiyaç üzerine evden çıkmıştı. Sevde iri yapılı bir kadındı. Onu daha önce bilenler çarşaf içindede iriliğinden dolayı onun olduğunu anlarlardı. Bundan dolayı Ömer İbn-i Hattâb onu görünce, evin dışına çıkmasına itiraz ederek:"Ey Sevde! İyi bil ki, vallahi sen bizce tanınmaktasın. Düşünsene sen, ne cesaretle evinin dışına çıkıyorsun?" dedi. Bunun üzerine Sevde evine dönüp geldi. O sırada Rasulullah benim odamda akşam yemeğinde idi. Elinde de etli bir kemik vardı. Bu halde iken Sevde girdi ve:"Ya Rasulallah! Bazı ihtiyacım için evimden çıkmıştım. Ömer bana şöyle şöyle söyleyerek itiraz etti." diye şikayet etti. Bunun üzerine Allah Teâlâ Rasulullah (s.a.v) 'a vahiy gönderdi. Vahiy izleri, Rasul-ü Ekrem'den kaldırıldıktan sonra -ve elinde tutmakta olduğu et parçasını yere koymaksızın- Sevde'ye şöyle cevap verdi: "**Siz kadınların lüzum ve ihtiyaç üzerine örtülü olarak evlerinden çıkmalarına izin verildi.**"[853]

774. Safiyye binti Şeybe'den rivayet edildiğine göre; Âişe (r.a), Ensar kadınlarından bahsetmiş, onları övmüş, onlar hakkında iyi (sözler) söylemiş ve; "Nûr Sûresinin 31. âyet-i kerimesi inince, onlar hemen (bellerinde bağlı olan) peştemallerine yöneldiler. Ve hemen onları iki parçaya ayırıp, birer parçasını başörtüsü edindiler." demiş.[854]

775. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Esma, binti Ebî bekir, (bir gün) üzerinde ince (bir elbise) ile Rasulullah (s.a.v)'ın yanına gelmişti. (Hz. Peygamber) ondan yüzünü çevirdi ve;"**Ey Esma! Muhakkak ki, kadın ergenlik çağına erişince, onun vücudundan şundan ve şundan başkasının görünmesi uygun olmaz." dedi ve (kendi yüzü ile elini işaret etti)**"[855]

852 Tecrid-i Sarih, Vudû: 120.
853 Tecrid-i Sarih, 1723.
854 Ebu Dâvud, Libas 29, (4100).
855 Ebu Dâvud, Libas 31, (4104).

776. Ebû Alkame oğlu Alkame'nin annesi şöyle anlattı: "Abdurrahman'ın kızı Hafsa saçlarını gösteren ince bir başörtüsüyle Peygamberimiz (s.a.v)'ın hanımı Hz. Âişe (r.a)'nin yanına girince, ince başörtüsünü yırtıp Hafsa'ya kalın bir baş örtüsü giydirdi."[856]

777. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Ensardan bir câriye evlenmiş ve hastalanarak saçları dökülmüş, saçını eklemek istemişler. Ve bunu Rasulullah (s.a.v)'a sormuşlar da, hem ekleyene, hem ekletene lanet etmiştir[857]

778. İbni Ebî Müleyke şöyle demiştir: "Âişe (r.a)'ye bir kadının erkek ayakkabısı giydiği söylendi de; "Rasululah (s.a.v), kadınlardan kendini erkeğe benzetmeye çalışanlara lanet etti." karşılığını verdi."[858]

779. . Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v), bazen yolculuktan dolayı tek pabuçla yürürdü."[859]

780. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Cibril (a.s.), Rasulullah (s.a.v) ile geleceği bir saat hakkında sözleşmişti. O saat geldi, fakat Cibril gelmedi. Rasulullah (s.a.v)'ın elinde bir sopa vardı, onu elinden bıraktı ve:"**Ne Allah vadini bozar, ne de Rasulleri!**" dedi, sonra bakındı, bir de ne görsün, sedirinin altında bir köpek eniği!"**Ya Âişe! Bu köpek buraya ne zaman girdi?**" diye sordu. Hz. Âişe (r.a):"Vallahi bilmiyorum!" dedi. Hemen emir verdi ve köpek çıkarıldı. Arkasından Cibril geldi. Rasulullah (s.a.v):"**Benimle sözleştin, ben de seni beklemek için oturdum, ama gelmedin.**" dedi. Bunun üzerine Cibril:"Bana senin evindeki köpek mani oldu. Biz içinde köpek ve suret (insan ve hayvan resimleri,figürleri)bulunan eve girmeyiz." dedi."[860]

781. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Hz. Âişe (r.a) üzerinde canlı resimler bulunan küçük bir yastık satın almış.

856 Muvatta, Libas 6.
857 Müslim, Libas 117, (2123).
858 Ebu Dâvud, Libas 28, (4099).
859 Ebû Dâvûd, Libas: 40; Nesâî, Ziyne: 118; Tirmizi 1777.
860 Müslim, Libas 81, (2104).

Rasulullah (s.a.v) kapı dışına çıkmış ve içeri girmemiş. Hz. Âişe (r.a) demiş ki: "Ben yüzünden hoşnutsuzluğunu anladım. " Hz. Âişe (r.a):"Ya Rasulallah! Allah'a ve Rasulüne tevbe ediyorum. Ben ne suç işledim?" demiş. Onun üzerine Rasulullah (s.a.v):"**Bu yastık ne oluyor?**" buyurmuş. Hz. Âişe (r.a):"Ben onu senin için satın aldım. Onun üzerine oturur ve yaslanırsın." demiş. Rasulullah (s.a.v):"**Şüphesiz ki, bu canlı resimleri yapanlar azap olunacaklar ve kendilerine; "Yarattıklarınıza can verin!" denilecektir.**" buyurmuş. Sonra: "**İçinde suret bulunan eve melekler girmez.**" demiş.[861]

782. Ebû Talha el-Ensârî şöyle demiştir: "Ben Peygamber (s.a.v)'ı;"**Melekler, içerisinde köpek ve heykel bulunan eve girmezler.**" derken işittim. Ben bu hadisi rivayet edince Zeyd b. Halid el-Cühenî bana; "haydi bizi müminlerin annesi Âişe'ye götür, bu hadisi kendisine soralım." dedi. Bunun üzerine Hz. Âişe'nin yanına gittik ve;"Ey müminlerin annesi! Ebû Talha bize Rasulullah (s.a.v)'tan şöyle (dediğini) rivayet ediyor. Gerçekten sen de Rasulullah (s.a.v)'ı bunları söylerken işittin mi?" dedik."Hayır, fakat şimdi size Hz. Peygamberi bizzat yaparken gördüğüm, buna benzer bir işi anlatacağım. Rasulullah (s.a.v), savaşlarından bir savaşa çıkmıştı. Ben onun savaşından dönmesini bekliyordum. Derken yünden dokunmuş olan bize ait bir yaygıyı genişçe bir tahtanın üzerine örttüm. Hz. Peygamber) gelince kendisini karşıladım ve;"Ey Allah'ın Rasulu! Allah'ın selamı rahmet ve bereketi senin üzerine olsun! Seni aziz ve kerim kılan Allah'a hamdolsun." dedim. Eve baktı ve yaygıyı gördü. Bana hiçbir cevap vermedi. Yüzünde bir memnuniyetsizlik alâmeti gördüm. Hemen yaygıya varıp onu yırttı, sonra şöyle buyurdu: "**Allah bize rızık olarak verdiği şeylerde israf ederek, taşları, kerpiçleri gereksiz yere giydirmenizi emretmedi.**" Ben de o yaygıyı kestim ve ondan iki yastık yaptım, içlerini (hurma) lifi ile doldurdum. Bundan dolayı bana itiraz etmedi."[862]

783. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Hz. Âişe'nin, içinde canlı resimler bulunan bir elbisesi varmış, bir rafın üzerine uzatılmış hâldeymiş. Peygamber (s.a.v) ona doğru namaz kılıyormuş. Hz. Âişe (r.a)'ye; "**Bunu benden uzaklaştır!**" buyurmuş.

861 Müslim, Libas 96, (2107).
862 Ebu Dâvud, Libas 45, (4153) Buharî, Bedü'l-Halk 7, Megâzi 12; Müslim, Libâs 87; Tirmizi. Ertcb44; Nesâî. Zînet 110; Muvatta: İstizan 6; Müsned, III 90, IV. 28.

Hz. Âişe (r.a) demiş ki: "Ben de onu geri alarak, ondan yastıklar yaptım."[863]

784. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Bizim bir perdemiz vardı ki, içinde kuş resmi vardı. Biri içeri girdiği vakit onu karşısında bulurdu. Rasulullah (s.a.v) bana:"**Bunu çevir! Çünkü ben her içeri girdiğimde onu görüyor, dünyayı hatırlıyorum.**" buyurdu. Hz. Âişe sözünü şöyle sürdürdü: "Bizim kadifemiz vardı. "Bunun çizgileri ipektir." derdik ve onu giyerdik."[864]

785. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) bir yolculuktan geldi. Ben kapıma saçaklı bir perde örtmüştüm. Bu perdede kanatlı at resimleri vardı.Rasulullah bana emir verdi. Ben de onu çıkardım."[865]

786. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bir yolculuktan dönmüştü. O yokken ben, yüklüğün önüne, üzerinde resimler bulunan bir bez çekmiştim. Rasulullah perdeyi görünce, çekip attı, öfkeden yüzü de renklenmişti;"**Ey Âişe!**" buyurdu, "**Bil ki, kıyamet günü insanların en çok azap görecek olanı, Allah'ın yarattıklarını taklit edenlerdir.**" Biz o bezi kestik, bir veya iki minder yaptık."[866]

787. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), evde üzerinde(Hiristiyanlığı sembolize eden) haç resmi bulunan hiçbir şeyi bırakmaz, onu mutlaka imha edermiş.[867]

788. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Rasulullah (s.a.v), murdar olarak ölmüş hayvanların derileri tabaklanınca, onlardan yararlanılmasını emretmiştir."[868]

789. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a meytenin (leş

863 Müslim, Libas 93, (2107).
864 Müslim, Libas 88, (2107); Buhârî, Libas: 27; Tirmizi 2468.
865 Müslim, Libas 90, (2107).
866 Buhârî, Libâs 91, 95; Müslim, Libâs 87, (2105); Muvatta, İsti'zân 8, (2, 966, 967); Nesâî, Zînet 112, 113, (8, 213); İbnu Mace, Libâs 45, (3653).
867 Ebu Dâvud, Libas 44, (4151); Buhari, Libâs 90; Müsned, VI, 52.
868 Ebu Dâvud, Libas 38, (4124); İbni Mâce, Libas 25; Nesâî Fer' 6; Müsned 50/358; Tirmizî, Libas, 22/7; Muvatta, Sayd 18.

derisinin) zekâtından (kendiliğinden ölen hayvanın derisinin nasıl temiz kılınacağından) sorulmuştu."Kendiliğinden ölen bir hayvanın derisinin temizlenmesi, onun tabaklanması ile geçerlidir." diye cevap verdi."[869]

ZİNETLER

790. Kerîme binti Hümâm anlatıyor: "Bir kadın, Hz. Âişe'ye kına yakma hususunda sormuştu da şu cevabı aldı:"Bunda bir sakınca yok kına yakılabilir. Ancak ben bundan hoşlanmam. Çünkü benim sevdiğim Hz. Peygamber kınanın kokusunu sevmezdi."[870]

791. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Bir kadın, perde gerisinden Rasulullah (s.a.v)'a eliyle bir mektup uzattı. Rasulullah (s.a.v) elini derhal geri çekip: "**Ne bileyim, bu el kadın eli midir, erkek eli midir?**" buyurdu. Kadıncağız:"Kadın elidir!" deyince Hz. Peygamber (a.s.m.): "**Sen kadın olsaydın, tırnaklarının rengini değiştirirdin.**" buyurdu. Bununla kına yakmayı kastetmişti."[871]

792. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Hind binti Utbe:"Ya Rasulallah !Benimle biat et." dedi. Rasulullah (s.a.v);"**Hayır, ellerinin rengini değiştirinceye kadar, senden biat almayacağım. Onlar sanki vahşi hayvan ayağı gibi...**" buyurdu."[872]

793. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Allah, yüzleri kırmızıya boyayana ve yüzünü kırmızıya boyatan kadına lanet etsin.**"[873]

794. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) misk ve anber gibi, renksiz koku maddeleri sürünürdü ve derdi ki:

869 Muvatta, Sayd: 18, (2, 498); Ebû Dâvud, Libâs: 41, (4124); Nesâî, Fera ve'l-Atîre: 9, (7, 174); Müsned 51/359.
870 Ebû Dâvud, Tereccül 4, (4164); Nesâî, Zînet 19, (3, 142).
871 Ebû Dâvud, Tereccül 4, (4166); Nesâî, Zînet 18, (8, 142); Müsned, VI, 262.
872 Ebu Dâvud, Tereccül 4, (4165).
873 Suyuti, Camiu's- Sağir 5:270, (7263); Müsned, 6:250.

"**Sürünme maddelerinin en iyisi misktir.**"[874]

795. Abdurrahman b. Hassan el-Ensarî'nin cariyesi, Bünane anlatıyor: "Hz. Âişe'nin yanına, üzerinde ziller bulunan bir kız getirildi. Kızın zilleri çıngır çıngır ses çıkarıyordu. Hz. Âişe (r.a): "Sakın ha! Zillerini koparmadan onu yanıma getirmeyin!" dedi ve ilave etti: "Ben Rasulullah (s.a.v)'ın: "**Zil bulunan eve melekler girmez.**" buyurduğunu işittim." (Burada kastedilen kız çocuklarının üzerindeki zillerin dikkat çekerek insanları meşgul etmesi idi. Yoksa ev zilleri değildi.) [875]

796. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a Habeş kralı Necâşî'den hediyeler geldi. İçerisinde Habeşî kaşlı bir de altın yüzük vardı. Rasulullah onu bir çöple veya tiksinerek bir parmağıyla aldı. Kızı Zeyneb'in kızı Ümâme binti Ebî'l-Âs'ı çağırıp: "**Yavrucuğum al şunu, takın!**" dedi."[876]

797. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a içerisinde boncuk bulunan bir dağarcık getirildi. Rasulullah (s.a.v) boncukları hür ve câriye kadınlar arasında dağıttı."Hz. Âişe devamla der ki: "Babam Ebu Bekir de boncuğu hür köle ayırımı yapmadan kadınlara dağıtırdı."[877]

798. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın saçı kulak yumuşağı ile omuzları arasında idi.[878]

799. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) ve ben bir kaptan yıkanırdık O'nun saçı kulak memesinden aşağıydı ve omuza dökülecek kadar da uzun değildi."[879]

800. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben Rasulullah (s.a.v)'ın

874 Tirmizî, Cenâiz 16, (991); Nesâî, Zînet 31, (8, 151, 152); Ebû Dâvud, Cenâiz 37, (3158).
875 Ebû Dâvud, Hâtem 6, (4231).
876 Ebû Dâvud, Hâtem 8, (4235); İbn Mâce, Libas 40.
877 Ebu Dâvud, Harâc 14, (1952).
878 Ebu Dâvud, Tereccül 9, (4187); Tirmizî Libas, 21; İbn Mâce Libas 36; Müsned, VI, 108, 118.
879 Nesâî, Ziyne: 60; Tirmizi 1755.

saçlarını ayırmak istediğimde, tam tepesinden ayırır, alnı üzerine dökülen saçları da gözlerinin arasına sarkıtırdım."[880]

OYUN VE EĞLENCE

801. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir kadını, Ensardan bir erkekle evlendirmiştik. Rasulullah (s.a.v):

"**Ey Âişe! Eğlenceniz yok mu? Zira Ensar eğlenceyi sever!**" buyurdu."[881]

802. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Bir defa yanıma Ebû Bekir girdi, yanımda Ensâr'ın cariyelerinden iki câriye bulunuyor; Buâs harbinde Ensâr'ın biribirlerine söyledikleri şiirleri seslendiriyorlardı. Ama bu cariyeler şarkıcı değildiler. Ebû Bekir:"Rasulullah (s.a.v)'ın evinde şeytan ıslığı mı çalıyorsun, hem de bayram gününde?" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):"**Ey Ebu Bekir! Her milletin bir bayramı vardır; bu da bizim bayramımızdır.**" buyurdu."[882]

803. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Rasulullah (s.a.v), benim yanımda iki cariye, Buas savaşı ile ilgili kahramanlık türküler söylerken çıkageldi. Gidip yatağın üzerine yan üstü uzandı ve yüzünü de aksi istikamete çevirdi. Derken babam Hz. Ebû Bekir (r.a.) girdi. Derhal beni azarladı ve: "Rasulullah'ın hane-i saadetlerinde şeytan çalgısı ha!" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v), ona yönelip:"**Bırak onları (söylesinler!)**" buyurdu. Onlar sohbete dalıp, bizden dikkatlerini çekince, ben cariyelere göz işareti yaptım, kalkıp gittiler."Hz. Âişe devamla der ki: "Bir bayram günüydü. Siyahiler, mescidde kılıçkalkan oyunu oynuyorlardı. Ben mi Rasulullah (s.a.v)'tan talep etmiştim bilemiyorum, yoksa o kendiliğinden mi, "**Seyretmek ister misin?**" buyurdu. Ben:"Tabîî!" dedim. Kalktı, beni geri tarafına aldı yanağım yanağının üstünde olduğu halde durduk."**Ey Erfideoğulları, göreyim sizi (oynayın)!**" diyordu. Ben usanıncaya kadar böyle devam ettik. Usandığımı farkedince:"**Yeter mi?**"

880 Ebu Dâvud, Tereccül 10, (4189); Müsned, VI. 90, 275.
881 Buharî, Nikâh 63.
882 Müslim, Iydeyn 16, (892).

buyurdu. Ben:"Evet!" dedim. "**Öyleyse git!**" dedi."[883]

804. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Ben mescidde oynayan Habeşlileri seyrederken, Rasulullah (s.a.v)'ın beni ridası ile örttüğünü hatırlıyorum. Bu hal ben seyretmekten usanıncaya kadar devam etti. Benim gibi, genç yaşında bir kızın eğlenceye ne kadar düşkün olacağını varın siz takdir edin."[884]

805. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, mahallesinde oturan bir ailede tavla bulunduğu haberi kendisine ulaşır. Bunun üzerine onlara:"Eğer tavlayı evinizden çıkarmazsanız, ben sizi mahallemden çıkaracağım!" diye haber gönderir. Böylece onların tavla bulundurmalarını hoş karşılamadığını ifade etti."[885]

ŞİİR

806. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Şiir söz gibidir: Güzeli güzel söze, çirkini de çirkin söze benzer."[886]

807. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**İnsanların en büyük yalan söyleyenleri, bütün bir kabileyi hicveden (kötüleyen) şair ve babasını inkâr eden iki kimsedir.**"[887]

808. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisine, Rasulullah (s.a.v)'ın, şiirden birşeyler terennüm edip etmediği sorulmuştur da şu cevabı vermiştir:"Evet, İbni Revaha'nın şiirini terennüm eder ve şu mısrayı okurdu: "Kendisine azık vermediğin kimseler sana haber getirecek."[888]

883 Buhârî, Iydeyn 2, 3, 25, Cihad 81, Menâkıb 15, Menâkıbu'l-Ensâr 46, Nikah 82, 114; Müslim, Iydeyn 19, (892); Nesâî, Iydeyn 35-36, (3, 195-197).
884 Buhârî, Salat 69, Iydeyn 2, 3, 25, Cihad 81, Menakıb 15, Fezailu'l-Ashab 46, Nikah 82, 114; Müslim, Iydeyn 18, (892); Nesâî, Iydeyn 35, (3, 195).
885 Muvatta, Rü'ya 6, (2, 958).
886 Suyuti, Camiu's- Sağir 4:175, (4939).
887 İbni Mâce, Edeb:42; Suyuti, Camiu's- Sağir 2:7, (1189).
888 Tirmizî, Edeb: 70, (2852); Müsned: 23920.

809. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v);"**Kureyş'i hicvedin. Çünkü bu onlara ok atmaktan daha ağır gelir.**" buyurmuş ve

İbn. Revaha'ya haber göndererek: "**Onları hicvet!**" demiş. O da Kureyş'i hicivde bulunmuş, fakat Peygamber (s.a.v)'ı razı edememiş. Bunun üzerine Ka'b b. Mâlik'e, daha sonra Hassan b. Sâbit'e haber göndermiş. Hassan onun yanına girince: "Sizin için kuyruğu ile çarpan bu arslana (haber) göndermeniz zamanı gelmiştir." demiş. Sonra dilini çıkararak onu oynatmağa başlamış ve:"Seni Hak (din) ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, onları dilimle deri parçalar gibi parçalayacağım!" demiş. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):"**Acele etme! Çünkü Ebu Bekir Kureyş'in neseblerini en iyi bilen kimsedir. Benim de onlar arasında nesebim var. Ta ki, senin için benim nesebimi Hakkında bilgi versin.**" buyurmuş. Hassan hemen ona gitmiş, sonra dönerek:"Ya Rasulallah! Bana senin nesebini hakkında bilgi verdi. Seni hak din ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, seni onlardan hamurdan kıl çeker gibi çekip çıkaracağım." demiş. Hz. Âişe (r.a) şunu söylemiştir: "Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v)'ı Hassân'a:"**Sen Allah ve Rasulü namına müdafaada bulundukça, hiç şüphesiz Ruhu'l-Kudüs (Cebrail) desteklemeye devam edecektir**.İşittim.Hz. Âişe (r.a) şunu da söylemiştir: "Ben Rasulullah (s.a.v)'ı:"**Hassan onları hicvetti ve hem şifa verdi, hem şifa buldu.**" buyururken işittim.Hassan şöyle demiş:"Sen Muhammed'i hicvettin, ben de onun adına cevap veriyorum.Bu işimde Allah katında mükafaat vardır.Sen Muhammed'i nezîh, muttaki,Rasulullah vefakâr, ahlaklı olduğu halde hicvettin. Sen O'na denk olmadığın halde O'nu hiciv mi ediyorsun? İkinizden hangisi kötü ise iyi olana feda olsun.Muhakkak ki, babam, babası ve şerefi,Muhammed'in şerefini sizden korumak için muhâfızdır.Kızcağızımı kaybedeyim, şayet siz atlarımızı Kedâ'nın[889] etrafını toz duman etmiş göremezsiniz.O atlar, üzerinize gemlerini çekerek gelirken,Sırtlarında ince mızraklar vardır.Atlarımız pek hızlı koşarlarken,Kadınlar başörtüleriyle tozlarını alırlar.Şayet bizden yüz çevirirseniz umre yaparız,Fetih geldi mi, perde kalkar.Aksi takdirde öyle bir günün kavgasını bekleyin ki,O günde Allah dilediğini aziz kılacaktır.Allah der ki: "Ben bir kul gönderdim,O hakkı söyler, kendisinde hiçbir gizlilik yoktur."Allah der ki: "Ben bir ordu hazırladım, Bu ordum arzusu

889 Kedâ: Mekke'nin girişinde yer alan bir semt ismidir.

cihad olan Ensardır. "Biz Ensarîlere her gün Kureyş'ten,Ya sövmek, ya kavga, ya da hiciv vardır.Öyle ise, sizden kim Rasulullah'ı hicveder,Veya över veya yardım ederse bizce birdir.Allah'ın Rasulü Cibril aramızdadır.Rûhu'l-Kudüs'ün bir dengi yoktur."[890]

810. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:"Hassân İbni Sâbit, (Mekkeli) müşrikleri hicvetmek için Hz. Peygamber (s.a.v)'dan izin istedi. Aleyhissalâtu vesselâm:" **Benim nesebimi nasıl hâriç tutacaksın?**" dedi. Hassân (r.a.): "Senin nesebini sade yağdan kıl çeker gibi, onlardan çekip çıkaracağım!" cevabını verdi."[891]

811. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) Hassan b. Sabit için mescide bir minber koydurmuştu. Hassan o minberin üzerine çıkar, Rasulullah (s.a.v) aleyhine konuşanları hicveder, Peygamber (s.a.v)'ı destekleyici ve övücü şiirler söylerdi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v): "**Muhakkak ki, Allah'ın Rasulünü övdüğü ve savunduğu sûrece, Ruhu'l-Kudus (Cebrail)Hassan ile beraberdir.**" buyurdu.[892]

812. Hişâm babasından şöyle rivayet etmiştir: "Hassan b. Sabit, (İfk hadisesinde) Hz. Âişe (r.a) aleyhinde çok konuşanlardandı. Bu sebeple ben de ona sövdüm. Fakat Hz. Âişe (r.a): "Ey kızkardeşimin oğlu! Onu bırak! Çünkü o Rasulullah (s.a.v)'ı müdafaa ediyordu." dedi.[893]

813. Mesrûk şöyle demiştir: "Hz. Âişe (r.a)'nin yanına girdim. Yanında Hassan b. Sabit vardı. Ona şiir okuyor, kendisinin bu beyitlerinden gazeller söylüyordu. Şöyle dedi:"İffetlidir, akıllıdır; hiç bir şüphe ile itham olunamaz. Gafil kadınların etlerini yemeden aç sabahlar." Bunun üzerine Hz. Âişe (r.a) ona:"Lâkin sen böyle değilsin!" dedi. Ben de Hz. Âişe (r.a)'ye: "Yanına girmek için ona niçin izin veriyorsun. Halbuki Allah:«***Bu cemaattan iftira işinin büyük kısmını üzerine alan için, büyük azab vardır.***» buyuruyor." dedim. Hz. Âişe (r.a):"Körlükten daha şiddetli azab ne olabilir. Ama

890 Müslim, Fezâilu's-Sahâbe: 157, (2490).
891 Buhârî, Edeb: 91, Menâkıb: 16, Megâzi: 33; Müslim, Fedâilu's-Sahâbe: 156-157, (2489-2490).
892 Ebu Dâvud, Edep 87, (5015); Tirmizî, Edeb 70, (2849); Buhârî, Edeb: 91.
893 Müslim, Fezailüs-Sahabe 154, (2487).

o Rasulullah (s.a.v) namına müdâfaada bulunuyordu, yahut hicvediyordu." dedi.[894]

ALIM SATIM

814. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v)'ın sırtında, Yemen işi, kaba ve sert iki tane hırka vardı. Ona; "Ey Allah'ın Rasulü! Senin bu elbiselerin, hem sert ve hem de kabadır, ikisini birden giyiyorsun, üzerinde ağırlık yapıyorlar. Falan Yahudi, Şam'dan kumaş getirmiş, ona birisini yollasan da parasını vermek üzere sana ondan iki elbiselik kumaş alsa getirse!" dedim. Rasulullah, ona birisini gönderdi. O da, Yahudiye gidip: "Allah Rasulü beni sana gönderdi. Eli bolalınca parasını vermek üzere, senden kendisine iki elbiselik kumaş satmanı istiyor." dedi. Adam; "Vallahi Muhammed iki elbiseliği alıp götürmek veya ücreti hususunda beni oyalamak istiyor." deyince, Rasulullah'ın gönderdiği şahıs, doğru Hz. Peygamberin yanına döndü ve olanları kendisine anlattı. Bunun üzerine, Rasulullah (s.a.v): "**Yalan söylemiş. İyice biliyorlar ki, ben onların Allah'tan en çok korkanıyım ve emanetlere en fazla riayet edeniyim.**" demiştir."[895]

815. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) bir yahudiden veresiye yiyecek satın aldı. Rehin olarak da zırhını verdi."[896]

816. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Berîre (Hz. Aişe'nin cariyesi) mükâtebe borcunu (kölelikten kurtulmak için yapılan sözleşmedeki rakamı ödeyip kurtulma bedelini) ödeme hususunda yardımcı olması için Hz. Âişe'ye uğramıştı. O ana kadar borcundan herhangi bir şey ödememiş bulunuyordu. Hz. Âişe, Berîre'ye:

"Ailene dön, senin mükâtebe borcunu ödememi istiyorlarsa bir şartla yaparım: Senin üzerindeki velilik hakkı bana geçmeli." dedi.

894 Müslim, Fezailüs-Sahabe 155, (2488).
895 Nesâî, Büyû: 70; Tirmizi 1213; Müsned, Kitabüz- Zühd 87.
896 Buhârî, Rehin 2, 5, Büyû 14, 33, 88, Silm 5, 6, İstikraz 1, Cihâd 89, Megâzi 85; Müslim, Musâkât 124, (1603); Nesâî, Büyû 58, 87, (7, 288, 303).

Berîre dönüp, ailesine durumu anlattı. Onlar kabul etmediler ve:

"Sana bir iyilik yapmak isterse yapsın, karışmayız, ancak velilik hakın bize aittir." dediler. Hz. Âişe (r.a) bunun üzerine, durumu Hz. Peygamber (s.a.v)'a arzetti. Rasulullah (s.a.v) ona:

"**Sen satın al, sonra da âzad et. Velâyet hakkı, âzâd edene aittir.**" buyurdu.

Bunu söyledikten sonra Rasulullah (s.a.v) ayağa kalkarak şu hitabede bulundu: "**İnsanlara ne oluyor ki, alışverişlerinde Allah'ın kitabında bulunmayan şartları koşuyorlar? Kitabullah'ta olmayan bir şart koşana bu helâl olmaz. Böyle biri yüz şart da koşacak olsa, Allah'ın şartı daha doğru, daha sağlamdır.**"[897]

817. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Bir adam bir köle satın aldı. Köle, Allah'ın dilediği kadar bir süre adamın yanında ikâmet etti. Sonra adam kölede bir kusur tespit etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v)'a gelerek şikayette bulundu ve eski sahibine iade etti. Eski sahibi:

"Ey Allah'ın Rasulü, yanında kaldığı müddetçe kölemi kullandı, ondan istifade etti." dedi. Rasulullah (s.a.v):

" **Satın alınan maldan elde edilen menfaat ve gelir, sorumluluk ve risk çeken kimseye aittir.**" buyurdu.[898]

818. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v), Abdullah b. Revâha'yı gönderir, o da olgunlaşınca daha yenilmeden önce hurmaları tahmin ederdi. Sonra, yahudiler bu tahmini almak veya onu müslümanlara vermek arasında muhayyer bırakılırlardı. Bu tahmini işi meyveler yenilmeden ve ihtiyaçlara sarfedilmeden önce zekâtın tayin edilmesi içindi."[899]

897 Buhârî, Mesâcid: 70, Zekât: 61, Büyû: 67, 73, Itk: 10, Mekâtib: 2, 3, 4, 5, Hîbe: 7, Şurût: 3, 10, 13, 17, Talâk: 16, Kefârâtü'l-İman: 8, Ferâiz: 19, 20, 22, 23; Müslim, Itk: 5, (1504); Muvatta, Itk: 17, (2, 780); Ebu Dâvud, Itk: 2, (3929-3930); Nesâî, 85, 86 (7, 300); Tirmizî, Büyû: 33, (1256), Vesâya: 7, (2125); İbnu Mâce, Itk: 3, (2521); Dârimî, Vesâyâ: 34.
898 Ebu Dâvud, Büyû: 71, (3508, 3509, 3510); Tirmizî, Büyû: 53, (1285); Nesâî, Büyû: 15, (8, 254-255); İbni Mâce, Ticârât: 43, (2242-2243).
899 Ebu Dâvud, Büyû: 35, (3413).

KESB (KAZANÇ)

819. Umâre b. Umeyr'in halasından rivayet edildiğine göre; Umâre'nin halası; Hz. Âişe (r.a)'ye:"Kucağımda bir yetim var, onun malından yiyebilir miyim?" diye sordu. Âişe (r.a) da:"Rasulullah (s.a.v): "**İnsanın yediği şeylerin en temizi kendi kazancından olanıdır ve kişinin çocuğu onun kazancındandır.**" buyurdu." dedi.[900]

820. Hz.Âişe (r.a)'dan, Rasulullah (s.a.v)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:"**İnsanın çocuğu, kazandıklarının en iyilerindendir. Çocuklarınızın mallarından yeyiniz.**"[901]

821. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edildi: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Çocuklarınız kendi kazançlarınız olup, onlar sizlere Allah'ın vergisidir. Dilediğine kız ve dilediğine erkek evlat verir.**"[902]

822. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor:"**Allah birinizin gelir kaynağını bir yöne bağlamışsa, o yolla geçimini temin etmekte zorlanmadıkça o rızık kapısını terketmesin.**"[903]

823. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hind binti Utbe b. Rabia gelerek: "Ya Rasulallah! Vallahi yeryüzünde senin ev halkın kadar zelil olmalarını dilediğim bir ev halkı yoktu. Bugün ise yeryüzünde senin hâne halkın kadar aziz olmalarını dilediğim hâne kalmadı." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):"**Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, ben de sana nisbetle senin gibiyim!**" diye cevap verdi. Sonra Hind: "Ya Rasulallah! Gerçekten Ebû Süfyân pek cimri bir adamdır. Bana ve çocuklarıma yetecek malı vermiyor. Acaba onun malından çoluğumuza çocuğumuza yedirmemde bana bir vebal var mıdır?" dedi. Efendimiz ona:" **Örfe göre sana ve çocuklarına yetecek kadarını al.**" buyurdu."[904]

---

900 Ebu Dâvud, Büyû: 77, (3528); Tirmizî, Ahkam, 22, (1358); Nesâî, Büyu 1, (7, 249); İbni Mace, Ticarat 1, (2137), 64, (2290); Dârimî, büyü 6; Müsned, VI, 31, 42, 177, 193, 220.

901 Ebu Dâvud, Büyû: 77, (3529); Nesâî, Büyü 1; İbn Mâce, Ticârât 1.

902 Müsned-i Ebu Hanife 506/9.

903 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:370, (668); İbni Mâce, Ticâret: 4.

904 Müslim, Akdiye 9, (1714); Ebu Dâvud, Büyû: 79, (3532); Buharî, Büyü 95, Nafakât 9, 14, Ahkâm 14; İbn Mâce, Ticârât 65; Nesâî, Kudât 31; Dârimî, Nikâh 54.

YİYECEKLER VE TIP

824. Hz. Âişe (r.a), den Rasulullah(s.a.v) şöyle buyurdu:"**Sizden birinizin sofrası kurulu olduğu müddetçe, melekler kendisi için istiğfar ederler.**"[905]

825. Hz. Âişe (r.a)'den : "Rasulullah (s.a.v), ashabından altı kişi ile yemek yiyordu. Derken bir bedevî geldi. Besmele çekmeksizin iki lokmada bütün yemeği yutuverdi. Rasulullah (s.a.v): "**Eğer bu adam besmele çekseydi, yemek hepinize yeterdi!**" buyurdu."[906]

826. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Yiyeceklerinizi biraz soğutarak yiyin ki, sizin için bereketli kılınsın."[907]

827. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

"**Eti bıçakla kesmeyin. Çünkü bu, yabancıların işidir. Siz dişlerinizle kemirerek yiyin. Çünkü bu, sıhhat ve âfiyet için daha iyidir.**"[908]

828. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Şeytan hassas ve yalayıcıdır. Kendinizi ondan koruyun. Kim geceleyin elinde et kokusu olduğu halde yatarsa, başına bir musibet geldiğinde kendisinden başka kimseyi ayıplamasın."[909]

829. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'a etler içerisinde ön but daha sevimliydi. Fakat et ve etli yemekleri çok az bulurdu. Etlerin içerisinde ön kol daha kolay piştiği için severdi."[910]

830. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Ellerinde kuru hurma bulunan ev halkı aç**

---

905 Suyuti, Camiu's- Sağir 2:396, (2129).

906 Tirmizî, Et'ime 47, (1859).

907 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:199, (3134).

908 Ebu Davud, Et'ime 21, (3778).

909 Tirmizi, Taam: 1921; Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 561.

910 İbn Mâce, Etıme: 28; Ebû Dâvûd, Etıme: 20; Tirmizi 1838.

kalmaz."[911]

831. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v):"**Ya Âişe! İçinde kuru hurma olmayan evin halkı açtırlar. Ey Âişe! İçinde kuru hurma olmayan evin halkı açtırlar.**" buyurdu. Bunu iki veya üç defa söyledi.[912]

832. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v):"**Yaylanın acve hurmasında**[913] **şifa vardır. Yahut o, sabahın ilk zamanında panzehirdir.**[914]" buyurdu."[915]

833. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) kavunu ya da karpuzu taze hurma ile yer ve: "**Bunun hararetini şunun serinliğiyle, şunun serinliğini de bunun hararetiyle kırıyoruz!**" buyururdu."[916]

834. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Annem, Rasulullah (s.a.v) ile evleneceğim zaman beni şişmanlatmak istedi. Ancak bana hurma ile birlikte salatalık yedirinceye kadar arzu ettiği diğer şeylerden ilaçlardan hiçbirine alışamadım. O ikisinden muntazaman yemeye devam edince güzel bir şişmanlık kazandım."[917]

835. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) helva ve balı severdi."[918]

836. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Sirke ne güzel azıktır.**"[919]

837. Ebû Ziyâd Hıyâr İbni Seleme anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'ye soğan hususunda sordum. Şu cevabı verdi: "Rasulullah (s.a.v)'ın en

911 Müslim, Eşribe 152, (2046).
912 Müslim, Eşribe 153, (2046); Ebu Dâvud, Etıme 41, (3831); Tirmizî, et'ime 17; İbn Mâce, et'ime 38; Dârimî, et'ime 26; Müsned, VI, 179.
913 Acva: Hurmanın güzel bir çeşitidir.
914 Tiryak: Panzehir mânâsına gelir.
915 Müslim, Eşribe 156, (2048).
916 Tirmizî, Et'ime 36, (1844); Ebû Dâvud, Et'ime 45, (3836); İbn Mâce, Et'ime 37.
917 Ebû Dâvud, Tıbb 20, (3903); İbni Mâce, Et'ime 37, (3324).
918 Tirmizî, Et'ime 29, (1832); İbn Mâce, Etıme: 36; Dârimî: Etıme: 34.
919 Müslim, Eşribe 164, (2051); İbn Mâce, Etıme: 33; Ebû Dâvûd, Etıme: 39; Tirmizi 1840.

son yediği yemekte soğan vardı."[920]

838. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: Rasulullah (s.a.v)'ın: "**Şu kara tane (çörekotu) ölümden başka her hastalığa şifâdır.**" dediğini işittim. Ben de:"Sam nedir?" diye sordum. Rasul-ü Ekrem: "**Ölümdür!**" buyurdu."[921]

839. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Birisinin vefatı üzerine, taziye için kadınlar toplanıp, sonra dağıldılar, yalnız hâne halkı ve hısımları yalnız başlarına kaldıklarında emrettim: Bir çömlek içinde telbine bulamacı pişirin. Sonra tiridi yapılıp telbine onun üzerine dökün. Sonra: "Haydi bu tiritten yeyin, çünkü ben Rasulullah (s.a.v)'tan:

"**Telbine; hastanın kalbine rahat verir. Bir kısım hüzün ve kederi giderir.**" diye işittim." dedim.[922]

840. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın ev halkından biri sıtma hastalığına yakalandığında, bulamaç yapılmasını emrederdi. Bulamaç yapılınca da ondan içmelerini emrederdi ve bu bulamaç yemeği hakkında şöyle buyururdu:

"**Kederli kimsenin kalbini güçlendirir. Sizden birinizin, kiri yüzünden su ile giderdiği gibi hastanın kalbindeki ağrıyı giderir.**"[923]

841. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Sıtma hastalığı cehennemin galeyana gelmesi gibi, çok şiddetli bir hastalıktır. Su ile soğutarak hastayı rahatlatın.**"[924]

842. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor: "Rasulullah (s.a.v) sohbetine gelip giden bir sahabeyi göremez oldu. "**Filanı niçin göremiyorum?**" diye sordu."O hasta." dediler."**Kalkın, onu ziyaret edelim.**" buyurdu. Yanına girdiklerinde hasta sahibi ağladı. Rasulullah (s.a.v) kendisine

920 Ebû Dâvud, Et'ime 41, (3829).
921 Tecrid-i Sarih, 1923.
922 Tecrid-i Sarih, 1858.
923 İbn Mâce, Tıp: 5; Tirmizi 2039.
924 İbn Mâce, Tıp: 19; Tirmizi 2074.

şöyle buyurdu:"**Ağlama! Cebrail (a.s.) bana humma hastalığının ümmetimin Cehennem hissesinden olduğunu haber verdi.**"[925]

843. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:"**Nazardan Allah'a sığınınız. Çünkü nazar haktır.**"[926]

844. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "(Hz. Peygamber zamanında bir göz değmesi hadisesi olduğunda) gözü değen kimseye abdest alması emredilirdi de, o abdest alırdı. Sonrada göz değen kimsenin abdest suyu bir kapta toplanırdı. Göz değdirilen kimse de başının üzerine dökerek bu suyla yıkanırdı."[927]

845. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) göz değmesine karşı(sûre veya dua) okumayı bana emretti."[928]

İÇECEKLER

846. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'a bal şerbetinin hükmü sorulunca:

"**Sarhoş edici her içki haramdır.**" buyurdu."[929]

847. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben, Rasulullah (s.a.v)'ı şöyle derken işittim:

"**Her sarhoş eden şey haramdır. Bir farak (9. 984 gr) içildiği zaman sarhoş eden içkiden, avuç dolusu içmek de haramdır.**"[930]

848. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Bakara Sûresinin sonundaki faiz hakkındaki âyetler[931] inince, Rasulullah (s.a.v) çıkıp onları halka okudu. Sonra şarap ticaretini

925 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 216.
926 İbni Mace, Tıb: 32; Suyuti, Camiu's- Sağir, 1:492, (983).
927 Ebu Dâvud, Tıp 15, (3880).
928 Tecrid-i Sarih, 1932.
929 Buharı, Eşribe, 74/4; Müslim, Eşribe, 36/7, no: 67, 68; Dârimî, Eşribe: 8; İbn Mâce, Eşribe: 9; Tirmizi 1863.
930 Ebu Dâvud, Eşribe 5, (3687); Tirmizî, Eşribe 3; Müsned, VI, 71, 72, 131; İbn Mâce, Eşribe: 10.
931 Bakara: 2/275-279.

yani alınmasını ve satılmasını yasak etti.[932]

849. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ı şöyle buyururken işittim: "**Muhakkak ki yani İslam'ın (hükümlerinin) ilk tersine çevrilmesi, şarabın (hükmünün)tersine çevrilmesi şeklinde olacaktır.**" Bunun üzerine; "Ya Rasulallah, Allah şarap hakkında açıklamış olduğu şeyleri açıklamış iken bu, nasıl olur?" denilmiş, Rasulullah (s.a.v) de şöyle buyurmuştu:

"**Ümmetim şarabı başka bir isimle adlandıracak, sonra da onu helâl sayacaklardır.**"[933]

850. İbn. Şihab şöyle demiştir: "Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a) ve Sa'd b. Ebî Vakkas, insanın ayakta su içmesinde bir mahzur görmüyorlardı."[934]

851. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v)'a es-Sükyâ[935] kuyularından tatlı su getirilirdi."[936]

852. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın en çok sevdiği içecek tatlı ve soğuk içeceklerdi."[937]

853. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasul-ü Ekrem (s.a.v)'ın en çok sevdiği içecek bal şerbetiydi."[938]

854. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) için kuru üzümün şırası çıkarılıp içine kuru hurma atılırmış veya bazen de kuru hurmanın şırası çıkarılıp içine kuru üzüm atılırmış. Bunu kendisi içer ve dolayısıyla başkalarının içemesine de izin verirmiş.[939]

932 Müslim, Müsâkaat 69, (1580); Buhari, Salat 104.
933 Dârimî: 2106.
934 Muvatta, Hz. Peygamber'in nitelikleri 14.
935 Sükyâ; Medîne ile Mekke arasında iki günlük mesafe bulunan bir göze idi.
936 Ebû Dâvud, Eşribe: 22, (3735).
937 Müsned: 22971; Tirmizî, Eşribe 21, (1897).
938 Suyuti, Camiu's- Sağir 5:84, (6510).
939 Ebu Dâvud, Eşribe 8, (3707).

855. Safiyye binti Atiyye şöyle demiştir:"Abdülkays oğullarının kadınlarından bazıları ile Hz. Âişe'nin yanına girmiştim. Ona, kuru hurma ile kuru üzümü karıştırarak, birlikte şıralarını çıkarmanın hükmünü sorduk. Şöyle cevapladı:"Ben bir tutam kuru hurmadan, bir tutam da kuru üzümden alıp onu içinde su olan bir kaba koyardım ve onu parmaklarımla iyice ezdikten sonra Peygamber (s.a.v)'a içirirdim."[940]

856. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisi Peygamber (s.a.v) için sabahleyin kuru hurmayı ya da kuru üzümü ıslatarak şıra yaparmış, akşam olunca Hz. Peygamber akşam yemeğini yeyip, üzerine de bu şırayı içermiş. Eğer şıradan birazı artacak olursa onu yere dökermiş. Yahutta başka birinin içmesi için onu bir başka kaba boşaltırmış. Sonra geceleyin Hz. Peygamber için yeni bir şıra hazırlarmış. Sabah olunca Hz. Peygamber sabah kahvaltısını yapar, kahvaltının üzerine de bu şırayı içermiş. Tulum, hem sabah hem akşam yıkanırmış. Hayyân Hz. Âişe'ye; "Yani bu tulum)bir günde iki defa mı yıkanırdı?" diye sordu da Hz. Âişe: "Evet" cevabını verdi."[941]

857. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'a, yukarısı bağlanan bir tulumda şıra yapılırdı. Tulumun aşağısında içerisindekini içmeye yarayan bir de ağzı olurdu. Sabahleyin yapılan şırayı akşamleyin içerdi. Akşamleyin yapılan şırayı da sabahleyin içerdi."[942]

858. Sümâme şöyle demiştir: "Hz. Âişe (r.a)'ye rastladım da, kendisine nebizin (üzüm suyunun) hükmünü sordum. Hz. Âişe (r.a) hemen Habeşli bir câriye çağırarak: "Buna sor! Çünkü Rasulullah (s.a.v)'a nebizi o yapıyordu." dedi. Bunun üzerine Habeşli câriye: "Ben ona geceden bir tulum içinde nebiz yapar ve ağzını bağlar, onu asardım. Sabahladığı vakit ondan içerdi." dedi."[943]

859. Sümame b. Hazn şöyle demiştir: "Hz. Âişe (r.a)'ye

940 Ebu Dâvud, Eşribe 8, (3708).
941 Ebu Dâvud, Eşribe 10, (3712); Tirmizî, Eşribe: 7, (1872); Nesâî, Eşribe: 48, (8, 320).
942 Ebu Dâvud, Eşribe 10, (3711); Müslim, Eşribe 85; Tirmizî, Eşribe 7; İbn Mâce, Eşribe: 12.
943 Müslim, Eşribe 84, (2005).

rastladım da, ona nebizi sordum. O da bana rivayet etti ki; Abdu'l-Kays heyeti Peygamber (s.a.v)'a gelerek kendisine nebizin hükmünü sormuşlar da, onları dübbâ', nekîr, müzeffet ve hantemden (cahiliye döneminde içinde içki yapılan kaplar) nebiz yapmaktan nehiy buyurmuş."[944]

860. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) dübbâ', hantem, nekîr ve müzeffet denilen, ağaçtan yapılan, daha önce içki içilen bu kaplardan herhangi bir şey içmeyi yasakladı."[945]

İSİM VE KÜNYE

861. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) çirkin isimleri değiştirirdi"[946]

862. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) çirkin bir isim işitse onu değiştirirdi. Bir defasında "afre çorak" diye isimlendirilmiş bir yere uğradı. Orasını "hadıra yeşil" diye isimlendirdi."[947]

863. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Yeni doğan çocuklar Hz. Peygamber (s.a.v)'a getirilirdi. O da bunlara mübarek olmaları için dua eder, tahnik (hurmayı çiğneyip çocuğun damağına yapıştırmak)yapardı.[948]

864. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v), bacanağı Zübeyr'in evinde doğum işareti olan bir kandil gördü ve:"**Ey Âişe! Ablan Esma'nın doğum yaptığını zannediyorum, o çocuğa isim vermeyiniz. Ona ismi ben vereceğim.**" buyurdu. Sonra Rasulullah (s.a.v) ona "Abdullah" ismini verdi ve damağını hurma ile ovdu.[949]

944 Müslim, Eşribe 37, (1994).
945 Müslim, Eşribe 38, (1994).
946 Tirmizî, Edeb: 66, (2841).
947 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 242.
948 Müslim, Edeb: 27 (2147); Ebu Dâvud, Edeb: 116, (5106).
949 Buhârî, Menakîb: 27; Müslim, Edeb: 17; Tirmizî, Menâkıb, (3826).

865. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "İslâm'da doğan ilk çocuk, Abdullah İbnu'z-Zübeyr (r.a.)'dir. Doğunca onu Rasulullah (s.a.v)'a getirdiler. Bir hurma alarak ağzında gevdi, sonra (gevdiği şeyi) çocuğun ağzına soktu. Karnına ilk giren şey Rasulullah (s.a.v)'ın tükrüğü oldu."[950]

866. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisi birgün Hz. Peygamber (s.a.v)'a:

"Ey Allah'ın Rasulü, arkadaşlarımdan her birinin bir künyesi var, benim yok. Ben de bir künye alabilir miyim?" diye sormuş da, Hz. Peygamber O'nun kızkardeşinin oğlunu kastederek:

"Sen de oğlun (hükmünde olan) Abdullah'la (Abdullah İbni Zübeyr ile) künyelen." buyurmuş.

Bunun üzerine Âişe, "Ümmü Abdullah (Abdullah'ın annesi)" diye künye almıştır."[951]

EMİRLİK

867. Hz. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Herhangi bir idareci, bir topluluğu idare eder de, onlara karşı yumuşak davranıp şefkat gösterirse, Allah da kıyamet günü ona şefkatle muamele eder."[952]

868. Muaviye'nin anlattığna göre, kendisi Hz. Âişe (r.a)'ye: "Bana bir mektupla vasiyetini yaz, fakat çok şey yazma!" diye bir mektup yolladı. Hz. Âişe de cevaben şöyle yazdı:"Selam üzerine olsun! Bundan sonra şunu söyleyeceğim: Ben Rasulullah (s.a.v)'ın: **"Kim halkın öfkesini dinlemeden Allah'ın rızasını ararsa, insanların sıkıntısına karşı Allah ona yeter. Kim de Allah'ın öfkesini dinlemeden halkın rızasını ararsa, Allah onu insanlara havale eder."** dediğini işittim, selam üzerine olsun!"[953]

869. Hz. Âişe (r.a), Muâviyeye bir mektup yazmış ve: "Bir kul

950 Buhârî, Menâkıbu'l-Ensâr 45; Müslim, Adâb 26, (2146).
951 Ebu Dâvud, Edep: 70, 78, (4970).
952 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:158, (3009).
953 Tirmizî, Zühd 65, (2416); Müsned, Kitabüz- Zühd 908.

Allah'a isyan ile meşgul olursa, insanlardan onu övenler yermeye başlarlar." demiştir."[954]

870. Hz Aişe Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet etti: **"Allahım! Bir kimse ümmetimin işlerinden bir vazife alır da onlara zorluk gösterirse, sen de ona zorluk göster! Bir kimse ümmetimin işlerinden bir vazife alır da onlara hoş muamele ederse, sen de ona hoş muamele eyle!"**[955]

871. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (s.a.v) buyurdu:

"Allah bir emir (yönetici) için hayır diledi mi, ona doğru sözlü bir vezir (yardımcı) nasip eder. Bu, ona unutunca hatırlatır, hatırladığı zaman da yardım eder. Allah bir yönetici için hayır dilemezse, ona kötü bir vezir musallat eder. Bu vezir, ona unuttuğunu hatırlatmaz, hatırlayınca da yardımcı olmaz."[956]

872. Hz. Âişe (r.a) bir gün hastalanmış;"Vay başım, (ölüyorum)!" demişti. Hz. Peygamber (s.a.v) (şaka olsun diye):**"Keşke bu ben sağken olsa, sana istiğfar eder, dua ediveririm!"** dedi. Bunun üzerine Hz. Âişe (r.a) birden parladı:"Vay başıma gelen. Vallahi görüyorum ki ölmemi istiyorsun. Ben öleceğim, sen de akşama zevcelerinden biriyle başbaşa kalacaksın ha!" dedi. Rasulullah (s.a.v) (sözü değiştirerek) dedi ki:**"Bilakis ben ölüyorum, vay başım! Ebu Bekir'e ve oğluna birini gönderip (benden sonra hilâfet hususunda "Ben daha lâyığım" iddia veya temennisinde bulunacaklara karşı) yerime geçeceği tesbit etmek istemiştim. Sonradan (kendi kendime: "Böyle bir iddiayı Ebu Bekir dışında kim yaparsa) Allah kabul etmez, mü'minler de reddederler." dedim (ve vasiyet yapmaktan vazgeçtim)."**[957]

873. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Ebu Bekir (r.a.) halife seçildiği zaman:"Kavmim biliyor ki, benim mesleğim ailemin nafakasını teminden aciz değildir. Ancak şimdi müslümanların işleriyle meşgulüm. Bu sebeple Ebu Bekir'in ailesi beytü'lmalden

954 Müsned, Kitabüz- Zühd 915.
955 Müslim, İmare: 19, (1828); Suyuti, Camiu's- Sağir 2: 106, (1464).
956 Ebû Dâvud, Harâc 4, (2932); Nesâî, Bey'at 33, (7,159).
957 Buhârî, Ahkâm 51, Merdâ 16; Müslim, Fedailu's-Sahâbe 11, (2387).

yiyecek, o da müslümanlar için çalışacak." dedi."[958]

NİKÂH

874. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) kadınlardan uzaklaşarak bekâr yaşamayı yasakladı."[959]

875. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Cahiliye devrinde dört çeşit nikâh mevcuttu: Bunlardan biri, bugün dinimizin meşru kıldığı ve herkesçe tatbik edilen Nikâhtır: Kişi kişiden kızını veya velisi bulunduğu kızı ister, mehrini verir, sonra onunla evlenir. Diğer bir nikâh çeşidide şöyleydi: Kişi, hanımı hayızdan temizlenince: "Falancaya git, ondan hamilelik talep et." der ve hanımını ona gönderirdi. Kadının o yabancı erkekten hamile kaldığı anlaşılıncaya kadar, kocası ondan uzak durur, temasta bulunmazdı. O adamdan hamileliği açıklık kazanınca, zevcesi dilerse onunla zevciyat muamelelerine başlardı. Bu Nikâh çeşidine asaletli bir evlat elde etmek için başvurulurdu. İşte bu Nikâha *"Nikâhu'l-istibza"* denirdi.

Diğer bir nikâh çeşidide şöyleydi:

On kişiden az bir grup toplanır, bir kadının yanına girerler ve hepsi de ona temasta bulunurdu. Kadın hamile kalıp doğum yaparsa, doğumdan birkaç gün sonra, kadın onlara haber salar, hepsini çağırırdı. Hiçbiri bu davete icabet etmekten kaçınamaz, kadının yanına gelirdi. Kadın onlara: "Hadisenizi hatırlamış olmalısınız. İşte şimdi doğum yaptım. Ey falan çocuk senindir." der, çocuğu bunlardan dilediğine nisbet ederdi. Adamın buna itiraz etmeye hakkı yoktu.

Diğer dördüncü bir nikâh çeşidi ise şöyleydi:Çok sayıda insan toplanıp bir kadının yanına girerlerdi. Kadın gelenlerden hiçbirine itiraz edemezdi. Bu kadınlar fahişe idi. Kapılarının üzerine bayraklar dikerlerdi. Bu kadınlarla temas arzu eden herkes bunların yanına girebilirdi. Bunlardan biri hamile kaldığı takdirde, çocuğunu doğurduğu zaman, o adamlar kadının yanında toplanırlar ve kâifler

958 Buhârî, Büyû 15.
959 Dârimî: 2174.

(çocuğun şekil ve şemaline bakarak babasını tespit eden uzman) çağırırlardı. Kâifler bu çocuğun, onlardan hangisine ait olduğunu söylerse, nesebini ona dahil ederlerdi. Çocuk da ona nisbet edilir, onun çocuğu diye çağrılırdı. O kimse bunu reddedemezdi.

Muhammed (s.a.v), hak ile gönderilince, bütün cahiliye nikâhlarını yasakladı, sadece insanların bugün tatbik etmekte olduğu nikâhı bıraktı."[960]

876. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**İyi erkeklerle iyi kadınları birbirleriyle evlendirin!**"[961]

877. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Nutfeleriniz spermleriniz için araştırma yapın. Onu hangi kadının rahmine bırakacağınıza dikkat ediniz. Denklerinizle evleniniz ve denkleri denkleriyle evlendiriniz.**"[962]

878. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Nutfeleriniz için araştırma yapınız. Onu nereye bırakacağınıza dikkat ediniz. Çünkü kadınlar, erkek kardeşlerine, kız kardeşlerine benzeyen çocuklar doğururlar.**"[963]

879. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Çocuğun babası üzerindeki hakkı, ona güzel bir isim koyması, iyi bir anne seçmesi ve eğitimi için uygun bir çevre seçmesi ve güzel bir terbiye vermesidir.**"[964]

880. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kadının istenmesinin kolay olması, mehrinin kolay ödenebilir olması ve kolay çocuk doğurması onun bereketli oluşundandır."[965]

881. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

960 Buharî, Nikâh 36, Ebu Davud, Talak 33, (2272).
961 Dârimî: 2187.
962 İbni Mâce, Nikâh: 46; Buhari, Nikâh: 12; Suyuti, Camiu's- Sağir 3:237, (3268).
963 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:237, (3269).
964 Suyuti, Camiu's- Sağir 3:394, (3746).
965 Müsned, 6:19,77; Suyuti, Camiu's- Sağir 2:543, (2503).

"Bereketi en fazla olan kadın, geçimi en kolay olandır."[966]

882. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Nikâhı gizli değil, ilan ederek yapın. Kalabalık yerler olan mescidlerde yapın. Nikâh yapıldığı belli olması için de def çalın."[967]

883. Âişe (r.a)'den Rasulullah şöyle buyurdu:

"Biriniz bir kadınla evlenmek istediğinde, saçını siyaha boyuyorsa bunu kadına haber versin."[968]

884. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v)'a; "Bir kız evleneceği zaman ailesi onun hakkında söz sahibi olabilir mi? Kızdan izin alınır mı alınmaz mı? diye sordum. Rasulullah (s.a.v): **"Evet ailesi kız hakkında söz sahibidir ama kızdan da izin alınır."** cevabını verdi. Bunun üzerine ben kendisine: "Ama kız utanır." dedim. Rasulullah (s.a.v): **"Kız sustu mu, işte bu onun iznidir."** buyurdu.[969]

885. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Bir genç kız, Rasulullah (s.a.v)'a gelerek:

"Babam beni kardeşinin oğluna nikâhladı ki beni evlendirmekle kendi şerefini yükseltsin. Ama ben istemiyorum." dedi. Rasulullah (s.a.v), babasına adam göndererek getirtti ve evlenme işini kıza bıraktı. Bunun üzerine kız:

"Ey Allah'ın Rasulü! Ben şimdi, babamın yaptığına izin verdim. Gerçekten ben, kadınlara bu konuda babaların zorlama yetkisi olmadığını göstermek istedim!" dedi."[970]

886. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Hangi kadına velisinin izni olmaksızın nikâh kıyılırsa, onun nikâhı batıldır! Onun nikâhı batıldır! Onun nikâhı batıldır! Şayet bu izinsiz nikâhlanan kişi, o kadınla beraber olursa,**

966 İbni Mâce, Ticârât: 2; Suyuti, Camiu's- Sağir 2:5, (1187).
967 Tirmizî, Nikâh 6, (1089).
968 Suyuti, Camiu's- Sağir 1:335, (580).
969 Müslim, Nikâh 65, (1420).
970 Nesaî, Nikâh 36, (6, 87); İbnu Mace, Nikâh 12, (1874).

kadın için mehir verilmesi gerekir. Bu kadının velileri işi halledemeyip ihtilafa düşerlerse, yetkili devlet adamı, bu tür velisi olmayan kimselerin velisidir."[971]

887. Hz. Âişe (r.a)'ye: "Rasulullah (s.a.v)'ın hanımlarına verdiği mehir ne idi?" diye sorulmuştu, şu cevabı verdi:

"Oniki okiyye ve bir ness idi. Ness nedir biliyor musunuz? Yarım okiyyedir. Bunun tamamı beşyüz dirhem eder."[972]

888. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) Ebû Bekir'den Âişe'yi, nikâhlamak için istedi. Ebû Bekir (r.a.): "Fakat ben senin kardeşinim." demişti. Rasul-ü Ekrem de: "**Ey Ebû Bekir! Sen benim Allah'ın dininde ve kitabında kardeşimsin. Bundan dolayı Âişe bana helâldir.**" buyurdu.[973]

889. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v), ben altı yaşında iken benimle evlendi. Medine'ye geldik. Beni'l-Hâris İbnu'l-Hazrec kabilesine indik. Ben hummaya yakalandım. Saçlarım döküldü. İyileşince saçım yine uzadı. Annem Ümmü Rûman, ben arkadaşlarımla salıncakta oynarken, bana geldi, benden ne istediğini bilmeksizin yanına gittim. Elimden tuttu. Evin kapısında beni durdurdu. Evimizde, Ensardan bir grup kadın vardı. "Hayırlı, bereketli olsun!", "Uğurlu mübarek olsun!" diye dualar, tebrikler ettiler. Annem beni onlara teslim etti. Onlar kılık kıyafetime çeki düzen verdiler. Beni, kuşluk vakti, aniden Rasulullah (s.a.v)'ın gelişinden başka bir şey şaşırtmadı. Annem beni O'na teslim etti. O gün ben dokuz yaşında idim."[974]

890. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Peygamber (s.a.v), kendisini yedi yaşında iken nikâh etmiş, dokuz yaşında iken de zifaf yapılmış, oyuncak bebekleri de beraberinde imiş. On sekiz

971 Ebu Davud, Nikâh 20, (2083); Tirmizî, Nikâh 14, (1102); İbn Mace, Nikâh 15; Darimî, Nikâh 11, Müsned I, 250, 260, VI, 47, 66, 166.
972 Müslim, Nikâh: 78, (1426); Ebû Dâvud, Nikâh: 29, (2105); Nesâî, Nikâh: 66, (6,116, 117); İbn Mâce, Nikâh 17; Dârimî, Nikâh 18.
973 Tecrid-i Sarih, 1790.
974 Buhârî, Nikâh 38, 39, 57, 59, 61; Müslim, Nikâh 69, (1422); Ebu Dâvud, Nikâh 34, (2121); Edeb 63, (4933,4934,4935, 4936, 4937); Nesâî, Nikâh 29, (6, 82).

yaşında iken de Rasulullah (s.a.v) vefat etmiş.[975]

891. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) benimle Şevval'de nikâhlandı ve Şevval'de zifaf oldu. Rasulullah (s.a.v)'ın kadınlarından hangisi onun yanında benden daha bahtlı olabilirdi?" (Urve der ki: "Hz. Âişe (r.a) yakınlarından olan kadınları Şevval ayında gerdeğe sokmayı müstehab sayarlardı.)"[976]

892. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Bir kere Rasulullah (s.a.v)'a: "Ya Rasulallah, lütfen bana bildirir misin? Sen bir vadiye insen de, orada iki çeşit ağaç bulsan, birinin üzerindeki mahsulü yenilmiş. Diğerinin ise mahsulü yenilmemiş. Deveni hangisinde yayar, otlarsın?" diye sordum. Rasulullah: "**Başkası tarafından otlatılmayan vadide.**" dedi. (Âişe: "Ben işte o ağacım." dedi.) Hz. Âişe bu sorusu ile Rasulullah'ın kendisinden başka bakire kız olarak hiçbir kimseyle evlenmediğini kastediyordu.[977]

893. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Beni'l-Mustalik savaşı sonrasında Cüveyriye Bintu'l-Haris, Sabit İbnu Kays İbni Şemmas (r.a.)'ın hissesine düşmüştü. (Esaretten kurtulmak için mükatebe anlaşması yaptı). O, çok güzel bir kadındı, gözde onun için bir hisse vardı (gören göz ondan haz duyardı). Mükatebe bedelini ödemede, yardım talep etmek üzere Rasulullah (s.a.v)'a geldi. Cüveyriye kapıda durduğu vakit, onu görünce durumu hoşuma gitmedi (Rasulullah'ın onu beğenip evlenmeye kalkacağından koktum.) Rasulullah (s.a.v)'ın da, benim onda gördüğüm güzelliği göreceğini derhal anladım.

"Ey Allah'ın Rasulü!" dedi. "Ben Haris'in kızı Cüveyriye'yim. Durumum size meçhul değil. Ben Sabit İbni Kays'ın hissesine düştüm. Fakat hürriyetime kavuşmak için onunla mükatebe yaptım. Size, mükatebe (bedelini ödemem) de yardım istemek üzere geldim. Rasulullah (s.a.v):

"**Sana ondan daha hayırlısını söylesem, ne dersin?**" buyurdu. Cüveyriye: "O nedir?" dedi.

"**Senin yerine mükatebe ücretini ödeyeyim ve seni zevce olarak**

975 Müslim, Nikâh 71, (1422).
976 Müslim, Nikâh 73, (1423); Tirmizî, Nikâh 9, (1093); Nesâî, Nikâh 77, (6, 130).
977 Tecrid-i Sarih, 1789.

alayım?" buyurdu. Cüveyriye de: "Kabul ediyorum!" dedi. (Bunun üzerine, Sabit İbni Kays'a adam göndererek Cüveyriye'yi ondan talep etti. Sabit:

"O senindir, Ey Allah'ın Rasulü! Annem babam sana feda olsun!" dedi. Rasulullah (s.a.v) mükatebe ücretini hemen ödedi. Cüveyriye'yi azad edip evlendi. Halk, Rasulullah (s.a.v)'ın Cüveyriye ile evlendiğini işitince ellerindeki esirleri salıp azad ettiler ve:

"Bunlar Rasulullah (s.a.v)'ın artık akrabalarıdır (esir olarak tutulamazlar.)!" dediler.

Hz. Âişe devamla der ki: "Kavmine ondan daha hayırlı bir kadın görmedik; onun sebebiyle Benî Mustalik'ten yüz aile halkı azad olundu."[978]

894. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Hz. Safiyye, Hz. Peygamberin payına Safiyy (ordu komutanına düşen özel pay) denen özel hisseden düşmüş idi."[979]

895. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) geceleri hanımları arasında, paylaştırarak adaleti sağlar ve şöyle derdi:

"**Allah'ım, elimden gelen, yapabildiğim taksimat budur. Senin gücünün yettiği, benim gücüm yetmeyen hususlarda beni kınayıp hesaba çekme.**" "Benim gücümün yetmediği" diyerek kalbimdeki sevgiyi kastederdi.(çünkü sevgide adalet yapılamaz)[980]

896. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: ***"Onlardan dilediğini geri bırakır; istediğini de yanında barındırırsın."*** âyet-i kerîmesi indikten sonra, Rasulullah (s.a.v), birimizin nöbet günü gelirse ondan izin isterdi." Muâze ona: "Rasulullah (s.a.v) senden izin istediği vakit, ne derdin?" diye sormuş. Hz. Âişe (r.a): "Bu iş bana kaldı ise, ben kimseyi kendime tercih edemem." derdim." cevabını vermiş.[981]

897. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Sevde Binti

978 Ebu Davud, Itk 2, (3931).
979 Ebu Dâvud, Harac, 20-21, (2994).
980 Buhârî, Nikâh: 100; Ebu Davud, Nikâh 39, (2134); Tirmizî, Nikâh 42, (1140); Nesâî, İşretü'n-Nisa 2, (7, 64); İbn-i Mâce, Nikâh 47; Darimî, Nikâh 25; Müsned, VI, 144.
981 Müslim, Talak 23, (1476).

Zem'a (r.a.), gününü Âişe (r.a)'ye hibe etti. Böylece Rasulullah (s.a.v), Âişe'ye iki gün ayırıyordu. Bir kendi günü, bir de Sevde'nin günü."[982]

898. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:"Rasulullah (s.a.v) yolculuğa çıkmak istediği zaman, hanımları arasında kura çekerdi. Kura hangisine çıkarsa, yola onunla çıkardı. Onlardan herbirinin hissesine düşecek olan gecesini ve gündüzünü belirlerdi, fakat Sevde binti Zem'a nöbet gününü Âişe'ye bağışlardı."[983]

899. Urve'den rivayet edildiğine göre; Âişe (r.a) O'na şöyle dedi: Ey kızkardeşimin oğlu, Rasulullah (s.a.v) bizim yanımızda kalacağı zaman gecelerini bize taksim etme hususunda hiçbirimizi diğerinden üstün tutmazdı. Hemen hemen hergün hepimizi (evlerini) dolaşır ve cim'a etmeksizin hanımlarından her kadınada ayrı ayrı uğrardı. Bu hal ta nöbet günü kendisinin olan kadına varıncaya kadar böylece devam ederdi. Artık onun yanında gecelerdi. Sevde bint-i Zemâ, yaşlanıp da Rasulullah (s.a.v)'ın kendisini boşayacağından endişelendiği zaman Rasûl-ü Ekrem'e hitaben;

"Ey Allah'ın Rasulü, nöbet günüm Âişe'nin olsun." dedi. Rasulullah (s.a.v) da O'nun bu teklifini kabul etti. Biz, Aziz ve celil olan Allah'ın, şu ayeti, Hz. Sevde'nin yaptığı bu iş ve buna benzeyen işler hakkında indirdiğini söylerdik: «***Ve eğer bir kadın, kocasının huysuzluğundan çekinirse...***» (Nisa 128)[984]

900. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) hastalandığı zaman kadınlarını çağırdı, yanında toplandık;

"**Ben sizleri teker teker dolaşacak durumda değilim. Uygun görürseniz, Âişe'nin yanında kalmama müsaade edin, orada kalayım.**" buyurdu. Kadınlar da kendisine izin verdiler."[985]

901. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Hz. Peygamber, vefatıyla sonuçlanan hastalığa yakalandığı vakit, benim odamda kalmak için hanımlarından izin istemiş, onlar da kabul etmişlerdi. Bunu duyunca acele kalkıp odama çekildim. O sırada

982 Buharî, Nikâh 98, Müslim, Rada 47, (1463).
983 Ebu Dâvud, Nikâh 37-38, (2138); Buhari, Nikâh 97; İbn Mâce, Nikâh 47.
984 Ebu Dâvud, Nikâh 37-38, (2135); bk. Buhârî, Nikâh 98; Müslim, Ridâ 47; Müsned, VI, 608.
985 Ebu Davud, Nikâh 39, (2137); Müsned, VI, 117.

hizmetçim de yoktu. Kendisine, baş yastığı, (güzel kokulu) Mekke ayrığı ile dolu bir yatak serdim. Rasulullah (s.a.v) iki kişinin yardımıyla gelip yatağına yattı."[986]

902. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bir gece yanımdan çıkıp gitmişti. "(Benim nöbetimde) hanımlarından birinin yanına gitmiş olabilir." diye içime kıskançlık düştü. Geri gelince halimi anladı ve: "**Kıskandım mı yoksa?**" dedi. Ben de: "Evet! Benim gibi biri senin gibi birini kıskanmaz da ne yapar?" dedim. Rasulullah (s.a.v) "**Sana yine şeytanın gelmiş olmalı.**" dedi. Ben: "Benimle şeytan mı var?" dedim. "**Şeytanı olmayan kimse yoktur.**" dedi. "Seninle de var mı?" dedim. "**Evet, ancak ona karşı Allah bana yardımcı oldu da, o şeytan müslüman oldu!**" buyurdu."[987]

903. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v) sefere çıktığı vakit, kadınları arasında kura çekerdi. Bir defa kura Hz. Âişe (r.a) ile Hafsa (r.a.)'ya düştü de, o'nunla beraber ikisi birden çıktılar. Rasulullah (s.a.v) gece olduğunda Hz. Âişe (r.a) ile birlikte yürür; onunla konuşurdu. Derken Hafsa, Âişe'ye: "Bu gece benim deveme binmez misin? Ben de senin devene bineyim. Sen de gör, ben de göreyim." dedi. Hz. Âişe (r.a): "Hay hay!" cevabını verdi. Ve Hafsa'nın devesine bindi. Hafsa da Âişe'nin devesine bindi. Az sonra Rasulullah (s.a.v) Âişe'nin devesine geldi. Üzerinde Hafsa vardı. Selâm verdi, sonra onunla birlikte yürüdü. Nihayet (bir yere) indiler. Hz. Âişe (r.a), Rasulullah (s.a.v)'ı aradı ve kıskandı, (konağa) indikleri vakit ayaklarını ızhır otlarının içine koydu. Ve:"Ya rabbi! Bana bir akrep veya yılan musallat et de, beni soksun. Rasulün(dür), ona bir şey söyleyemiyorum." demeye başladı.[988]

904. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Safiyye (r.a.) gibi güzel yemek yapanı görmedim. (Bir defasında) Rasulullah (s.a.v) benim odamda iken, Safiyye ona yemek yapıp göndermişti. Çok şiddetli bir kıskançlık hissettim. Öyle ki beni bir titreme sardı. Gidip kabını kırdım, sonra da pişman oldum ve:"Ey Allah'ın Rasulü!" "Yaptığım bu hareketin keffâreti nedir?"dedim de:"**Tabağa aynıyla tabak,**

986 Müsned-i Ebu Hanife 359/10.
987 Müslim, Münafikun 70, (2815); Nesâî, İşretü'n-Nisâ 4, (7, 72).
988 Müslim, Fezailüs-Sahabe 88, (2445).

yemeğe misliyle yemek!"göndermendir." buyurdu."[989]

905. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) Zeyneb binti Cahş'ın yanında bür müddet kalıp bal şerbeti içermiş. Âişe (r.a) demiş ki:"Bunun üzerine ben Hafsa ile anlaştım. Peygamber (s.a.v) hangimizin yanına girerse: "Ben sende megâfir kokusu duyuyorum; megâfîr mi yedin?" diyecekti."Derken birinin yanına girmiş. O da bu sözü kendisine söylemiş. Rasulullah (s.a.v):"**Hayır! Ben Zeyneb binti Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim; ama bir daha bunu yapmayacağım.**" buyurmuş. Bunun üzerine:***«Allah'ın sana helâl kıldığı bir şeyi, niçin kendine haram ediyorsun?»*** âyet-i kerîmesi, Âişe ile Hafsa'ya hitaben: «***Eğer ikiniz de tevbe ederseniz…***» kavline kadar,«***Hani Peygamber zevcelerinden bazısına gizli bir söz söylemişti...»*** âyeti de "Hayır, bal şerbeti içtim..." sözü için nazil olmuş.[990]

906. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) tatlıyı ve balı severdi. İkindiyi kıldı mı, kadınlarını dolaşır; onlara yakınlık gösterirdi. Bir defa Hafsa'nın yanına girdi; ve orada herzamankinden fazla kaldı. Ben bunun sebebini sordum. "Hafsa'ya kendi kabilesinden bir kadın bir kap bal hediyye etmiş, o da bundan Rasulullah (s.a.v)'a şerbet takdim etmiş." dediler. Bunun üzerine ben:"Vallahi ona mutlaka bir hile yapacağız." dedim. Ve bunu Sevde'ye anarak dedim ki: "Senin yanına girdiği vakit şüphesiz sana yaklaşacaktır. O zaman kendisine: "Ya Rasulallah! Sen megâfir mi yedin?" diyeceksin! O sana:

"Hayır, yemedim." diyecek. Sen: "Ya bu koku ne?" dersin.

Rasulullah (s.a.v) kendisinden kötü bir koku hissedilmesine tahammül edemez, buna çok üzülür. (Bu sebeple gerçeği itiraf ederek) muhakkak;

"Hafsa bana bal şerbeti ikram etti." diyecek. Kendisine:

"Bu balın arısı urfut yemiş galiba." diyeceksin! Bunu ona ben de söyleyeceğim. Sen de söyle ey Safiyye!"sonra Peygamber (s.a.v) Sevde'nin yanına girmiş. Sevde diyor ki: "Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin olsun, senden korkumdan, az kaldı Rasulullah (s.a.v) henüz kapıda iken, söze ben başlayarak, senin

989 Ebû Dâvud, Büyû 91, (3568); Nesâî, İşretu'n-Nisa 4, (7, 71); İbn Mâce, Ahkâm 14.
990 Müslim, Talak 20, (1474).

bana öğrettiklerini ona söyleyecektim. Rasulullah (s.a.v) yaklaşınca Sevde:"Ya Rasulallah, sen megâfîr mi yedin?" demiş. O:"**Hayır!**" cevabını vermiş. Sevde:"O halde bu koku ne?" demiş. Rasulullah (s.a.v):"**Hafsa bana bal şerbeti sundu.**" buyurmuş. Sevde:"Onun arısı urfut yemiş (galiba)." demiş.Rasulullah (s.a.v), benim yanıma girdiği vakit, bunları ona ben de söyledim. Sonra Safiyye'nin yanına girdi. Bunları o da söylemiş. Müteakiben (tekrar) H.afsa'nın yanına girdiği vakit Hafsa:"Ya Rasulallah, sana o şerbetten ikram edeyim mi?" diye sormuş."**Ona ihtiyacım yok.**" buyurmuş. (Bu durumu işittiği zaman) Sevde:"Sübhanallah! Vallahi onu mahrum ettik." dedi. Ben ona:"Sus! Sesini çıkarma!" dedim."[991]

907. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Hz. Peygamber (s.a.v) hanımlarına dört ay sûreyle yaklaşmamaya yemin etti. (îlâ kararı verdi) ve bal yemeyi de kendi kendine haram etti. Böylece helal olan bir şeyi kendisine haram kılmıştı. Sonra kefâret karşılığında yeminini bozdu."[992]

908. Cabir ibni Abdillah'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Hz. Âişe (r.a)'nin, yanında (büyütüp) evlendirdiği yetim bir kızın çehiz masrafını, Rasulullah (s.a.v) kendi bütçesinden ödedi."[993]

909. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Medine ahalisinden bir kadın vardı. Ticaretle uğraşan kocası Medine dışına gider gelirdi. Bu kadın, kocası yanından her ayrıldığında bir rüya görürdü. Kocası da onu hamile bırakmaksızın yanından pek az ayrılırdı. Sonra o, Rasulullah (s.a.v)'a gelip şöyle derdi: "Kocam ticaret yapmak için çıktı, beni de hamile bıraktı. Derken rüyamda gördüm ki, evimin direği kırıldı, ben de bir gözü kör olan bir çocuk doğurdum!" Rasulullah (s.a.v) de şöyle buyururdu: "**Hayırdır (inşallah!) Kocan, yüce Allah dilerse, sağ-salim yanına döner, sen de iyi, saygılı bir çocuk doğurursun!**" (Kadın) bu (rüyayı) iki veya üç defa görür, her birinde Rasulullah (s.a.v)'a gelir de, O da ona bu (cevabını) söyler, sonra kocası geri döner, kendisi de bir çocuk doğururdu. Neyse bir gün (yine, önceleri) Rasulullah (s.a.v)'a geldiği gibi geldi. (Rasulullah) evde yoktu. O (yine) bu rüyayı

991 Buhârî, Talâk 8, Nikâh 103, Et'ime 32, Eşribe 10, 15, Tıb 4, Hiyel 5; Müslim, Talâk 20, 21, (1474); Ebû Davud, Eşribe 11, (3715); Nesâî, Talâk 16, (6, 151, 152).
992 Tirmizî, Talak: 21, (1201).
993 Müsned-i Ebu Hanife 263/9.

görmüştü. Ona dedim ki: "Rasulullah (s.a.v)'a ne soracaksın, ey Allah'ın kulu?" O da şöyle cevap verdi: "Görüp de (yorumunu) Rasulullah (s.a.v)'a gelip sorduğum, O'nun da; "Hayırdır (inşallah!)" buyurduğu ve buyurduğu gibi çıkan bir rüyanın (yorumunu soracağım.)" O zaman ben: "Bana onun ne olduğunu söyle!" dedim. O; "(Hayır!) Rasulullah (s.a.v) gelip de bunu O'na, (önceleri) sunduğum gibi sununcaya kadar (söyleyemem!)" karşılığını verdi. Bunun üzerine ben, vallahi, (rüyasını) bana söyleyinceye kadar onu bırakmadım. (Nihayet rüyasını bana söyledi). Ben de; "Vallahi, eğer rüyan doğruysa mutlaka kocan ölecek, sen de günahkâr bir çocuk doğuracaksın!" yorumunu yaptım. Bunun üzerine o oturup ağlamaya başladı ve: "Rüyamı sana sununca benim ne (günahım) var?" dedi. Derken, o ağlıyorken Rasulullah (s.a.v) içeri girdi ve: "**Neyi var, ya Âişe?**" buyurdu. Ben de O'na haberi ve (kadın için) yaptığım yorumu bildirdim. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) "**Bırak, ya Âişe! Müslümana rüya yorumladığınız zaman onu hayırla yorumlayın. Çünkü rüya, sahibinin yorumlamasına göre çıkar!**" dedi. Neticede, vallahi, (kadının) kocası öldü. Zannediyorum, kendisi de ancak günahkâr bir çocuk doğurmuştur!"[994]

TALAK (BOŞANMAK)

910. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Erkek hanımını boşamak isteyince hemen boşuyordu. Erkek, yüz ve hatta daha çok kerelerde boşamış olsa, iddeti içerisinde iken, döndüğü takdirde, kadın yine de onun hanımı olmaya devam ediyordu. Bu hal şu hadiseye kadar devam etti. Bir adam hanımına: "Vallahi seni ne tam boşayacağım, ne de himayeme alacağım, ebedî şekilde böyle tutacağım!" dedi. Kadın: "Bu nasıl olur?" deyince: "Seni boşayacağım, iddetin bitmek üzere iken geri döneceğim. Bu şekilde tekrar edeceğim. cevabını verdi. Kadın bunun üzerine Âişe (r.a)'ye gidip durumu haber verdi. Âişe, Rasulullah gelinceye kadar cevap vermedi. Durumu O'na anlattı. Aleyhissalâtu vesselâm da sükut buyurdular. Derken şu âyet indi: «***Boşama iki def'adır. (Ondan sonrası) ya iyilikle tutmak, ya güzellikle salmaktır. (Ey kocalar! Boşandığınız zaman) onlara (kadınlara) verdiğiniz bir şeyi (mehri geri) almanız size helal***

994 Dârimî: 2169.

olmaz....»[995]Bunun üzerine halk o günden itibaren talaka yeniden yönelip gözden geçirdi, bir kısmı boşadı, bir kısmı boşamadı."[996]

911. Muhammed b. Ubeyd b. Ebi Salih, İlya'da ikamet ettiği sıralarda şunları söylemiştir: Bir gün Adiy b. Adiyyi'l-Kindî ile birlikte yolculuğa çıkmıştım. Nihayet Mekke'ye varınca Adiyy beni Safiyye binti Şeybe'ye gönderdi. Safiyye Âişe'den pek çok hadis öğrenmişti. Yanına vardığımız zaman Safiyye bana şunları söyledi: "Ben Âişe'yi; "Rasulullah (s.a.)'ın;"**Öfke (veya zorlanma) hâlinde, ne boşama olabilir ne de (köle veya cariyeyi) âzâd etmek.**" dediğini duydum." derken işittim."[997]

912. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) Cevn kızı Amra (Kilabiyye) adında bir kadınla nikâhlandı. Kadının yanına girince, kadın: "Senden Allah'a sığınırım!" dedi. Rasulullah (s.a.v) da:

"**Gerçekten sen şanı büyük birine sığındın. Artık ailene dönebilirsin!**" buyurdu."[998]

913. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v), (hanımlarını dünya ve ahiret konusunda serbest bırakması emredildiğinde) yirmi dokuz gece geçince benden başlayarak yanıma girdi. Ben:"Ya Rasulallah, sen bizim yanımıza bir ay girmemeğe yemin ettin; fakat yirmi dokuz gecede girdin. Ben sayıyorum." dedim. Bunun üzerine:"**Gerçekten ay (bazen) yirmi dokuz çeker.**" buyurdu. Sonra: "**Ya Âişe! Ben sana bir şey söyleyeceğim, ama annenle babana danışmadan bu hususta cevap vermeğe acele etmeyebilirsin.**" dedi; ve bana Ahzab Sûresinin 28-29. ayetlerini okudu:

«***Ey peygamber! Eşlerine söyle: "Eğer siz, dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedelini vereyim ve sizi güzellikle salıvereyim. Yok eğer sizler Allah'ı, elçisini ve ahiret hayatının güzelliklerini istiyorsanız bilin ki Allah, sizden güzel hareket ve davranışta bulunanlara, büyük bir mükafat hazırlamıştır.***» Vallahi Peygamber (s.a.v), ebeveynimin bana ondan

995 Bakara 2/229.
996 Tirmizî, Talâk 16, (1192).
997 Ebu Dâvud, Talak 8, (2193) İbn Mace, Talak 16; Müsned, II, 276.
998 Buharî, Talak 3; Nesâî, Talak 14, İbni Mace Talak 18.

ayrılmamı emretmeyeceklerini pek âlâ biliyordu. Ben de:"Ebeveynime bu hususta mı danışacakmışım? Ben Allah ile Rasulünü ve dâr-ı âhireti murâd ediyorum." dedim. Eyyûb haber verdi ki, Âişe: "Benim seni seçtiğimi kadınlarına haber verme." demiş. Peygamber (s.a.v) de ona:"**Şüphesiz Allah beni tebliğci olarak göndermiştir. Şaşırtıcı olarak göndermemiştir.**" buyurmuş.[999]

914. Hz. Âişe (r.a)'nin, şöyle dediği rivayet edilmiştir:"Rasulullah (s.a.v), biz eşlerine, kendisini koca olarak kabulde devam edip etmemek hususunda selâhiyet verdi; biz de zevceleri olmakta devam edeceğimize karar verdik."[1000]

915. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v), bizi muhayyer bıraktı; ama bunu talâk saymadık." dedi.[1001]

916. Hz. Aişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) bizi boşanıp boşanmama konusunda muhayyer bırakmıştı. Hepimiz onu tercih ettik. Bunu talaktan saymadı."[1002]

917. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ebû Bekir'in oğlu (kardeşim) Abdurrahman'a, Ebû Ümeyye kızı Kureybe'yi ailesinden istedim. Onlar da verdiler. Sonra Abdurrahman'a sitem ederek:"Biz, Onun değil, Hz. Âişe (r.a)'nin hatırı için verdik." dediler."

Bunun üzerine Hz. Âişe (r.a) Abdurrahman'a (haber) göndererek durumu bildirince, Abdurrahman da boşama yetkisini (hanımı) Kureybe'ye verdi. Kureybe, kocasını tercih etti. Bu olay talak sayılmadı.[1003]

918. Kasım'dan şöyle rivayet edildi:"Hz. Peygamber'in hanımı Hz. Âişe (r.a), Abdurrahman -Şam'da iken- kızı Hafsa'yı Zübeyr'in oğlu Münzir'le evlendirdi. Abdurrahman (Şam'dan) gelince:"Ben olmadan bu yapılır mı?" dedi. Hz. Âişe (r.a) (olayı) Münzir'e anlatınca, Münzir'in:"Bu iş, Abdurrahman'ın elindedir. Boşama

999 Buhârî, Tefsir-ül Kur'ân: 27; Müslim, Talak 35, (1475); Tirmizi 3204.
1000 Müsned-i Ebu Hanife 288/7.
1001 Müslim, Talak 24, (1477).
1002 Buhârî, Talâk 5; Müslim, Talâk 25, 1477; Ebu Dâvud, Talâk 12, (2203); Tirmizî, Talâk 4, (1179); Nesâî, Nikah 2, (6, 56).
1003 Muvatta, Talak 14.

yetkisini ona verdim. Ne derse o olur." demesi üzerine, Abdurrahman Âişe (r.a)'ye hitaben:"Senin kararlaştırdığın işi bozma gücünü kendimde görmüyorum." dedi. Böylece Hafsa, Münzir'in yanında kaldı ve bu olay talak sayılmadı.[1004]

919. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Berîre (adındaki cariye) sebebiyle, üç konunun şerî hükmü (üç sünnet) öğrenilmiştir:1. Âzad edildi ve kocasını tercih edip etmemede muhayyer kılındı.2. Sahipleri onu satarak velâsını şart koşmak istediler. Ben bunu Peygamber (s.a.v)'a anlattım da: "**Sen onu satın al ve âzâd et! Çünkü velâ âzâd edene aittir.**" buyurdu.3. Rasulullah (s.a.v), tencere kaynarken eve girmişti. Kendisine ekmek ve evde bulunan katıktan bir sofra kuruldu."**Galiba bir tencerenin kaynadığını görüyorum.**" buyurdu. Oradakiler; "Evet ama, bu Berîre'ye tasadduk edilen bir ettir. Sen ise sadaka yemiyorsun?" dediler. Aleyhissalâtu vesselâm: "**Bu ona sadakadır, (ama ondan) bize hediyedir!**" buyurdu.[1005]

920. Hz. Âişe (r.a), Berîre (Hz.Aişenin cariyesi) kıssası hakkında şöyle demiştir: "Berire'nin kocası bir köle idi. Berîre hürriyetine kavuşunca Peygamber (s.a.v) kendisini muhayyer bıraktı. Bunun üzerine Berîre, kendisini tercih etti. Ve kocasından ayrıldı. Urve dedi ki: "Eğer Hz. Berire'nin kocası hür olsaydı Rasul-ü Ekrem Berîre'yi muhayyer bırakmazdı."[1006]

921. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Berire'yi Hz. Âişe âzâd ettiğinde Onun kocası köle idi. O zaman Rasulullah (s.a.v) O'nu (yani Berire'yi) onunla (evliliklerini sürdürmeye) teşvik etmeye başlamış, O da Rasulullah (s.a.v)'a; "Benim ondan ayrılmaya hakkım yok mu?" demeye başlamıştı. (Hz. Peygamber O'na); "**Evet, buna hakkın var!**" buyurmuş, O da; "Öyleyse ben muhakkak ki ondan ayrıldım." demişti.[1007]

922. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Berire hürriye-

1004 Muvatta, Talak 15
1005 Buhârî, Talâk 14, Nikâh 18, Et'ime 31, Itk 10, Ferâiz 22, 23, 19, 25; Müslim Itk 14, (1504); Muvatta, Talâk 25, (2, 562); Ebu Dâvud, Talâk 19, (2233, 2235, 2236); Tirmizî, Radâ' (1154, 1155); Nesâî, Talâk 29, 30 (6, 162, 163).
1006 Ebu Dâvud, Talak 18-19, (2233); Müslim, Itk 9: Tirmizî, Redâ 7; Nesâî, Talak 31.
1007 Dârimî: 2296.

tine kavuşturulduğu zaman, kocası hürmüş. Berire kocasının nikahı altında kalıp kalmama hususunda muhayyer bırakılmış, bunun üzerine: "Benim için şu kadar imkan sağlamış bile olsa, yine de onunla birlikte olmayı arzu etmem." demiş.[1008]

923. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Berîre, Ebû Ahmed ailesinin bir kölesi olan Muğîs'in yanında onun nikahlısı olarak kalmakta iken hürriyetine kavuşturulmuş. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) onu muhayyer bırakmış ve ona: "**Kocan sana yaklaşacak olursa, muhayyerliğin kalmaz.**" buyurmuş.[1009]

924. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Ben, karıkoca iki kölemi âzad etmek istemiştim. Rasulullah (s.a.v), önce erkekten başlayıp sonra da kadını âzad etmemi emretti."[1010]

925. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Cariyenin talakı iki talaktır, iddet bekleme sûresi de iki hayz sûresi kadardır.**"[1011]

926. Urve b. ez-Zübeyr'den rivayet edilmiştir: "Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a), iddet bekleyen Ebû Bekir es-Sıddîk'ın oğlu Abdurrahman'ın kızı Hafsa'yı üçüncü hayzında kan görmeye başlayınca kocasının evinden ailesinin yanına gönderdi. Bu hadise, Abdurrahman'ın kızı Amre'ye anlatılınca:"Urve doğru söylemiş, bu konuda ulemâ Hz. Âişe (r.a) ile tartıştılar ve dediler ki: "Yüce Allah kitabında "Üç hayızdan temizlenme müddeti'" buyurdu." Bunun üzerine Hz. Âişe (r.a):"Doğru söylediniz, (ama) "Kurû'"un ne olduğunu biliyor musunuz? "Kuru'" (hayız değil) temizlik halleridir." dedi.[1012]

927. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Habibe binti Sehl, Sabit bin Kays'ın nikâhı altında iken, Sabit bir gün onu dövmüş

1008 Ebu Dâvud, Talak 19-20, (2235) Buhari, Talak 16; Tirmizî, Reda' 7; Nesaî, Talak 30; İbn Mâce, Talak 29.
1009 Ebu Dâvud, Talak 20-21, (2236); Tirmizî, Reda' 7; Muvatta, Talak 26; Müsned IV, 65; V, 78.
1010 Ebu Dâvud, Talâk 22, (2237); Nesâî, Talâk 28, (6, 161); İbn Mâce, Itk 10.
1011 Ebu Dâvud, Talâk 6, (2189); Tirmizî, Talâk 7, (1182); İbnu Mâce, Talâk 30, (2080).
1012 Muvatta, Talak 54.

ve bir tarafını kırmış. Bunun üzerine Habibe sabahleyin onu Peygamber (s.a.v)'a şikayet etmiş. Peygamber (s.a.v) de Sabit'i çağırıp:"**Onun mehrinin bir kısmını alarak kendisini boşa.**" buyurmuş. Bunun üzerine (Sabit);"Bu caiz olur(mu?) ya Rasulallah!" diye sormuş (Rasul-i Ekrem);"**Evet**" cevabını vermiş. (Sabit de);"Ben ona mehir olarak iki bahçe vermiştim ve şu anda bunlar onun elinde bulunuyor." demiş. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v);"**Onları al da, onu boşa.**" buyurmuş. O da (öyle) yapmıştır.[1013]

928. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Bir adam hanımını üç talakla boşadı. Kadınla bir başka adam evlendi, ancak bu adam da kadını cinsel temasdan önce boşadı. (Kadın tekrar önceki kocasına dönmek istemişti.) Rasulullah (s.a.v)'a bu hususta soruldu;

"**Hayır! İkinci kocası kadının balcığından tatmadıkça önceki kocası tadamaz!**" buyurdu."[1014]

SÜT EMME

929. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Kur'an olarak inenler meyanında; ***«Malum on emme ile haram sabit olur.»*** ayeti de vardı. Sonra (Rab Teala) onları, malum beş emme ile neshetti. Bu (beş emme) ayetleri, Kur'an'ın okunan ayetleri arasında iken Rasulullah vefat etti."[1015]

930. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Bir veya iki emme ile süt kardeşliği haramlığı gerçekleşmez.**"[1016]

1013 Ebu Dâvud, Talak 17-18, (2228).
1014 Buharî, Libas 6, Şehadat 3, Talak 4, 7, 37, Edeb 68; Müslim, Nikah 115, (1433); Muvatta, Nikah 18, (2, 531); Ebu Davud, Talak 49, (2309); Tirmizî, Nikah 26, (1118); Nesâî, Talak 9, 10, (6, 146, 147). İbn Mâce, Nikâh 32; Dârimî, Talâk 4; Müsned, I, 214; II, 25, 62, 85, 279; III, 284; VI, 24, 37, 38, 42, 96, 193, 226, 229.
1015 Müslim, Rada 24, (1452); Muvatta, Rada 17, (2, 608); Ebu Davud, Nikah 11, (2062); Tirmizî, Rada 3, (1150); Nesaî, Nikah 51, (6, 100); Darimî, Nikâh 49.
1016 Müslim, Rada 17, (1450); Tirmizî, Rada 3, (1150); Ebu Davud, Nikah 19, (2063); Nesâî, Nikah 51, (6, 201); İbn Mâce, Nikâh 35; Darimî, Nikâh 49; Müsned, IV, 4-6, 31, 96, 216, 247, 340.

931. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Yanımda oturan bir erkek olduğu halde, Rasulullah (s.a.v) odama girdi. Bu hal, ona bir hayli ağır geldi (ve rengi değişti), öfkesini yüzünden okudum. Bunun üzerine:

"Ey Allah'ın Rasulü! Bu benim süt kardeşimdir!" dedim.

"**Siz kadınlar süt kardeşlerinizi iyi düşünün! Çünkü süt kardeşliği, açlıktan dolayı hasıl olur!**" buyurdu."[1017]

(Metinde geçen "süt hükmü" kelimesinden maksat, evlenmeyi haram kılan süt; çocuğun küçükken emdiği, kendisine kuvvet veren ve açlığını gideren süttür.)

932. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Ebu'l-Kuays'ın kardeşi Eflah, örtünmeyi emreden ayet indikten sonra yanıma girmek için izin istedi. Ben:

"Allah'a yemin olsun, Rasulullah (s.a.v)'dan izin istemedikçe ben ona izin vermeyeceğim! Çünkü onun kardeşi Ebu'l-Kuays beni emziren kimse değildir. Beni Ebu'l-Kuays'ın hanımı emzirdi! " dedim. Derken yanıma Rasulullah girdi.

"Ey Allah'ın Rasulü dedim, Ebu'l-Kuays'ın kardeşi Eflah yanıma girmek için izin istedi. Ben sizden sormadıkça izin vermekten imtina ettim!" dedim. Rasulullah (s.a.v):

"**Amcana izin vermekten seni alıkoyan sebep ne?**" buyurdu. Ben:

"Ey Allah'ın Rasulü! Beni emziren erkek değil. Beni onun hanımı emzirdi." dedim. Rasulullah yine:

"**Sen onun girmesine izin ver. Zira o senin amcandır, Allah iyiliğini versin.**" buyurdu.

(Urve der ki): "İşte bu sebeple Hz. Âişe (r.a):

"Neseb sebebiyle haram kıldıklarınızı, emme sebebiyle de haram kılın!" derdi."[1018]

933. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) yanımda idi. Ben Hafsa'nın evine girmek için izin isteyen bir adamın sesini işittim ve:"Ey Allah'ın elçisi! Şu adam evinize girmek için izin istiyor."

1017 Buharî, Nikah 21, Şehadat 1; Müslim, Rada 32, (1455); Ebu Davud, Nikah 9, (2058); Nesâî, Nikah 51, (6, 102); Dârimî, Nikâh 52.

1018 Buharî, Humus 4, Şehadat 7, Nikah 20, Müslim, Rada 2, (1444); Muvatta, Rada 2, (2, 601, 602); Tirmizî, Rada 1, (1147); Ebu Davud, Nikah 7, (2055); Nesâî, Nikah 49, (6, 99).

dedim. Rasulullah (s.a.v):"**O adamın, Hafsa'nın süt amcası falan olduğunu sanıyorum.**" dedi. Ben:"Ya Rasulallah! Süt amcam falan sağ olsaydı benim yanıma serbest girebilir miydi?" dedim. Rasulullah (s.a.v):"**Evet girebilirdi. Çünkü nesebin haram kıldığı her şeyi, emme de haram kılar.**" buyurdu."[1019]

934. Abdurrahman, babası Kasım'dan şöyle rivayet etmiştir: "Hz. Âişe (r.a)'nin yanına kız kardeşlerinin süt oğulları ile erkek kardeşlerinin kızlarının süt oğulları girerdi. Ama erkek kardeşlerinin hanımlarının emzirdiği erkekler girmezdi."[1020]

935. Abdullah b. Ömer'in oğlu Salim şöyle demiştir:

"Mü'minlerin annesi Âişe (r.a) beni, memede iken, kız kardeşi Ebû Bekir'in kızı Ümmü Gülsüm'ün yanına gönderip, ona:

"Bu çocuğu on defa emzir de, büyüyünce yanıma girebilsin." demişti. Ama Ümmü Gülsüm beni ancak üç defa emzirdikten sonra hastalandı. Bir daha emzirmedi. Ümmü Gülsüm beni on defa emzirmediği için, Hz. Âişe (r.a)'nin yanına (mahremi olmadan) girmedim."[1021]

936. Hz. Âişe (r.a) ve Ümmü Seleme (r.a.)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın Zeyd'i evlatlık edindiği gibi, Ebû Huzeyfe b. Utbe b. Rabia da Ensar'dan bir kadının azatlı kölesi olan Salim'i evlâtlık edinmiş ve kardeşinin kızı Hind binti el-Velîd b. Utbe b. Rabia ile evlendirmişti. Cahiliyye çağında bir kimse bir adamı evlatlık edindi mi, halk o evlatlığı o adama nisbet ederek isimlendirirlerdi. Evlatlık da o adamın mirasına vâris olurdu. Nihayet noksan sıfatlardan münezzeh olan yüce Allah bunun hakkında; ***«Onları babalarına nisbet ederek çağırın.»***[1022] âyet-i kerimesini, ***«Onlar sizin din kardeşlerinizdir ve dostlarınızdır.»*** buyruğuna kadar indirince, (bu evlatlıklar babalarına verildi, babası bilinmeyenler) de dost ve din kardeşi oldu.Bu sırada Ebû Huzeyfe'nin hanımı Sehle binti Süheyl b. Amr el-Kureyşî gelerek;"Ey Allah'ın Rasulü, biz Salim'e (kendi neslimizden gelen) bir çocuk gözüyle bakıyorduk, kocamla benim yanımda bir evde

1019 Buhari, Şehâdât, 52/7; Müslim, Radâ, 17/1, no:l.

1020 Muvatta, Râdâ 9.

1021 Muvatta, Râdâ 7.

1022 Ahzâb: 33/5.

kalıyor ve (dolayısıyla) beni başı, yakası, boynu, yüzü ve kolları açık bir kıyafetle görüyordu. Şimdi ise Aziz ve Celil olan Allah evlatlıklar hakkında senin de bildiklerini indirdi. Salim hakkındaki görüşünüz nedir?" diye sordu. Peygamber (s.a.v) de ona;"**Onu emzir.**" buyurdu. Sehle, onu beş kez emzirdi ve Salim O'nun sütoğlu oldu. Bu olay nedeniyle Âişe (r.a), kendisinin görmek istediği ve yanına girmelerini arzu ettiği kimseleri kız kardeşlerinin veya erkek kardeşlerinin kızlarının emzirmelerini isterdi. Eğer (emzirilmesini istediği kimse) yetişkin ise, beş defa emzirmelerini isterdi. (O kimse, Hz. Âişe'nin bu isteğine uyduktan) sonra artık Hz. Âişe'nin yanına (rahatça) girerdi. Ümmü Seleme ile Peygamber (s.a.v)'ın diğer hanımları, beşikte iken süt emmedikçe, halktan bir kimsenin bu şekilde süt emmek suretiyle yanlarına gelmesine izin vermezlerdi. Ve Hz. Âişe'ye de;"Vallahi bilmiyoruz, belki bu, diğer halk için değil de, sadece Salim'le ilgili olarak Peygamber (s.a.v) tarafından verilmiş özel izindir." derlerdi.[1023]

937. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Sehle binti Süheyl, Peygamber (s.a.v)'a gelerek: "Ya Rasulallah! Ben Ebû Huzeyfe'nin âzâdlısı Sâlim'in yanıma girmesinden, Ebû Huzeyfe'nin yüzünde hoşnutsuzluk görüyorum." dedi. Rasulullah (s.a.v):"**Onu emzir!**" buyurdu. Sehle;"Koskoca adam olduğu halde, onu nasıl emziririm?" dedi. "Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) gülümsedi ve:"**Onun koskoca adam olduğunu biliyorum.**" cevabını verdi.[1024]

938. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Vehb'in kızı Cüdame, Rasulullah'tan şunları işittiğini bana haber verdi: "**Emzikli kadınlarla cinsi birleşmeyi yasaklamayı arzu ettim. Ama Rumlarla Farsların bunu yaptıklarını ve çocuklarına zarar vermediğini hatırladım (da vazgeçtim.)**"[1025]

1023 Ebu Dâvud, Nikah 9, (2061); Buhârî, Nikâh 15; Müslim Redâ 26-28, 30-31, Hudüd 23; Ngsâî, Nikâh 53; Muvatta, Redâ 13; Darimî, Hudûd 17; Müsned, V, 348, VI, 174, 201, 228, 249, 269.

1024 Müslim, Radâ 26, (1453).

1025 Müslim, Nikah, 16/23, no:140-142.

ÖLÜM VE CENAZELER

939. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Kim Allah'a kavuşmayı arzu ederse, Allah da o kimseyle buluşmayı sever. Kim de Allah'la beraber olmaktan hoşlanmazsa, Allah da o kimseyle beraber olmayı sevmez.**"

Âişe dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü! Hepimiz ölümden hoşlanmayız." Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"**O anlamda değil. Mü'min son nefesinde ve her anında Allah'ın rahmeti, rızası ve cenneti ile müjdelendiğinde Allah'a kavuşmayı arzu eder. Allah da o kimseyle bir araya gelmeyi arzu eder. Kafir ise hayatında ve ölüm anında Allah'ın gazabı ve azabıyla müjdelenince, Allah'a kavuşmayı istemez. Allah da onunla birlikte olmaktan hoşlanmaz.**"[1026]

940. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Ani ölüm; mü'min için rahat, kâfir için pişmanlık bir yakalanıştır."[1027]

941. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki: "**Ölülere sövmeyin. Çünkü onlar (sağken hayırdan ve şerden) gönderdiklerine kavuştular.**"[1028]

942. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Kendisiyle sohbet ettiğiniz mü'min bir arkadaşınız vefat ettiği zaman, onun hakkında konuşmayı bırakınız. Hakkında kötü sözler söylemeyiniz.**"[1029]

943. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Hayatta bulunan bir müslümanın herhangi bir kemiğini kırmak nasıl günahsa, ölü bir müslümanın kemiğini kırmak da aynı şekilde

1026 Müslim, Dua ve Zikir: 5; Nesâî, Cenaiz: 10; Tirmizi 1067.

1027 Suyuti, Camiu's- Sağir 6:246, (9120); Ebû Davud, Cenâiz: 10; Müsned, 3:424; 4:219; 6:137.

1028 Buharî, Cenâiz 97, Rikâk 42; Ebu Dâvud, Edeb 50, (4899); Nesâî, Cenâiz 51, 52, (4, 52, 53).

1029 Ebu Dâvud, Edep 42, (4899); Buhari, Cenâiz 97. Rikâk 42, Fedâilü Sâhabinnebiyy 5; Müslim. Fedâilussahabe 221-222; Ebu Davud, Şiirine 10; Tirmizî Birr 5l; Menâkıb 58; Nesâî. Cenâiz 52, Kasâme 23; Darimî, siyer 67; Müsned, 1-300-111-11,54, IV-252, IV-I80.

günahtır."[1030]

944. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Eğer bir Müslümanın ceneze namazını, yüz kişiye ulaşan Müslümanlardan bir topluluk kılar,hepsi onun kurtuluşu için dua ederlerse o kimse kurtuluşa erişir." [1031]

945. Nâfi şöyle demiştir: "İbni Ömer'e:"Ebû Hureyre; "Ben Rasulullah (s.a.v)'ı; "**Her kim bir cenazenin arkasından yürürse, ona bir kırât ecir vardır.**" buyururken işittim." diyor." dediler. İbni Ömer; "(Artık) Ebû Hureyre de bize hadis rivayet etmekte çok oluyor." dedi ve Hz. Âişe (r.a)'ye birini göndererek (bu meseleyi) sordurdu. Hz. Âişe (r.a), Ebû Hureyre'yi tasdik etti. Bunun üzerine İbni Ömer: "Vallahi biz pek çok kıratlarda kusur ettik." dedi.[1032]

946. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Sa'd İbni Ebî Vakkas vefat edince, Peygamber (s.a.v)'ın zevceleri, cenazesinin mescide getirilmesini, kendilerinin de cenaze namazını kılacaklarını bildirmek için haber gönderdiler. Cemaat da öyle yaptılar. Derken cenazeyi, namazını kılmak üzere Ümmehât-ı Mü'minin'in hücreleri önünde durdurdular. Müteakiben halkın bunu ayıpladıklarını haber aldılar. Halk;"Cenazeler mescide sokulmamalı idi." diyorlardı. Hz. Âişe (r.a) bunu duyunca:

"Şu insanlar bilmedikleri bir şeyi ayıplama hususunda ne de sür'at gösterirler; Bir cenazenin mescidden geçirilmesi hususunda bizi ayıplamışlar. Hâlbuki Rasulullah (s.a.v) Süheyl b. Beydâ'nın cenaze namazını ancak mescidin içinde kılmıştı." dedi."[1033]

947. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Allah'a yemin olsun ki, Rasulullah (s.a.v) Beyza'nın iki oğlunun (yani) Süheyl ile kardeşinin cenaze namazlarını mescitte kıldı."[1034]

1030 Ebu Dâvud, Cenaiz: 58-60, (3207); İbn Mace, Cenâiz 63; Muvatta, Cenâiz 45; Müsned, VI-58, 100, 105, 169,200, 264.
1031 Müslim Cenâiz: 58, (947); Tirmizî, Cenâiz: 40, (1029); Nesâî, Cenâiz: 78, (4, 75).
1032 Müslim, Cenaiz 55, (945).
1033 Müslim Cenaiz, 100, (937); Muvatta, 22, (1, 229); Ebu Dâvud, Cenâiz: 54, (3189, 3190); Tirmizî, Cenâiz: 44, (1033); Nesâî, Cenâiz: 70, (4, 68); İbn Mâce, Cenaiz: 29.
1034 Ebu Dâvud, Cenaiz: 49-50, (3190); Müslim, Cenâiz 101.

948. Hz. Âişe (r.a) 'den Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Kabirde benim hakkımda sorguya çekileceksiniz. Benim hakkımda size soru sorulduğunda tereddütlü ve şüpheli cevap vermeyiniz."[1035]

949. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Yanıma Medine yahudilerinden iki koca karı girdi ve: "Ölüler gerçekten kabirlerinde azap olunurlar." dediler. Ben kendilerini yalanladım, onları tasdik etmeye gönlüm razı olmadı. Müteakiben çıkıp gittiler ve yanıma Rasulullah (s.a.v) girdi. Kendisine: "Ya Rasulallah! Medine yahudilerinden iki koca karı yanıma geldiler de, ölülerin kabirlerinde azap gördüklerini söylediler." dedim. Rasulullah (s.a.v): "**Doğru söylemişler! Hakikaten onlar öyle azap görürler ki, o azabı hayvanlar bile işitir.**" buyurdu.

Âişe demiş ki: "Artık bundan sonra Rasulullah (s.a.v)'ın hiç bir namazda kabir azabından Allah'a sığınmadığını görmedim!"[1036]

950. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) yanıma girdi, yanımda yahudilerden bir kadın vardı. Bu kadın: "Biliyor musun ki, siz kabirlerde fitneye uğrayacaksınız?" diyordu. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) irkilerek: "**Fitneye uğrayacak olanlar, ancak ve ancak yahudilerdir.**" buyurdu. Böylece bir kaç gece geçirdik. Sonra Rasulullah (s.a.v): "**Biliyor musun, bana; «*Siz kabirlerde fitneye uğrayacaksınız.*» diye vahiy geldi.**" buyurdu. Âişe demiş ki: "Ben bundan sonra Rasulullah (s.a.v)'ın hep kabir azabından Allah'a sığındığını işittim."[1037]

951. Abdurrahman'ın kızı Amre anlatıyor: "Mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.a)'ye, Abdullah b. Ömer'in: "Yaşayanların ağlaması yüzünden ölüye azap edilir." dediği nakledilince, Hz. Âişe (r.a): "Ebû Abdurrahman'ı Allah affetsin, o yalan söylemez, fakat ya unuttu, ya da hata ediyor. Bir defa Rasulullah (s.a.v) bir Yahudi ailesine uğradı, onlar ölen bir aile fertleri için ağlıyorlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber: "**Siz ona ağlıyorsunuz, fakat şu anda ona**

1035 Suyuti, Camiu's- Sağir 4: 424, (5840).
1036 Müslim, Mesacid 125, (586); Buhârî, Cenaiz 89; Nesâî, Cenaiz 115, (4, 104, 105).
1037 Müslim, Mesacid 123, (584).

kabrinde azap ediliyor." buyurdu."[1038]

952. İbni Abbâs şöyle demiştir: "Ömer vefat edince, ben bu meseleyi Hz. Âişe (r.a)'ye anlattım. Hz. Âişe (r.a):"Allah, Ömer'e rahmet eylesin; hayır vallahi Rasulullah (s.a.v);"Allah mü'mine, bir kimsenin ağlaması sebebi ile azâp eder." demedi. Lâkin:"**Ailesinin ağlaması sebebiyle Allah kâfirin azabını arttırır.**" buyurdu." dedi ve sözlerine şöyle devam etti:"**Size Kur'an yeter! Allah: *«Hiç bir günahkâr nefis, başkasının günâhını yüklenmez.»*[1039] buyuruyor**" O zaman İbni Abbâs:"Güldüren de, ağlatan da Allah'tır." dedi.İbni Ebi Müleyke: "Vallahi İbni Ömer hiç bir şey söylemedi." demiş.[1040]

953. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'a Zeyd İbni Harise, Ca'fer İbnu Ebi Talib ve Abdullah İbni Revaha (r.a.)'nın ölüm haberi gelince oturdu. Halinden üzüntülü olduğu belliydi. Ben kapı aralığından bakıyordum. Yanına bir adam geldi ve: "Ca'fer'in kadınları!" dedi ve onların ağladıklarını haber verdi.Hz. Peygamber (s.a.v) derhal onları men etmesini emretti. Adam gitti ve sonra geri gelip: "Ben onları yasakladım, fakat onlar sözüme kulak asmadılar." dedi. Hz. Peygamber (s.a.v) ikinci sefer emrederek kadınları bundan nehyetmesini söyledi. Ama o, kadınların yine kulak asmadıklarını haber verdi. Hz. Peygamber(s.a.v) yine: "**Yasakla onları!**" buyurdu. Adam üçüncü sefer geri geldi ve:"Ey Allah'ın Rasulü! Allah'a yemin olsun kadınlar bana -veya bize- galebe çaldılar." dedi. Aleyhissalâtu vesselâm:

"**Ağızlarına toprak saç!**" diye emretti."[1041]

954. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Zeyd b. Harise ile Ca'fer ve Abdullah öldürüldükleri zaman, Rasulullah (s.a.v) mescide oturdu, üzüntüsü yüzünden anlaşılıyordu."[1042]

1038 Buharî, Cenâiz 23/33; Müslim, Cenâiz 11/25, (931); Muvatta, Cenâiz 37, (1, 234); Tirmizî, Cenâiz 25, (1004); Nesâî, Cenâiz 15, (4, 17).

1039 En'âm: 6/164.

1040 Müslim, Cenaiz 929.

1041 Buhârî, Cenaiz 41, 46, Megazi 44; Müslim, Cenaiz 30, (935); Ebu Davud, Cenaiz 25, (3122); Nesâî, Cenaiz 14, (4, 15).

1042 Ebu Dâvud, Cenaiz: 20-21, (3122); Buhârî, Cenaiz 41; Müslim, Cenaiz 30; Nesâî, Cenaiz 14.

955. İbni Abbâs (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, kendisi Rasulullah (s.a.v)'tan şöyle işitmiştir:

"**Ümmetimden ergenlik çağına ulaşmadan iki çocuğu vefat eden kimseyi Allah o iki çocuk sebebiyle cennete koyacaktır.**" Bunun üzerine Âişe (r.a);

"Ümmetinden aynı durumda bir çocuğu olan kimse ne olacak?" deyince;

"**Ey başarılı ve zeki kadın! Bir çocuğu aynı durumda olan da aynı şekildedir.**" buyurdu. Âişe:

"Ya hiç çocuk göndermeyen kimsenin durumu ne olacak?" deyince;

"**Ümmetimin önde gideni ve şefaat verilecek ve şefaat edecek olanı ben olacağım. Ümmetimin benden daha büyük kayıpları olmayacaktır.**"[1043]

956. Âişe (r.a) ve Hafsa (r.a.)'dan şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v): "**Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadın, kocasından başka hiç kimsenin ölümünden sonra, üç günden fazla yas tutmaz.**" buyurdu.[1044]

957. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v)'ı, ölmüş olan Osman b. Maz'un'u öperken gördüm. Hatta gözlerinden yaşlar akıyordu."[1045]

958. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamber (s.a.v)'ın oğlu İbrahim on sekiz aylıkken öldü de, Rasulullah (s.a.v), onun cenaze namazını kılmadı."[1046]

959. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) bir gece kalktı, elbiselerini giydi ve dışarı çıktı. Hemen cariyem Berire'ye takip etmesini söyledim. Bakî mezarlığına kadar gitmiş, oraya hayli yakın bir yerde bir sûre durduktan sonra dönüp geldi. Berire ondan önce gelerek durumu bana haber verdi. Sabaha kadar kendisine birşey söylemedim. Daha sonra olanları hatırlatınca, şöyle buyurdu: "**Bakî**

1043 İbn Mâce, Cenaiz: 57; Müslim, Birr ve Sıla: 47; Tirmizi 1062.

1044 Müslim, Talâk, 18/9, (63).

1045 Ebu Dâvud, Cenaiz: 35-36, (3163); İbn Mace Cenâiz 7; Tirmizî, Cenâiz 13.

1046 Ebu Dâvud, Cenaiz: 48-49, (3187).

mezarlığında defnedilmiş bulunanlara dua etmek için gönderildim."[1047]

960. Abdullah anlatıyor: Muhammed b. Kays bir gün şunları söyledi:"Size kendimden ve annemden bir şeyler anlatayım mı?" Biz kendisini doğuran annesini murâd ediyor sandık. Sözüne devamla (dedi ki): "Âişe şunları söyledi:"Size kendimden ve Rasulullah (s.a.v)'dan bir şeyler anlatayım mı?" Biz:"Hay hay!" dedik. "Rasulullah (s.a.v)'ın yanımda bulunduğu nöbetim gecesi gelince, Rasulullah (s.a.v) değişti. Cübbesini yere koydu, ayakkabılarını çıkarıp; ayaklarının yanına koydu. Kaftanının bir tarafını döşeğinin üzerine yayarak, uzandı. Çok geçmeden benim uyuduğumu zannederek yavaşça cübbesini aldı; yavaşça ayakkabılarını giydi ve kapıyı açarak çıktı. Sonra yavaşça kapıyı kapadı. Ben, hemen entarimi başıma geçirdim, baş bezimi sarındım, çarşafıma büründüm. Sonra onun peşinden yola düştüm. Bakî'a varınca durdu, hem de epey durdu. Sonra üç defa ellerini kaldırdı, sonra geri döndü. Ben de döndüm. O süratle yürüdü, ben de süratle yürüdüm; o koştu, ben de koştum. Neticede onu geçerek eve girdim. Ben yatar yatmaz o da girdi ve:"**Sana ne oluyor ya Âişe? Heyecanlanmışsın.**" buyurdu. Ben:"Bir şey yok." dedim. Rasulullah (s.a.v);"**Ya söylersin, yahut latif ve Habîr olan Allah bana mutlaka haber verir.**" dedi. Ben:"Ya Rasulallah! Annem babam sana feda olsun." dedim ve macerayı kendisine haber verdim."**Ya, önümde gördüğüm karaltı sen miydin?**" dedi;"Evet!" cevabını verdim. Bunun üzerine beni göğsümden öyle bir itti ki, canımı yaktı. Sonra şunları söyledi:**"Allah ve Rasulü sana haksızlık mı edecek sandın? İnsanlar neyi gizlerse gizlesin, Allah onu bilir. Evet, senin gördüğün zaman bana Cibrîl geldi de, nida etti. Ama nidasını senden gizledi. Ben, kendisine cevap verdim, fakat ben de cevabımı senden gizledim. Sen soyunmuş bir vaziyette iken yanına girecek değildi ya. Ben, senin uyuduğunu zannettim de, uyandırmak istemedim. Korkacağından da şüphe ettim. Cibril şunları söyledi:**"Rabbin, Bakî'de yatanların yanına giderek onlar için istiğfarda bulunmanı sana emrediyor." Ben:"Onlara ne diyeyim ey Allah'ın elçisi!?" dedim. Peygamber (s.a.v);"**Selam, mü'min ve Müslümanlardan bu diyarda yatanlara! Allah bizim geçmişlerimize de, geleceklerimize de rahmet eylesin.**

1047 Nesaî, Cenaiz, 21/103.

Bizler de inşallah sizlere katılacağız." de." buyurdu.[1048]

961. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v), Hz. Âişe (r.a)'nin nöbeti olan her gece, gecenin sonunda Medine'nin kabristanı Bakî'a çıkar ve: "**Selam size ey Mü'minler diyarı! Size yarın verileceği vaad olunan şey verilmiştir. Sizler bekletilmedesiniz. İnşaallah biz de size katılacağız. Allah'ım! Bakî'-ı Garkat'da yatanlara mağfiret buyur.**" derdi.[1049]

962. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v), kendisini ölüme götüren hastalığa yakalandığı zaman şöyle derdi: "**Ey Âişe! Ben Hayber'de yediğim (zehirli) yemeğin elemini hep hissediyordum. İşte şimdi kalp damarımın kesildiğini hissettiğim anlar geldi.**"[1050]

963. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) ilk defa, Meymûne'nin evinde hastalandı da benim evimde bakılmak üzere hanımlarından izin istedi, onlar da kendisine izin verdiler. Rasulullah (s.a.v) bir eli Fâdl b. Abbâs'ın, bir eli de başka bir zâtın üzerinde, ayaklarını yerde sürüyerek çıktı."Ubeydullah demiş ki: "Ben Âişe'nin söylediklerini İbni Abbâs'a anlattım, İbnî Abbâs: "Âişe'nin ismini söylemediği zâtın kim olduğunu biliyor musun? O Ali'ydi." dedi.[1051]

964. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v)'ın (hastalığı) ağırlaşıp da, ağrısı şiddetlendiği zaman, benim evimde bakılmak üzere hanımlarından izin istedi, onlar da izin verdiler. Ondan sonra Rasulullah (s.a.v), bir tarafında Abbâs (r.a.), diğer tarafında da bir kişi olduğu halde ayakları yerde sürünerek çıktı." Âişe (r.a) naklederdi ki, Nebiyy-i Ekrem (s.a.v) evine girip de ağrısı şiddetlendikten sonra: "**Üzerime, bağları çözülmedik yedi kırba su dökün. (Böylelikle) vücudumda biraz hafiflik bulup, halka belki vasiyyette bulunabilirim.**" buyurdu. Bunun üzerine Nebiyy-i Mükerrem (s.a.v), zevcesi Hafsa (r.a.)'nın malı olan bir bakır, yâhut ağaç) leğen içine oturtuldu. Sonra o kırbaların suyunu üzerine

1048 Müslim, Cenaiz 103, (974).
1049 Müslim, Cenaiz 102, (974).
1050 Buhârî, Megazî 83.
1051 Müslim, Salat 91, (418).

dökmeğe başladık. Nihayet: "**Artık oldu!**" diye işaret buyurdu. Ondan sonra halkın yanına çıktı.[1052]

965. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın, hastalığı sırasında namaza geldiğinde, ayaklarının aklığını halâ görür gibiyim."[1053]

966. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) hastalığı sırasında; "**Ben, yarın neredeyim? Ben, yarın neredeyim?**" diye sorarak, Hz. Âişe'nin yanında kalacağı günü öğrenmek istedi. Zevceleri, dilediği yerde kalma izni verdiler.Hz. Âişe der ki: " Hz. Peygamber benim hücremde ve normal olarak bana uğramakta olduğu günde vefat ettiler. Ayrıca Aziz ve Celil olan Allah onun ruhu şeriflerini kabzettiği vakit, mübarek başları ciğerimle boğazım arasında göğsümde yaslanmış vaziyette idi. Tükrüğü de tükrüğüme karışmıştı. Hz.Peygamber 'in hastalığı sırasında bir ara, kardeşim Abdurrahman İbni Ebi Bekir (r.a.) içeri girdi, elinde bir misvak vardı, dişlerini misvaklıyordu. Rasulullah (s.a.v) o misvağa baktı.

"Ver o misvağı bana!" dedim. O da verdi. Dişlerimle kemirip yonttum ve ucunu geverek (yumuşatıp) Hz.Peygamber 'e uzattım. Rasulullah, başı göğsüme yaslı vaziyette onunla dişlerini misvakladı."[1054]

967. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ben hastalığı Rasulullah (s.a.v)'ın hastalığından daha şiddetli bir kimse görmedim."[1055]

968. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın ölüm anında yanında idim, yanında içinde su bulunan bir su kabı vardı, elini o kabın içerisine daldırıp yüzünü siliyor ve şöyle diyordu:

"**Allah'ım! Ölüm sancılarından ve ölümün şiddetinden dolayı**

1052 Tecrid-i Sarih, Vudû 149.
1053 Müsned-i Ebu Hanife 358/9.
1054 Buhârî, Megazî 83, Vudu 45, Ezan 39, 46, 47, 51, 67, 68, 70, Hibe 14, Humus 4, Enbiya 19, Tıbb 21, İ'tisam 5; Müslim, Salat 90, (418); Tirmizî, Cenaiz 8, (978, 979); Nesâî, Cenaiz 6, (4, 6, 7).
1055 Müslim, Birr ve Sıla 44, (2570); İbn Mâce, Cenaiz: 11; Tirmizi 2397.

bana yardım et."[1056]

969. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, kendisi, Rasulullah (s.a.v)'ı, vefatından önce göğsüne dayalı olduğu halde, kulak verdiğinde:

"**Allah'ım! Bana mağfiret buyur, bana acı ve beni yüce dosta (Peygamberler cematine) ulaştır!**" buyururken işitmiş.[1057]

970. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v), sıhhati yerinde iken şöyle diyordu: "**Hiçbir peygamber, cennetteki makamını görmeden ruhu alınmaz. Bundan sonra hayatının devam etmesi veya öbür dünyaya gitme hususunda muhayyer bırakılır.**"Hz.Peygamber hastalandığı zaman O'nu, başı dizimin üstünde baygın vaziyette gördüm. Bir ara kendine geldi. Gözlerini evin tavanına dikti ve sonra: "**Ey Allahım, Refik-i A'la'da**[1058] **bulunmayı tercih ederim.**" dedi. Bu sözü işitince ben kendi kendime: "Demek ki makamı gösterildi ve bizimle olmayı tercih etmiyor." dedim. Bunun, sıhhatli iken bize söylediği şu hadis olduğunu anladım: "**Hiçbir peygamber, cennetteki makamını görmeden kabzedilmez, sonra yaşamaya devam veya öbür dünyaya gitme hususunda muhayyer bırakılır.**"

Rasulullah (s.a.v)'ın telaffuz ettiği son söz; "**Allahım, Refik-i A'la'da.**" cümlesi oldu."[1059]

971. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"İşitirdim ki, hiç bir Peygamber dünya ile âhiret arasında muhayyer bırakılmadıkça vefat etmezmiş. Peygamber (s.a.v)'ı, vefat ettiği hastalığında sesi ağırlaşınca:"**Peygamberlerle, sıddîklerden, şehitlerden ve salihlerden kendilerine nimet verdiklerinle beraber eyle. Bunlar ne güzel arkadaşlardır.**" derken işittim."Âişe; "Anladım ki o anda muhayyer bırakıldı." demiş.[1060]

1056 İbn Mâce, Cenaiz: 64; Tirmizi 978.
1057 Buharî, Megâzî, 64/83; Müslim, Fezailüs-Sahabe 85, (2444); Tirmizi 3496.
1058 Refik-i A'la: Cennetin en yüksek makamında bulunan peygamberler cemaatidir.
1059 Buhârî, Megazî 83, 84, Tefsir, Nisa 13, Marda 19, Da'avat 29, Rikak 41; Müslim, Fezail 87, (2444); Muvatta, Cenaiz 46, (1, 238, 239); Tirmizî, Da'avat 77, (3490).
1060 Müslim, Fezailüs-Sahabe 86, (2444).

972. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v)'ın ölümündeki şahit olduğum ağır durumdan dolayı, hiç kimseye kolay ölümünden dolayı gıbta etmem."[1061]

973. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) altmış üç yaşında vefat etmiştir."[1062]

974. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ashab-ı kiram Peygamber (s.a.v)'ın cenazesini yıkamak istedikleri zaman; "Vallahi diğer ölülerimizi soyduğumuz gibi Rasulullah (s.a.v)'ın de elbiselerini soysak mı, yoksa onu elbiseleri üzerinde iken mi yıkasak?" diye konuşmaya başladılar. Bu konuda ihtilafa düştükleri sırada, Allah onlara bir uyku verdi. Bu uyku neticesinde içlerinden uyumayan bir kimse kalmadı. Sonra kim olduğunu bilmedikleri bir kimse, içinde bulundukları evin bir köşesinden onlara ; "Peygamber (s.a.v)'ı elbiseleri üzerinde iken yıkayınız." diye seslendi. Bunun üzerine kalkıp Rasulullah (s.a.v)'ı elbisesi üzerinde olduğu halde gömleğinin üzerinden su dökmek suretiyle ve vücudunu (Hz. Peygamberin üzerindeki ve) ellerinin altındaki gömlekle ovarak yıkadılar.

Sonraları Hz. Âişe; "Şimdiki bildiğimi daha önce bilseydim (emir verirdim de) onu hanımlarından başkası yıkamazdı." derdi.[1063]

975. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.v) vefat edince, defnedilmesi konusunda değişik görüşler ortaya atıldı. Ebû Bekir (r.a.) şöyle dedi:

"Rasulullah (s.a.v)'dan işitip, halen unutmadığım bir söz vardır. Şöyle buyurmuştur: **"Allah peygamberlerin ruhunu, defnedilmelerini istediği yerde alır. Öyleyse onu yatağının olduğu yere defnedin."**[1064]

976. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rüyamda hücreme üç ayın düştüğünü gördüm. Rüyamı babam Ebu Bekir (r.a.)'e anlattım. Sükût etti, cevap vermedi. Rasulullah (s.a.v) vefat edip de odama

1061 Nesâî, Cenaiz: 6; Tirmizi 979.
1062 Buharî, Menakıb 10; Müslim, Fezail 115, (2349); Tirmizî, Menakıb 28, (3655).
1063 Ebu Dâvud, Cenaiz: 27-28, (3141); İbn Mace, Cenaiz, 10; Muvatta, Cenaiz 27; Müsned 11, 267.
1064 Tirmîzî 1018.

defnedilince, Ebu Bekir:"İşte (rüyanda gördüğün) üç aydan biri ve en hayırlısı!"dedi."[1065]

977. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) vefat ettiği zaman, babam Ebû Bekir (r.a.), Mescid-i Nebî'den bir mil kadar uzaklıkta olan "Sunh" denilen mevkide idi Âliye (denen Medine'nin yüksek kısmını ki, burası Hazrec'e mensûp Beni'l-Hârise'nin evlerinin bulunduğu mevkiyi kasdetmektedir- Hz.Ömer (r.a.) kalkıp:"Vallahi Rasulullah (s.a.v) vefat etmedi. Allah mutlaka onu geri gönderecektir, o da münafık kimselerin ellerini ve ayaklarını kesecek." diyordu. Derken Hz. Ebû Bekir (r.a.) geldi. Rasulullah (s.a.v)'ın yüzünü açtı ve öptü."Annem babam sana feda olsun. Sağlığında hoştun, ölümünde de hoşsun! Nefsimi kudret elinde tutan Zat-ı Zülcelâl'e yemin olsun, Allah sana ebediyyen iki ölüm tattırmayacak!" dedi. Sonra dışarı çıkıp:"Hz. Ömer'i kasdeterek: Ey Peygamber ölmedi diye yemin eden kişi, ağır ol!" dedi. Hz. Ebû Bekir konuşmaya başlayınca Hz. Ömer (r.a.) oturdu. Hz. Ebû Bekir Allah'a hamd ü sena ettikten sonra:"Haberiniz olsun! Kim Muhammed'e tapıyor idiyse bilsin ki, artık Muhammed ölmüştür. Kim de Allah'a tapıyor idiyse o da bilsin ki Allah hayydır, ölümsüzdür!" dedi ve şu âyeti okudu: ***«Ey Muhammed, şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler.»***[1066] Şu âyeti de okudu: ***«Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse dininizden geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah, şükredenlerin mükâfâtını verecektir.»***[1067]Bu açıklama üzerine halk boğuk boğuk ağlamaya başladı. Ensar (r.a.), Benî Saîde yurdunda, Sa'd İbni Ubâde'nin etrafında toplandı. Muhâcir de oraya geldi. Ensarîler:"Bizden bir emir, sizden de bir emir!" dediler. Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ebû Ubeyde (r.a.) de oraya geldiler. Hz. Ömer konuşmaya başladı ise de Hz. Ebû Bekir onu susturdu. Hz. Ömer şöyle diyordu:"Vallahi, ben konuşmayı şu sebeple arzu etmiştim: Zihnimde hoşuma giden sözler hazırlamış, Ebû Bekir bunlara ulaşamaz onun hatırından bunlar geçmeyebilir diye endişe etmiştim. Ama, yemin olsun, Ebû Bekir öyle bir konuştu ki, vallahi içimde hazırlamış olduğum güzel sözlerin hepsine isâbet etti. Benim aklıma

1065 Muvatta, Cenâiz 10, (1, 232).
1066 Zümer: 39/30.
1067 Âl-i İmrân: 3/144.

gelmeyen daha da güzelini beliğ şekilde ifade etti. Onun sözleri arasında şu da vardı:"(Ey Ensâr) biz (Kureyşli)ler emirleriz, sizler de vezirlersiniz!"Bu söz üzerine Hubâb İbnu'l-Münzir ayağa kalktı ve:"Hayır vallahi bunu yapmayız. Bizden bir emir, sizden de bir emir olacak!" dedi. Hz. Ebû Bekir (r.a.):"Hayır! Olmaz bu. Bizler emirleriz, sizler de vezirlersiniz." dedi.Rezîn şunu ilâve etti: "Hz. Ebû Bekir devamla şunu söyledi: "Bu "iş" (hilâfet), şu Kureyş cemaati için meşru tanınacaktır. Onlar, yer itibariyla Arapların ortasındadır, şerefçe de (eskiden beri) en gözdeleridir. Öyleyse, Ömer'e veya Ebû Ubeyde'ye biat edin!"Hz. Ömer atılarak: "Bilakis, biz sana biat ediyoruz. Sen bizim efendimizsin, en hayırlımızsın, üstelik Rasulullah (s.a.v)'a da en sevgili olanımızsın!" dedi ve Hz. Ebû Bekir (r.a.)'in elinden tutup ona biat etti. Hz. Ömer (r.a.)'i müteakip halk da ona biat etti. Bunun üzerine biri:"Sa'd İbni Ubâde'yi katlettiniz!" diye bağırdı. Hz. Ömer (r.a.) öfkeyle:"Allah onu katletsin!" dedi. Hz. Âişe (r.a) devamla der ki: "Bu her iki konuşmada geçen sözleri de Allah faydalı kıldı. Nitekim Hz. Ömer'in konuşması halkı korkuttu. Aralarında nifak vardı, onun konuşmasıyla Cenab-ı Hakk nifakı bertaraf etti. Hz. Ebû Bekir (r.a.) de halkın nazarını Allah'a çevirip, üzerinde oldukları hakkı (İslâm'ı) öğretti. Oradan Ali imran 144. ayeti okuyarak ayrıldılar: ***«Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar vermez.. Allah şükredenlerin mükâfaatını verecektir. »***[1068]

978. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.v) insanlara dönerek şöyle buyurdu:"**Ey insanlar! Benden sonra birinizin başına bir musibet gelirse, benim vefatımla uğradığı manevî musibeti göz önüne getirerek musibetinden teselli bulsun. Hiç şüphesiz, benden sonra ümmetimden hiç kimsenin başına, benim vefatımla maruz kaldığı bir musibetten daha büyüğü gelmez.**"[1069]

979. Ebu Bürde İbni Ebî Mûsa el-Eş'arî anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'nin yanına girdim. Bana yamalı bir giysi ve kaba bir izar çıkardı ve: "Rasulullah (s.a.v) şu iki (parça)nın içinde vefat etti!" dedi."[1070]

1068 Buhârî, Fedâilu'l-Ashâb 5, Cenâiz 3, Megâzi 83; Nesâî, Cenâiz 11, (4, 11).
1069 Taberânî, Mu'cemü's- Sağîr, 430.
1070 Buhâri, Humus 5, Libâs 19; Müslim, Libâs 35, (2080); Ebu Dâvud, Libâs 8, (4036); Tirmizî, Libas 10, (1733).

980. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Peygamber (s.a.v) vefat ettiği zaman Hibera (denilen bir yemen) kumaşıyla örtüldü.Sonra o kumaş vücudundan soyulup çıkarıldı."[1071]

981. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v) vefat ettiğinde beyaz yemen kumaşı örtülmüş kefenlenmişti."[1072]

982. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Rasulullah (s.a.v), "sehûliyye" denilen pamuklu üç parça beyaz Yemen bezi içine kefenlendi. Bunların içinde gömlekle sarık yoktu. Hülle'ye gelince; bunun Rasulullah (s.a.v)'a kefen yapmak için satın alınıp alınmadığında halk şüpheye düştüğünden hülle terk olundu. Ve Rasulullah (s.a.v) beyaz pamuklu üç sehûliyye bezi içine kefenlendi. Hülleyi Abdullah b. Ebi Bekir aldı. Ve:"Ben, bu hülleyi kendime kefen yapmak için muhafaza edeceğim." dedi. Sonradan;"Buna Allah, Peygamber'i için razı olsaydı, ona kefen yapardı." diyerek hülleyi sattı; parasını da tasadduk etti."[1073]

983. Yahya b. Saîd anlatıyor: "Duyduğuma göre Hz. Ebû Bekir hastalandığı zaman Hz. Âişe (r.a)'ye, Rasulullah (s.a.v)'ın kaç kat kefene sarıldığını sordu. O da:"Pamuktan dokunmuş, ince, beyaz üç kat kefenle sarıldı." diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir üzerine (kırmızı çamur veya zağferan sürülmüş) elbiseyi işaret ederek:"Alın bunu yıkayın, iki kat daha bularak beni bununla kefenleyin." dedi. Hz. Âişe (r.a):"Bu eski elbiseyle mi?" diye sorunca, Hz. Ebû Bekir:"Yaşayanlar yeniye ölülerden daha çok muhtaçtırlar. Nasıl olsa çürüyüp gidecek, onun için yeni olması gerekmez." dedi.[1074]

984. Abdullah b. Ebi Müleyke (r.a.) şöyle demiştir: "Abdurrahman İbn. Ebi Bekir, Mekke'ye yakın, Hubşî denilen bir yerde vefat etmişti. Cenazesi Mekke'ye nakledilerek oraya defnedildi. Âişe Mekke'ye gelince Abdurrahman b. Ebi Bekir'in kabrinin yanına ziyarete geldi ve Şair Temim'in şu iki beytini söyledi:

1071 Müslim, Cenaiz 48, (942); Ebu Dâvud, Cenaiz: 29-30, (3149).
1072 Tecrid-i Sarih, 1944.
1073 Müslim, Cenaiz 45, (941).
1074 Buharî, Cenaiz, 23/94.

"Bir zamanlar Cezime denilen bir kralın iki sohbet arkadaşı gibiydik,

Yıllarca sûren bu arkadaşlığımız karşısında; "Hiç ayrılmayacaklar." denilmişti.

Fakat birbirimizden ayrılınca, sanki ben ve kardeşim Mâlik;

Çok uzun sûren arkadaşlığımıza rağmen bir gece bile bir arada kalmış gibi değiliz."

Âişe bu beyitleri okuduktan sonra dedi ki:

"Cenazede bulunsaydım, ancak öldüğün yere defnedilirdin. Ölürken senin yanında bulunsaydım kabrinde seni ziyaret etmezdim."[1075]

985. Yahya b. Said şöyle demiştir:

"Bir gün Ebû Bekir'in oğlu uyurken öldü. Onun adına Hz. Peygamber'in hanımı Hz. Âişe (r.a) bir çok köle azat etti."[1076]

986. Urve İbni Zübeyr'den rivayet edildiğine göre, Urve'nin kardeşi Abdullah İbni Zübeyr'e Âişe dedi ki:

"Beni arkadaşlarımla birlikte defnedin. Rasulullah'la birlikte odaya defnetmeyin. Zira ben, O'nunla birlikte tezkiye olunmamdan hoşlanmam."[1077]

MİRAS ve VASİYYET

987. Mesrûk'un, Hz. Âişe (r.a)'den rivayet ettiğine göre; O, iki kızı, oğul kızını ve oğul oğlunu (mirasta) ortak eder, iki kıza üçte iki pay verir; "Geriye kalanda ise onları ortak edin." derdi. Abdullah ise ortak etmez, kadınlara birşey vermeksizin erkeklere verir ve "Kızkardeşler, kızlar mertebesindedir." derdi.[1078]

988. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın azât ettiği kölelerden biri, hurma dalından düşüp ölmüştü. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

1075 Tirmîzî 1055.
1076 Muvatta, Itk 14.
1077 Buhârî, Cenaiz 96, İ'tisam 16.
1078 Dârimî: 2896.

"**Bakınız, bu kimsenin bir varisi var mıdır?**" Onlar da; "Hayır." dediler. Rasulullah (s.a.v):"**Onun mallarını köyünün halkından bir kısmına verin.**" buyurdu.[1079]

989. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) (öldüğü vakit) ne dinar, ne dirhem, ne koyun ve ne de deve bıraktı. Hiçbir vasiyette de bulunmadı."[1080]

990. Esved İbni Yezid anlatıyor: "Hz. Âişe (r.a)'nin yanında, Hz. Ali'nin Rasulullah (s.a.v)'ın vasisi olduğunu söylemişlerdi:"Rasulullah ona ne zaman vasiyette bulundu? Öleceği sırada o benim göğsüme yaslanmış vaziyette idi, bir leğen getirtti. Kucağımda bükülmüştü, öldüğünü bile hissetmedim. Öyleyse ona ne zaman vasiyet etti?" diye itiraz etti."[1081]

991. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v)'ın hanımları, Rasulullah vefat ettiği zaman Hz. Osman b. Affan'ı, Hz. Ebu Bekir (r.a.)'e gönderip miras hisselerini talep ettirmek istediler. O zaman ben onlara: "Rasulullah (s.a.v): "**Bize varis olunmaz, bıraktığımız sadakadır!**" demedi mi? Nasıl miras talep edebilirsiniz?" dedim ve onları, bu niyetten vazgeçirdim."[1082]

992. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Ben Hz. Peygamberin malından miras isteyen hanımlarına: "Siz Allah'tan korkmaz mısınız? Siz Rasulullah (s.a.v)'ı; "**Bizim malımıza mirasçı olunmaz. Bizim bıraktığımız sadakadır. Ancak şu mal Muhammed'in ailesinin ihtiyaçları için ve misafirlerinin ağırlanması içindir. Ben ölünce ailemin ihtiyaçlarına tahsis ettiklerimin dışında kalan) malım, benden sonra halifeliği üstlenecek olan kimseye aittir.**" derken işitmediniz mi?" dedim."[1083]

1079 Ebû Dâvûd, Feraiz: 12; Tirmizî, Ferâiz 213, (2106); Dârimî, Feraiz: 31.
1080 Buhârî, Megazi 83, Vesaya 1; Müslim, Vasiyyet 18, (1635); Ebu Davud, Vsaya 1, (2863); Nesâî, Vesaya 2, (6, 240); İbn Mâce, Vesâya, 1.
1081 Buharî, Vesaya 1, Megazî 83; Müslim, Vasiyyet 19, (1636); Nesâî, Vesaya 2, (6, 240).
1082 Ebu Davud, Harac 19, (2976, 2977); Buhârî, Humus 1, Fedaihı Ashabinnebiyy 12, Megazi 14, 37, Nafakat 3, Feraiz 3, İ'tisam 5- Müslim, Cihad, 49, 51, 52, 54,56; Tirmizî, Siyer 44; Nesâî, Fey 9,16; Muvatta, Kelam 27; Müsned 1-4, 6, 9,10, 25,47,49,60,162,164, 179,191, 208 11-463 VI-145, 262.
1083 Ebu Dâvud, Harac, 18- 19, (2977).

993. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Fâtıma ve Hz. Abbâs (r.a.), Hz. Ebû Bekir (r.a.)'e uğrayıp, Rasulullah (s.a.v)'tan Allah'ın Medine ile Fedek'te fey' olarak tahsis buyurduğu mallardan ve Hayber'in beşte birinden kendilerine kalan mirası sordular. Hz. Ebû Bekir (r.a.) onlara:"Rasulullah (s.a.v)'ın: "**Bize kimse vâris olamaz, bıraktıklarımız hep sadakadır. Ancak Muhammed ailesi bu maldan (ihtiyacı kadarını) yer.**" dediğini işittim. Allah'a yemin olsun Rasulullah (s.a.v)'ın yaptığını gördüğüm bir şeyi terketmem, mutlaka onu yaparım. Ben O'nun emrinden bir şey terkedecek olsam, sapıtmaktan korkarım!" dedi.Bunun üzerine Hz. Fatıma, Hz. Ebû Bekir (r.a.)'e küstü ve altı ay sonra ölünceye kadar onunla konuşmadı. Hz. Ali, onu geceleyin defnetti. Ölümünü Hz. Ebû Bekir (r.a.)'e haber vermedi.Hz. Ali, Fatıma (r.a.) sağken halk nazarında ayrı bir makama, izzete sahipti. Hz. Fatıma vefat edince, halkın alâkası ondan kesildi. Bir adam Zührî (r.a.)'ye; "Ali, Hz. Ebû Bekir'e altı ay biat etmedi mi?" diye sordu. O da şöyle dedi:"Hayır, vallahi hayır, Benî Haşim'den hiç kimse geri kalmadı. Ali (r.a.), insanların nazarlarının kendinden çevrildiğini görünce Hz. Ebû Bekir (r.a.) ile musalahaya mecbur kaldı. Ona haber salarak: "Yanında kimse olmadan, yalnız olarak bize gel!" dedi. Kendisine Hz. Ömer'in gelmesini istemiyordu. Çünkü ondaki şiddet ve hiddet hâlini biliyordu. Hz. Ömer (r.a.):"Onlara tek başına gitme!" dedi. Hz. Ebû Bekir (r.a.):"Vallahi tek başıma gideceğim. Bana ne yapabilirler ki?" dedi ve Ebû Bekir (r.a.) onlara gitti. Hz. Ali (r.a.)'nin yanına girdi. Benî Hâşim, yanında toplanmışlar idi. Hz. Ebû Bekir'i görünce kalktı. Allah'a hamd ü senada bulundu. Sonra şunu söyledi:"Emmâ ba'd! Ey Ebu Bekir! Bizim sana biat etmemize mani olan şey, senin faziletini inkârımız değildir.Sana karşı bir rekâbet düşüncemiz de yok. Ancak, biz, bu işte bizim de bir hakkımız olduğuna inanıyorduk. Bize karşı baskıcı davrandınız!"Sonra Rasulullah (s.a.v)'a olan yakınlığını zikretti. Ali bunları zikrettikçe Hz. Ebû Bekir (r.a.) ağlamaktan kendini alamıyordu. Hz. Ebû Bekir (r.a.) şehâdet getirdi, Allah Teâla'ya hamdetti, senâda bulundu. Sonra şunları söyledi:"Emmâ ba'd! Allah'a yemin olsun, şurası muhakkak ki, Rasulullah (s.a.v)'ın akrabaları bana, kendi akrabalarımdan daha yakın, daha sevgili. Ve ben, yeminle söylüyorum, benimle sizin aranızda olan bu mal meselesinde haktan ve hayırdan hiç ayrılmış değilim. Zira, ben Rasulullah (s.a.v)'tan şunu işittim:"**Bize kimse vâris olamaz, bıraktığımız sadakadır. Muhammed ailesi bu maldan yer.**" Vallahi ben, Rasulullah (s.a.v)'ın yaptığını gördüğüm bir işi

terketmem, Allah'ın izniyle mutlaka yaparım." dedi. Hz. Ali (r.a.):"Biat için öğleden sonra buluşalım." dedi. Ebû Bekir (r.a.) öğleyi kılınca, cemaate yönelip Hz. Ali (r.a.)'nin biatı geciktirmedeki beyan ettiği özürleri halka anlattı. Sonra da Hz. Ali (r.a.) kalkıp, Hz. Ebû Bekir (r.a.)'in hakkını tazim buyurdu, faziletlerini, İslâm'a yaptığı hizmetlerini zikretti. Sonra Ebû Bekir (r.a.)'e yaklaşıp biat etti. Halk, Hz. Ali (r.a.)'nin etrafını sarıp:"İsabet ettin, çok iyi bir davranışta bulundun." diyerek takdir ettiler. Hz. Ali (r.a.) bu ma'ruf işe döndüğü zaman hak tekrar kendisine yakınlık (ve alâka) gösterdi."[1084]

994. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Fatıma, Rasulullah (s.a.v)'ın vefatından sonra, onun kendisine Allah'ın fey' olarak tahsis buyurduğu mallardan kalan mirasını taksim etmesini Ebû Bekir'den istemiş. Ebû Bekir de ona: "Şüphesiz Rasulullah (s.a.v): "**Bize mirasçı olunmaz; bıraktığımız sadakadır.**" buyurdu." demiş. Râvi diyor ki: "Fatıma Rasulullah (s.a.v)'tan sonra altı ay daha yaşamıştır. Fatıma Ebû Bekir'den, Rasulullah (s.a.v)'ın Hayber'le Fedek'te bıraktığı mirasından ve Medine'deki sadakasından hissesini istiyormuş. Ebû Bekir bunu kabul etmemiş ve:"Ben Rasulullah (s.a.v)'ın amel ettiği bir şeyi yapmadan bırakamam! Ben onun emirlerinden bir şey terk edersem sapacağımdan korkarım!" demiş.

Medine'deki sadakasına gelince, onu Ömer, Ali ile Abbas'a vermiştir. O sadaka da Abbas'a galebe çalmıştır. Hayber'le Fedek'i ise Ömer elde tutmuş ve: "Bunlar Rasulullah (s.a.v)'ın sadakasıdır! Bunlar onun karşısına çıkan hakları ve hâdiseleri içindir. (Şimdi) bu iki arazinin işi, Rasulullah (s.a.v)'tan sonra devlet işini eline alan halifenin tasarrufuna kalmıştır." demiş. Bunlar bu güne kadar aynı minval üzere kalmışlardır.[1085]

995. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Ebû Bekir (r.a.) öldüğünde, geriye ne dînâr ve ne de dirhem bırakmıştır. Ölmeden önce bütün malını aldı ve Beytü'l-mâl'e bıraktı."[1086]

1084 Müslim, Cihad 53, (1759); Buhârî, Fedailu'l-Ashab 12. (Buhari muhtasar olarak almıştır.)

1085 Müslim Cihad 54, (1759); Ebu Davud, Harac 18, (2968, 2969); Nesâî, Kasmu'l-Fey 1, (7, 132); Buharî, Ferâiz 4. (Buharî muhtasar olarak almıştır.)

1086 Müsned, Kitabüz- Zühd 574.

996. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: "Babam ölüm döşeğinde iken beni çağırdı ve; "Yavrum! Hayber hurmalığını sana vermiştim, sen de o vakit onu almıştın, senden bana onu geri vermeni arzu ediyorum." dedi. Bunun üzerine ağlamaya başladım, sonra da: "Allah seni bağışlasın babacığım! Allaha yemin olsun ki, Hayber'in hepsi altın olsa, onu yine de sana geri verirdim." dedim. O; "Yavrum! Hayber'deki hurmalık Allah'ın kitabına göre miras olarak taksim edilmektedir. Ben Kureyş'in en büyük tüccarı ve en fazla mala sahip olanıydım. Halifelik işi beni meşgul edince, maldan bana yetecek kadarını almayı uygun gördüm. Yavrum! İşte şu yün abâyem, süt kabı ve bir de köle. Öldüğüm vakit onu köleyi derhal Hz. Ömere gönder. Yavrum! Beni bu elbisemle kefenleyin." dedi. Ben de ağladım ve; "Ey Babacığım! Biz buna muhtaç değiliz ki." dedim. O da; "Allah seni mağfiret etsin, bu elbise ancak ölüm esnasındaki akıntı içindir." dedi. Öldüğü vakit onları Ömer b. el-Hattâb'a götürdüm, o da: "Allah babana rahmet etsin. Dedikoduya mahal bırakmamak istemiş." dedi."[1087]

997. Hz. Âişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Hz. Ebû Bekir ölüm döşeğinde iken (bana); "Ben Ebû Bekir ailesinde, şu deve ve bir de kılıç ustası şu köleden başka mal bilmiyorum. Bu köle müslümanların kılıçlarını imal eder, bize de hizmet ederdi. Ben öldüğüm vakit onu Ömer (r.a.)'e ver." dedi. Onu Ömer'e gönderdiğim vakit, Ömer: "Allah, Ebû Bekir'e rahmet etsin. Kendisinden sonrakileri meşakkate sokmuş." dedi."[1088]

998. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, bir adam Peygamber (s.a.v)'a:"Annem ansızın öldü. Zannederim konuşmuş olsa tasadduk ederdi. Onun namına tasadduk etsem bana ecir var mıdır?" diye sormuş. Rasulullah (s.a.v) da"**Evet!**" buyurmuş.[1089]

999. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, bir kadın Hz. Peygamber'e gelerek:"Ey Allah'ın Rasulü, annem ansızın vefat etti. Eğer bu ani ölüm başına gelmeseydi kanaatimce malının bir kısmını tasadduk etmemizi vasiyyet ederdi ve mutlaka malının bir kısmını da kendi eliyle halka verirdi. Şimdi benim onun yerine sadaka

1087 Müsned, Kitabüz- Zühd 572.
1088 Müsned, Kitabüz- Zühd 567.
1089 Buhari, Vesâyâ, 55/19; Müslim, Vasiyyet 12, (1004).

vermem yeterli midir?" diye sormuş da Peygamber (s.a.v):"**Evet onun yerine sadaka ver!**" buyurmuş.[1090]

DAVALAR

1000. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"**Sahibi olmayan bir araziyi kim ihya ederse, bu araziyi herkesten ziyade o hak kazanır.**"

Urve İbni Zübeyr; "Hz. Ömer (r.a.) halife iken bu hadisin hükmünü tatbik etti." dedi.[1091]

1001. Ebû Seleme'den rivayet edildiğine göre, Ebû Seleme ile kabilesi arasında bir yer hakkında husumet varmış. Kendisi Hz. Âişe'nin yanına girerek bunu ona anlatmış. Hz. Âişe şöyle demiş:"Ey Ebu Seleme! Sen bu yerden sakın! Zira Rasulullah (s.a.v);"**Bir kimse bir karış kadar yer için zulmetse, o yer yedi kat yerin dibinden itibaren boynuna dolanır.**" buyurdu."[1092]

1002. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ebû Vakkas'ın oğlu Utbe, kardeşi Sa'd'a; "Zem'a'nın cariyesinin oğlu bendendir, ona sahip ol." diye vasiyet etmişti. (Mekke'nin) fethi senesinde Sa'd onu aldı:"O, kardeşimin oğlu; onu kardeşim bana vasiyet etmişti." dedi. Bunun üzerine Abd b. Zem'a atılarak:"(O) benim kardeşimdir, babamın cariyesinin oğlu, annesiyle birleşme hakkı babama aitken doğdu." dedi. Bunun üzerine taraflar, aralarında anlaşamayınca, Rasulullah (s.a.v)'a gittiler. Sa'd:"Ya Rasulallah! O benim yeğenimdir. Kardeşim, onu bana vasiyet etmişti." dedi. Abd b. Zem'a da:"O benim kardeşim; babamın cariyesinin oğlu; annesiyle birleşme hakkı babama aitken doğdu." dedi. Bunun üzerine, Rasulullah (s.a.v):"**O sana aittir, ey Abd b. Zem'a.**" buyurdu. Sonra Rasulullah (s.a.v):"**Çocuk, annesiyle birleşme hakkına sahib olan kişiye aittir.**

1090 Ebu Dâvud, Vasiyyet 15, (2881); Buhârî, Vesaya 19; Nesâî, Vesaya 9. İbn Mâce, Vesaya 8, Müsned V- 285, VI- 7, 51.
1091 Buhârî, Hars: 15.
1092 Müslim, Müsâkaat 142, (1612).

Zina yapanın çocuk üzerinde hiç bir hakkı yoktur." buyurdu. Daha sonra çocuğu Ebû Vakkas'ın oğlu Utbe'ye benzettiği için, (Ümmül-Mü'minin) Zem'a kızı Sevde'ye hitaben:"**(Onu kardeşin bilme, ihtiyat et.) Onun karşısında örtün.**" buyurdu. Böylece o çocuk ölünceye kadar Sevde'yi göremedi."[1093]

1003. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Ebû Bekir es-Sıddık (r.a.), Gâbe denilen yerde, bana toplanacak yirmi vesk hurma hibe etti. Öleceği zaman babam Ebû Bekir şöyle dedi:"Kızım! Vallahi ölümümden sonra senin zengin olmanı herkesten daha çok isterim. Fakir olmana da çok üzülürüm. Sana toplanacak yirmi vesk hurma bağışlamıştım. Şimdiye kadar topladıkların senindir. Fakat onlar bugün varis malı olmuştur. Senin iki erkek ve iki de kız kardeşin var. Geri kalanı, Allah'ın kitabına uygun olarak aranızda paylaşın." Ben de dedim ki:"Babacığım! Vallahi, şu ve şu kadar da olsa onu varislere bırakırım. Kız kardeşlerimin biri Esma, diğeri kim?" Babam Ebû Bekir:"Harice'nin kızının karnındaki çocuktur. O çocuğun kız olacağını sanıyorum." cevabını verdi."[1094]

1004. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Arap kabilelerinden birisine ait bir siyah cariye vardı. Onlar bu kadını azâd etmişlerdi. Kadın hür olduğu hâlde yine onlarla beraber idi. Bu kadın şöyle dedi: "Onlara ait bir kız, üzerinde sırımlardan yapılmış kırmızı bir gerdanlığı olduğu hâlde dışarıya çıktı." Âişe der ki: "O kız üzerinden o gerdanlığı çıkarıp koydu, yahut üzerinden düştü. O gerdanlığın bulunduğu yere bir çaylak geldi. Onu, atılmış hâlde bulunan bir et parçası sandı, hemen onu kaptı." Cariye der ki: "O gerdanlığı aradılar, fakat bulamadılar. Beni o gerdanlıkla onu almakla) itham ettiler." Âişe der ki: "Kadının her yerini iyice aramağa başlamışlar, hatta ön tarafını bile araştırmışlar." Cariye der ki: "Vallahi ben onlarla beraber ayakta dikilip dururken, birdenbire o çaylak geldi ve o deriden gerdanlığı yere attı. O da tam ortalarına düştü. Bunun üzerine ben: "İşte, aldığımı zannedip de beni itham etmiş olduğunuz şey! Hâlbuki ben ondan beriyim. İşte deri gerdanlık…" dedim. Âişe der ki: "O siyâh cariye Rasulullah (s.a.v)'a gelip İslâmı kabul etti.

1093 Buhârî, Vesaya 4, Büyû 3, 100, Husumat 6, Itk 8, Feraiz 18, 28, Hudud 23, Ahkam 29; Müslim, Rada 36, (1457); Muvatta, Akdiye 20, (2, 739); Ebu Davud, Talak 34, (2273); Nesâî, Talak 48, 49, (6, 180, 181).
1094 Muvatta, Akdiye 40.

Mescidin bir kenarında ona mahsus bir çerge, yahut bir kıl çadır vardı. Her vakit bana gelir, yanımda konuşurdu. Ne zaman da yanıma otursa: "Gerdanlık işinin olduğu gün, Rabbimizin yarattığı, acayiptendir. Şüphesiz ki O, bana küfür diyarından kurtuluş verdi." demeden edemezdi. Bir gün ona: "Ne oluyorsun? Her ne vakit benimle birlikte oturursan behemehâl bunu söylüyorsun." dedim. Bunun üzerine (demin anlattığım) kıssayı anlattı.[1095]

HADLER

1005. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Kalem, şu üç türlü insanın yaptıklarını kaydetmez:1. Bülûğa erişinceye kadar çocuğun,2. Akıllanıncaya kadar delinin,3. Uyanıncaya kadar uyuyanın.**"[1096]

1006. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şehadet eden müslüman birisinin kanı helal olmaz. Ancak şu üç husustan birisi dolayısıyla kanı helal olur:**

1. **Evlendikten sonra zina eden adam: O recmedilir.**
2. **Allah'a ve Rasulüne karşı savaşa çıkan adam: O, öldürülür veya salbedilir ya da ülkeden sürgün edilir.**
3. **Bir insanı öldüren kişi: O da öldürdüğü kişiye karşılık öldürülür.**"[1097]

1007. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Müslümanlardan gücünüz yettiğince cezaları kaldırmaya çalışın, bir çıkış yolu bulursanız önünü açıverin, cezadan kurtarın. Hüküm makamında olan otoritenin, yanlışlıkla affetmesi, yanlışlıkla ceza vermesinden daha hayırlıdır.**"[1098]

1095 Buhari, Kitabu's-Salat 85.
1096 Ebu Dâvud, Hudud 17, (4398); İbn Mace, Talak 15; Müsned, I, 155, 158, VI, 144; Müsned-i Ebu Hanife 489/5.
1097 Ebu Dâvud, Hudud 1, (4353); Nesai, Tahrimu'd-dem.
1098 Tirmizî, Hudud 2, (1424).

1008. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**İyi haslet sahiplerinin, haddi gerektirenler dışındaki hatalarını bağışlayın.**"[1099]

1009. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Hırsızın eli çeyrek dinar ve daha fazlasında kesilir.**"[1100]

1010. Hz. Âişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Üzerimden (hükümleri) unutacak kadar uzun zaman geçmedi: El kesmede çalınan mal, en az çeyrek dinar (üç dirhem) olmalıdır."[1101]

1011. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (s.a.v) zamanında, hırsızın eli, bir deri kalkanın değerinden daha düşük bir eşya için kesilmezdi. Kalkan, türs veya hacefe diye iki çeşitti, ikisinin de belli bir değeri vardı."[1102]

1012. Abdurrahman kızı Amre'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.v)'ın hanımı Hz. Âişe (r.a), beraberinde kardeşi Abdullah'ın oğullarının kölesi ve iki azad ettiği cariyesiyle birlikte Mekke'ye gitti. Oradan azatlı cariyeleriyle, desenli kıymetli kumaştan yapılmış ve yeşil kumaştan duble geçirilmiş bir hırka gönderdi. Köle bu hırkayı alıp dikişini söktü. Kıymetli kumaşı alarak yerine ince keçe veya koyun postu dikti. Cariyeler Medine'ye dönünce hırkayı sahibine verdiler. Onlar bohçayı açınca kıymetli kumaştan hırka yerine keçeden kepenek buldular. Durumu cariyelere anlattılar. Onlar da Hz. Âişe (r.a)'ye anlattılar veya mektupla bildirerek köleyi itham ettiler. Köle sorguya çekildi. Suçunu itiraf edince, Hz. Âişe (r.a) emir verdi, eli kesildi.Hz. Âişe (r.a): "El kesmede çalınan mal en az çeyrek dinar değerinde olmalıdır." dedi.[1103]

1099 Ebu Dâvud, Hudud 5, (4375); Müsned, VI, 181.
1100 Ebu Dâvud, Hudud 12, (4384); Buhârî, Hudûd 13: Müslim, Hudûd 2; Nesâî, Katu's - Sarık, 9-10; İbn Mâce Hudûd 22; Müsned II, 36, 41, 80, 126. 163.
1101 Buhari, Hudud, 86/13; Müslim, Hudud, 29/1, no: l-4; Nesâî, Katu's - Sarık, 9-10; İbn Mâce, Hudûd 22; Müsned II, 36, 41, 80, 126. 163.
1102 Buhârî, Hudud 13; Müslim, Hudud 5, (1684); Muvatta, Hudud 24, (2, 832); Tirmizî, Hudud 16, (1445); Ebû Dâvud, Hudud 11, (4383); Nesâî, Sârik 9, (8, 77- 81).
1103 Muvatta, Hudud 25.

1013. Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir:"Mahzum kabilesinden bir kadın, emanet, ödünç eşya alır ve onu inkâr ederdi. Rasulullah (s.a.v) de o kadının elinin kesilmesini emretti."[1104]

1014. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor: "Hırsızlık yapan Mahzumlu kadının durumu Kureyşlileri fazlasıyla üzdü."Bu kadın hakkında, Rasulullah (s.a.v) nezdinde kim müessir bir şefaatte bulunabilir?" diye adam aradılar."Bu işe, sadece Rasulullah (s.a.v)'ın çok sevdiği Üsâme İbni Zeyd (r.a.) cüret edebilir." dediler. Üsâme, Rasulullah (s.a.v)'a şefaat talebinde bulundu. Efendimiz:"**Allah'ın hududundan bir hadd hususunda şefaat mi taleb ediyorsun?**" diye çıkıştı. Sonra kalkıp cemaate şu hitabede bulundu:"**Sizden öncekileri helâk eden şey şudur: İçlerinden şerefli birisi hırsızlık yapınca, onu bırakıp ceza vermezlerdi. Aralarında kimsesiz zayıf birisi hırsızlık yapınca, derhal ona ceza tatbik ederlerdi. Allah'a yemin olsun! Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapmış olsa, mutlaka onun da elini keserdim.**"[1105]

1015. Hz. Âişe (r.a) rivayet ediyor: "Veled-i zinaya anne ve babasının günahından bir şey yoktur."[1106]

1016. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Maruz kaldığım iftiradan beni temize çıkaran vahiy indiği zaman, Rasulullah (s.a.v) minbere çıkıp günahsız olduğumu belirtti ve ilgili âyeti[1107] okudu. Minberden inince iki erkek ve bir kadına kazf (namuslu kadınlara zina iftirası cezası, 80 değnek) haddi vurulmasını emretti. Üçü de derhal had cezası olan değneklenmeye tâbi tutuldular. Burada ceza icra edilen şahıslar Hassân İbn Sâbit, Mistah İbni Üsâse ve Hamnâ Binti Cahş idi."[1108]

1104 Ebu Dâvud, Hudud 4, (4374).
1105 Buhârî, Hudud 11, 12, 14, Şehâdat 8, Enbiyâ 50, Fedâilu'l-Ashâb 18, Megâzî 52; Müslim, Hudud 8, 1688; Tirmizî, Hudud 9, (1430); Ebû Dâvud, Hudud 4, (4373, 4374); Nesâî, Sârik 5, (8, 74, 75).
1106 Suyuti, Camiu's- Sağir 5: 372, (7627).
1107 Nur: 24/11- 23.
1108 Ebû Dâvud, Hudud 35, (4474, 4475); Tirmizî, Tefsir, Nur (3180); İbn Mace, Hudud 15; Müsned, VI, 30, 35.

1017. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: **Şu kimselerin şahidliği caiz değildir.**"**1- Hainlik eden erkek ve kadının, 2- Bir müslümana zina iftirasında bulunup ceza gören erkek ve kadının, 3-Müslüman kardeşine kin besleyenin, 4-Yalancı şahitliği denenmiş olanın 5-Bir ailenin hizmetçisinin o aile hakkındaki şahitliği ve azâdlı oluşu veya akraba oluşu şüpheli olan kimselerin .**"[1109]

1018. Hz. Âişe (r.a) anlatıyor:

"Rasulullah (s.a.v) Ebû Cehm İbni Huzeyfe'yi zekât toplama memuru olarak gönderdi. Adamın biri sadaka ödeme meselesinde onunla inatlaştı. Ebû Cehm (r.a.) de adama vurup başından yaraladı. Hemen Hz. Peygamber (s.a.v)'a gelip:

"Ey Allah'ın Rasulü, kısas istiyoruz." dediler. Rasulullah onlara:

"**Size şu şu miktar diyet vereyim.**" dedi ise de razı olmadılar. Rasulullah (s.a.v) miktarını daha da artırarak:

"**Size şu şu miktar diyet vereyim.**" dedi. Onlar yine razı olmadı. Hz. Peygamber (daha da artırarak):

"**Size şu şu kadar diyet vereyim.**" dedi. Bu sefer razı oldular. Bunun üzerine aleyhissalâtu vesselâm Efendimiz:

"**Ben bu akşam halka konuşup, onlara razı olduğunuzu bildireceğim!**" dedi. "Pekâla" dediler. Rasulullah (s.a.v) hitabesinde:

"**Bu Leysliler bana kısas talebiyle geldiler. Ben onlara kısasa karşılık olarak şu miktar diyet teklif ettim, onlar da razı oldular, siz de razı mısınız?**" diye sordu. Fakat berikiler:

"Hayır, razı değiliz!" dediler. Muhaciler onlara kızıp üzerlerine yürüdü. Rasulullah (s.a.v) onlara dokunmamalarını emretti. Muhacirler de ileri gitmekten vazgeçti. Sonra onları çağırıp, onlara verdiğini artırdı ve sordu:

"**Razı oldunuz mu?**"

"Evet." dediler. Rasulullah tekrar:

"**Ben halka hitap edip, razı olduğunuzu bildireceğim.**" dedi. Onlar: "Pekâla" dediler. Rasulullah halkı çağırarak:

"**Razı mısınız?**" diye sordu.

"Evet razıyız!" dediler."[1110]

1109 Tirmizî 2298.
1110 Ebû Dâvud, Diyât 13, (4534); Nesâî, Kasâme 24, (8, 35).

1019. Hz. Âişe (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:"**Öldürülen bir kişinin yakınlarının, kısas yapılmasından vazgeçme hakları vardır. Bu, kadın bile olsa öldürülene yakınlık sırasına göredir.**"[1111]

1111 Ebu Dâvud, Diyetler 15, (4538); Nesâî, Kasâme 29, (8, 39).

İÇİNDEKİLER